

MS
17

Guilelmus

Textor

1489

De passione christi sermo et
unij sacre theologie doctoris
Guilermi de Aquilgrano

228
De passione christi

Sermo deuotissimus et magistralis de passionē dñi editus p
eximium sacre theologie doctorem Guilelmum rectoris de aquisgra
no, tunc pdicantē in Basilea, verū quidē moribus, rexp̄ientia,
ac p̄emplatōne maximū et ad instantiā excellentissimi doctoris
Guilelmi de Rupeforti Cancellarij regi francie igenij et sc̄timo
nie nō minoris impressus ut versus docent subscripti.

Quid iunat infelicit Guilelmos carpere binos
Non tua crede mihi tela nec arma timent
Adandato alterius nostrū premit vrb̄s Basilea
Diuino ingenio condidit alter opus

Ihesum tradidit voluntati

eorū Luc. xxiij. Sententia Job. xix. verba ista
sūt charissimi illi? nō taz corporū q̄ aīaz medici
bri luce euangeliste. cui? laus ē in euāgelio per
omēs ecclesias. q̄bus breuissime q̄dez s̄ cōpen
diosissime passionis dñice amaritudinē. iudicis malignitatem.
iudeorū furore si lram attēdimus expressit. Si nō in altuz rhere
ducto mysteriū requirimus paterne bonitatis. ineffabile chari
tatē. variā q̄ passionis traditi nobis filij efficacīā cōprehēdit. Al
supra q̄ sūt thematizati i caput utrūq̄ dicēdorū de eiusdez dñi
nostri ihu xpi amarissima passione quā hodierna die p̄ humani
generis redemptōne dignatus est miscditer sustinere. his enim
dñi crucifitio et vniuersa eius afflictio quā p̄ pctōrib⁹ frementuz
pctōrū bestiarū crudelissime volūtati traditus pati dignatus est
designat. q̄ ut Leo ait. Nihil mirabilius. nihilq̄ sublimius inter
oīa opa miscdie dei q̄ ab initio saluti sūt impena mortalium res
perit. huic em̄ sacramento vniuersa precedentū seculorū myste
ria seruierūt. in hystorijs. in pp̄betis. in legalib⁹ ceremonijs et sa
crificijs ipsum deniq̄ exhibitū omī tpe christianorū aīas exercet
neq̄ vllū christiane religiōis officiū est. quo nō mundi reconcilia
tio hac salutifera passiōe p̄q̄sita celebret. Sz nec vllius rei pb̄ia
mentib⁹ christianorū ita quō dñice passiōis mysteriū imprimēda
est. postq̄ hūssim⁹ paulus qui in legis peritiā floruit. abūdantē?
a ij

Sermo

emulator existens paternarū traditionū Gal. i. Qui deinceps magnitudine reuelationū sublimatus et in terciū celū raptus audiuit archana q̄ nō licet hōi loqui. ij. Eborinth. xij. Inter eborinthios tñ p̄stitū nō aliud iudicauit se scire nisi ibm xpm̄ hūc crucifixū. i. Eborinth. ij. Qui p̄sonat illd̄ bñ Bern. ser. xliij. sup̄ canonicā. Hec mea sublimior interm̄ p̄bia scire ibm et hūc crucifixum Non requiro sicut sp̄sa vbi cubat vbi pascit in meridie quē in tueor saluatore in cruce. hec meditari dixi sapientiā in ipso p̄fectionē iusticie p̄stitui. plenitudinē scientie diuitias salutis copias meritorū. Que quīs meditantis animū relinquere nō debent hodierna tñ die q̄ saluatore nostrū iudeorū volūtati ad crucem moris tñq̄ supplicium ab impio iudice pylato traditū sancta recolit ecclesia deuotius nobis sunt et gratius cordeq̄ cōpūctiore recolēda. Potest autē sacratissimā passionē hanc quadupliciter anima deuotioni dedita p̄templari in ordine ad quattuor effectus in mente diligenter meditantis p̄sequētes. P̄or siquidē cōsiderari q̄tū ad seip̄am q̄tū ad modū q̄tū ad causā q̄tū ad fructū. In passionē dñi q̄tū ad seip̄as p̄siderata occurrit maxima amaritudo. Et ideo est cōpunctiua ad p̄passionē. In causa mōstrat inaudita dilectio. et ideo est inflāmatiua ad amorē. In modo relucet perfecta virtutū exemplatio. et ideo illuminatiua est ad imitationē In fructu numerat plena p̄ditorū restauratio. et ideo est p̄solatiua ad desolatorū erectionē. Primo modo p̄uidebat eā h̄iere. cū in p̄sona dñi dixit. Dedi dilectā aiam in manus inimici eius facta ē mihi hereditas mea q̄si leo in silua. dedit p̄tra me vocē eiusdē. ij. et Thren. i. O vos omnes qui trāsitis p̄ viā attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Secūdo modo p̄siderat eā ille qui cruci affixus dilectus dñi discipulus Iobes cū ait In hoc cognouim⁹ charitatē dei q̄ ille p̄ nobis aiam suam posuit. i. Job. ij. et. iij. ca. Nos diligamus q̄ prior dilexit nos et misit filiū suū p̄piciationē p̄ peccatis nostris. Tercio modo vertet ap̄loz Petrus eā meditabat meditādōq̄ nobis cōmendauit. cū dixit. Ebrist⁹ passus est p̄ nobis. nobis relinq̄ens exemplū vt seq̄mur vestigia ei⁹ i. Pet. ij. Quarto modo cordi suo inscripsit eā vas electionis doctorū gentiū Paulus cū inquit. Adhibi autē absit gl̄iari nisi in cruce dñi nostri ihu xpi Gal. vi. Addit ecclesia In quo est salus vita et

De passione christi

resurrectio nostra. p̄ quem saluati et liberati sumus. quia cōplacuit patri p̄ eū recōciliari omnia in ipso pacificās p̄ sanguinez crucis eius. siue que in terris siue que in celis sunt. Col. i. hec quatuor siml cōplectit. Bern. ser. de sacramento eucharistie. Adorans inquit xpi opus sine exemplo. gratia sine merito. humilitas sine modo. donū sine precio. Primū respicit passionis acerbitatem. Secūdū imeritam dei charitatem. Terciū imitabile exemplaritatem. Quartū multiplicem fecunditatem. Applica si placet. Et q̄ uis charissimi fm̄ oēs p̄actos q̄tuor modos p̄ficiat diligenter dñicaz passionē meditando p̄tractare vt sic cōpungamur. inflāmemur. illuminemur p̄solemur. q̄ tñ ad multa sūt eque intendere nō possumus: dicere poeta. Pluribus intentis minor est ad singula sensus. Ideo quilibet illi modo plus inferuiat quo se magis iuuari et a defectibus suis purgari. ampli⁹ p̄cupiscit. vñ si durus es et q̄si insensibilis ad deuotionē in p̄mo modo diligenter exercitare et deuotaberis. Si frigidus es et segnis secūdo modo inflāre et inflāmaberis. Si ebrius es et stolidus tertius mod⁹ te instruendo illuminat. Si tristis es et desolatus. q̄rtus mod⁹ te consolatur et letificat. Nos vō q̄ multa simul eodemq̄ sermone p̄currere non valemus. vt vult Ebrist. omel. v. sup̄ Adar. Pro nūc p̄mo modo opam dabimus vt in recitanda dñice passionis hystoria q̄tum p̄cellerit ip̄e q̄ passus est austeritatē atq̄ passionis rigorem declarabimus q̄ h̄mōi cōsideratio fundamentū est ceterorū Non em̄ patientis satis charitatē exemplaritatez et fructus magnitudinē attendere poterit. q̄ ip̄ius passionis amaritudinē non recognoscit. Et nisi cordis n̄i duntia p̄pellat et cōpūctōne liq̄ fiat ineptū erit ad ceteros p̄cedere considerandū modos. Hanc autē duntia nihil ita sic amaritudo passionis attente considerata mollescat. Sicut ait bñs Bern. Ascendit xpus in altum vt ab oibus videret. alta voce clamauit vt ab oibus audiret. clamorū fletus admisit vt homo compateret qui ad hanc vocē nō concutit terra grauior est petra durior. sepulchro fedior. Lupientib⁹ itaq̄ nobis oculo deuote cōsolationis crucem dñi ihesu videre. et iuxta eam p̄ia cōpassione affici creundū est nobis p̄ affectum elongationē a terra hierusalem vbi frequentia terrenorū hominū habitat vbi delicie et pompe seculi lasciuunt quoniā non inue-

Sermo

inletur christus p passionem crucifixus in terra suauiter viuenti-
um. Sic em apls horat deb. xii. Exeamus inquit ad eu cr-
tra castra improprium eius portantes. Eundemq est in eum.
qui dicit caluarie locus. In locu scz caluicij z mortificationis car-
nis. In locum gemitus z meroris vbi mentis contuitu cōspicia-
mus salutiferam crucem que ptulit pccium nostre redemptionis
vt dñm ihesum que impius iudez tradidit voluntati nequissime
iudeoz ad ignominiosissimā mortē crucē nostre voluntati sibi fide-
liter compatiēti tradere dignet pater celestis ad plenitudinem
perpetue consolationis. Inueniemus aut si exierimus glorio-
sam virginem Mariam benedictā dei matrem. cuius hodie ani-
mā cōpassionis gladius ptransiuit dñi iuxta crucem stabat dolo-
res z languores vnigeniti conspiciens que vt nobis aditum ad
eundem p nobis crucifixum spiritumq compunctionis impe-
tret que vt profluentes educat lachrymas de cordium nostrorū
duritia. Imploremus vna cum filio dicentes mente deuota ora-
tionē dñicam cum salutatione angelica.

Ihesum tradidit voluntati eo

rus. Beatus euangelista Lucas qui idcirco in Ezchii
elis visione per vitulum significatur quoniam christi
sacrificium quo in cruce pro nobis imolatus est quod per vituli
holocaustum figurabatur. vt tangit apostolus ad Heb. ix. Cla-
rius descripsit volens breui compendio passionis christi multi-
plicitatem et amaritudinem inauditam exprimere ait. Ihesum
tradidit haud dubium quin Pilatus voluntati eoz crudelium
scz iudeoz non satis visum est dicere cum Pilato et Pilato et Jo-
han. tradidit eis ihesum flagellis cesum. vt crucifigeret. Sz ma-
gis aliquid dixit. tradidit voluntati eoz. vt ne dñi crucifigerent s
oem crudelitatis sue rabiem in eū retorquētes oem volūtātē se-
uissime furore ac sanguinariā sitim innocentis dñi sanguine ob-
probrijs z rumelijs blasphemijs infamia exquiritq tormentis z
afflictionibus omnifaria facerent. Q inaudita a seculo crudeli-
tate nūq aliqui patre p ditor. ciuū depopulator latro publicus
fratres ficarius parentū interemptor aut pūlibet facinorosus.
ita suis inimicis a iudice traditus legi vt oem sue inuidie in eoz

De passione christi

acuerent stimulum. Sed quos lex extremo interemī iubet suppli-
cio modū etiam inter emptōis atq supplicij statuit. vt quos per
iusticiā viuere nō licet saltē in occisionis modo determinato om-
nia ostendant z nunq iusticia a misericōdia sine q non iusticia s cru-
delitas dicenda est separet. Qd etiā in ipsis latronib cum dño
crucifixis actum fore comprobāt. Non em de latronibus legi q
suas baularūt cruces q flagellati q spinis coronati q iam cru-
cifigi blasphemijs z irrisionibus illusi q felle z aceto potari fue-
rint z cetera hmoi. Solus innocens dñs cui etiam ipse iudez tra-
ditor z crucifigores ppter innocentie phibet testimoniū ne dñi cru-
cifigi iubet s ipsis suis penis modus nullus cobibet qm rabidoz
canū volūtati discedet exponit hinc em ali apphēdit ali ligat
ali exclamat ali ipellit ali spinis coronat ali purpura vestit ali
us harundinē p scepro in manu ponit ali furiose harundinē exce-
prā in venerabile ei caput pcutit. ali spuit ali illudit ali ala-
pis cedit ali colophis impetit ali velat ali subfanādo vt regem
salutat alius crucē imponit alius trahit alius nudat alius fossis
manibus z pedib cruci affigit ali erigit ali erectus blasphemat
ali felle et aceto potat. Sic mille talib imurijs oem volūtatez su-
az inhumanit expleat nec viuo pcere nozūt nec mortuo cum etiā
iam expiratum transfigūt. Concurrūt oēs ferocit ad puniendū
Nemo eū agnoscit ad cōpatiendū. Sic oliz pphetizatū fuerat p
regium pphetam in persona contempti dñi ps. xxi. sic dicentis.
Ego sum vermis nō homo obprobriū hominū z abiectio plebis
Omnes videntes me deriserunt me locuti sunt labijs z moue-
runt caput. Ifactum est cor meum tanq cera liquefscens in me-
dio ventris mei. Aruit tanq testa virtus mea. et lingua mea ad
besit faucibus meis. et in puluerem mortis deduxisti me. Quo-
niam circumdederunt me canes multi et concilium malignan-
tium obsedit me. sfoderunt manus meas et pedes meos dñi
merauerūt omnia ossa mea. Ipsi nō considerauerunt et inspe-
xerunt me. Diuiserunt sibi vestimenta mea. et super vestem me-
am miserunt sortem. Et in ps. lix. Multiplicati sunt super capil-
los capitis mei qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui per-
secuti sunt me inimici mei iniuste que non rapui tunc exolvebam
Quoniam ppter te sustinui obprobriū operuit cōfusio faciē me-
a iij

Sermo

am. Extraneus factus sum fratribus meis et peregrinus filius matris mee. Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta et in me psallebant qui bibebant vinum. Et sustinui qui simul peristeret et non fuit qui consolaretur. et non inueni. Et dederunt in escam meam fel et in siti mea potauerunt me aceto. hec omnia et similia. Crudelissimarum voluntatum opera neque breuius neque efficacius comprehendere poterat quam verbis euangeliste dicentis. Ihesus tradidit voluntati eorum.

Ed nunc iuxta hystoriam que

generaliter premissa sunt. per singula videamus. *Utrum* erit non verborum compositionem flebiles expectare. sed rem ipsam compuncto corde animaduerrere que si duritiam cordis emollire non valebit frustra verbis mulceturi affectus. Non enim in humane sapientie persuasionibus et verbis est fides nostra. Sed in virtute dei. i. Corin. ij. In recitatione hystorie ea solum que passionis amaritudinem ostendunt considerabimus dimittentes doctrinas fidei et morum et fructus passionis articulos consequentes. Prosequendo autem statui. Primo hystoriam additis his que acerbiter passionis declarant recitare. Secundo per eorum faciliorem memoriam. per modum summatum recapitulare. Tercio secundum thematis verbum pauca exhortando subinferre. vltima duo membra breuia. primi membri plenitudinem compensabunt. Hystoriam itaque incipiendo ab his que dominus post cenam nouissimam passus est. Diuido secundum tria que acerbiter passionis principaliter intulere. Primum est interior afflictio. passionem exteriorum precurrens. Secundum corporalis et exterior attritio. et iudaica persecutione consequens. Tercium crudelis percussio per manus gentilium passionem consumans. Et hec tria recte correspondunt triplici traditioni. qua christus traditus est voluntati inimicorum ad sufficientiam acerbissime passionis. Traditus est a summa trinitate. patre. scilicet secundum illud Roma. viij. Proprio filio non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum. A seipso secundum illud. i. Pet. ij. Tradidit autem iudicanti se iniuste. A spiritu quoque sancto qui et ipse per os pontificis

De passione christi

cis prenuclauit. quia expedit christum mori pro populo Iobis xi. Traditus est secundo a iuda iudeis insulantibus. Traditus tercio a pylato ministris crucifigentibus. Prima traditio que seipsum tradidit in eo maxime apparuit quia paupers foris affligeret inimicus seipsum intus tradidit vehementissimis tristitiis et doloribus. Ad primi manifestationem ait Ioban. Egressus iesus trans torrentem cedron. ibat secundum consuetudinem in montem oliuarum. Egressus inquit de grandi cenaculo. de ciuitate hierusalem dominus ihesus mundi redemptor. Lena illa sacratissima facta. in qua seipsum discipulis suis in cibum admirabili sacramento tradidit memoriale reparantis passionis. arram summam dilectionis pignus future beatitudinis. Expleto denique consolatorio sermone. quo pusillum discipulorum gregem quem elegit fouit. in finem usque dilexit pastor bonus patrem consolatur. instruit cautos redit contra iminentes eorum perturbationem longe magis per eis quam pro seipso sollicitus. Secundo etiam petrum se negaturum per phetice ausauit presumptionemque audacem qua de se confusus usque ad carcerem et mortem. diu nullo pacto derelicturus spoponderat compescuit. Sed et traditorem suorum cibationis preciosissimi corporis sui beneficio dulci alloquio quantum in se fuit dolore timore et pudore. ut lyra ait super iherosolymam. Retrahit ac concepti sceleris inanitatem predicendo terruit. Hymno quoque dicto egressus venit in villam Bethsemani in pede montis oliuari in cuius fine erat hortus. Secuti sunt eum autem discipuli eius vnde cimus. scilicet iam filius perditionis abierat. ad verbum cristi quod facis fac citius. iam ad consumationem sceleris ad assignationem vendite mentis. ad acquisitionem viliissime mercedis. ferocem armorum cohortem congregaturus. Secuti autem sunt eum misto corde pauentes et tremuli scientes verba quibus se in ipsa nocte cum iniquis deputandum magister ventatis prederat retractant non posse. sed nec illa quibus percussio pastorem ipsos tanquam oues gregis dispergendos significauit. Unde testatur christus Ioban. xvi. Inimicia implebit cor vestrum. Sed ego ventatatem dico vobis expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero paralytus non veniet ad vos. Si autem et cetera. Secuti ergo sunt eius quasi vltimum vale prestantes de cetero eum socialiter affectuose

Sermo

et familiariter nunq̃ in carne associaturi. q̃nimo ab eo fugituri quorū tamē omnis tristitia in p̃m pastorem patrem ⁊ magistrum defensoremq̃ fidelissimum redundabat. Intrauit cum eis itaq̃ hortum. quem et Judas impiissimus sciebat. quoniam frequenter conuenerat Ihesus illuc cum discipulis suis. Quia em̃ Judas sciebat ideo intrauit vt sic se sua sponte pro nobis passurum significaret. dum locum proditori cognitum captioni aptum nō vitaret. Intrauit autem dñs cum discipulis suis hortum. circa principium hortus octo discipulis suis dixit. Sedete hic. donec vadam illuc et orem. Sedete inq̃ non moueamini. sicut non loco ita nec mente. Dylan? Iussit eos sedere ⁊ paulisp̃ expectare redeuntem donec pro cunctis dominus solus oret. quia eius oratio omniū nostrum est redemptio eisq̃ ibi derelictis processit. assumptum pro Petro ⁊ duobus filiis zebedei. Ecce passionis dñice principium non a domino sed ab eis orditur pro quibus pati venerat. quis ponderare satis potest quantum verbum hoc quo discipulos illos quos tenerime dilexit. ⁊ pre cunctis vasti orbis mortalibus elegit. velut in gremio suo fouit tam dulci colloquio instruit tanq̃ vltimo ad ipsos pro patria se licenciauit prenoscens quia qui in omnibus temptationibus secū permanserant vt ipse ait Luce. xxiij. Itaq̃ ab eo dispergendi erant iam sua passiōe scā dalizandi iam sua morte sauciandi quantum inq̃ verbum hoc. cor illud amorosissimum vulnerando contristauit. Cum ⁊ nostra dura corda in amicorum nostrorum separatione vsq̃ ad lachrymarum flumina liquefiant. Hinc salus et redemptio mundi angelorum leticia cepit bellum durissimum acerbissime passionis agere. Et vt omnino se voluntarie pro nobis satisfacere magis q̃ satis pati demonstraret. non prius ab alijs affligi q̃ a seipso afflictionem voluit assumere. Prius enim q̃ aduersarius manum sacrilegam inheerere. cum adhuc cum suis discipulis consisteret. cepit contristari et mestus esse. pauere et tedere. Nouit dominus futuros hereticos qui de suo sensu habundantes dicturi essent eum non vere passum sed duntaxat passionis dolorisq̃ imaginem pertulisse vt mentitus est Impius manicheus corpus christi fantasticum et non esse verum somnians. Et per consequens nec dolorem passionemue sensisse. vt t̃g̃it Rabanus sup̃ Albat̃

De passione christi

theum. et Albat̃ distinctione. xv. tertij libri. vt ergo cunctis futuris seculis declararet se non fantastice sed vere pro nobis do-
luisse. acerbissimā quoq̃ passionē pro nobis subisse. Sic olim propheta dixerat. Vere languores nostros ipse tulit. ⁊ dolores nostros ipse portauit. Ysaie. liij. Evidentissimis ostendit signis tristitia scilicet et pauore proluxa oratione ac sanguineo sudore. De quo Augustinus exponens verbum illud prophete in persona domini loquentis. Repleta est malis anima mea ait. non vicij et peccatis sed humanis malis. scilicet doloribus repleta fuit anima mea. Et Ambrosius libro tertio de trinitate. Ut homo turbatur. vt homo flet. vt homo crucifigitur non turbatur eius diuinitas sed turbatur anima fm̃ humane fragilitatis assumptionem nam qui suscepit animam. suscepit etiam anime passionem. Et super Lucam. Albat̃ contulerat mihi si non meum suscepisset affectum. Confidenter tristitiam nomio quia crucem p̃dico. neq̃ em̃ sp̃s incarnatōis suscepit f̃ritatem. Debit ergo dolorem suscipere vt vinceret: tristitiam nō excluderet. neq̃ em̃ habent fortitudinis laudem. qui stuporem magis vulnerum tulerint q̃ dolorem. Absit autem a cordibus fidelium ceca quādam pietate suspicari eternam veritatem que fallere nescit alijs quid specietenus cōfingisse et foris quicq̃ apparuisse cui nō sub esset veritas. Sed quicquid referentib⁹ sacris scriptoribus de veritatis verbo legitis vel auditis hoc certissime cognoscite. q̃ nō h̃il apparentie mixtum sed minus euangelistam assecutus fuisse sermonibus q̃ veritas inexistat rebus. quia non tante dici poterant mysteria christi q̃ra fuere in veritate. sicut testatur Job. ca. vlti. sui euangelij. De hoc beatus Hierony. in explanatione fidei ita ait. Nos ita dicimus hominē passibilem a dei filio susceptū vt deitas impassibilis pmaneret. passus est em̃ filius dei nō putatiue sed vere omnia que scriptura testatur. sed fm̃ illud qd̃ pati poterat. scilicet fm̃ substantiam assumptam. Albat̃ ad idē al legat magister sententiarū dif. xv. li. iij. Vere ergo dñs tristatus est. De quo dicit Albat̃. et Albat̃. Lepit contristari ⁊ mestus esse. pauere et tedere. Vigilanter dicit. Lepit buulmodi tristitiam qua vt sequatur vsq̃ ad mortem tristatus est. non prius pertulit sed nunc vicinante eius morte volens suscepit. Quo eorum

Sermo

erguitur temeritas qui scriptis et verbis asserunt christum ab instanti conceptionis equali acerbitate omnia pertulisse in anima que passus est in cruce vel agonia. Immo omnes dolores et acerbiores quam omnes homines simul ab initio seculi usque ad eius consummationem. imo quam in purgatorio existentes aut damnati. Quod aperte reprobat beatus Thomas in ii. pre. q. xvi. ar. vi. Quamvis enim ab instanti conceptionis nouit in sebo vel perscientia infusa omnes future passionis amaritudines. noluit tamen ut rediret in sensualitatem ad causam dum experientialem doloris aut tristitie sensum quomodo factus est dum esset in agonia. Sic nec voluit beatitudinem mentis sue redundare in vires anime inferiores aut corpus passibile. Stultum enim et sine ratione dictum est christum per totum vite sue decursum nunquam gaudium aut experientialem consolationem letatum. sed miser scilicet lera tristibus. Sicut enim puer et infans fleuit ira fugendo beatitudinem ubera consolabat et arridenti matri blandus erat. non enim perdidit gustum ciborum aut tactum suauitatis sed nunquam ad viciu huius usus est. Contra sic dicentes ait cancellarius parisiensis Job. de gersona in epistola de susceptione humanitatis christi. Christus non habuit ab instanti conceptionis omnem illum dolorem usque ad instantem mortis sue qualem pertulit in cruce. aut prius per decursus penalis vite sue et oppositum scribendum vel predicandum asserere. est temerarius falsum et presumptuosum. Si enim eadem tristitia idem dolor ab instanti conceptionis anime aut sensibus inbebisset quod cepit tristari et melius esse. siquidem nemo quod prius fuerat incipit esse. Si militer et illud Luc. Et ihesus perficiebat etate et sapientia non aliter sed communem doctorum intelligentiam saluari posse videtur. nisi quod experiebat per assiduam cremetum noticias nouas rerum. et sicut nouas noticias sensitivas. ita nouas delectationes et tristitias. Quamuis autem dominus non passus est omnem passionem secundum speciem. neque si militer damnatis qui in purgatorio existentibus. quorum passioni nulla presentis temporis afflictio comparari potest ut dicit Thomas in ii. parte. q. xvi. ar. vi. Tante tamen acerbitalis tristitias. dolores ac corporis afflictiones assumpsit quantum nulli vniquam mortaliu sustinuit aut in presenti vita sustinebit ut verum sit verbum supra Be. allegatum. Vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor similis si. et c. Assumpsit inquit non necessita

De passione christi

te sed pia voluntate in cuius vitiis erat potestate tristitia quando voluit et letari. Ideo non dicit euangelista contristatus est scilicet ab alio sed cepit contristari quasi ipse volens assumendo tristitiam principalior sibi fuit causa tristitie sicut vniuersa passio nis cui volenti vniuersa creata nihil aduersum inferre potuissent. Dum autem discipulis in terris tristitie signum exterius pauore scilicet ostendisset clarius id ipsum verbo significauit dicens. Tristis est anima mea usque ad mortem. tam extensiuie quam intensiuie. Nicolaus de lyra extensiuie quia durauit usque ad instantem mortis separationem. scilicet anime a corpore in cruce. Intensiuie vero quia maxima fuit quam homo in hac vita vniquam habuit. Ideo per id quod homini molestissimum in hac vita est et terribilissimum secundum per beatum mortem. scilicet mensuram. quasi diceret. Tristis est anima mea usque ad mortem. id est. tam intensiuie est tristitia. quam esse potest in homine viuo secundum Nicolaum de lyra. Nec mirum quoniam ipsam totam christi animam secundum omnes eius potentias repleuit. sicut propheta predicat. Repleta est malis anima mea. Psal. i. doloribus et penis. Repleta enim fuit anima christi tristitia et dolore. quantum ad omnes eius potentias tristitie et doloris capaces. Sistamus parump hic charissimi. ut agnoscere valeamus huius tristitie magnitudinem quam dominus pro nobis sustinens tam efficaciter verbo et signo demonstrauit. Pro cuius intellectu aduertendum quod potentia tristitie et doloris sicut et gaudij et delectationis capacis est appetitus vel voluntas large sumpto nomine ut probat Scotus. distin. xv. li. iiij. Est autem in christo triplex voluntas diuina eadem scilicet cum paterna. Illa enim diuine essentie idempnificat et per consequens vna in tribus. Et secundum istam christus omnino nihil paciebat nec doluit aut contristatus est ut ex dictis patet. apud hanc enim voluntatem que deus est non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Jaco. i. Unde quotiens de christi passione tractandum est ita eam cogitemus ut diuinam in eo naturam ab omni passione liberissimam cognoscamus. Hinc ait beatus Leo in sermone de passione qui incipit Inter omnia. In omnibus que ad domini nostri ihesu christi pertinent passionem. Nec catholica fides tradit. nec exigit ut in redemptorem nostrum. duas nouerimus conuenisse naturas et manentibus proprietatibus suis tantam factam unitatem vtriusque substantie ut nec infert unitas confusionem nec diminuit proprietatem unionem. Ali-

Sermo

ud est passibile aliud inuolabile &c. Alia est voluntas humana
rónalis. Tercia est humana sensitine partis que appetitus sens
sitius magis pprie nomiat. Voluntas rónalis duplicat fm du
plicē portione rationis superiorē scz & inferiorē. Portio supe
rior dupliciter dicit. qñq; multū stricte p intellectu & voluntate
vt respiciunt sola eterna. Et illo modo nō potest portio superior
voluntatis ordinare tristari quia talis tristitia vt dicit Sco. dif.
xv. li. ij. Sequeret ad nolle dñi in se vel ad nolle aliquā pfectio
nem intrinsecam si inesset tale nolle a deo est inordinatum vt vix
dammati illud habeant qz & si volunt deū esse iustū nō tñ h forte
absolute volunt. sed qz volūt effectū iusticie quē sentiunt & h nō
pñet ad portione superiorē illo modo sumptā. Sēcūdo mo
do largius accipit p intellectu vt iudicat de quocunq; fm regu
las eternas & p voluntate vt vult quecunq; referendo ad eterna
Ad hoc sonat Aug⁹. xij. de trinita. dicens. Rationis pars supior
eternis rationibus conspiciendis vel cōsulendis adberefcit. Por
tio aut inferior est de rebus tpalibus fm nūtes polyticas. Has
rū trīū voluntatū quilibet ordinare pōt trīstari & dolere. verūz trī
sticia pprie ad voluntatem rónis. dolor ad sensitium pñet ap
petitū. Est em tristitia pprie fm Aug⁹. xiiij. de ciuita. ca. xv. Dif
fensio animi ab his rebus q a nobis volentibus accidūt. Dolor
aut offensio anime ex carne & quedaz ab eius passione dissensio.
Est g pprie dolor passio appetit⁹ sensitui psequēs pceptionē ali
cul⁹ discōuenientis corpi. Tristitia aut passio psequens in volun
tate apprehensionē alicui⁹ voluti. accipiunt tñ sepe alterū p alte
ro. Videamus nūc que voluntatū in christo & respectu quarū trī
status sit atq; doluit. vt sic doloris & tristicie imēnsitas aliquate
nus cognoscat. Potest aut aliquid esse volitum a voluntate rati
onis quadrupliciter vt declarat Scotus etiam fm vtrāq; por
tionē. scz actu elicito libero. vt dicendo nolo despici v⁹ argui. Se
cūdo actu elicito nō simpliciter sed pditionato vt plectio meritiū
in mare ppter piculum submersionis vitandum. Proiectio quis
dem illa simpliciter est volita quia non coactus ab extrinsecō leij
cit mercator. Sz est volita ex pditione qz qñ in se esset noller si
als piculū euadere posset. Tercio actu nō elicito sed quadā na
turali inclinātōe tanq a sibi naturaliter discōuenienti sicut que

De passione christi

libet res naturaliter inclinatur ad sibi cōmodum & refugit aut re
sistit discōuenienti aut nocuo. Et fm pñm. ij. de anima. & Boe
tiū. ij. de pñlarōe pñl. Quilibet res naturaliter appetit esse su
um & permanentiam. & hoc modo naturaliter voluntas vult salu
tem suam & pñone cuius est. non inq̄tum potentia libera. sed inq̄
tum natura quedam & non vult corruptionē siue lesionem suam
aut pñone non vult. id est declinat. Quarto quoniam naturalē
quandam ad inuicem habent anime eiusdem potentie colligan
tiam potentia superior naturaliter refugit discōuenientia potens
tiam inferiorum dū saltem illa apprehendit. Hinc volūtas ins
tellectua naturaliter non vult. id est. declinat ea que appetitui
sensitius sunt tristitia aut discōuenientia. dū talia p intellectum
apprehendit. Si g accidit volitū quorūq; dictorum quatuor mo
dorum dūmodo vt sic deprehensum fuerit sequit tristitia. Adāoz
quidē si illud qd accidit fuerit simpliciter actu libere elicito volū
tū que tñ tristitia variat fm intentionē actus volendi. vt magis
volita dū accidunt magis pñstent. Adin⁹ volita min⁹. qz q mag
gis discōueniunt magis si accidunt pñstant. voluntati autē vt
libera est nibū est discōueniens nisi p velle. sicut nihil conueniēs
et placens nisi per velle. Similiter quod est simpliciter volitum.
volitum autem sub conditione si accidit contristat. Quis em du
bitat matres modo genitos infantes fm crudelissimum pharao
nis edictum. Exod. i. Non nisi cum dolore maximo in flumine p
ieciisse. Quos tamen volentes proiecerunt simpliciter volentes
ex conditione. quoniam aliter cum infantibus interissent. Idem
de plectione meritiū pñciosarū. Sic tercio & quarto modis q
ppter iusticiam mori eligit. qui ppter sanritatem incidi quod do
lorosum est sensibus statuit nihilominus contristat pro eo q illa
naturali obuiant voluntatis inclinationi. que vt natura appe
tit bonū cōmodum persone & ppter naturales rationis cū sensu
colligantia sensui & condelectat & contristatur naturaliter. Alio
quin quomo do posset poni aliq delectatio v⁹ pñstatio surrepti
cia pcedere omnez actum liberum voluntatis verum illa tristitia
sic in voluntate vt naturaliter orta potest impediri per non cons
iderationem intellectus remitti vel vinci per oppositas delecta
tionem consequentem intensum actum voluntatis. Idem obie

Sermo

etuz naturaliter discōueniens libere acceptantem. Late omnia ista declarat Scotus vbi supra. Intendit nihilominus tristitia si id quod euenit pluribus modis supradictis fuerit volutus per hec ad ppositum redeundo declarandū est. quoniam quilibet harum voluntarū in xpo vehementissime est tristata. Voluntas quādem superioris portionis actu deliberato. de tribus potest ordinare tristari ordine quodā. Primo de carētia fruitionis respectu et ni obiecti. Secundo de pctō sui vel alienius voluntaris. Tercio de alijs malis suo supposito discōuenientibus vel alijs psonis sibi dilectis. qz sicut supior portio large sumpta. primo vult fruitionē dei. secūdo iusticiā quamcūqz ad fruitionē ordinatā. et vlt in se vel in alio. tercio vult fm regulas eternas bona media et minima sibi et alijs in ordine ad maxīma ita habet velle respectu oppositoꝝ et p psequēs tristiciā si accidunt. Quo ad primū istorum anima christi non tristabat. scz de carentia aut impfectione fruitionis sue. qz nunq illa sibi euenit pfectissime. siquidē etiā i morte fruebat portio illa in christo diuina essentia. Congruū namq non erat vt ipe minus pūgeret fruitiue p id quo alios meruit finiri pūngi. Ita nec de pctō ppuo tristabat. qm peccatū nō fecit. nec est inuentus dolus in ore eius. j. pef. ij. Et ad heb. iij. rem prātū p omnia. p similitudine absq pctō. Tristabat autē vehementē fm hanc portionē supiorē p peccatis oīm hominū. pteritoꝝ. p pntiū et futuroꝝ. Siquidē p omnibus satisfecit qm ad sufficiētiā. vñ ea quasi sibi ascribit ps. verba delictōꝝ meoꝝ. Habuit em volitionē respectu oīm predictōꝝ vt dei offensor et ptemptum et tñ apprehendit ea vt cōmissa vel cōmittēda nedū cognitio ne matutina in dōbo sed cognitōne infusa qua etiā viator omnia nouit. pterita et futura clarius oībus pphetis. qz spm recepit nō ad mensuram in dono charitatis. sed in oībus donis excellentissime sicut Ysaia pdirit. Requiescet sup eū spūs dñi. spūs sapiētie et intellectus eius. eiusdē. xviij. Ideo ex pmissis sequebat tristicia. Affuit autē hec tristicia maxīma inter omnes tristicias huius vite. Excessit namq omne dolorem cuiuslibet contriti inest mabiliter huiusmodi tristicia in christo. Tum primo. quia pro peccatis totius mundi tristabat que innumerabiliter plura fuerunt q peccata cuiuscūqz contriti. Vñ p Ysaia. ca. liij. dicif.

De passione christi

Omnes quasi oues errauimus. vnusquisqz in viam suam declinauit. et dñs posuit in eo iniquitatē oīm nostrū. Oblatus est qā ipe voluit. et nō aperuit os suū. Sicut ouis ad occisionē ducet. et qsi agnus coram tondente se obmutescet. Et Ambrosi' sup lucam. Legim' q peccata nostra portat et p nobis dolet. Doles ergo dñe nō tua sed mea vulnera. non tuā mortē sed nostrā infirmitatem. fm Scotum tristaris de pctis meis naturā meam vulnerantibus nō de tuis. Vñc sequit. Et nō estimauim' te esse in doloribus. cū tu nō p te sed p me doleres. infirmatus em es sed ppter peccata nostra. Et sequit. Et quid mirū si p oībus doluit q p vno fleuit. Quid mirū si moriturus p oībus tedeat. qui Lazarum resuscitaturus illachrymas. vt qz in carne sua pctā nostrā pmebat. merorem quoqz aīe nostre suo merore aboleret. Vñc Ambrosius. Tū secūdo qz peccati maliciā cunctis clarius cognouit. tanto em plus quilibet detestat peccatū et plus sibi displicet qto pfectius maliciā peccati ponderat et dignitatē dei sūm i boni qui eo offendit ac contemnit. Sed dñs Ihesus etiam fm humanam naturā p plenitudinē sapientie sibi cōcreate. distinctissimē nouit pctōꝝ indignitatē diuine maiestatis pemptū pctōꝝ detestabilem in gratitudinē et. que in eo maxīmā causabant tristiciā et displicentiā pctōꝝ et peccantiū. Vñc Berni. in ser. de natiuitate declarat q xpus p ea que passus est. nobis grauitates pctōꝝ aperuit quā primus homo nō cognouit. Tum tercio. qz tristicia sua ex maiori charitate dei pcessit. et q dolor ptritōnis vt Thomas dicit augef. Quanto em dilectio dei maior est in aliquo. tāto magis tristat de offensa et pemptu dilecti. Sed nunq aliqua creatura habuit vel habitura est tantā charitatē fm legem dei ordinatā. qm habuit christus. de cui' charitatis et gratie plenitudine omēs accepimus. Job. i. Quare plus oībus displicuerunt sibi pctā humani generis et grau' inde tristabat. Et quis p oīm pctis generaliter tristabat. Specialit tñ eraggebat tristiciā eius. peccatū et ingrātudo illi' ppli peculiaris singulariter electi et innumeris beneficijs nutriti que sūmatim Chrysostom' in Omel. xxxix. recitat dicēs. Pre ceteris oībus hoībus noua que dam et magnifica eis vite instituta sunt tradita. in medio mari sic cū iter apertū est eis. et in q ipsi fuit salus ibi inimicis eoꝝ in

Sermo

tenitus. Quadraginta annis in deserto non arando neq; seminādo vixerūt. laborē messis et aree nesciunt. onus mole eis et coquendi panis necessitas non fuit. Seminas quoq; eorū nulla tendi sollicitudo pstrinxit. mercandi causa non instat. macellus nunq; p comparandis carnibus req̄siuit. Sed super hec oīa fuit verbū dei et parauit eis mensam in deserto. laboris et sudoris et perrem. Hec em̄ fuit natura manne cibus quotidie nouus et sapor sui. p desiderijs vescentiū subministrans. Sed indumēta eorū et calciamenta. et ipsoꝝ etiam corpoꝝ natura oblita est infirmis suis. Om̄i nanq; illo tpe neq; indumenta attrita sunt eis neq; fuit in illis infirmus medico nullus indiguit. medicamēta nemo quesuit. Eduxit em̄ eos in argento inquit et auro et nō erat in tribus eorū infirmus. Sed q̄si qui iam reliquissent mundū hunc et aliū meliōꝝ prestantiōꝝq; transissent. ita eis cibus et porus absq; labore et sollicitudine ex verbo dei prebebat. Et qd fuit sup omne miraculum. ne forte acrior radius solis adureret. Umbra desup p diē tegebant et cū ipsis quocūq; abissent circū ferebant recta ista celestia. Sed nec noctis quideꝝ absq; solatio relinquunt. Lampas nanq; eis ignis verbi dei accensa lucebat. que nō solum illuminandi verum et itineris ostendendi ministerrū prebebat in deserto. Quid nō de sequenti dixerim petra aq̄z fluuios emittente. quid de multitudine auium que densitate sui terram teterunt vniuersam. nā in egypto que facta sunt mirabilia quid repetā. Quid vires que consumate sūt in deserto. bella. oīones. gesta et victorias sola dei inuocatione quesitas. Non em̄ vt pugnautes sed vt choros agentes manū. ptectionis triūphabant. id aut quomodo narabo. q̄ quia egyptū aquis pro se pugnantibus strauerat muros hiericho in voce psalmoz turbaz q̄ dei ciunt ita vt aduersarijs psallentiū magis choꝝ q̄ exercitū viderent hostiles. et qui mysteria magis viderent q̄ bella eis exhibere. Hec aut signa et prodigia nō ob hoc solū fiebat vt vsus populo tū videret explet. sed vt hec doctrina agnitōis dei quā Moyses tradente didicerant firmitus in eorū cordib; et tenaciter adhererent. hec em̄ oīa voces erant quedā deū celi et vniuersitatis dominiū predicantes. S; et mare b clamabat dū pedib; transiretur. hoc etiam cū extingueret aduersarios. hoc ille aque in sanguine

De passione christi

verse. hoc irruptio ranarū pdicabat. hoc exercitus locustarū. hoc eruca et cynifes et oīa illa que gesta sunt. siue in egypto siue in deserto. prodigia nūciabant. Ad anna ipm et colūna ignis atq; couturnicū multitudo. et oīa illa libri quidem erant illis et literę que deleri nunq; possent nec de pscientie eorū paginis aboleri quas haberent semp in cordibus suis. Hec crisostomus. Que si pauca viderant addamus et illud qd ipse dñs celi et terre postq; gentes in numeras p angeloz suoz mysterijs strauit eos ad terram pmissionis terram vtriq; optimā lacte et melle manantē quā eis in possessionē dederat introduxit in ea ab hostiū incursionibus preter manu forti. vt p̄t̄. iij. Reg. xix. de Sennacherib; vt eos etiā a potestate dyaboli principaliterq; totū genus humanū eriperet de eorū semine humanā naturā assumere dignatus est. in hoc eos super cūctos tribus terre nobilitās inter eos cōuersatus ē eis ore proprio euāgelij regni pdicauit. infirmos sanauit. cecos illuminauit. claudos erexit. demones fugauit. leprosos mūdauit. mortuos suscitauit. et vniuersoz languores abstulit. Post hec aliq; innumera euidentissima diuine virtutis insignia. et post vniuersā gloriā que eis sup cūctos mortales data est infideles extiterūt ingratiissimi. ita vt nō solū receptoz obliuiscerent bonoz. sed etiam tantū benefactorē crudelissima morte occidendū. inter medios latrones turpiter patibulo affirere. Qd peccatus oīa vincit peccata. vt Bern. ait ser. de passione. quō viri impij sacrilegas manus in dei filiū iniecerūt vt crudelissimi homicide. imo si fas est dicere deicide. p hoc itaq; peccō et p sui gravitate amplius salus oim tristabat. Vinc Ambro. sup Luc. Nec illud distat a nō si tristis erat p psecutoribus suis quos sciebat imanes sacrilegij penas in ipm illaturos. Adhuc aut speciali? et amplius tristabatur p iniquitate et ingratitudine futuroꝝ maloz xpianoz. quoz tanto maior ē ingratitudo. q̄to plura et maiora bona receperūt a christo. Siq; de repudijs iudeis i filios dei et coheredes xpi adoptati sūt ab onere legi quo iudei tenebant soluti sacramētis gr̄az essentib;. q̄b; isti caruerūt. ditati nō māna de cel sic illi s; eo q supra celū ē p̄ciosissimo corpore et sanguine filij dei pasti. Quāto deniq; si sufficit eis xpm secl crucifixū. s; sic apls Heb. vi. ait. rurū sibi met ipsis crucifigētes filiū dei et ostentati hñtes. De b q; Raban? ait b ij

Sermo

Uidebat dñs ad augmentū doloris sui sanguinē suum tam vili
ter et inutiliter effundendum quodq; sic inuaniū laborauit. vt
tunc vir vnā latronē acquireret. vñ apostolum pderet. videbat
iterū a pñtibz et futuris generalē ingratitudinē. q; etiā a christi
anis tanq; mortuus a corde dandus erat obliuioni. q; paucissi
mi de tanto beneficio sibi gratias acturi erāt sed pessima vicissi
tudine mala p bonis. ita q; si pati iterū posset. peiora a malis cri
stianis passurus fuisset q; nūc a iudeis. Nouit em̄ q; sup dolores
vulnerū eius addētes p uancationis plagas suas quotidie reuo
caturū itez crucifiguri erāt et offētaturū habituri. Sz ad huc specia
lissime tristabaf de casu ac dispsione discipuloz et ceteroz amicoz
qui cū deserturi erant in eius passionē scandalū passuri. dū cum
vt boiez mori visuri erant ac de e⁹ diuinitate dubitaturi. maxime
aūt de peccō proditiōis ac desperatōis Iude vñ? ex duodecim
De hoc Ambrosi⁹ sup Lucam. Tristis videbat et tristis erat non
p sua passione s; p nra dispsione. Deniq; ait. Percutiā pastorez et
dispergent oues gregi. Tristis erat q; nos paruulos reliquebat
Et Rabanus sup Matb. que dicta sunt simul complectens ait.
Contristabaf nō timore patiendi q; ad hoc venerat vt pateret.
et Petri timiditatis arguebat. Sed ppter infelicissimū Judam
et scandalū omniū discipuloz et eiectionē ppli iudeoz et euersio
nē misere hierusalē. Unde et Jonas sup audacitate cucurbite vel
edere tristabaf. nolens pīre quondā tabernaculū suū. Quomo
do aūt accipiendū est. q; p sua morte non tristaret infra patebit
statim. Ecce patet. Utcūq; q̄ta tristitia repletus sim portionem
superiorem de peccatis nō suis sed hoīm. p quibus hac sua tristi
tia et passionis sue dolore abundantissime satisfecit. Uideam⁹ qm
tristitiā habuit ratione aliorum malorum suo supposito vel suoz
rum dilectorum ptingentiū cuiusmodi sunt mala non culpe sed
pene. Et primo de his que in sua persona pertulit. vbi primo B
certū est. q; quecūq; passus est et mortē et vulnera corporis sed
et tristitiam et dolorem mentis simpliciter pati voluit in volun
tatem superioris portionis. Imo et inferiorum nulla necessitate
sed sola misericordi voluntate sponte assumpsit. vt sic diuino bo
non pro nostris offensis satisfaceret. et humanum genus pditum
liberaret. Sicut allegatur est sup Ysaiaz. liij. Oblatus est quia

De passione christi

voluit. et non aperuit os suū. Sicut ouis ad occisionē ducet. et q̄
agnus coram tondente se obmutescet. et nō apuit os suū. Et am
bro. sup Luc. Eterū qm̄ pstanter se morti obtulerat. scriptura d
clarat q̄nquidē querentib⁹ occurrit. Turbatos cōfirmat et trepi
dos puocauit. pditorem osculo dignatōne suscepit. Et ideo de
his oīno nō doluit. tanq; de rebus p eū simpliciter volitis. Et sic
intelligēde sūt auctoritates Augustini Ambrosij Hieronymi Hy
larij et alioz dicentū xpm de morte sua nō tristatū. nec vere ti
muisse. Ait em̄ Augustin⁹ et allegat magister distinctōne. xv. li. iij
Nō vere dñs mori pati⁹ timebat tertia die resurrecturus. cum
gauderet dissolui Paul⁹ et eē cū xpo. Nō ei fortior ē miles q; ipa
tor. Miles g; coronād⁹ gaudet mori. et dñs coronatur⁹ timet mortē
et iō erubescat q; putat saluatore timuisse mortē et passiōis pau
re dixisse. Transeat a me calix iste. Non hoc dictū est q̄si de passi
one sua non timuit et tristatus fuerit. sed q; non sicut nos q̄i de
re simpliciter volita et nō magis sponte accepta. Ideo statim post
pdicta vba subdit August. tristitiā sic assumpsit quō camē. fuit
em̄ tristis vt euangelii dicit. Si em̄ tristis nō fuit cū euangeliz
dicat. Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. ergo q̄i dicit dormiuit ie
sus nō dormiuit. vel q̄i dicit manducasse nō māducauit et ita ni
hil sanū relinquit. vt dicat etiam q; corpus eius non erat verum
corpus s; fantasticū. q; oīno talia friuola sūt. Quicqd ergo de il
lo scriptū ē. verū est et factū est. Ergo tristis fuit. sed voluntate tri
stitiā suscepit veram quō voluntate carnē veraz. Tristis ergo. q;
pati voluit nō de sua passione tanq; de re volita tristis fuit quoz
modo de peccatis nostris ac de discipuloz scandalo vt supra dictū
est tristabaf. Et ppter B hylariū ait. dicit euangelista xpm nō
ppter mortē sed vsq; ad mortē tristem fuisse. his verbis interro
go quid sit tristem esse vsq; ad mortē. quia vbi ppter mortē tristi
cia est illic mors causa tristitie est. Vbi nō tristitia vsq; ad mortē
ibi mors nō tristitie causa est s; finis. non ergo sibi tristis est. s; il
lis qui i scandalo p infirmitatē carnis erant futuri. quos monet
orare ne inducant in rēptationē qui ante polliciti erant se nō de
bere scandalisari. Tristabaf itaq; de peccatis nostris et de discipu
loz scandalo et tanq; de re simpliciter volita voluntate humana
nō sic de sua passione quā oīno voluit. Uñ et B secūdo. Uide⁹ q;
b iij

Sermo

maior erat tristitia sua p peccatis nostris assumpta q̄ de morte sua qm simpliciter voluit dum accidit plus contristat q̄ voluit simpliciter. voluit aut ex additione vel naturaliter. Nunc ad ppositum videamus quod tristabat de passione sua et morte. Et dicendum fm Scoti ubi supra q̄ licet passio xpi et mors fuit ab eo simpliciter volita. fuit tñ volita ex conditione. Noluisset em portio superior voluntatis xpi passionem suam sub homo lapsus fm ordinem diuine sapientie et iusticie hac p sua reparacione no indignisset si eque oia iusta prospera et p se appetibilia fuissent sine ea. Qd sic patet. Nam fm Aug. li. iij. de trinita. ca. vij. Iustus licet p fortitudinem paratus sit recipere et equo ferre aio quicqd aduersitat acciderit mauult tñ vt non accidat et si pot facit. Et patet e i veru q̄ vt q̄tum in ipo est alteru optet. alteru vitet. et si qd vitatur in curritur ideo volens ferat q̄ fieri non potuit qd volebat supple q̄tum in ipo fuit. Et ex illo pbat nullu hic posse ee beatu. q̄ no potest habere hic quicqd vult. pot em hic pari aduersa q̄ nemo vult q̄tum in ipo est. Ad idem est illud Philoso. iij. ethico. c. xij. Mors et vulnera tristia forti et volenti erunt sustinet aut hic qm bonu vel non turpe et q̄to vtiq̄ magis virtutem habeat omne et felicio sit: tanto magis in morte tristitia est quod no est nisi ex eo quia q̄tum in ipso est vult oppositu. Ratio est. quia obiectu patientie non videt fm se elegibile ppter qd nec beatit eligunt. Noluisset g conditionaliter xpus sua passionem et mortem. idcirco de illa tristabat qua nouit de primo imminere Tanto aut maior fuit h tristitia q̄to id quod amissu est vita scz xpus fuit digni atq̄ magis dilecti: dignissima fuit christi vita quia psona diuine sine portione dignitate vite cuiuslibet hois licet sanctissimi excedes fuit deniq̄ maxime dilecta. tanto em virtuosus plus diligit vitam suam fm Pbm. iij. ethi. Quato eam nouit meliorem ac digniorem ideo nullius vita ita fuit alicui dilecta sicut xpo vita sua. et pconsequens priuatio tristior. Vinc vt supra allegatu est p Jeremiam dicit. Dedi dilectam animam meam in manus inimicor. Nec impedit q̄ p triduū fuit resumenda. quia de amissione talis vite etia ad vna horam plus est dolendu q̄ de amissione alteri hois p tpus etia q̄tumcunq̄. vt dicit Tho. iij. pre sume. q. xlvj. ar. vi. i. sol. iij. Et simile dicendu de doioribus acerbissimis. infamia. blasphem

De passione christi

238
mia. de quibus tanto plus tristabat q̄to psona sue hec indignissima fuerunt. Tristabat et de his voluntas sua vt natura. q̄ vt infert Scotus ubi supra. Voluntas vt natura appetit bonu como du totius psonae. qm ipa est potissime appetitus hois sicut superior cognitua in boie dicit simpliciter cognitua et ppter natura lem etiam colligantia voluntatis cu parte sensitiua appetit bonum comodū oibus inferioribus potētis. Et ideo p delectatur sensui et copatit. Cu g maxima incommoda et potētis sensitiuis et toti psonae acciderit. scz dissolutio psonae dignissime p mortem et corruptio dolorosissima organor et ita potētiaz sensitiuaru. sequit q̄ de his voluntas xpi vt natura d sua passione maxime tristabat. Et his satis patet q̄tu tristitia affixit portione inferiorē voluntatis. cum tantu tristata sit portio superior ubi minus tristitia locu habuit. Nihil dubiu. qm oibus superioribus modis tristata est. et forte etia alijs que nunc rescindo. Tristabat nihilominus de malis pene ceteror hoim. de miseria mortis quas gen⁹ humanu et penit primor pccō incurrebat. de mortibus martyru ac de oibus malis pene quorūcunq̄ hoim pntiū et futuror. quia omnia hec voluit sub conditione sicut passionem suam. licet se pfirmado diuine voluntati simpliciter voluit. De h Amb. sup Lucā. Et fortasse ideo quia tristis es. q̄ post lapsum tali transitu erat ex h seculo recedendus vt mori esset necesse. Deus em mortē non fecit nec leuā in pditione viuorum et ideo fastidit quod ipse non fecit. Quid em miru si pro oibus voluit qui pro vno fleuit. Quid mirum si moriturus p omnibus redeat qui Lazarus resuscitatus illachrymat. Et sequit. Tristis erat non p sua passione sed p nostra dispersione. At em. Percutiam pastorem et dispergentur oues gregis. Tristis erat quia nos paruulos relinquebat. Et augustinus de eadem domini illachrymatione ait. Movere autem quempiam potest quomodo flebat mortuum se iubente continuo moriturum. non mortuum flebat quem ipse suscitabat. sed mortem quam sibi homo peccando comparauit. si em peccatum non precessisset sine dubio mors secuta non fuisset. Qui deniq̄ mala pene vnius gentis ac ciuitatis Hierusalem suis discipulis no nisi cum lachrymis compassionis predicere voluit Luce. xix. Dico vobis. quia si hi tacuerint. lapides clamabunt. Et vt ap
b iij

Sermo

propinquauit. videns ciuitatem fleuit sup illam dicens. q. si cognouisses et tu. Et quidē in hac die tua que ad pacē tibi. nūc autē abscōdita sunt ab oculis tuis. q. uenient dies 7c. Manifeste significauit q. tum se p malis totius humani generis ipe qui mala uenit tollere tristauit. Augmentabant hanc tristitiā malorū pene multiplicitas ac numerositas cognitiōis eorūdez claritas ac dilectionis sue q. nos dilexit numietas. Plus em̄ christus ordinata dilectōe dilexit quēcūq. q. aliquis seipm. Cū p salute omniū 7 cuiuslibet seipm tradidit in mortē ignominia. Cū uidet q. de cuiuslibet penis plus ipe tristatus est q. quicūq. ordinate de propria. Ecce he fuere cause cur dñs fm pte intellectiua tristatus ē vsq. ad mortē. **A** Superest nūc videre de exteriorē dolore ex huius tristitia rōnis in sensu causata. Lepit namq. dñs nedū tristis esse s. etiā tedere pauere. qd sensuū pñer dolorem. Deniq. etiā hūc in sensu fuisse. sanguineus declarat sudor. dñs itaq. passionē suam de primo iminentē cum omni sua acerbitate 7 ignominia ceterisq. supra dictis clare cognouit. nō minus q. dū actu pateret saltē non abstractiue hanc appbendit sensus interius p virtutes fantastica. Sicut 7 nos de rebus sensibilibus futuris aliquid p dicimus. Appetitus nō sensituius hanc passionē p sensum tanq. discōueniēs summi pñtati tanq. terribilissimā exhorruit 7 q. ad potuit refugit. Et qm̄ ut iam iminens certe 7 infallibiliter pñtata est ex diffentione maxima appetitus sensitui sequēbat ins cogitabilis dolor in pñsensitiua. Sicut si aliquis audiret se subito iā capiendū. dimembrandū et q. libet intolerabili pena discerpēdū. nesceret pñtius palesceret 7 ppter nimia tristitiam 7 timorē q. si iam p mortuus sensū pderet 7 loquelā. Dolor iste acutus est ex passiōis acerbitate clare cognita ex oībus circūstantiis infra specificandis. Ex eius generalitate 7 oī mēbrozū afflictōe. Ex ei diuturnitate. 7 etatis vigore. 7 cetera hmoi. Auctus est etiā ex assūmentis benignissima volūtate. Nā ut dicit **Thō. i. tertia pte sūme. q. xlii. ar. vi.** Dñs assūpsit dolorem volūtariē ppē finē liberatōis hoīm a pctō. Iō tantā doloris qritatē assūpsit q. esset pporcionata magnitudini fructū q. inde seqbat. Cū assūpsit tristitiam 7 dolorem maximū qritatē fm regulā rōnis nō excedētem. Et q. quis minor dolor satis fecisset p pctis oīm hominū. pro

De passione christi

239

pter psonē infirmitatē hunc patientē. voluit tñ genus humanus liberare a pctis nō potestate sed iusticia. Ideo nō solus attendit q. ram virtutē haberet dolor eius ex diuinitate vnita s. q. tus sufficeret fm humanā naturā ad tantā satisfactionē. Et b. videt sic intelligi posse q. dñs non pñtens fuit pati p nobis dolorem quē lesio exterior sibi inferre poterat. sed ut esset plenior satisfactio p pctis nostris auxit dolorem 7 sponte tñ assūpsit q. tum p totius mundi pctis 7 innumerabilis mltitudinis hoīm fore factis fm diuinā suam sapientiā 7 iusticiā sufficere recogitauit. Auctus ē deniq. ex puritate doloris 7 cuiuslibet pñsolatōis in pñmitione qualis in ceteris dolentibus mitigationē aliquam solet afferre. Sed de hoc dice infra in quarto pñbo in cruce plato. **A**ttēdamus nūc dilectissimi innocentissimi dñm angelorū leticiam ac celoz gaudiū ppter nostra delicta tanta ut audistis tristitia 7 dolore affectū coram dilectis discipulis suis tremētē 7 pauentē pusto 7 pallentē ipamq. tristitiam verbis 7 signis declarantē. Tristemur et nos p nostris peccatis que dño tantū fuere causa doloris. Claretatē doloris vehemētissime 7 tristitie vsq. ad mortē nobis insinuat. plura dñi oratio. Intimata namq. Petro Jacobo 7 Jobi tristitie doloris magnitudine. ait eis. sustinete hic expectando et vigilate mecū tanq. amici speciales p ceteris mibi in angustiis assistentes. q. id p ceteris pollicebamini. Petrus namq. animositate audaci pñmisit. Et si oēs scandalizati fuerint in te ego nunq. scandalizabor. Et iterū. Et si oportuerit me cōmori tibi. nō te negabo. Jacobus deniq. Jobes. calicē passionis se bibere posse professi sunt. **Abath. xx.** Et q. familiaris vos fovi secreta mea plus alijs reuelauit in trāfiguratiōe **Abath. xxi.** In filie pñcipis paeri suscitatiōe. **Zuc. viii.** Iustū est ut agonē meū suscipiatis vlt saltē mecū pñstanter videatis. parē secū vigilantia imperat q. bus eadē passio iminebat. Et pgressus pusillū. auulsus est ab eis q. tum est iactus lapidis. et procidit in faciem suam 7 orabat. **Abba pater.** Omnia possibilia sunt tibi transfer hunc calicem a me sed non qd ego volo. sed qd tu. **Orat nūc dñs Ihesus.** Sed hactenus legi orasse pluries p nobis aut tanq. aduocatus noster. Nam et in hac ipsa nocte. priusq. exiret in montem oliueti patrē pro discipulis et credituris oībus pariter orauit. Pater sancte

inquit. Serua eos quos dedisti mihi. Sanctifica eos in veritate non p his aut rogo tm. sed etiā p eis qui credituri sunt verbum eorū in me. vt omes vnū sint sicut tu pater in me et ego in te. vt et ipi in nobis vnū sint. vt credat mundus quia tu me misisti et c. **Ioh. xvij.** Nunc aut pfundissimam humilitatem suam cuz sit de us patri suo coeternus et p oia coequalis oblitus videtur se deū esse nō stat nō genuflectit. sed solotenus in facie totus p cidi quasi sensualitatis sue cōpatiens aduocatus vebementissime ei angustie causam patri pponēs orat vt **Barcus** ait. vt si fieri possz transiret ab eo hora. **Clerum** sensualitatem ipsam virtute supueniens prius addidit. Non tñ sicut ego volo sed sicut tu. Nō qd ego voluntate volo sensuali aut etiā rationali condicionata. sed sicut tu vis ita fiat ita volo fm portiones supiorem simpliciter q a tua diuina voluntate nunq discrepat. **Oravit** nihilomin? et pro infirmis mēbris suis quos passionis calix tempraturus erat. **dic** **Iulianus** .x. de trinita. ait. Pro hoibus vult trāsire calices p quē erant tempradi discipuli. et ideo p Petro rogat ne deficiat fides ei. **Hinc** ab orōne surgens dñs venit ad discipulos suos et iuenit eos dormientes. **Qui** somnus corporis fm **Bedam** pfiguratus erat q in primo grauadi erant somno infidelitatis. **Ait** ergo petro. **Symon** dormis. Sic nō potuisti vna hora vigilare mecum. **Omnes** dormientes inuenit et tamē Petru q p ceteris ppria nature confusus assistentiā pmisit vsq ad mortē et se nunq scandalizandū fuerat gloriatus. **Quem** tamē nō Petrum qd caput sonat et sibi vt prelato a christo datum erat. sed sermonem antiquo nomine suo quod dolor meroris interpretatur. quia non opus p lati. qd est vigilare. s merore grauati dormiendo eribuit. **Non** potestis inquit vna hora vigilare mecu. **Quasi** diceret. Nō ostendis fctō feruorē qtrū bo. **Cognosce** vel nūc infirmitatē. **Si** mecum vna hora phibēte somno orare nō pualet. qd facies morte imminente. **Quomō** hanc supabis. tu q p me mori spopodisti. **Et** oibus tribus ait. **Vigilate.** oculis mentis et corpis et orate. nō bis cordis et oris. vt nō intretis in tēptationē. **Hoc** est fm **Rabanum** vt non temptatio vos superet et inf suos casus teneat. **Spiritus** quidē meus portio supior pmpus est ad passionis sufferentiaz. caro aut infirma. timens dolorem passionis. vt dicit **Remigius**.

Quod cum ita sit de me qui potestatem habeo animam meam ponendi et sumendi iterū. qto magis vobis necessarius est orare ne intretis in tēptationē. **Uel** fm **Theophilū** et **Rabanū**. **Spiritus** vere pmpus est ad pmissionē constantiē. sed caro nostra infirma ad sustinendū iminentem passionē. **Ideo** vigilate et orētis ne intretis in temptatiōē. **Comonitis** discipulis. **Abijt** secūdo et orauit eūdem sermonē fm dictū modū. **Pater** si nō pōt b calix transire nisi bibam illū. **Is** fiat volūtas tua. **Attestata** est oratiōis tam instans deuota repetitiō magnitudinē anxietatis tristitie et doloris illius pris p qua orauit. i. sensualitāt. **Neq** em p te modica quisq sapiens tam ingentes tāq instantes multiplicaret pces et maxime si se pnosceret nō audiendū. **Frauditus** est a pē dñs **Iesus** fm id qd dixerat. **Is** fiat voluntas tua. **Non** fm id qd dixerat **Transseat** a me calix iste. **Venit** iterū et inuēit eos dormientes. **Solus** inquit **Rabanus**. **Orat** p oibus sicut et solus patet p vniuersis. **Languescēbāt** autē et opprimebant apostolorū oculi negatione vicina. **Unde** sequit. **Erant** enim oculi eorum grauati **Et** relicq illis iterum abiit et orauit terciō eundē sermonē dicens **Pater** si vis transfer calicem istum a me. **Cleruntamē** non mea sed tua voluntas fiat. **Attendite** dilectissimi. qm p singula rēporis momenta meror saluatoris nostri et dolor augef. **Ecce** hos tres discipulos tanq fortibus fortiores elegerat. vt agonē suūz saltem astando et orando secum ferrent. **Quorum** tantus in eo ferbuit dilectio. vt pro eorūz cōsolatione et ammonitione in re arduissima orationem interpellare p eis plus q pro seipso sollicit? et tñ nullam tanti amoris vicem in eis inuenit. **Si** torpor et somnus totiens excitatos oppressit. vñullo adhuc presente psecutore nullo apparente inimico laborem dñi ad horam ferre non possent. **Et** cū pro eis sese in orationem obedientissima voluntate patri victimaret. ipsi se iam casuros somnolentia figurabant. **Amaritauit** plurimum dñi tristitiam quia non modo pnoscit impetu ab inimicis. sed se iam vider etiam ab amicis electissimis derelinqui. **Vider** **Iudam** non dormire sed festinare ad exercitiū ad colligendū vigiles i malo et amicos suos pigritari i bono i q figurata sūt nra piculosa tpa. plena dolo. fraude et inqera sollicitudinē qb? p tpalib? supabūdar inqtras et ifriguit caritas et ve

Sermo

re prudentiores sunt filij huius seculi in opibus suis vanis quam filij
lucis quod a domino cogitatum est in nimium perturbauit. Ponderate non quod
amplius Ihesus tristabar. persecutio inimicorum an derelictio ami-
corum. Sed cui omnis humana subtracta est solatio. Angelus appa-
ruit illi de celo. confortans eum. Confortationem suscepit ab angelo
ipse qui est angelorum beatitudo quam licet confortatus in gratia tanquam vere
beatus: tristitia crucis magna mutari non potuit ne dicam vin-
ci. Voluit tamen per omnia fratribus simulari. sicut apostolus Hebr. ij. ait. Et si
cuti vere infirmatus est vere tristatus voluit non spernere confortationem
per angelum a patre missum. Confortatus itaque huiusmodi confortatione
que dolore non minuit sed magis puto auxit. Confortatus est ex fructus
magnitudine non subtracta doloris amaritudine. Sic enim scimus
quod lugentes mortuos ex solatio dei non super defunctis per boies pro-
lentibus exhibita ad tristitiam inuolant. Qualia tamen verba fuisse quod
bus confortauit euangelista subtrahit fortassis ut querentibus fide-
libus deuotio augeret. Et fortassis huiusmodi vel filia per angelum pater lo-
quar quam longe ante per prophetas suos percipuit. Adhuc filii charissime tu
nostri quod charitate perpetua diligo te. in te mihi spiritus beati coplacui et quod
maius est omnibus. omnia. scilicet quod habui tibi eternaliter dedi. Ego spiritus in te
et tu in me manes ubique quod causa peccatorum volens tuam fecisti. Exigit
iusticia mea ut subtracta paulisper paterna solatio te unicuique me-
um velut mortuum a corde piecui semissimis exponam tormentis et
omnem peccatorum vindictam in te unum reuocem. Deus quasi oues erra-
uerunt unusquisque in viam suam declinauit. quia eorum debita sol-
uere descenderas. ponam in te iniquitates omnium. percutiam te
propter scelus populi mei. et steram te in infirmitate. ut iuste omnibus misere-
ar tuus solus vniuersa quam non rapuisti exolues in ultione peccati armabit
contra te vniuersus orbis. Celum cum astris lumen suum subtrahet
aer frigore nudatum corpus tuum constringet terra suo tremore vi-
scera tua membra et artus concutiet. aqua et omne quod resiccare
potest in fel et acetum tibi pueret. Tradam te inimicorum tuorum vo-
luntati quicquid furoris. quicquid doloris. quicquid feneritatis
excogitare poterunt in te efacuendi licentiam dedi et ipsis quibus
bene fecisti quos a languoribus sanasti quos in peculiarem po-
pulum elegisti. grauis eris ad videndum te despiciet blasphemabunt
illudentes conspuent flagellabunt eris eis omnium virorum

De passione christi

nouissimus non habiturus speciem velut leprosus ut a deo derelictus
erit. Eritque tibi hereditas tua crudelis quasi leo in silua morte turpissi-
ma te condemnans implebo amaritudine animam tuam. A vertice
capitis usque ad plantam pedis non erit in te sanitas ulla. Sed et
ab amicis delinqueris torcular calcabis solus et de gentibus vir
non erit tecum. Omnes declinabunt simul inutiles facti non est quod facis
et bonum. non est usque ad unum. mihi tibi que dilectissima virginem et
matrem tuam ipsa fideliter adhaerebit unico cordis sui astabit dereli-
cto ignominiam videbit in amaritudine cordis sui nec recedet. Sed
non ad solationem tibi quoniam ad augmentum tristitiae et meroris cuius
vehementissima passio te plusquam inimicorum crudelitas vulnerabit
Sed esto prestans fili mi. et confortare. quoniam si posueris per peccatum animam
tuam videbis semen longeuum redemptionem multorum mortem tua
morte mortuam. deuictum forte armatum cuius auferes vniuersa ar-
ma in quibus fidebat simul cum spolijs in tetro inferni carcere ca-
piuitur. Quem quod perditam quam volens quesisti sic in proprijs bu-
menis victor mortis peccatorum destructor ad eterne vindictae pa-
scua reportabis. Ecce confortat quidem dominus Ihesus ex passionis
sue fructu sed contristat amplius et tantam penam auditu. Quod
idem euangelista subtiliter innuere videtur cum subdit. Et factus in
agonia pluries orabat. Confortat eum angelus et moror orabat
pluries in agonia factus. Factus enim in agoniam. id est. vehementi pu-
gna. quoniam per hanc quam audistis confortationem ab angelo illatam
excitata sunt fantasmata passionis acerbitate et mortis distin-
cte repugnantia. quaz sensualitas ipsa summe refugit tota anima
ut natura horruit. ratio non quoniam ad superiorem eius portionem vo-
luntarie atque affectuose acceptauit. Unde orta est acerbissime pu-
gne agoniam propter quam pluries orabat. suam agoniam patri instanti
commendando. Creuit pugna et ita inualuit ut eodem euangelista
teste. factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrerent in ter-
ram. Eya charissimi nunc tristitiae eius usque ad mortem intense
vehementiam hoc tercio et manifestissimo signo considerare. nun-
quam aliquis martirum nunquam aliquis quocumque supplicio exponendus
legit sudorem sanguinem sudasse. quis plurimum iam tororum mani-
bus traditi morem penosam effugere desperabant. nec mirum quo-
niam et si ceterorum multi morem sibi imminere certe cognouerunt

Sermo

Ueruntamen mortis atq; doloris acerbicatem nullus distin-
cre pot cognoscere quā tñ dñs tanq̄ nūc pñtem sensu interiori dis-
tincte p̄gustauit. sicut qui semel sectus est. si iterū secari oportet
q̄ iam expertus est sectionis dolores longe plus q̄ primo hor-
ret sectionē. Unde manifestū est nullius mortalis vñq̄ tantā fu-
isse tristitiam et angustie vehemētiā horrozēq; aduersus mortē
q̄ta fuit dñi innocentis. Tanta siquidē fuit mentis et anxietas
exangue p̄misso vt ruptis vel apertis adintra venulis simul cu3
sudore p̄ciosus efflueret sanguis. Sicut nōdūq; p̄pter vehemē-
tiam terroris aut horrozis insoliti hoies quidem de naribus san-
guinē fundunt. vt de odientibus cartos exp̄tum est et c. Vel fm
Bedam. Sanguis ille quidā naturalis fuit et de substantia ac ve-
ritate humane nature in christo sed effusio eius cū sudore fuit mi-
raculosa a xpo sup naturā facta vt tali signo insolito a seculis nō
audito infelitam anxietatis sue et doloris magnitudinē demon-
straret. p̄pter qd non modicas fudit guttulas s̄ guttarū imbrem
sua effusione nō solum vestes sed etiā terram tingentiū. Sicut
aperte dicit euāgelista. Effusus est sudor eius tanq̄ gutte sangui-
nis nō inquit stillantis s̄ decurrentis. nedū in vestes s̄ in terram
De hoc Anselmus ait. Angustias cordis tui dulcissimi certissime
indicabat sudor ille sanguineus qui orōnis tempe de sanctissima
carne tua guttatim decurrebat in terrā. Et sequit. Naturalē car-
nis tue infirmitatē huiusmodi indicij exp̄ssisti q̄bus docemur
quia vere languores nostros portasti et non absq; doloris sensu
passionū sentes percurnisti. Sed o dulcissime dñe Ihesu q̄ta fuit
passionis tue acerbitas iā exhibite cui? adhuc absentis distincta
apprehensio ita naturā terrēdo p̄cussit vt sudare sanguinē co-
geret. Assistat h̄ deuota aīma et cōpassiōis collicat fasciculos in
quos ne peant p̄ciosas guttas suscipiat ac rubicundū dilecti sui
corp̄ fletibus suis abluat et gr̄arū actōe tergat. Surgit q̄ dñs ab
acerbissimo agone et plura orōne et vel lauādo vel abstersione fas-
ciē suā sacrosanctā a sanguine et sudore purgat. atq; ad discipu-
los suos iam tercio veniēs inuenit eos dormientes p̄ tristitia. Et
ait illis. qd dormit. Cōpatiēs q̄ eorū infirmitati dormite iā ait et
requiescite. Et fm Aug. et Raba. Assiluit dñs aliq̄tulū vt h̄ fie-
ret qd p̄miserat et tūc intulit. Sufficit vos scz tñ requiescere Sur-

De passione christi

242

gite orate. ne intretis in temptationē. Ecce appropinquit hora
et fili? hoīs tradet in man? p̄ctorū. Surgite eam? Ecce q̄ me tradz
ppe ē. Postq̄ tercio orauerat et aploz timorē seq̄nte p̄nia impet-
uerat corrigendū secur? de passiōe p̄git ad p̄secutores et vltro se
inficiendū p̄bet. Dicitq; discipul. Surgite eam? Ecce q̄ me tra-
det. ppe ē. nō vos inueniāt q̄i timētes et retractātes vltro p̄gamus
ad mortē vt p̄fidentia et gaudiū passuri videāt. S̄ de his q̄ in se-
ipso passus ē assūp̄ tristitia et dolore p̄pria volūtate p̄ q̄ tortor
foris infligeret vt sic nostris mētalib? p̄ctis nūdū ope cōplef. suf-
ficiēs remediū adhiberet. p̄ q̄bus et nos cū dño p̄trilemur et do-
leam? gr̄as agētes redēptorū nro. Oculos vigilijs aures q̄ restāt
dicē dis deuoti? p̄p̄em? Et tantū de p̄ma principali p̄re.

Vigilate animo fratres et tor-

pore excusso somnolētie dñm cōpassiōis seq̄mur gres-
sibus. deuote p̄siderātes quo nūc p̄git assistam? ei fis-
delit ne p̄dam? Adest etem malignissim? ille traditor Judas mer-
cator pessim? et m̄suetissimū agnū dñm et saluatore nostrū quē
p̄die vili p̄cio vēdidit. iā tradere n̄itit volūtati eorū. cohorti scz fe-
rocissime iudeorū. sic em̄ p̄nter aiūt et euāgeliste. Adhuc eo loq̄n-
te Judas scarioth vn? ex duodecim. cū accepisset cohortē militū
gentiliū. et a pontificib? et phariseis ministros venit: et cū eo tur-
ba m̄lta cū gladijs et fustib?. latemib? et facib? et armis. Dederat
traditor eis signū dicens. quēcūq; osculatus fuero ip̄e est tenere
eū et ducite caute. et aīcedebat eos. Et cū venisset statim acces-
sit eū. et ait. Ave rabbi. Et osculatus est eū. O iuda scelestissime
maluisti m̄ster esse dyaboli q̄ ap̄ls xpi quē nō timoris p̄turbatio
ne deseris s̄ pecunie cupiditate distrabis. Hinc leo sermo. q̄ inci-
pit. Semp dilectissimi ita inuehit. Tuo impiissime hō semē Lha-
naan et non Juda. nec iā vas electōnis s̄ fili? p̄ditōis et mortis.
ita dyabolicis inflāmaris auaricie facibus vt ad triginta argen-
teorū lucrū iardesceres et qd diuitiarū amitteres nō videres. Nā
et si putabas credendū eē p̄missis q̄ fuit ratio vt tantillus pecu-
nie mō p̄ponet acceptū impabas demonijs. medebaris infirmis.
honorabar cū ap̄lis et vt famē tue cupiditatis expleret patebat ti-
bi furta s̄ locul? aīm infidicorū amonitū qd min? licuit amplius

Sermo

incitavit nec tam placuit q̄ritas precij q̄ magnitudo peti. Unde facinus com̄erij tui nō ira detestandū est. q̄ dñm viliter estis macti sed quia redemptorē etiam tuū ne tibi parceres vendidisti. Nec ille dimisso itaq̄ discipulor̄ christi dulci collegio sue crudelitatis assumpsit cōplices. in quo cū mutatiōe mentis factū cor̄ dat foris q̄ diu ait em̄ Rabanus sup̄ Al̄ arb. cū ceteris aplis se curus est saluatore tranquillius agebat. q̄ innocentiam simulabat sanitatē infirmatibus prestabat q̄ a saluatore se missus dicebat. At cū deseruerat pacis consiliū et agni mitissimi transitum sp̄et pacificis sodalibus funestis associatus est relictisq̄ armis vitalibus p̄git tra magistrū cū fustibus ad auctore vite accessit cum mortis meditatōe. Quibus et signū dedit et caute teneri adduci iussit. cū tamē inuanū et frustra humana tra diuinaz sapientia quā latere pōt n̄bīl n̄itit astutia. Al̄ d̄ser itaq̄ et miserabilis Judas eadē infidelitate q̄ magistrū et dñm tradidit putabat signa que saluatore viderat faciente nō maiestate diuina sed magis artibus facta. et qui eū forte audierat in monte transfiguratiōe timebat ne filiū transformatiōe laberet e manibus ministrorū dedit ergo eis signū vt scirent ipm esse que osculo demonstraret. At agnus mitissimus p̄ditorē nō refugit polluto ori et mendaci osculū non negauit. Sed simulato signo p̄a verbū addidit charitatis. Amice inquit talē te fingis. Quis traditor sis terret n̄bīl. ominus de criminis imanitate subdēs. Ad quid venisti. ad q̄ritū scelus. Nam o Juda. osculo filiū hoīs tradis. Al̄ d̄gnū flagiciū tradis utiq̄ patrē tuū p̄ creationē. tutorē tuū p̄ p̄seruationē. dominū tuū p̄ redemptionē. fratrem tuū p̄ incarnationē. magistrū tuū p̄ doctrinationē. amicū tuū p̄ electionē. iudicē tuū p̄ finalem retributionē. tradis aut̄ osculo signo pacis et amoris amicitie et sceleris. qd̄ tu facis signum belli et p̄ditionis. signū latrocini et p̄demnationis. Judas aut̄ qui turbā p̄cellerat v̄so signo quē teneret nō dubitarent. osculato dño rediit ad turbas forte sollicitans aut animans vt conceptū p̄sequeret facinus quos fortassis timore aliq̄ viderat sub stitisse. ne si dñs sacerdotū p̄ncipib⁹ nō presentaret ip̄e p̄missaz iusti sanguinis iniustam mercedē nō consequeret. Ihesus itaq̄ sciens omnia que super ipsum ventura erant. processit obuiam turbis et dixit. Quem queritis. Res-

De passione christi

243

sponderūt ei. Ihesum nazarenū. Dixit eis. Ego sum. Stabat et Judas qui tradebat eū cum ip̄is potestatis q̄ sue magnitudinē ad euadēdū si voluisset signo monstrat clarissimo. Ut em̄ dixit. Ego sum. Abierūt retrorsū et ceciderūt in terraz. De hoc Leo in sermone q̄ incipit sermone dilectissimi. b. Terribilis militum cor̄ bors illa et a principibus et a phariseis missa cū gladijs et fustibus multitudo ita vna voce p̄cussa est vt cū turbe dixerent Ihesum se querere nazarenū. Respondissetq̄. Ego sum. nemo subsisterat. s̄ oēs s̄l amisso mēbroz officio retrorsū acti collisq̄ corruerunt. In quo vtiq̄ diuine erat potestatis inditiū. que impiorum conatus nō armis p̄trarijs neq̄ vilius creature potentis auxilio sed sola verbi virtute p̄sterneret. Quia nō saluādo humano generi alter⁹ opis ratio p̄gruebat. nec posset sanguis xp̄i p̄cium credentiū fieri si se redēptor nō sineret cōprehendi. Admisit in se impias manus. et cohibita est potentia deitatis vt pueniret ad gloriā passionis. Nec leo. Quibus tandem surgendi potesta te concessa itez eos interrogauit. Quem queris. Illi aut̄ dixerūt. Ihesū nazarenū. R̄ndit Ihesus. Dixi vobis. q̄ ego sū. Ecce Judas quē osculatus iam fuerat regressus ad turbā p̄ter cū illa ignorat atq̄ loquentē nūc recognouit. Sed qm̄ nec sua p̄stratiōe nec excecatione a crudelissima p̄cepti facioz volūtate reuocari poterāt. dominus ip̄e se tradidit voluntati eoz qui nisi seipm̄ traderet. n̄bīl malicia iude potuisset. Et ait. Si q̄ me querit. Sinite hos abire vt impleret sermo quez dixit scz Ihesus Job. xviij. Quia quos dedisti mihi non p̄dam ex eis quenq̄. hoc itaq̄ n̄bo ita se eoz voluntati tradidit. vt tñ nullā sup̄ discipulos acceperūt potestates quos quō nō tenuissent. nedū iam sed et dñi sepulchrū custodib⁹ muniēt et dñi illū resurrexisse a custodibus audierūt nisi p̄hibuisset dñs q̄ Lazaz resuscitātū de morte cogitabant itez occidere Job. xij. Tūc a cesserūt data scz licentia et manus iniecerunt in eū et tenuerūt eū. Vidētes aut̄ bī qui cū xp̄o erāt qd̄ futurū erat scz captiōnē m̄gri ad mortē. dixerūt. Dñe si p̄cutim⁹ in gladio. Respondēs aut̄ Ihesus ait. Sinite vsq̄ buc. q̄si diceret. Sinite vt me cōprehendant quoz iā volūtati me tradidi vt impleat scriptura et redēptio vestra. Symon ḡ Petrus hñs gladiū eduxit euz nō expectato. scz dñi n̄so. et p̄cussit pontificū seruū et abscidit au-

Sermo

riculam eius de cetera. Erat aut nomen eius **Abdus**. Eodē ar
dore **Petrus** quo cetera fecerat h fecit. Dixit ei **Iesus**. **Petre** mit
te gladiū tuū in vaginā. q̄i diceret fm **Raba**. **E**sset vindicta res
missiolaria. calicē quē dedit mibi p̄ nō bibaz illū. q. d. **Et** tūc
ad hoc em veni. **Admonet secundo**. **O**mnes inquit q̄ acceperint
gladiū p̄ p̄cia scz aucte. gladio pibūt. **Hec fm Raba**. **O**mnes q̄ se
metip̄os vice taliois vlcisci in p̄nti desiderant. nō merent a dño
vlcisci sed penā sibi damnatōis amplificāt. **Tercio rōne** cobibet
Petrū gladio p̄cipientē. cū addit. **An putas** qz nō possū rogare
patrē meū et exhibebit mibi mō plusq̄ duodecim legiōes angelo
rū. ac si apte dicat. **Sine** nō indigeo duodecim aploz auxilio. et
am si oēs me defenderēt q̄ possum habere duodecim legiōes an
gelici exercitus. **Legio** apud veteres sex milibus cōplebat boim
Scnificat tūc vno angelo qz descēdit in castra assynoz nocte et
p̄cussit oēs virū robustū centū octuaginta q̄nq̄ milia. **Ysa. xxxvij**
Quarta dñs rationē addit dicēs. **Quō** ergo implebunt scriptu
re. qz sic oportet fieri. oportet necessitatē dicat. nō p̄sequētis sed
p̄sequentie. qz p̄destinatio dei liberā arbitriū non tollit. **Et cū** re
tigisset auriculā eius sanauit eū. **Remigi**? **Nunq̄** q̄ pietatē sue do
minus obliuiscit q̄ et hostes suos non patit vuluerari. **Fr** illa bo
ra dixit **Ihesus** turbis. **Ad eos** scz qui venerant ad se principes
sacerdotū magistratus templi et seniores ppli. venerant forte ali
qui cum turba. **Vel** venisse dicunt quia suos miserunt. **Berlon**.
tang ad larronē exiitis cum gladiis et fustibus cōprehendere me
quotidie fueram vobiscū et sedebam docens in templo et nō me
tenuistis. **Sed** hec est hora vestra et p̄as tenebrarū. **Quasi** dice
ret fm **Raba**. **Stultum** est eum cum fustibus et gladiis querere
q̄ vltro se vris tradit manibus et in nocte q̄i latitantē et vros oculo
los declinantē p̄ p̄ditorē inuestigare qui quotidie in templo do
cuit. **Sed** iō aduersus me in tenebris p̄gregamini. qz potestas ve
stra in tenebris est. **Hoc** aut totum factū est vt implerent scriptus
re p̄phetarū de passionis mee multiplici p̄tumelia multipliciter
p̄phetantiū. **Tūc** discipuli oēs relicto eo fugierūt. **Aolescēs** qui
dam sequebat eū. amictus syndone sup nudo. i. veste linea et re
nuerūt eū. **At** ille relicto syndone nudus pfugit ab eis. **Hūc** **Die**
ronymus videt dicere fuisse **Jacobū** frēm dñi. **Beda** nō **Johan**

quotidie et cum
vobis

De passione christi

244

nē euangelistā. **Theophil** autē iuuenē de domo illa in q̄ comedie
pasca. **Libeat** nunc charissimi parump attendere. q̄tū in his
q̄ ad istam plane audistis dñi creuit dolor tristitia. **Audistis** inq̄
qz a discipulo p̄prio signo pad precio vili tradit. a ceteris oibus
derelinquit. et sup h a p̄ctis eoz sil et cōprehēdētū pfundius tri
stabat. **Quid** em tristius esse poterat ei q̄ vltro se obrulit q̄ tra
di a domestico nō quocūq̄ s cui cura p̄ ceteris p̄missa fuerat. tra
di a cōmēsalī etiā angeloz cibo refecto. **Tradi** insup a discipulo
nō de septuaginta duobus. s aplo vno ex duodeci q̄ fuerūt in ci
ni q̄ fuerāt caterua regalis et singularissimi amici ex vniuersi orb
boib? collecti quos i testes singlares fidei colūnas veritatē p̄dica
tores miracloz opatores. toti mūdi luia deputabat. **Teste** nāq̄
Bregl. **Omel. xxv**. **Ad** inore dolore mala inferūt q̄ ab ex tranēis
iferūt pl? nō i nob illa tormēta seuiūt q̄ ab illis patimur. s quoz
mētib? p̄sumebam? qz cū dāno corpis mala nos cruciant amisse
charitatē. **Hic** dñs ipse p̄ psalmistā de eo p̄dixerat. **Si** inimic? me?
maledixisset mibi sustinuissem vtiq̄. et si is q̄ oderat me sup me ma
la locut? fuisset. abscondissem me forsitan ab eo. **Tu** nō hō vnani
mis. **Dux** me? et notus me? q̄ sil mecū dulces capiebas cibos. i do
modē ambulauim? cū p̄sensu. **Et** item. **Hō** pad mee in quo spera
bā q̄ edebat panes meos. **Notate** nba. **Hō** inq̄ vnanimis qz hō
pad mee nō suz. **Ambulauim?** in domo dei cū cōsensu. qz fruebat
p̄ditor ille cū ceteris p̄discipulis dulcissima mgi ac pacifica con
uersatōe. **Dux** me? p̄p̄ p̄curatōis officū. **notus** me? p̄p̄ aplatū
q̄ edebat panes meos p̄p̄ p̄tinuā cohabitationē et dñi seruante
sp̄ p̄uisionē. **Sicut** alibi questuit. nunquid aliquid defuit vobis
et dixerunt nihil. **Zuc. xxij**. **Et** in sacra illa nocte dulces mecū ca
piebat cibos corporis scz mei et sanguinis. **hic** cui tanta prestiti.
magnificauit sup me supplantationem quasi apertis vocibus di
cat. fm **Gregoriū**. **Transgressionē** eius tanto grauius pertuli q̄
to hanc ab eo qui meus videbatur esse sensi. **Aggrauat** dolorem
qz signū pacis facit signū p̄ditiōis. **hoc** em signū dñs q̄si p̄gnus
inter se et discipulos instituit in p̄bationem sincerissime dilectio
nis. **Sed** vt **Amb**. sup **Zuc**. ait. **Amoris** pignoze vulnus infigit
charitatis officio sanguinez fundit. et pacis instrumento mortez
ppinat. **Aggrauat** etiā dolorē precij vilitas q̄ estimauit infinitū

cij

ps / m.

Sermo

bonū. De quo **L**hryf. **O**mel. x. Vere infelix mercator qui cū vē
dit eū qui cuncta pseruat. q̄ demonib⁹ impat. cui obrēperāt mas
ria. cui oēs subiacerēt prātes q̄i rem vilem et indignā nō ei⁹ p̄cium
tarauit vt de re chara fieri assolet. s̄ p̄ciū i emētū prāte p̄stituit.
Quid inq̄t mibi vult dare. S̄ de ampli⁹ auxit dolorē dñi ⁊ inq̄
titudine Jude. q̄i eū: xxx. denarijs paciscebat vt videret ⁊ xp̄us
ei sanguinē quē vēdidit grati offerebat vt b̄iet pctōz remissionē
vt dicit **L**hryf. vbi supra. Et q̄i b̄ in xp̄o ingrat⁹ vēdidit q̄ xp̄us
ppter eū saluandū suscepit. vt vult **Amb.** sup **Luc.** Agguauit et
xp̄i dolorē discipuloz suoz. imo suip̄i diffamatio. Diligit em̄ n̄
tuosus iure famā suā ⁊ suoz. indoctus n̄o pplus oib⁹ indistincte
notā iponit diffamie de quoz p̄ sortio vel vnū p̄siderat cecidisse.
Quantū deniq̄ dolorē fuga discipuloz inflixit q̄b⁹ tā diligenter
seruiebat. q̄s sat cogitare poterit. Qm̄ in ei⁹ p̄sona plangēs pro
pheta dixit. Obprobriū sustinuit cor meū ⁊ expectaui q̄ p̄tristat
ref ⁊ nō fuit q̄ p̄solaret ⁊ nō iueni. Elōgasti a me amicū ⁊ primū
⁊ notos meos a miseria. Qui tūc me erāt delōge steterūt. ⁊ vim
faciebāt q̄ querebāt aīaz meā. Vere piissime dñe **I**hesu noti q̄i
alieni recesserūt a te. dereliquerūt te. primi tui ⁊ q̄ nouerūt te ob
lici sūt tui nedū tui s̄ ⁊ b̄nficioz tuoz ⁊ p̄suptuose sue sponsiōis
Ubi em̄ sūt quos p̄ma sollicitudine in oib⁹ p̄seruabas. cū q̄bus
bac ip̄a nocte pasca māducabas. quoz pedes laueras. q̄b⁹ corp⁹
tuū ⁊ sanguinē in cibū potūq̄ dederas. ac tā dulcī sermone lon
go p̄solat⁹ fueras atq̄ p̄i tā diligēt cōmēdaueras. de q̄b⁹ deni
q̄ gliabaris tanq̄ de fidelib⁹ nō seruis s̄ amīq̄. q̄i tecū in tēprati
onibus p̄māserūt. **U**bi nūc. **O** petre p̄stantia tua. Aisti em̄ si
oēs scādalisati fuerint in te. ego nūq̄ scandalizabor. **U**bi **I**obes
familiaritas tua ⁊ singlāis progatiua dilectōis q̄ etiā sacratissi
mū pectus reclinatoriū tuo capiti concesserat. **U**bi tua fr̄sq̄ tui
germani p̄sumptio. q̄ calicē dñi potare vo s̄ posse affirmasti. **E**c
ce p̄p̄at dño calix ⁊ minime expectat. **U**bi p̄inde **I**acobi maioris
Symonis thadei camalis p̄sanguinitas q̄ etiā et̄micos sibi s̄
guis p̄p̄inq̄rate iūctos assistere facit mutuo in necessitatis arti
culo. **U**bi ē **T**homa virilis tua animositas q̄ dño d̄ circa iorda
nē ascēdere volēti in iudeā tuos alloquēs p̄discipulos dixisti **E**a
mus ⁊ nos ⁊ moriamur cū illo. **U**bi **b**artholomee generositatis

De passione christi

245

tue audacia que etiā cogit p̄ gloria seculi nobiles in bellis mor
talibus ppe desperatis nō fugere s̄ vsq̄ ad mortē dimicare **U**bi
vos oēs discipuli q̄ q̄renti d̄ nō recedēt q̄busdā nunq̄d ⁊ vos
vultis abire r̄idistis pos **P**etri. **D**ñe ad quē ibim⁹. q̄i n̄ba vite
habes. Nūquid ⁊ mō nedū n̄ba s̄ vite opa demonstrabat opa in
miraculis etiā mō in oculis n̄ris exhibiit. n̄ba dñi cōprehensori
bus p̄cipiēdo p̄cepit. Si me querit⁹. Sinite hos abire. Vere ver
ba vite q̄bus vitā vobis p̄seruauit ⁊ securos a corpali molestia
reddidit. Pauloante dixeratis socij mense celestis ⁊ si nos tibi
cōmōi oportuerit in te nō scandalizabimur. Et ecce nemo vos
apprehēdit soli m̄grō intēdūt. ⁊ relicto eo solo in manus inimico
rū fugitis oēs. Sic amānissime dñe torcular calcas solus ⁊ d̄ gē
tibus vir nō est tecū vt olim de te vere p̄phetauerat **Y**saías. **I**xiij
Percuteris pastor bone ⁊ ecce dispgent oues gregis tue fugiē
tes quos s̄ tū itez cōgregabis cū surrexeris. et eas p̄cesseris i gal
lileā. Quantā hec induxerint tristitiā cū eo vel p̄sideret q̄ dñi p̄
cogitata fuerant dñm ab oīone ⁊ agone vebementissimo ter sur
gere ⁊ oīone inīpe coegit. vt discipulos ne in hāc inciderēt tem
ptationē p̄fortaret. Sup hoc doluit de p̄ditoris ac discipulorū
casu ac cōprehēdētū pctō quos nec b̄nficijs nec exhibitis etiā
in sua captōe miraculis. scz cōprehēdētū excecatoe p̄stratione
discipuloz p̄seruatōne ⁊ auricule restitutōe poterat reuocare qd̄
recte figurare poterat paruitatē fructus sue passiōis in cordib⁹
puerorū vsq̄ in seculi finē futuroz. Sed qm̄ de b̄ supra tactū est
latius. puto nūc ad alia p̄perandū Relicto ḡ dño solo in manib⁹
inimicorū videntes illi q̄ traditus est volūtati eoz. deserviunt in
agnū lupi imanes. imo in pastore diri latrones. Et sicut leo aīe
ser. qui incipit recursis dilectissimi irruerūt in lumen verum filij
tenebrarū ⁊ vtentes faculis atq̄ laternis inciderūt in infidelitātē
sue noctē q̄ nō lucis intellererūt auctore. **O**ccupāt patum tene
ri. trahunt volentē trahi. q̄i si vellet obniti. nibil quidem in iniuri
am eius impie manus possent. Sed mundi redēptio tardaretur
vt nullum saluaret illesus. Qui p̄ omniū salute erat moriturus.
Lobors aut inquit. **I**ob. scz militū ⁊ tribunus q̄ perat eis hoc q̄
ad gētiles. ⁊ mistri iudeoz tenuerūt eū ⁊ ligauerūt eū. agnū scz
mansuetū in nullo repugnantē s̄ vltro se offerentem. ne de mani
c iij

Sermo

bus eorū tanq̃ magus elaberet et vt sic eum morte dignū ostend-
derent quia quos occidere volebant ligabant. Ad hos em̃ iudeis
erat fm̃ glo. vt quē morte dignū iudicaret. vinctū p̃sidi p̃ntarent
Et adduxerūt eū primū ad Annam. Plane recitat Iobes domi-
ni cōprehensionē. ligationē et deductionē ad Annam. que tñ nō si-
ne maximis facta credit̃ iniurijs q̃s et si euāgelista nō narrat. ni-
hilomin⁹ inflicte credunt. Ad ulta em̃ certa fide credita acerbita-
te illate passionis declarantia euāgeliste omiserūt. tū qz scripse-
runt nō ad excitandū cōpassiōis affectū principaliter sed ad faci-
endū de hystoria certā fidem. Hec iobes. xix. dicit Ille scit qz ve-
ra dicit vt et vos credatis. Ideo plane gesta referūt sine eorū ora-
toria magnificētia que necessaria nouerūt p̃ fidei firmamento ne
plus viderent̃ p̃suasores q̃ veritatē testes. Tū qz h̃ vtile fuerat fi-
deliū deuotioni q̃tenus dū ea que euāgeliste reliquerāt ingeniū la-
bore et p̃is fletibus et orōne requirāt et capaces redderent ad in-
telligendū et tenaciores ad memorandū. Et vt Greg. Dmel.
vi. in Ezech. ait. Tanta maiori dulcedine inuēta reficerent q̃ta
maiori labore fatigarēt animū quesita. Qd̃ nō multa certa nō re-
citarūt p̃r. nā recitantes conspuitionē collap̃sationē et c. tacēt
de q̃ritate que tñ tanta erat vt q̃si abscondere facies ei⁹ et q̃si le-
prosus videret. In flagellatōne et coronatōe nō faciūt mentiōez
de vulnēz p̃fundatione ac sanguinis effusione ac totius corpis
vulneratōe. In vestiū expoliatōe tacēt de vulnerū innouatōne.
in crucifixione nō meminerūt de extensioe corpis p̃pter quā oīa
ossa poterāt dinumerari. imo tacēt de clauis ferreis quib⁹ ma-
nus et pedes foderant. Nunq̃d nō iobes de Thoma dubitante
loquens cōmemorat clauorū figuram et c. Ad ulta tacuerūt de qui-
bus tñ p̃p̃ete clarissime p̃dixerunt vt suis patebit in locis que
tū oīa in x̃po impleta ip̃e tristatus ē pendēs in cruce cū ait cōsū-
matū est sed et impleta prius sepius p̃dicebat. Non tñ ita silent
qn̄ ea breuiter tangāt. ex quibus mens deuota poterit etiam no-
scere ea que tacuerūt si res scriptas studiose voluerit meditari.
Unde ad p̃positū q̃ violenter dñm tenuerūt impellētes et p̃cuti-
entes attrahētes et retrahētes. illi veste. illi crinibus. illi barba.
illi manibus. illi brachijs. illi collo aut scapulis inferentes. Ut
Leo ait. Quicq̃d sacerdotū inflictu furoz p̃planis audebat. Et

lignato xpi
2

De passione christi

246

hoc colligi pōt qm̃ teste Matheo accesserūt et iniecerūt man⁹ in
eum dicturus tenuerūt eū. quid fuit necesse p̃mittere et iniecerūt
in eū. certū em̃ ē. q̃ nō nisi manib⁹ eū tenere potest. nisi qz illarū
iniuriarū violentiam significare voluisset. Nam inijcere violenti-
am importat. et cū hoc incertitudinē q̃i diceret. cū magna violenti-
a vndiqz manibus impulerūt. Ad hoc deniqz agendū impulit
ira excitata q̃ se de p̃stratōe quā sibi p̃ magicā artē putabāt illa-
tā vindicare voluerūt. Et quō pleni iuidia et odio furentes pep-
cissent dñō in captione et ligatōe quē etiā in cruce pendentem et
mouentē laceffabāt. imo mortuū vulnerabāt. facit ad idē repen-
tina discipulorū fuga. non reor subito fugissent q̃ p̃mo defendere
pati fuerūt si in afluere eū tractari vidissent. S; quid ait euangeli-
sta. Vidētes discipuli qd̃ futurū erat. i. qz occidēdus erat. et vñ
h̃ viderūt nisi ex horribili ei⁹ tractatōe. cōprehēsiōe et imiti ligati-
tione. in q̃bus tantā ostendit sue ferocitatē rabiē vt in h̃ nō dubi-
tarēt. imo certissime cōgicerēt et p̃nicerēt discipuli dñz suū ab his
canib⁹ viuū euadere nō posse. Refert deniqz b̃m Bern. h̃ dicere
qz p̃strauerūt eū in terrā sicut ip̃e eos p̃strauerat. Et appodiatue-
rūt sup̃ pectus ei⁹ spuerūt in faciē ei⁹ et durissime collū et manus
ligauerūt. Et qz sudor sanguinis adhuc ex nimia mortis anxieta-
te defluebat p̃ totā faciē in os ei⁹ et s̃lī iudeorū spura de genis nec
abstergere ligatus posset suffocat⁹ vtiqz fuisset. extūctū diuina
virtus eum ad vltiora p̃ nobis toleranda seruauisset. q̃ si ita est
puto eum p̃ reuelationē id nouisse quō multe sancte ac deuote p̃-
sone varias circa dominicam passionem reuelationes meruerūt
Quibus pium est pia fide credere. licet non temere diffinire. ma-
xime si scripture non dissonant canonice. verum talia vestre com-
mittens deuotioni relinquens incerta solidis sanctorū dogmati-
bus et tertui inherēa. Scribit tamen deuotus Bonauen. de hac
captiuitatē et ligatione ita. Quis inquit sine gemitu audire pos-
set qualiter in hora illa crudeles hoies homicidas manus iniece-
runt in regē gloriē et truculentos lictores mitis Iesu inocētes ma-
nus vinculis constringentes ip̃m mansuetissimū agnū ad instar
latronis traxerunt ad victimam. Traxerunt autē vt Iohannes
ait ad Annam primū scilicet de hortu p̃ vallem iofaphat trans-
torrentem cedron in hierusalem. Vos cogitabitis cum q̃tis cla-
c iij

Sancti
malis

Sermo

moribus impulsione⁷. iniurijs. Erat aut⁷ Annas socer Cayphe qui consiliū dederat quia expedit vnū boiem mori pro pplo. ex cōmissione scz Cayphe vt vult Aug⁷. sup Job. vt sic videret minoris culpe dānando eū q̄ a fili pontifice damnares. Et fm Bedam vt q̄ erant affines sanguine sociarent in scelere. Et trāsēundo in domū Cayphe domū Anne p̄terire oportebat. qz q̄ pontifex habebat emerāt em alternatis vicibus pontificiū absqz merito dignitatis ab herode p̄tra legis dispositionem vt vult Josephus. Non ḡ mirū si iudicabant inique iniqui pontifices marie eū qui eos in suis vicis arguebat. vt vult Beda 7 Raba. Seq̄bat aut⁷ Iesum Symon petrus a longe. Et alius discipulus scz Jobes qm post fugam cū ceteris resumpto aio tanq̄ fortiores 7 magis amātes reuersi sequebant. Discipulus aut⁷ ille erat notus pontifici 7 intrauit cū Ihesu in atriū pontificis. Petrus aut⁷ stabat ad atriū foris. Exiuit ḡ alius discipulus qui erat notus pontifici et dixit ostiane 7 introduxit petrū. Dixit ergo Petro ancilla ostiaria. Nunqd 7 tu ex discipulis es hominis illius. At ille negauit corā oibus dicens. Non sum. Stabant aut⁷ ministri 7 seruī ad p̄nas qz frigus erat 7 calefaciebant se erat aut⁷ 7 Petrus cū eis stans 7 calefaciens se deinde exiuit foras in atriū 7 statim gallus cantabat. Et recordatus est Petrus verbi Ihesu qd dixerat. priusqz gallus cantet 7c. Pontifex ḡ scz Annas interrogabat Ihesum de discipulis suis 7 de doctrina ei⁷ qz tenebāt eum vt seductore 7 doctrine false p̄dicatore. Cū aut⁷ de discipulis nihil ad eoz cōmendationē dicere potuit. qz relicto eo oēs fugierit nec tū infamare voluit. ideo nō ad primā. s̄ ad secundā questio⁷ nē respondens ait. Ego palam locutus sum mūdo ego sp̄ docui in synagogis et tēplo quo omēs iudei pueniūt et in occulto locutus sū nihil. nihil locutus fuerat dñs in occulto licet multa in parabolis multa seorsū disseruit discipulis. Qm fm Aug sup Job. Omel. cxiij. nō ita dicebat paucis vt ab eis qbus dictū fuit taceret. Sed ita potius vt vsqz quaqz p̄dicaret 7 sic p̄ paucos innotesceret multis bincipe eisdē paucis dixit Albarb. x. Qd dico vob in tenebris dicite in lumine scz pabolas exponēdo. Et qd in aure auditis p̄dicare sup tecta. oibus annuuciando. Subdit dñs. quid me interrogas. Interroga illos qui audierunt q̄ locutus

De passione christi

sum ipsis. Ecce hi sciunt quid dixerim ego. Qua responsione dominus ostendit doctrinā suā fore vnam 7 ex loco publico ad B deputato 7 ex auditor testimonio q̄ diceret. paratus suz subire testimoniū eoz qbus magis q̄ mihi credis. s̄ cū dixisset vnus assisistens ministroz dedit alapam Ihesu dicens. Sic respondes pontifici. Quasi notasset Anna de stulta interrogatione. Non leuis sed grauis haud dubiū fuit illa p̄cussio quā tanta vigilantia describit Jobānes euāgelista qui etiā 7 alia plura enormia christo illata siluit. Sed neqz si modica fuisset de ipa p̄phetia p̄terita fuisset. Aut em Jeremias Thren. iij. Dedit pcutienti se maxillā. Et Adichee. v. Percutient maxillam iudici israel. Sed si forte modica aut paruipendenda tibi apparz illa p̄cussio. attēde diligentius quis sit qui pcutit. quis deniqz pcutiēs 7 apparebit forsitan iniurie magnitudo quā non solum actus p̄cussionis sed agens mōstrabunt 7 passum. Si em magisterciuiū a subdito alapā suscipere ret quanti putatis estimaret in iniuria. Quanti nō si pater a filio vel princeps a plebeo. Aut qd maius est principū monarcha impator a rustico. Et qd oīno intolerabile videret si summus pōtifer papa romanus huiusmodi pateret iniurias a quolibz minimo stabulario. Nouit estimare hanc iniuriā Dauid vinctus in regē qui cū non animo nocendi s̄ p̄ferendi testimoniū Saulis a dño piecti ac si mortalis inimici absciderat oram clamydis sue in spelunca ad ollam p̄cussit cor suū dicens ppicius sit mihi deus eo qd abscidisset clamydis oram xpi dñi. j. Regl. xxiij. Et tū bi omēs memorati naturali p̄ditione pares. quia hoīes tm eque mortales Sed ecce nūc pcutit a luto figulus. ab infimo summus. a p̄ctore deus. a mancipio dñs. a creatura creator. a vili orbis portione vniuersitatis gubernator. ab eo quē redimere venerat p̄ssimus redemptor. Qui tantā in creaturas auctoritas et tanta creaturarū obedientia vt magi oīa in nihilū rediret q̄ naturalibus suis actionibus vel minimā eius transgrederent ordinatōnem. Hoc celū suo reglari cursu. hoc stabilitate terra. hoc suis ponderibus elementa hoc in continua 7 concordia pugna. hoc deniqz in oīm corpaliū p̄tigatione nullo vacuo interrupta ceterisqz mltis clarissime demonstrat. Hūc tantū pcutit puluis vilissimus q̄ nisi ab eo qui percussus est conseruaret in nihilum continuo redigeret

Sermo

Ita de hac percussione sensit Chrys. in ant. Horreas celum excessum me-
tis parere terra denotans longanimitatem et seruum in deuotionem
Tale charissimi cogitare cum quod patitur quoties passionem eius medita-
mini ne paruipendenda videatur quicquid illata iniuria. non enim homo
purus est verus et imensus atque eternus deus. et si non secundum naturam
diuinam quod impassibilis est. secundum humanam tamen sibi unitam suppositiua-
liter patitur. Quantum autem sit deum pati. per hominem nunquam poterit quis satis
mortali cogitare. quod enim infinitus est quod patitur quilibet illata passio quan-
dam sortis infinitatem. propter quam etiam quilibet sufficeret et ut com-
munit dicitur vel unica guttula sanguis effusa. per totum mundi etiam ius-
ta redemptio. nisi in effusione tantum sanguinis amoris magnitudi-
nem etiam grossissimis hominibus placuisset demonstrare. Unde cuiuslibet
deuoto ad exercitacionem cuiusque intensissime deuotionis homo solum suffi-
cietur deus scilicet passus. etiam si solum verbum iniuriosum. per hominem non opus
esset ad eorum quod passus est multipliciter oculum reflectere. Valde
enim plus distat deum secundum se impassibile voluntarie pati secundum naturam
assumptam quam deum patientem habere magnam vel illam modicam pati. Ibi enim
infinitas quodammodo infestum habet finitas sola quod distantia inter penam et penas
tamen. Ideo semper in omnibus dicendis cogit. quod deus est qui patitur. quod crea-
tura peccatrix est. quod infert passionem. Sed nunc ridentis domini man-
suetudinem audiamus. Si inquit male locutus sum. testimonium prohi-
be de malo. si bene cur me cedis. quod ratione mansuetissima serui in-
iusticia aperte arguit in damnatum hominem percutientem. Post susceptam
itaque alapam. misit eum Annas ligatum ad Cayphas pontificem. ubi
sacerdotes scribe. pharisei et seniores conuenerunt. Quos hi in mor-
tem Ihesu christi machinati sunt. ut cum christus ab omni iudeorum genere princi-
pibus. scilicet et doctoribus religiosus et populi dominus damnetur. sine
ambiguitate putaretur morte dignissimus. Sequebatur autem Petrus
a longe. sequebatur quod traherebat amor sed a longe. quod retraherebat timor
Utrum in hoc maxima est nobis veneracione admirandus. ait Ra-
banus quod dominum non reliquit etiam cum timeret. quod enim timeret nature est.
quod sequitur deuotionis. quod negat obreptionis. quod penitet fidei. Lucas
Et accenso foci igne in atrio et circumsedentibus illis. erat Petrus
in medio eorum. Athanasius. Exeunte autem ianuam. rursus alia ancilla
cepit dicere circumstantibus. et hic erat cum Ihesu nazareno. Luc.
Et alius videns illum et dixit. Et tu de illis es. Job. Dixerunt quod

De passione christi

248

ei scilicet circumsedentes. Nunquid et tu ex discipulis eius es. Athanasius
theus. Et iterum negauit cum iuramento. quia non noui hominem
Et post pusillum. Lucas. intervallo facto quasi unus horum. Athanasius
cui accesserunt qui astabant et dicebant Petro. Vere tu ex illis
es. Athanasius. Nam galileus es. Athanasius. Nam et loquela tua
manifestum te facit. Johannes. Et dixit unus ex seruis pontifi-
cis cognatus eius cuius Petrus abscidit auriculam. Nonne et
ego te vidi in hortu cum illo. Athanasius. Tunc cepit. Athanasius.
anathematizare. Athanasius. detestari et iurare. quia non nouis-
set hominem. Et continuo. Lucas. adhuc eo loquente. Athanasius. ite-
rum gallus cantauit. Notetur hic pro concordantia euangelistas-
rum quod tres primi non describunt ductionem Ihesu ad Annam.
quam in sua ductione ad Caypham putabant satis inclusam
eo quod ad Annam de precepto Cayphe et quia focerunt Cayphe. in
quo videtur Cayphas honoratus ductus est. Sed volentes tri-
nam Petri negationem describere. Primam scribunt quasi cor-
ram Caypha factam. eo quod quicquid factum est coram Anna
Cayphe imputatur. Item est considerandum quod in qualibet ne-
gatione Petri. persone multe locute sunt sicut in tumultu fieri
solet. Ideo unus euangelista recitat unam personam que prior vel prin-
cipaliter locuta est. alius aliam vel multitudinem introducit. Petrus
quoque qui arundo nutans inter amorem et timorem turbatus. nunc
erigit. nunc rediit. ac sibi loquentibus varia respondit. eandem tamen
negationis sententiam habentia nesciens velut turbatus quid dice-
ret vel ageret. Idcirco et in locum negationum videntur differentie de
gallicantu ter negauerat. Dicunt enim plane antequam gallus canta-
bit. quod non nisi de prima intelligi potest. siquidem ante secundum
est primus. Athanasius. autem ait antequam gallus bis. Lucas. cantet. tertium ne-
gabis. et ita persequens istam. dicit gallum post primam negationem can-
tasse. Ubi notat Augustinus. in discordia euangelistarum quod trina nega-
tio Petri intelligitur quod una negatio continuata que totalis incho-
ata est ante primum gallicantum consummata est autem ante secundum.
Ideo tres loquuntur de illa habendo respectum ad inchoationem
Athanasius. non ad consummationem nec repugnat quod utrumque christus dixerit nec
et Athanasius. ponit de bis. nec et alij ponunt ad maiorem exaggeratio-
nem. Hec Beron. posset forte intelligi quod gallicantum primum petrus non

Sermo

audiuit sed secundū. et ita tercio dicere anteq̃ gallus cantet ita
vt Petrus audiat. et hoc fuit secundus gallicantus. **Ab**ar. nō sim
pliciter anteq̃ cantet nō referēdo ad Petri auditū. Pulcre sat̃
de hoc loquit̃ lyra sup̃ **Ab**ar. Poterat forte et Petrus in p̃ma
negatōe ter negasse anteq̃ gallus cantaret. q̃ nō negat̃ euange
liste plures q̃ tres fuisse negatōnes. Nec p̃ textus verificatōne.
Sed ecce respiciamus in auctore nostrū q̃ corā **Lappha** et p̃ filio
p̃gregato p̃stitit̃ blasphemā multipliciter ab inimicis. Et foris ne
gat̃ ab amico cū execratōe et iuramēto. Et utroq̃ crescit tristitia
et dolor in xp̃o. Et puto amplius et Petri negatōe q̃ iudeorum
blasphemātōne. Doluit nō modice fons pietat̃ rēptatōez ad tā
tū inualuisse in discipulo quē vt fortiorē caput ceteroz cōstituit
vt cū execratōe sui p̃p̃i negaret cui vsq̃ ad mortē assistere p̃mit
tebat. Si em̃ vsq̃ ad mortē tristatus est dū adhuc futurū cogi
tabat q̃tū doluit dū p̃ntē audiuit. Aggrauabar dolore in xp̃o q̃
tā leui discipulus rēptatōi cessit. Siquidē nō penis. nō afflictōi
bus. nō terribili p̃tate cuiusq̃ s̃ vni mancipij sola est interrogati
one p̃stratus. vt dicit **Bregl. xvij. moral. §. lrv.** Et quidez inquit
idē ne serus firmior terribile monstraret ancilla est inquirēte rē
ptatus. rursusq̃ vt talis serus infirmitas etiā officij deiectionē vī
lesceret. non ab ancilla s̃ ab ostiaria est ancilla requisitus. **Lucas**
Cōuersus aut̃ dñs respexit Petrū. Et recordatus est Petrus
verbi dñi. sicut dixit. q̃ priusq̃ gallus cantet. **Ab**ar. bis ter me
negabis. Respectus h̃ fm̃ Augusti. videt̃ spūalis fuisse faciens
in mentem Petri venire quoties iam negasset dñm et p̃buz dñi
quo id futurū p̃dixit. Cui videt̃ p̃cordare **Leo** ser. q̃ incipit **In**
oia. Respexit dñs Petrū et inter calūnias sacerdotū. inter falsi
tates testiū. inter sedentiū et p̃spuentiū iniurias cōstitutus illis
turbatū discipulū cōuenit oculis q̃b̃ eū p̃uiderat eē turbadū et in
illū ingressa est veritatis inspectio vbi erat cordis faciēda corre
ctio. Quasi quedaz illi vor insonaret et diceret. Quid habes Pe
tre. Quid in tua p̃scientia recedis. Ad me reuerrere. in me confis
de. me sequere. mee passionis hoc tempus est nondum tui bo
ra venit supplicij. Quid metuis. quod et ipse superabis. non te
confundat infirmitas quaz recepi. Ego de tuo fui trepidus tu de
meo esto securus. Conualuit vox christi in Petro. Nam **Ab**ar.

De passione christi

us. **Egressus** foras fleuit amare. **Leo** in ser. qui incipit. **Sacra**
mentū. Ifelices sancte ap̃le lachryme tue que ad diluendam cul
pā negatōis virtutem sacri habuere baptis̃matis. Affuit em̃ de
p̃tera dñi **Ihesu** xp̃i qui labentē te priusq̃ deiceris exciperet et
firmitatē standi in ip̃o cadēdi piculo recepisti. Scribit aut̃ **Lies**
mēs i suo itineraio q̃ Petrus extūc duxit in p̃suetudinem vt trigi
tales annis quibus sup̃iuit post dñicā passionē sēp surgeret in
p̃mo gallicantu. oraretq̃ flendo vsq̃ ad horā matutinas. **Re**
deamus nūc ad ea que circa dñm in domo **Lapphe** acta memo
rant. At em̃ **Ab**ar. Princeps aut̃ sacerdotū et om̃e p̃siliū que
rebant falsum testimoniū contra **Ihesum**. vt eū morti traderent
et non inuenerūt cū multi falsi testes accessissent. **Ab**ar. cōueniē
tia testimonia non erant. Nouissime aut̃ venerūt duo falsi testes
tanq̃ maiora incōuenientia dicturi. **Ab**ar. Nos inquit̃ audiui
mus eū dicentē. Ego dissoluā templū hoc manufactū et post tri
duū aliud non manufactū edificabo. et nō erat cōueniens testio
niū eoz. quia insufficiens ad mortis p̃demnatōez. Testes illi du
pliciter falsum testati sunt fm̃ **Job.** Et q̃ non eodem sensu intel
lexerūt. Et testati sunt quō dicebant. a christo em̃ dicebant p̃ba
de templo sui corpis. ab illis de tēplo materiali **Salomonis.** Et
secundo q̃ etiā in ipsis verbis calumniant addētes quedam et
mutātes. **Saluator** dixit nō p̃apiendo sed p̃dicendo. Soluite. i.
soluetis templū hoc. **Ipsi** aut̃. Ego dissoluam templū hoc ma
nufactum. Vos inquit̃. Soluite. nō ego. q̃ illicitū est. vt ipi nob̃
inferamus mortē. Deinde illi vertāt. Et post triduum aliud non
manufactū edificabo. vt p̃prie de templo iudaico dixisse videā
tur. dñs aut̃ vt ostenderet se de spūali templo sui corpis locutū
nō dixit edificabo sed excitabo illud **Job. ij.** Aliud est edificare.
aliud excitare. Excitare em̃ est a somno nature vel mortis reuo
care. qd̃ nō cōuenit nisi templo spūali. Ifuerunt nihilomin⁹ et fal
si testes fm̃ **Nico. de lyra.** et si vera et sensum non mutassent. quo
niā falsam habuerūt in testificando intentionem. Volebant aut̃
p̃ hoc procurare mortem innocentis. Sed quia non erat conue
niens eoz testimoniū. **Ab**ar. **Erurgens** summus sacerdos in
medium. volens ab eo inexcusabilem elicere accusationem. **Sis**
cūt scriptum est **Jeremie. xviij.** Venite cogitemus contra eum

cogitationes. non enim pibit lex a sacerdote. nec filius a sapiente. nec sermo a propheta. Venite percutiamus eum lingua et non attendamus vniuersos sermones eius. Et recte inquit Raba. Euenit nomen pontificis actionis sue strenuitate. Interpretatur enim Cayphas inuestigator vel sagax siue vomens ore. Sagax enim fuit ad persequendam et explendam doli sui nequitiam. et impudens ad perferendum mendacium. et appetendum homicidium. Ita ergo princeps et impatiens. non inueniens calumnie locum excutit de solio pontificis ut insaniam mentis motu corporis demonstraret. Dixit ergo non rides ad ea que obijciunt tibi ab his. Quanto enim Iesus tacebat. At Raba. ad indignos tantomagis pontifex furore superatus est ad respondendum puocat. ut ex quolibet occasione sermonis locum inueniat accusandi Ideoque dominus ihesus. At Raba. tacebat. et nihil respondit. Sciebat enim Ihesus quod deus quicquid respondisset torquendum ad calumniam. Inutilis enim erat responsio Ihesu nullo eam acceptante. Solum enim ibi erat iudicij figura. in veritate autem seuissimorum percursorum latronum veritatemque est prophetia. Quasi agnus coram rudente obmutescet. et non aperit os suum. At Raba. Rursum ergo sumus sacerdos interrogauit eum et dixit. At Raba. Adiuro te per deum. ut tu dicas nobis. si tu es christus filius dei. At Raba. benedicti. Ob nois dei reuerentiam et inuocationem ita responsione temperat: ut et veritatem insinuet. et homicidas futuri terrore supplicij a malicia reuocare sataget. Tunc et respondendo At Raba. dixit illi Ihesus. tu dixisti. At Raba. Ego scio. At Raba. Tunc tamen ammodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei. et venientem in nubibus celi ad iudicandum secundum vos iuste et districte. qui in presenti me iudicatis iniuste et maliciose. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua. ut magnitudinem blasphemie quam christo imponebant. quasi tactus intrinsecus dolore cordis ob dei contumeliam signo secundum morem iudaicum demonstraret. Tunc Leo papa in fine qui incipit sponsonis nostre. Cayphas ad exaggerandam auditi sermonis inuidiam scidit vestimenta sua et nesciens quid significaret infamia sacerdotali honore se perauit. Ubi est Caypha rationale pectoris tui. Ubi continentie cingulum. ubi suprahumerale fortis tui. mystico illo sacramento amictus ipse te spolias. et propriis manibus pontificalia membra discerpis oblitus precepti illius quod legas de principe sacerdotum. de capite suo cydarium non deponer

et vestimenta sua non dirumpet. Tu vero a quo iam alienabatur diuitias ipse tui executor es obprobrium. ut ad manifestandum finem verens instituti eadem disruptio sacerdotalis auferret ornatum qui moris et repleti discidit velum. Hec ille. Sed que de sacerdotali solio furor excusserat eadem rabies ad scindendas vestes puocat. Quod ergo facto considerat. Nemo euomit dicens. blasphemauit. quid adhuc egemus testibus ad eius sceleris condemnationem. Ecce nunc audistis blasphemiam. o miser et princeps nequaquam non dixit christus blasphemiam sed euidentissimis virtutibus et signis probata ventatem. Tu ipse blasphemias. quod dei est deo non attribuis. et verum dei filium purum hominem et blasphemum dicis. Sed ecce malicia principis et hypocrisis non primo hoc a christo audierunt quod se filium dei noiauerat de celo descendisse et ad salutem hominum venisse. frequenter habet eo audierunt. frequenter sibi appropinquabant. ut describit Iobes in pluribus locis suis euangelij. Tunc Iob. x. clare dixit eis et probauit. quod unus esset cum patre deo. Et ipsi aiebant. de bono opere non lapidamus te: sed tu homo cum sis. facis teipsum deum. Nunquam tamen legis summum sacerdotem vestimenta scidisse. Et quam sufficienter probare poterant se deum: dixit se. cur alios et alios testes aduocabant. nisi quod aliqui apriorum causam sue mortis inuenire possent. Habebant enim in lege promissionem futuram messie. quem deum esse multe eorum scripture testate sunt. et cum diuina operum miracula secundum prophetarum dicta. Debebant magis eum ut deum honorare. quam ut blasphemum damnare. Ideo nullam poterant ex hac parte sue inuidie iustificationem habere. quam habuissent si non quod dixerat operibus comprobasset. Verum cum aliam accusationem inuenire non poterant. ad illam conuersi sunt tandem quam ut aggrauaret ut dictum est. vestimenta scidit. Unde statim ad habendum intentum christi scilicet condemnationem. suis autem coplicibus quid vobis videtur. Qui omnes dixerunt At Raba. et condemnauerunt eum esse mortis. heu consensuerunt omnes in malo quod nunquam concordant in bono. videte iudicium omni peruersitate repletum. Nam iidem fuere accusantes. iidem discutientes. et iidem sententiantes. et quem ut dictum est. signis. scripturis. ac doctrinis veracissimis venisse saluatorem omnium ac verum dei filium agnoscere poterant. condemnant. et tanquam malefactorum dei

Sermo

inimicū et blasphemū vnanimīter iudicant reum mortis. Deu di
lectissimū q̄tū nomen id omni veneratōis cultu dignissimū nomē
qd est sup omne nomē. In quo omne genu celestiu terrestriu et in
fernoꝝ flectit. cū tremore in quo solo et nullo alio oportet saluū
fieri. rabidissimi canes debonestant vilipendūt. dum impiissima
cōmutatione Ihesū saluatoꝝ blasphemū dicunt. et vt talē p̄dem
nant in quo et demonū maliciā vincūt. Quantū hec in corde in
nocentissimi dñi merorem exaggerant vel ex eo considerare. q̄a
ablatio honoris p infamiam inter oīa que exterius homi infligi
possūt. nedū hoīes seculares sine p̄tute bonoꝝ cupidos sed ma
gis apud vere p̄tutos maxime p̄tister et maxime fugienda. Nam
p̄pter bonoris et fame p̄seruationē oīa alia impendimus et terro
ra etiā vitā naturalē. vt p̄t. iij. et bi. Et Salomon. Abeli est in
quit nomē bonū q̄ vngenta p̄ciola et diuitie multe. Abeli est
ire ad domū luctus q̄ ad domū cōiuij. Eccl. viij. Et puerbio.
xij. Abeli est nomē bonū q̄ diuitie multe. sup argentū em et
aurū gratia bona. Vñc Eccl. xli. Curam habe de bono nomine
hoc em magis p̄manebit tibi q̄ mille thesauri magni et p̄ciosi.
Honor em p̄prie primū est virtutis. q̄ p̄mū eius. Ideo circa
ip̄m optet appetendū p̄sistit virtus magnanimitatis. iij. et bi
co. ca. viij. Eū ergo oīs virtus in christo fuit in summo ip̄e deni
q̄ maximis erat honoribus dignus p̄sequēs est q̄ iniusta ei cō
demnatio fuit maxime p̄tistatua. Aggrauabat nimis hec cōtri
statio in q̄tū sua hec detestabilis inhonoratio in blasphemā pa
tris redundabat In quo em paterna maiestas post eam que di
uine nature fm se inferret iniuriā magis blasphemari posset q̄
in summe gratie beneficio nobis exhibito quo scz filiū suū incar
nari constituit vt nobis esset redemptor p̄ quē creati sum. Vñc
filiū dei negare et summū illud patris donū refutare. ac maledi
ctis adherere aggredi inestimabilis e. et patris filij blasphe
mia. Vñc dicit Job. v. Qui nō honorificat filiū nō honorificat
patrē qui misit illū. Et hoc est q̄ dñs p̄tra p̄fidos causat iudeos
Job. x. Quē pater significauit et misit in mundū. vos dicit quia
blasphemās. q̄ dicit filiū dei sum. Et si ad h̄ dicenda mitissimū do
minū tūc m̄ fuit. et quo blasphemū culpā. sed vt talis tanq̄ di
gnus morte condemnatur. Imo vt Augustinus dicit. Ligatur

De passione christi

vt latro. accusat vt latro plectit inter latrones vt princeps latro
nūz quid subest ratōis. Posset hic seruire figura de nuncijs Da
uid missis ad Amō ad consolandū eū sup patris interitu quos
Amō turpiter p̄fudit et rasit. sed relinquit p̄pter vitandam p̄li
tātē. Sed attendite diligentius. q̄ crescunt regis nostri infūie
crescunt cruciatus eius et pene. Nam continuo postq̄ dñm mor
ti tanq̄ blasphemū adiudicabant. Tradidit impiissimus ponti
fex mitissimū agnū voluntati famuloꝝ crudeliū qui omnes irue
runt in eū. Et oēm quā cogitare poterāt intulerunt p̄tumentiam
velut canes venatici capra fera vt dicit Chrysost. Et amplius
gloriabant. qui maiora inferre poterāt p̄uitia afflictiones et fla
gella. vñ p̄ totā illam noctē miserrime ac inhumanē tractabant
regem glorie in multis q̄ narrant euāgeliste. Nam viri qui tene
bant eū illudebant ei verbis scz p̄tumentiosis afficientes et factis
affligentes. Nam Lucas. Tunc expuerūt in faciē ei. faciē in q̄ il
lā desiderabilē. in quā vt Petrus. i. Petri. i. ait. angeli p̄spicere
desiderant. que oēs celos implet leticia inuidissimis nos modo
simplicibus spuris et execrationibus fetissimis derupabāt. Vñc
Abatheus non dixit spuerūt. sed expuerūt. q̄si execrando spues
runt nec vnus tm sed plurimi. Ideo Abarcus ait conspuerunt.
Quid rogo turpius qd fedius vel dici vel cogitari potest facies
tam amabilem tanq̄ speciosāz tantis feditatibus maculare. Sz
sic futurum esse p̄pheta olim p̄diterat. faciē meā nō auerti ab in
crepantibus et p̄spuentibus in me. Deinde Luc. Velauerūt eū
cedentes faciē illā quā patres eoꝝ cū multis suspirijs et ingē
ti desiderio videre desiderabant. magnis clamātes vocib. Vñc
de nobis faciē tuā et salui erimus. Venit tandem misericors dos
minus. p̄ciis annuēs clamantiū faciem plenā gratiāz ostēdit
Sed hanc infelicitissimi velabant. Velabant aut vt Rabanus di
cit. nō vt eoꝝ scelera non videat. sed vt a seipsis sicut quondam
Aboyfi fecerūt. gratiā cognitiōis eius abscondāt qd velamen
tū vsq̄ hodie manet sup cor eoꝝ nō reuelatū s̄ damnablem cecita
te contenebratū. Velato dño. Abath. Colaphis eū ceciderūt et
interrogauerūt dicentes. Prophetiza nobis x̄pe. Quis est q̄ te
p̄cussit. Nedū collū grauibz feriunt ictibus. sed et dei virtutem
et sapientiam velut stultum illudunt dicentes. Prophetiza no
b

Sermo

bis christe. Quis est qui te percussit. In contumeliam dicitur secundum Rabanum. quasi ei qui se a populo ut prophetam haberi voluit cum non esset. Et ministri alapis eum cedebant. Matthaeus. Alii autem palmas in faciem eius dederunt. Traditus fuit dominus voluntati eorum. Idcirco quilibet omnem odium sui furoris ut voluit sine cuiuscunque prohibitione expleuit. et ubi placuit universorum dominum percutiendo in dorso. facie. collo molestabant. Idcirco variis modis percussus dominum memorantur. Sed nec illa tamen verum multa hic non specificata in eum commiserunt. Ideo dicit Lucas. Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Hoc incredibile non est. quod barbam sanctissimam euellabant genas ungibus vellicabant quod et euangeliste expresse non dixerunt. Propheeta tamen non tacuit dicens. Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratia. Et iterum alius propheta. Corpus meum dedi percutientibus. et genas meas vellentibus. Ysaia. v. Credi potest insuper fide pia alios per crines traxisse et nonnullos calcibus perculasse et pugnis cecidisse. Quam enim in eo crudelitatem non exerceuissent viri sceleratissimi quorum voluntati crudeli traditus erat dominus minus angelorum. Quas ignominias ut ait intelligit dominus passus usque mane in domo principis sacerdotum. Que et nos deuoto compatiens animo per dies singulos matutinali hora meditantur. Saluatori nostro grati utinam inueniamur. qui tanta pro nobis dignatus est ludibria sustinere. Adhuc autem facto inquit Matthaeus. Consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi. Lucas. et scribae. Matthaeus. aduersus Iesum ut eum morti traderent. Ecce quanta sollicitudo ait Beda. super Matthaeum. erat iudeorum in malo. Tota quippe nocte vigilarunt ut homicidium facerent. Et cum defecissent scrutantes scrutinio. verputa ex testimoniis nocturni et tenebrosi consilii non habentes unde apud Pilatum tanquam reum mortis accusare possent. ideo mane facto iterum consilium. Si forte in illo aliquid inuenirent vel discere possent in quo dominum apud praesidem morte dignum accusarent. Sicut etiam secundum Gregorium. Omelia. xxv. Elia amoris intentionem multiplicat inquisitionis. propter quod amanti semel aspersisse semel quesuisse non sufficit. ita et liuor odii vindictam quam una via inferre non preualet alia ardeat. Nec satis est odienti semel attempasse sed attemptare non cessat. donec coepta si potest odia deducat in opera vindicandi. De hoc

De passione christi

ita loquitur Leo papa sermone qui incipit. Inter omnia. hoc mane iudei non ortus vobis lucis contulit sed occasus nec vestris oculis solitus dies prodijt. sed impijs mentibus non tenebris ratis incubuit. hoc mane vobis templum et altaria diruit legem et prophetas ademit. regnum et sacerdotium sustulit in luctum eternum omnia festa conuertit. In istis enim insanum cruentumque consiliis. in istis thauri pingues vituli multi frementes bestie canes rabidi ut morti auctorem vite dominum glorie traderetis. Hec Leo. Congregati itaque mane. Lucas. Duxerunt illum in consilium suum dicentes. Si tu es christus dic nobis. non veritatem desiderabant. Ait Beda super Lucam. Sed calumniam preparabant. Siquidem in priori consilio interrogabant. si filius dei esset quatinus si id confiteretur contra eum secundum legem suam que deorum pluralitatem prohibuit. et diuini honoris usurpationem sub mortis interminatione damnationis accusationem acciperent. Verum quia Pilatus apud quem accusare pretendebant gentilis erat et idolatra legis edicta parumpendens. Querunt si tu es christus. dic nobis. tacentes de filio dei. ut si diceret. Ego sum christus calumniarentur quod sibi arrogaret regiam potestatem contra cesaris ordinationem que dignitatem regiam a iudeis abstulerat. Et ob hoc a rege puniendus esset. Lucas. Et ait illis. Si vobis dixerim. non credetis mihi. sed quod ego sum christus. Sicut etiam alii non credidistis nec verbis nec factis meis. Siquidem Iohannis. x. Querentibus iudeis. si tu es christus dic nobis palam. Respondit. Loquor vobis et non creditis. opera que ego facio in nomine patris mei. hec testimonium perhibent de me. Si autem interrogauero non respondebitis mihi. sicut nec alii pluribus eius questionibus responderunt. neque dimitteris. quia sciebat eorum obstinationem et precordia secundum Theophilum. Et hoc autem. id est. post passionem meam et resurrectionem. Erat filius hominis sedens ad extris virtutis quod impletum est in ascensione. ut habetur Matthaeus. vlti. Cum ergo dominus non de temporali regno sed magis eterno respondit. ipsi calumniari non poterant de arrogatione regni iuxta intentum suum. ut tamen aliquam occasione acciperent condemnationis iuste concludere vo-

ser. ligabo
2m. d. m.

Sermo

lebāt ex verbis suis q̄ diuinū sibi arrogaret honorē. Unde inferunt **Lu.** **Lu.** ergo es filius dei. scilicet naturalis. nō hoc sequebatur ex v̄bis christi. quia tamē v̄x erat. noluit negare s̄ nec affirmare. ne calūniē locus pateret. sed respōdit. vos dicitis. q̄a ego sum. **Alu.** enī s̄m **Bedaz** se christū filiū dei p̄bare q̄ dicere. et licet verbū christi vos dicitis quia ego sum. calūniā non haberet s̄m veritatē. tamē p̄ suam malitiā p̄cluserūt. **Lu.** **Quid** adhuc desideram? testimoniū. ipsi enī audiūm? de ore eius. quasi dicerent. cōuictus est p̄prio verbo. **D.** insensati excecavit vos malicia. Audistis ex ore eius dei reuerentēz qua erat colendus. non blasphemā qua erat crucifigendus. Sed attēdamus in his q̄n rus meror: p̄ssimū cor dñi cruciabat dñi infatigabilē in malo cōstantiā tam exactam inquirendi diligentia cemeret in filiis p̄ditionis ad p̄ficiendū summū malū scelus singulare innocentē scilicet homicidiū. Imo verius si p̄bas est dicere deicidiū. vt **Bern.** loquit. ita v̄vigilijs noctis matutinā lucē iungerēt eadem inquiredo iterū atq̄ iterū replicarēt si inuenire possent. vñ cepta pessima p̄ficerent. cū tñ discipuli sui tam in bono timidi et tepidi in cōstantes et fugitui. sicq̄ mistri dyaboli sua diligentia et calliditate lōge vincerēt famulos dei. Sicut dñs ip̄e p̄dixit. Prudentiores sunt filij hui? seculi in ge neratōe sua filijs lucis. **Luce.** xvi. Post funestū autē p̄siliū post insanas calūniantū voces. post cōmenticias subordinatoz testiū falsitates ad examen **Pylati** pontificū delegatōne transfert. Sicut ait **Lu.** Et surgens omnis multitudo eoz duxerūt illū. **Albath.** vinctū **Joh.** ad **Laypham** in p̄torium. **Albath.** Et tradiderūt eū pontio **Pylato** p̄sidi. **Id.** **Joh.** ait ad **Layphas** in p̄torū **August.** exponit sup̄ **Joh.** ita cōrigisse. **Uel** q̄ **Layphas** dammarōis xpi causa prexit in p̄torū ad **Pylatum.** Aut **Pylatus** in domo **Layphe** p̄torū habebat. et tāta fuit amplitudo vt vtrosq̄ cape potuisset et seorsū habitantē dñm suum et seorsū iudices ferret. **Nicolaus de ly.** nō dicit q̄ textus nō debet habere ad **Layphas** s̄ a **Laypha** sic etem dicit b̄re textuz in greco in quo ideomate scripsit **Johes** ductus em erat dñs a domo i q̄ habitabat **Layphas** ad domū habitatōis **Pylati** qd̄ p̄torū vocabat qd̄ i ea iudicare solebat. Ducebāt autē victū. **Albath.** em eoz erat. Ait **Be.** sup̄ **Albath.** vt quē adiudicassent morti. vñ

De passione christi

253

ctū iudici traderent. Attamē nō tūc primū ligauerūt eū. sed mor comprehensum nocte in horro vt **Joh.** declarat. Ligauerūt et sic duxerūt eū ad **Annaz** primū. **Hec Be.** **Ter** autē legit dñs ligatū in horro. Et apud **Annā** vt scribit **Joh.** et h̄c vt dicit **Albath.** et **Albath.** et v̄nsit ego ad statuā dum flagellaret. Cogitet aia deuota q̄tum coarctabāt man? illas p̄ssimas totius boni largitricēs et eo durius p̄strinxerūt quo eū quasi maleficū suis e manibus diaboli suspectis maleficis timuerunt. Neq̄ em tam vigilanter trīnam eius ligatōne p̄ euangelistas sp̄ssantus eloqueret nisi in his iniurijs multā et penam durā sustinuisset. Eius inq̄ q̄ perperuis absoluit vinculis allegatos. Tradiderūt autē dñm pontio pilato p̄sidi. s̄m **Ly.** sup̄ **Albath.** Pontius erat nomē p̄p̄riū ideo p̄i mo loco ponit. Non em solēt cognōia p̄p̄rijs noibz anteponi. Etia nomē illud satis cōe est in **Burgūdia**: vñ **Pylatus** iste erat oriūd? Erat em natōe **Lugdunē**: vt dicit m̄gi i hystorijs et **Josephus** libro antiquitatū. **Pylatus** autē erat ei? cognomē p̄ses nomen est officij sui dictū a p̄sido q̄ p̄sidebat iudeis ibidē missus a romanis. **Hec Ly.** Tradiderūt autē **Pylato**. vt ait **Leo** ser. q̄ in ep̄it. Decursis dilectissimū tanq̄ romanis deuoti legibus omē iudiciū p̄tati celans reseruasset. Sed expetierūt executozē magi se uicie q̄ arbitriū cause. Offerebant em **Ihesū** duris nexibus vinctū colaphis et alapis frequentibus cesum sp̄tis oblitū clamoribus p̄damnatū vt inter tot p̄iudicia quē omnes vellent penre nō auderet **Pylatus** absolucere. **Hec leo.** Impleta est hec figurā **Judiciū**. xvi. de **Samson** vincto a **Dalila**. et tradito p̄biliscis. scripra de quo **Hiero.** Adest **Samson** vinctus a **Dalila**. i. xps a synagoga. vt in glo. sup̄ **Albath.** ideo etiam tradiderūt **Ihesū** vinctum potestati romane vt hoc modo alienos se ostēderent ab ei? interfectione. Et p̄pter eandē causam. **Joh.** ip̄i non introierunt in p̄torium vt non p̄taminarent s̄ vt manducarent pascha. i. panes azimos quos comedebant in paschate. dies ceperāt azimorū inquit **Albin?** in quibus cōtaminatio illis erat i alienigene habitaculū introire. De quo **Aug?** sup̄ **Joh.** **D.** impia cecitas habitaculo videlicet p̄taminari alieno et nō cōtaminari scelere proprio. Alienigene iudiciū p̄torio cōtaminari timebant et fratris innocentis fundere sanguinē nō timebant. **Pylatus** ḡ obseruātie in

Sermo

deor deferens. Exiit foras de prorio ad eos. **Abath.** Tunc vis
dens iudas q̄ eū tradidit q̄ dānatus esset vidēs in quā mentis
p̄sideratōe q̄ dānatus esset ihs cui? scitātē 7 innocentia exp̄
tus fuerat vlt q̄ dānatus eēt ip̄emet Judas qm̄ suā dānatōez
audiuit a xpo in cena quē sciuit p̄pberā verissimū penitētia dū
ctus sed infructuosa qz sine spe venie 7 nō p̄pter amorē dei s̄ p̄
pter enormitatē rei 7 dānatōez sui. Processit ḡ tristitia illa ac
mentis angustia ex humana verecūdia 7 timore pene 7 ideo in
fructuosa. Retulit triginta argēteos p̄ncipibus sacerdotū 7 senī
oribus dicēs. Peccaui tradēs sanguinē iustū. **Chrys.** Vide verit
tatē vndiqz fulgentē. p̄ditor de se ip̄o dat testimoniū 7 cor q̄ cō
dēnauerūt opilar ora. At illi dixerūt. quid ad nos. s. de pctō tuo.
qui nō sum? rei in b̄. 7 nobis de b̄ nō est cure. tu videris. i. cū ad
te spectat videre factū tuū. **hyla.** Professio audat atqz ceca est
emisse se iustū sanguinē audiūt 7 tū ex reatum se credūt 7 in ven
dente scetus p̄stitūt nec intelligere voluerūt. q̄ si peccauit ille q̄
tradidit sanguinē iustū multo ampli? peccauerūt q̄ emerūt 7 p̄e
ciū offerendo discipulū ad p̄ditionē p̄uocabāt. Vidēs itaqz Ju
das se derisū lapsus in desperatōez. Et p̄iectis argēteis i rēplū
vñ recepti erāt 7 recessit. 7 abiens laqueo se suspendit. In quo
fm̄ **Hiero.** graui? q̄ tradēdo xpm̄ peccauit. Cui? rōez assignat **Hi**
colaus de ly. qz in traditōe xpi. peccauit p̄tra ei? humanitatē di
recte. sed in desperatōe illa peccauit directe p̄tra eius diuinitatē
qz p̄tra infinitatē diuine misericōdie. Et ecce q̄ pctm̄ magi dilexit q̄
dñm quē tradidit in culpa. eam etiā vite p̄prie p̄tulit in pena. Nā
pecuniā rēplo tradidit: 7 seipm̄ p̄didit. laqueo se suspendens. De
hac desperatōe iude ita loquit **Leo papa ser.** q̄ incipit. Desidera
ra nobis. Ad indulgentiā traditor Judas puenire nō potuit q̄
niā p̄ditōis filius cui dyabolus stabat a dextris. p̄t in despera
tione trāsiit. q̄ sacramentū xps̄ generalis redēptōis impleret.
Nā mo: tuo p̄ oibus impijs dñō potuisset etiā forte hic p̄seq̄ res
mediū: si nō festinasset ad laqueū. Sed maligno cordi nūc furis
fraudū dedito. nūc patricionalib? cōmercjs occupato. nihil vn
q̄ documentorū misericōdie saluatoris inciderat. nec pijs ceperat au
ribus dñi verba dicentis. Nō veni vocare iustos sed pctōez. et
venit fili? boīs querere 7 saluare qd̄ p̄ierat. nec intellexerat deo

De passione christi

254

mentiam xpi. qui non solū corporeis infirmitatibus medebat. s̄
etiā vulnera debiliū curabat aīa: dicens palitico: p̄fide fili. res
mittunt tibi pctā tua dicēs. 7 oblate sibi adultere. nec ego te cō
demnabo. vade 7 ampli? noli peccare. vt p̄ oīa opa sua ostendes
ret in illo aduentu suo saluatore se mūdi venisse non iudicem. A
quo intellectu. alienatus est impius traditor. insurrexit in semet
ip̄m nō iudicio seuiantis s̄ furore p̄eunt. vt q̄ vite auctore inter
fectoribus vendidisset in augmentū dānatōis sue. etiā morien
do peccaret. Et in alio ser. **Abenito** inquit tibi tua pena cōmissa
est. qz in suppliciu tuum nemo te seuior potuit inueniri. Et alibi
ser. qui incipit inter oīa idē ait. Sceleratior oibus. **Diuda** in fe
licior extitisti 7 quē paciētia nō reuocauit ad dñm desperatio tra
xit ad laqueū. Et sequit. Cur de boitate ei? diffidis. q̄ te a corpo
ris 7 sanguinis sui cōmune nō repulit. q̄ tibi ad cōprehendē
dū se. cū turbis 7 armatorū cohorte venienti. pad̄ osculū nō nega
uit. Sed qz hō incōuertibilis. sp̄s vadens et nō reuertens cor
dis tui secut? es rabiē: 7 stante diabolo a dextris tuis iniquitatē
quaz infanctorū oīm armaueras caput. in tuū verticē retoristi: 7
quia facin? tuū. oēs mēsuraz vltōis excesserat: te bz im̄ q̄ras tua
iudicē. te patenti tua pena carnificē. **Hec leo.** Quāto tibi meli?
fuerat. vt xpi pedib? te bñliares: 7 ab eo indulgētiā peteres qui
neiez ad se venientē repellit. **Ue ḡ ei qz** ad fontē misericōdie p̄ spem
venie nō rediit: s̄ p̄prij sceleris imanitate despauit. Interijt aut
suspendio fm̄ **Raba.** Et se oñderet celo terneqz erosū. q̄ nō solū p̄
ditōis culpā emēdare noluit. s̄ etiā hoicidij p̄prij scel? addidit.
Recte etiā suspēsus i aere iterijt. 7 crepuit medi? Diffusaqz s̄ oīa
vis cera ei? vt dīc̄ pet̄ **Act. i.** Quia sepultura dign? n̄ fuit. idign?
siq̄ dē hoīm angelorūqz p̄sortio locūqz i celo cū angelis accipe in
dign? extitit. Indign? fuit i terra colligi inf̄ boies. qz in terra exis
stes. socios accepit d̄mones q̄b? aer ille caliginosus vsqz i diē iu
dicij. deputat? ē loc? **Princeps** aut sacerdotū accepit argēteis: di
xerūt. nō licz eos mittere i corbonā r̄seruatoriū oblationū. qz cor
bana bebraice oblatio ē latie. qz p̄ciū sāguis ē. Ne i b̄ vbo ait **Hiero**
ny. culicē liq̄bāt. glutientes camelū. Si em̄ nō i mittūt pecuniā in
corbanā. i. gazophilatiū. siue i dona dei. qz p̄ciū sāguis ē. Cur ip̄
se sāguis effudit. **Uñt Aug.** Quā illa innocentie silatio fuit pe
d̄ iij

Sermo

cuniam sanguinis non mittere in archā: et ipm sanguinē mittere in conscientiam. Si em illicitu fuisse pēu sanguinis in vltus tēpli expendere sicut ipse David: qz sanguinē multū fudit. ab edificatio ne tēpli ei pibitus ē. h. Regl. vii. Non dubiū qz ideo nō licuissz vt oīderet imanitas homicidij. in eo qz dñs nō solū homicidiuz s̄ et oīa cōcurrentia abominat. Un̄ et leo in ser. qz incipit sponsi omis. Qui inqt cordis est ista simulatio sacerdotū. pscientia capir. qd tēpli archa nō recipit. Refutat illi? sanguis tatario. cui? nō timet effusio. Quantislibet vos circūregatis fallacie vmbra culis: manet initū cū traditore cōmerciū: qd iustū sanguinē sicut non licuit cōpauit. Lōsilio itaqz into. emerūt ex illis agrū figuli in sepultura pegrinoz. ppria sepulchra nō habentiū. ppter hoc vocatus est ager ille acheldemach. s̄ est ager sanguinis vsqz in bodiemū diē. qd ex dei ordinatōne factū est. ad memoriā pdictio nis iude. passiōis xpī. et ppetuū impietatis signū. Tunc impletū est p Jere. qd dictū est. Sed vt Hieron. ait non est de textu. nec i antiquis codicibz habet. Est aut̄ auētas illa sentētiāle in Za cba. ca. xi. nō verbaliter. Ait aut̄ Hieron. Legi nup in quodā he breo volumine. qz nazarene secrete mibi hebreus obtulit Jeremie apocriphū. in quo hec ad verbū scripta repi. Orige. etiā illd̄. i. i secretis ait Jeremie. Hoc testimoniū repit: et acceperunt triginta argenteos. precium appreciati: i. ipius xpī. quē appreciauerunt a filiis isrl. qz illud pēu fuit cōstitutū inter iudā et sacerdotes. qz erant de filiis israhel. Et dederūt eos in agrū figuli. i. p agro figu li sicut pstituit mibi dñs. i. cōstitutū mibi reuelauit. Placz nūc breui attendere qm̄ in s̄ iude suspensio. et cetens dictis creuit tristitia et dolor in corde pñssimi saluatoris. quid em̄ dño tristius esse poterat qz eo iam in ope redēptōis ptra dyabolū insigente ac p totū mūdi saluatōe. vsqz ad sanguinis effusioē laboranti. tantū a dyabolo spoliū ppeti. atqz amittere irrecupabiliter. vñū de intimis. vñū de duodecim talē et tantū. qualis et qrtus supra descriptus est. Et quidem prius. dū vendidit: grauiter contrista uit: s̄ nūc incōpabiliter magi. Tū qz maiori pctō peccauit: tradē do em̄m filiū: finaliter desperādo peccauit in spm̄ctm̄. Tū qz ir remediabiliter suspēdio cecidit. nā a pctō traditōnis resurgere potuisset si voluisset: ppter qd post venditionē varijs medijs dñs

De passione christi

255

eū reuocare studuit. Et sicut Lbyf. Omel. x. Ait: ammonēbar. suadebat. et oī studio eū sanare curabat. Nā de pd itōis crimine eū notauit: nec tñ oībus publicabat. de gebenna locut? sepissime ve inqt boi p quē et c. De regno celoꝝ tractauit assidue. terruit pe nis. allexit premijs ac bñficijs: pedes lauit cū ceteris discipulis ad comestione admisit corpis sui et sanguinis. p̄buit oris osculū auisauit et noīauit amicū. vt de indulgentia redderet certū. pstra uit eū nililomin? euz turba atqz excitauit. vt p̄tate corpis et aīe sue cognita. rediret p pñiam quā effugere nō posset p maliciā: s̄ finali desperatōe. qz suspēdio seipm̄ occidit. oēm xpī laborē circa se et misericōdiaz euacuauit. et viā redeūdi penitus includit. cū ḡ sons misericōdiaz p pctō traditōis tantū doluit sic dicit Lbyf. vbi supra dices. Dñs nī illi? delictū lacrimauit. ita teste euangelista. cū vidis set eū turbatus est: dices. vñ? ex vobis tradet me. Quanta misē ricordia dñi. traditus p traditore dolet. p̄dit? p p̄ditore turbat. Quis exprimere p̄ualer: qm̄ p pctō illo maris irrecuocabilit dā nante. saluator oīm tristabat. Auxit deniqz dolorē xpī et tristitiā inimici exultatio de capta rapina. et defamatio ampliori sui. et ce tus aploꝝ: sicut vñ? delictū. in oēs puerfatōnis sui socios fama diffudit. s̄ vebemēt? duritia pfidoꝝ iudeoꝝ afflirit. quos nec cō fessio pcti ipi? iude. nec restitutio p̄cij. nec opatio pprii suspēdi emoluit: qz nec penitēti nec p̄ijcienti nec se suspēdēti iude credi deit. Sz nūc cū euāgelista reuertamur ad histore psecutionē. vñ digress? fact? ē. Ait em̄ illd̄. i. Jhs aut̄ stetit añ phidē. quo pñ cipes et vniuersa ppli multitudo vincum Jhm̄ pduxerāt. tanqz mortis supplicio puniendū. et Job. Et dixit. quā accusationē affer tis aduersus boīez hūc: tot scz mortis indicijs mibi pñtatu. Erat em̄ mos romanis nō p̄dēnare: nisi cui? p̄mā accusatōem audiuiss̄ sent atqz locū defendendū habuisset. vt dicit Act. xvi. Pylatus aut̄ erat iuder ab romanoꝝ impatore p̄stitus. Rīderūt d̄ p̄cit. si nō fuisset h̄ malefactor: nō tradidiss̄mus tibi eū. Al̄ malefactor nō q̄liscunqz s̄ public? cui? ppter euidētiā maleficii locus defen sionis nō dat. de quo de p̄cepit. maleficiū ne patiaris viuere. Ec ce insatiabilē iudeoꝝ inuidiā. Ecce inauditā dñi innocentē blas phemiā. Sicut hūc nō q̄libet morte. sed morte turpissima p̄dem nari voluerūt: ita p̄tenti nō sūt dñm vt malefactorem quemlibet

Sermo

more dignū. sed vt sceleratissimū infamare. siquidē detestabilio
res sunt neq̃ publici q̃ occulti: solū publici aut̃ quoz̃ maleficia
nulla tergeueratōne zelari possunt: nec iudici: nec pp̃lo accusā
di sunt. s̃ sine strepitu iudicij. ⁊ iuris ordine. nullo defensiois lo
co eis p̃cesso sūt p̃denandi: vt habet. xx. q. i. de manifesta. ⁊ ca.
Qui p̃o. ⁊ ca. scelus eadē. q. Non em̃ manifesta accusatōne indi
gent. Amb. sup̃ eplam. ij. ad Eboz. ⁊ glo. Ben. xl. Euidētia pa
trati criminis. nō indiget clamore accusatoris. sic ap̃ls. Eū q̃ cū
nouerca fornicatus fuerat. absente ⁊ nō auditū p̃denmās. sarba
ni tradidit. eo q̃ crimē suū ap̃lo p̃ spm̃. ⁊ fribus p̃ facti euidētiā
manifestū fuit: vt talē q̃ sceleratissimū dñm infamarūt: quē coraz
iudice accusare: ac defensiois locū cedere recusarūt dicētes. Si
nō esset h̃ ma. ⁊ c. Dolosi nihilominus id egerūt: sciētes q̃ nullaz
causam mortis p̃tra eū in iudicio deducere valebāt. Idcirco cau
se cognitōez sup̃mere studuere: volētes p̃suadere q̃ sua exami
natio sufficere deberet iudici. q̃si dicerēt. tante sumus iusticie vir
tutis ⁊ religionis ⁊ auctoritatē cōprobat. ⁊ sū cōgregati cōpare
mus seniores. scribe p̃harisei. ⁊ pontifices nisi eū diligenter exa
minassemus: ⁊ dignū morte inuenissem⁹. nō eū iam p̃denmatus
a nobis. tradidissemus tibi ad puniendū. Ideo nō oportet alias
fieri disquisitionē. simplici p̃bo nro credēdū est. sic filiū iniquitatis
corā iudice se iustificat. vt innocenti magis nocere valeant. sed
hanc eoz̃ astutiā refellit Aug⁹. sup̃ Job. dicēs. Interrogent⁹ re
spondeant. a spiritibus imundis liberati: languidi sanati leprosi
mūdati: surdi audientes: muti loquentes. ceci videntes. mortui
resurgentes: ⁊ qd̃ supra oīa est stulti sapiētes. vtrum sit ihs̃ ma
lefactor. sed ista dicebāt. de q̃bus p̃ p̃phaz̃ ip̃e p̃dixerat. Retribu
ebāt mibi mala p̃ bonis. Pylatus nō cui nihil p̃stabat de male:
ficijs dñi. imo q̃ sciebat q̃ p̃ inuidiā eū tradididissent. vt Albarb.
refert. Quasi indignatus. Job. dixit eis. Accipite eū vos. ⁊ fm̃
legē vestrā iudicate. q. d. fm̃ 2y. Si sufficit vestra examinatio. suf
ficiat ⁊ vestra sentētia. Dixerūt g̃ iudei. nobis nō licet interficere
quenq̃. Aug⁹ sup̃ Job. Quid ē qd̃ loquit̃ insana crudelitas: an
non licet interficere. quē interficiendū offerebāt: an nō interficie
bāt cū clamabāt. crucifige. Quid ē q̃ dixerūt. nobis nō liceat in
terficere quenq̃ dū lex dat homicidas. adulteros. ⁊ talium reos

De passione christi

256

scelerē occidere vel lapidare: nisi forte h̃ ideo dixissent. p̃pter diei
feste venerationē. vt nō liceret eis i die festo occidere hoīez. Ob
cui⁹ venerationē etiā p̃torū iudicij intrare noluerūt. Quō o iudei.
o falsi israhelice. nō occidistis eū quē app̃bēdistis. quē duxistis.
quē p̃sidi tradidistis. quē crucifigi poposcistis. Audite quid p̃tra
vos p̃pheta clamar. filiū hoīz dētes eoz̃ arma ⁊ sagitte. ⁊ lingua
eoz̃ gladi⁹ acutus. Ecce q̃bus armis: q̃bus sagittis. q̃bus gla
dijs iustū interfecistis. h̃ Aug⁹. P̃o etiā intelligi q̃ licet occidere
poterāt lapidādo. quō occiderūt stephanū Act. viij. Crucifixo q̃
erat mort⁹ gen⁹ turpissimū erat eis roma ioy auctē p̃hibita. Et
h̃ mortis g̃ne volebāt dñm occidi: sic p̃dictū erat. Sapie. ij. Et
morte turpissima p̃denm⁹ eū. Ideo addit euāgel. vt sermo iesu
impleret significas q̃ morte esset moriturus. Si q̃ des sepe p̃dixit
rat dñs discipulis. q̃ tradēdus esset genib⁹: illudēdus. flagellan
dus ⁊ crucifigendus. Albarb. xx. ⁊ alibi. Vidētes g̃ iudei q̃ sine
accusatōne dñi apud Pylatū intentū suū obtinere non possent.
Lu. Leperant eū accusare dicētes. hūc iuuenim⁹ subuertētē gēte
nrāz. Et p̃hibentē tributa cesari ⁊ dicētē se xpm̃ regē eē. In tri
bus falso accusabāt. Et q̃ auerteret pplm̃ ab obseruātia legis
Albarb. qd̃ falsū erat. q̃ publice p̃dicabat. nō veni soluere legē
sed implere. Albarb. v. Quā etiā vsq̃ ad mortē seruauit. Secun
do q̃ sua p̃dicatōe p̃hiberet dari tributa cesari. cui⁹ oppositū do
cuit Albarb. xxij. dicēs. Reddite q̃ sūt cesari cesari. ⁊ q̃ sūt dei do
Ipe q̃ soluit didragma p̃ se ⁊ petro. Albarb. xvij. Et tercio q̃ vo
lebat sibi vsurpare regnū iudeoz̃. qd̃ ex eo falsū esse p̃t. q̃ cum
q̃reret a pplō vt rapet ab eis in regē. fugit vt habet Albarb. vi. pi
lat⁹ aut̃ de p̃mo. s. auersioe ppli ab obseruantia legi moysi non cu
rabat: q̃ erat genitilis. Secū dū nouit falsū: audierat em̃ misione
dñi de tributo. Id̃ de tercio qd̃ eē poterat p̃tra impiū romanūz
q̃ a iudeis abstulit dignitatē regiā. sic ⁊ ip̃i postea testificati sūt q̃
em̃ inq̃: se regē fac. p̃dicat cesari. Jo. xix. Pylat⁹ p̃clitari timuit
fm̃ Lbyz. Si n̄ diligēt iq̃reret d̃ crimie lese maiestati. id̃ vt xpm̃
magl pacificet erq̃site erasaret. Jo. Introiuit i prouū pilat⁹ ⁊ e
uocauit ihs̃: mib⁹ iudeis tumultu irōabili mortē e⁹ petēdū rūdēre
Sciuerat ei illd̃ Eccl. xxiij. Vbi n̄ ē audit⁹ ibi n̄ effūdas fmonē.
vōuit inq̃ ex tumultū i p̃torū. quo iudei nō audebāt itroire Et di

Sermo

xit ei. Tu es rex iudeor. q. d. Est hoc verum qd tibi imponit. qd velis tibi usurpare regnū. Querebat autē vtrū de iure esset rex. qd de facto p̄stabat xpm regem non esse. ppter qd factū intuenti Theo. hoc dicit interrogasse pylatū in contemptū obiecti criminis. et accusationē iudeor. subornando. q. d. Tu paup: humilis: nudus cui nullus adiutor. accusaris de regno. Respondit ihs. A temetipso h̄ did: an alij dixerit tibi de me. Rndit pylat. Nūqd ego iude? suz q. d. ex me nō p̄cepi hāc opūionē de te. qd nō sū iude? vt possuz iuestigare ex libris iudaicis q̄s debeat esse rex iudeorum: sed ad pitos legis p̄tinet. ideo subdit. Sēns tua et pōntifices tui tradiderunt te mihi. accusantes te sup hoc. Quid fecisti. q. d. videtur qd sis in aliquo culpabilis. ex quo illi qui sunt de gente tua et tante auctoritatis sicut pontifices. te accusant. Si ḡ rex nō es de quo accusaris. quid fecisti. Ihesus volens excludere falsam opūionē de regno ei? qua accusat? fuerat a iudeis. q̄si illicitū assecutū regnū. Vel qd solēt regnaturis iudicare regnātes atq; instruere tanq̄ boni mgr̄ q̄si q̄le sit regnū ei? qd q̄ nec aduersum sit romanis siue iudeis. Rndit. regnū meū nō ē de h̄ mūdo. i. nō q̄ro hui? mundi tpale et transitoriū dñiū. qd pbat dicens. Si ex hoc mudo esset regnū meum: ministri mei vtiq; decertarent: vt non traderet iudeis. Omne em regnū tpale firmitatē habet. non solū ab ipso rege cum sit vnus solus hō. sed etiā a ministris p̄tra aduersarios p eo pugnantibus: sed nihil tale q̄rebat ihesus. verū tamē qd rex erat. cludit nūc. qd regnū meū nō est hinc. i. q̄tū ad hec t̄palia querēda. Respondit Pylatus. ḡ rex es tu? licet regnū tuū sit alibi. vel tale de quo nō intromittūt se romani. Rndit ihesus. tu did: qd rex sum ego Et ita verū est. Et p̄nter fm Zy. declarat hui? regni conditionē. Ego in hoc natus sum tpaliter. Et ad hoc veni in mūdū. p carnis assumptionē. vt testimoniū p̄bibeam veritati. docendo et radicanando veritatē de diuinis in cordib? fidelīū. Dis qui est ex veritate p̄ima: que deus est non solum p creationē s̄ imitatorē et subiectōē. audit vocē meā corde credēdo et opere obediendo. Et per consequens in talibus spiritaliter regno. et tale regnū in nullo impediēbat imperatoris romani dñiū. Dicit ei Pylatus. Quid ē veritas: nō querit pylat? veritatis diffinitionē fm eundē Zyr. Sed que est illa veritas. cuius

De passione christi

257

virtute et p̄cipatōe boies efficiunt de regno xpi. Sed hui? questionis solutionē nō expectauit. Vel qd indignus fuit eā audire fm Aug? qm iudiciū suū a veritate inchoauit. s̄ in veritate non mansit. q̄nimo in p̄uersitate finiuit. Ideo de veritate questionē facere potuit. sed finale responsū audire nō meruit. Ul? qd fm ly. Questio erat de regno sp̄iali xpi. ipse autē nō habebat intromittere se. nisi de tpalibus. et ideo hoc aduertēs dimisit illius questionis p̄secutionē. vel tercio fm eundē qd iā p̄cepar xpi innocentia quā nō machinabat p̄tra romanū impiū. querēdo tpale regnū et iudeor. maliciā. ideo p̄remissa questioē p̄dicta voluit p̄cedere ad eius liberationē. idcirco cū hoc dixisset Iherū exiit ad iudeos. vt innocentia eius declararet. Et dixit eis. Ego nullam inuenio in eo causā. scz mortē dignā. in eo. h̄ ē qd ipse dñs ait. Be. sup Zy. Pridie qd patret inter alia discipulis ait. Venit p̄nceps mundi hui? et in me non habet quicq̄. Et quidē princeps mundi. hoc est pilatus eū absoluit in quo nihil cause qd damnarēt inuenit. iu dei autē qui nō equitatis amore verum iuestigare. sed iudicē stimulo iustū damnare saragūt. Zy. Inualecebant scz clamoribus. qd defecerūt rōibus dicētes. Cōmouit pplm. docēs p̄ vniuersaz iudeam. incipēs a galilea vsq; buc. q. d. fm Theo. P̄uenit pplz nec in vna p̄te tm. s̄ in p̄te galiea incepit et buc vsq; puenit. trāsiens p iudeaz. Sed fm Nicol. de ly. sup Zy. Galilea noiant. volebāt em eū notare qd esset filius iude galileo. q̄ tpe natiuitatis xpi inducebat pplm ad rebellandū impatori romano dicens iudeis esse illicitū p̄fiteri aliquē dñm terrenū. sed solū deū ppter quod et ipse cū sibi adherētibus p̄it vt habet Act. v. Quor. sequētuz aliquos Pylatus occidit fm Lyrillū de quo habet Luc. xij. Et vel sic pylatus exardesceret p̄tra xpm. Sed nō aduertit. imo falsū reputauit. sciēs xpm dixisse. Reddite q̄ sunt cesaris cesari. et q̄ sūt dei deo. Et p̄ h̄ oīdens qd poterāt esse subiecti nō soli deo s̄ etiā tpali dño. Beda nō sup Zy. hic ait. Accusantiū sermo magi et cum qui accusat innoxii. et eos q̄ accusant docet esse p̄uersos. Docuisse em pplm. et a p̄stmi t̄pis ignauia docēdo cōmonuisse. talis actu a galilea vsq; ad iudeā. h̄ ē totā a fine vsq; ad finē. terrā p̄missionis p̄rāsisse. nō criminis. s̄ iudiciū p̄stat eē p̄iut. S̄z nunc h̄mi p̄sideram? diligēt dñm stātē aī p̄sidē. et vt dictū ē. n̄ iudeis

criminātibz sed presidii humiliter respondentem. Quis. ante quem. Deus ante hominem. viroz mortuozqz iudex potentissim? ante mortalis regis officialē. Innocēs et omīs pcti nesci? ante icircūcisi canē. legislator et oīs regula iusticie. ante idolatrā iniquum. Ius et deū ignorantē. sauciauerunt beco oia inter ora cordis dñici. qui etiā opante fontali misericōdia sup inimicōz iusta punitioni licet futura illacrimat. Quidēs inqz Lucas ciuitatē flevit sup illā eiisdē. rit. Sed magis indurata inuidia in deoz ppli peccularis. cui legē et pphetas dedit. ppter quos deniqz dignatus est pncipalit in hūc mūdū venire. d eoz genere nasci. querere. s. ones q pierūt dom? isrl. quoz vicit malicia. incircūcisi iudiqz veritatē. tāta siquidē erat ferali rabie indurati. vt ab iudice barbaro molliri nullis medijs possent. Iudicabit dolorē cordis dñi cert? q i filio p ceteris electo labores vniuersos et expensas pdidit. q in gremio serpentē nutrit. q p singularissimis bñficijs magis charitate impēsis psecutorē ac mortale inimicū filio pprio ipoz tauit. Pylatus aut audies galileā interrogauit. si hō galile? esset Et vt cognit q d herodis prāte eē misit eū ad herodē. qz et ipe hierosolimis erat his diebus ppter solēnitatē pascale. qz iude? natus erat. Pater em su? amore vrozis sue q iudea fuerat. trāsiens ad ritū iudaismi se circumcidi fecerat. vt dicit Ioseph? Hoc egit pylatus fm Bed. Ne ptra eū quē infontē et ppter inuidiaz traditū cognouerat. sententiā dare cogere. Ideo herodi eū misit audiendū. vt ipe pot? eū q ei? patrie tetrarches existeret vel absolueret vel puniret vel fm Zy. Hoc egit tñ vt herodi deferret. Sequens in h legē romanor. q fm Theo. Iubeat quēlibet a pncipe sue ditiōis pdenari. Tñ qz credebatur q libentē liberaret boiem q esset de terra sua. matie innocentē. d: aut dñs galileus. siue d terra galilee. nō qz in ea natus sit. nascit em in bethleem iude. sed qz ibi pceptus. nutritus. et plurimū puerfatus verū fm Bedaz. Diuina puidencia hoc factū est ne aliqua iudeis excusatio mazeret. qsi nō ipsi s romani xpm crucifixerūt. Herodes qz q natus religioe erat iude? cū exercitu suo. quid de illo senserint est ostentare pmissus. s. et impietas vtriusqz puincie. iudee scz in q natus est. et galilee in q nutritus ē. et puerfatus in eis necē pspirant i bis ondit. b Bed. Lōcurūt itez turbe cū principib? suis. et agnum

mitissimū ad bec. vt credi ligatū. nihil em de solutōe vinculoz aqud pylatū legi. prabūt iniuriōse ad herodē. Herodes aut visio ihesu gauisus est valde nō ex deuotōe s ppter curiositatē. Iosephus. Erat em ex multo tpe scz a tpe decollatōis Iobis baptiste. cupiens videre eū. eo q audierat multa de eo. Et sperabat si gnū aliqd videre ab eo fieri. sperabat etiā ab eo audire quedam curiosa et insolita ideo interrogabat illā mltis sermonibus. nō sicut studiosus sed sicut curiosus. nō sicut veritatē amator. s sicut tēptator. non tanq lucratiuus qd q vilitatis. s tanq paciens noz cupidinis. Et ideo interrogabat eū qsi derisorie se habens ad ipm. et ei subsanās fm Theophilū. Neqz eū reputabat saluatore sed incantatore fm Glo. Ideo q ipe nihil illi respōdebat. Tacuit et nihil fecit fm Amb. sup Luc. Quia nec illi? crudelitas merebat diuina videre. et dñs iactantiā declinabat. Stabāt aut pncipes sacerdotū et scribe pstanter accusantes eū. In quibus accusauerint euangeliste tacēt. quia forte in eiisdē in quibus coram Pylato accusabant. dñs aut sicut herodis ita et accusatib? nihil respondit. Vbi Beda sup Lu. Accusantibus se principibus sacerdotum et scribis. dñs apud Pylatū pauca: apud herodem nulla respondit. Nam iustum profecto erat: vt Pylato sicut inuitus ferebat sententiā aliqua in parte responderet. Herodem nō ceterosq iudeorum oprimates. qui contra legis sue decreta innoxii condemnabāt: indignos per omnia suo sermone duceret. vbi ergo tacebat. quasi agnus p toto grege imolendus patientiam pstant. Vbi nō respōdebat quasi pastor bonus. p credi sibi quibus. contra lupo:um latronūqz insidias pugnabat. Vbi Beda. Quidēs aut herodes q christus nullum signum faceret nec verbum aliquod ad interrogata responderet. nec se contra accusatores defenderet: reputauit eū ideor et fatuū. Et ideo spreuit illum herodes cum exercitu suo: et exercitus herodis euz spreuit. vt omēs in eadem culpa pares esse monstrarent. Nō solum aut spreuit. s et illisit. indutū veste alba. vt tali signo ab oib? fatuus putaret. Erat em vestis ludicra. q fatui ab alijs hoibus discernunt. verum fm Amb. sup Lu. Non ociosum erat. q veste alba induit ab herode imaculate tribuēs iudicia passiois. q agn? dei sine macula. cū gloria pctā mundi suscipet. Et ita illū remi

sic ad pylatum. ut eum honoraret sicut pylatus ei detulerat. In quo tñ et ipse herodes p uincit in necē dñi consensisse. Quia em fuerat sibi missus tanq̃ homo sue ditionis. cum in eo causaz nō inuenit debuisset eum absoluisse. et nō alieno iudici remisisse. Et facti sūt amici herodes et pylatus ppter reuerentiā in dñi missio ne et remissione sibi mutuo perpensam in ipa die. Nam antea ini mici erant adinuicē ppter necē scz galileoz qui de dñio herodis erant. quā intulerat pylatus. miscens sanguinē eoz cū sacrificio cuius mentio fit a dño. Luc. xij. Veni q̃ facile p cordant in occisiōe xpi quos virtus nulla. nulla iusticia poterat federare. qd̃ fedus vsqz hodie custodiūt tyranni in innocentū psecutione. De q̃ Be da sup Luc. ait. Hoc nephandissimum herodis et Pylati fedus qd̃ in occidendo xpo pepigerūt. hacten⁹ eoz velud hereditario iu re successores custodiūt. qñ gentiles et iudei sicut genere et religi one. sic et men te dissidentes. in christianis tñ psequēdis christi qz in ei⁹ fide pīmenda. cōsentiūt suo modo multipliciter dissiden tes mali christiani. facile p cordant in bonoz psecutione. quorum pacem David odiens ait. zelauit sup iniquos pacē peccatoz vi dens. Sed quo fine nō tacuit. nā sequit̃ ibidē. Deieciisti eos duz alleuarent. quō facti sūt in desolationē subito defecerunt ppter iniquitatē suam. velut somniū surgentiū. dñe in ciuitate tua ima ginē ipoz ad nihilū rediges. ps. lxxij. Ecce dilectissimi quō per singula momenta crescit dñi cruciat⁹. Quis satis estimare pote rit. q̃tū mitissim⁹ fatigat⁹ saluator fuerat in his iniurijs et pena lib⁹ tractatōibus. Olim legit dñs ex itinere fatigatus ppter qd̃ pauſando sedit sic sup fontē. Job. iij. Sed q̃tū hodie fatiga tus. dum nō liber ambulabat sed duris vinculis trahit⁹ ad impi is tota nocte. et die impellitur et requies nulla pcedit. trahit inq̃ de horto ad Annam. de hoc ad Caypham. Et dum apud illū to ra nocte. colaphis. alapis. sputis. ceterisqz iniurijs veraret. ma ne facto trahit ad consiliū de consilio ad pylatū. de illo ad hero dem. Iterū ab herode confusibiliter remittit ad pylatum. duces bat aut festinanter. qz mortē eius sup modū sitiebant. et traben tei vno. impellēte alio. non incredibile est dominū frequēter ceci disse et grauer. quia ligatis manib⁹ ex nulla pre se iuuare pote rat. sed et frequēter pedib⁹ nudis impēgisse. Nec em putādum

est fremētes bestias cū p plamora traxisse. sed magis ipsi planā viam tenentes p aspera queqz et tortuosa p traxerunt. nihil ergo mirum si fatigatus est dñs. et vehemēter fatigatus. Sed mira tanta dignatio et patientia saluatoris. qz virtus dei fatigat. Ista fatigat p quem fatigati recreant. Ista fatigat. qui celum et terrā et oia que in eis sunt sine labore creauerat. et sine fatiga sustentat Sed quantis clamoribus. obprobrijs. blasphemijs. irrisiōibus et cō uicijs. sed et sputis. verberibus. et collapbis. et forsitan lapidū et stercorū piectionibus. putamus mansuerissimum agnū a lupis ductum et reduci. Que et si euangeliste nō scribunt. ex his tamē que scripturū intelligi possunt. Qui em nocte illa dum custodiē dum receperunt in nullo ei pepercerūt. sed infatigabiliter afflixe runt. Qui deniqz corā iudice mēdaciē ifamare si erubuerit. maxi me dum furor eoz auctus fuerat p pylatū et herodem. eis non p omnia ut voluissent consentientes. dum etiā fatuitatis testimo niū ab herode veste alba illudentē acceperunt. ex illo magis ac censi ad offendendū ex isto animati magis fuerāt ad illudendū Sed inter hec omnia pñissime dñe Ihesu. dimisso incedis capite verecunda facie. factus velut mutus nō aperiens os tuum. nec habens in ore tuo redargutiones. Et cu⁹ sis sapientia eterna pa tris. attingens a fine vsqz ad finē fortiter. suauiter omnia dispo nens amictus lumine sicut vestimēto. illuderis velut stultus. ves ste ioculari. factus obprobriū hoim. et abiectio plebis. Sz nunc ad reliqua narranda reuertamur. Pylatus aut ad quē remissus est dominus. cōuocatis principibus sacerdotū et magistratibus et plebe dixit ad eos. Obtulisti mihi hūc hominē. quasi auertē rem populū. Et ecce ego coram vobis interrogans. nullam cau saz inuenio in isto homine. ex his i quibus eū accusatis. Sed ne qz herodes. naz remisi vos ad illū. et ecce nihil dignū morte actū est ei. Bēda. Audi. Ecce iudee. Audi crudelis pagane. Pylatus ipse fatec. neqz se neqz herodē. dignū quid morte in xpo repensse: sed tñ in illudendo. vel occidendo innoxū. aliene crudelitati ob temperasse clamoribus. Et Ambro. Et hic ibm Pylatus absol uit. sed absoluit iudicio crucifixi mysterio. Et sequit̃. Emendatū ergo illū dimittā. q. d. fm Be. I flagellis eum affligam. q̃tū iube tis et ludib⁹ijs. dūmō innoxū sanguinē nō sitiat. i. a morte liberū

Sermo

pmittatis. Pylatus h̄ dicēs. nō pficiens pdurantibus iudeis i
suis clamoribus. Cogitabat aliū modū liberādi ihesum. etiā si
ne verberatione. Nouit erēm pplm istū p suis libertatibus 7 cō
suetudinib⁹ nimīū zelari. Et ideo qz Zu. Necessē habebat dimitte
tere eis p diē festū vñū: necesse nō impiali legis sanctione. sed an
nua gēris illi⁹ p̄suetudine. cui p talia placere vult deuictus vt di
cit Be. Placuit enī id pp̄lo ppter memoriā q̄ in hoc festo pasca
li annua augebat. Zyra. qz in nocte pascali angelus dñi salua
uit hebreos. 7 p̄cussit p̄mogenita egyptiorū. Ideo in memoriā
illius bñficii. in solēnitare pascali saluabāt vñū pp̄inquinū mortū
Et aliquos condēnatos ad mortē interficiebant. ad representā
dū saluatiōē hebreorū 7 interfectionē egyptiorū. 7 illā p̄suetudi
nem eis seruare impetrarāt ab imperatore romanozū. sicut
fuerat seruata anteq̄ esset iudea romanis subiecta. Et qz Pyla
tus tenebat id obseruare. qd̄ erat cōcessū ab impatore. Ideo di
xit. Zu. Necessē habebat hec. Zyra. qz tñ h̄ concessio p̄suetudini
imitebat. id̄ dicit. ABarb. Per diē aut̄ solennē p̄ses consueuit
pp̄lo dimittere vñū vinctū quem voluisset. ABarb. quēcūq̄ peti
sent. Ait itaqz eis. Job. Est cōsuetudo vobis vt vñū vobis di
mittā in pasca. ABarb. Quē vultis dimittā vobis. barabā an
Iesum qui dicit x̄ps. Job. vlti. Ergo dimittā vobis regem iude
orū. ABarb. Sciebat qz p inuidiam tradidissent eū. habebāt aut̄
tunc vinctū insignē. i. in malicia diuulgatum. qui dicebat barabā
bas. Job. Erat aut̄ barabas latro. Zu. Qui ppter seditionem
quondā factā in ciuitate: 7 homicidiū missus est in carcerē. Plu
res habuit pylatus vinctos. etiā latrones: quorū duo cū dño cru
cificti sunt. Sed barabā p̄ ceteris oderūt iudei qui 7 public⁹ la
tro. 7 seditiosus fuerat. Ideo hunc sub disūctiōe cū ihesu ppo
suerat. Putans eos nullo pacto barabā petituos. vt vel sic do
minus liberaret. de quo Hieronym⁹. Volens pylatus satisfacere
populo. dat optionē eligendi. quis nō dubitat x̄pm esse eligēdū
Sciens p inuidiā traditū. Et Chrys⁹. Per hanc cōsuetudinē cri
stum eripe temptauit. 7 vt neqz vmbriā excusatiōis iudei sibi de
linquant. manifestus homicida in cōpatione x̄pi adducit. Et in
uere qz sapienter. nō enī dixit qz peccauit. 7 dignus ē morte. do
nate eū festo. sed primū eum excusans 7 eruens a causa omī. ras

De passione christi

260

mēroga t ex sup̄abundanti vt si nollent. vt innoxīū dimittere. sal
tem vt noxiū donarent festo vel x̄pi. Si enī oportebat in peccat⁹
manifestis existētē dimittere: multo magis in dubijs. h̄ Chrysost.
Ipsi nō obstinato corde in malicia pdurantes nimio odio cōtra
x̄pm seuitētes. ne ipse liberaret. p̄legerūt ac petierūt hoīez pesti
ferū dimitti. ABarb. Nā 7 p̄ncipes sacerdotū 7 seniores. ABar.
Cōcitauerūt turbā. ABarb. Persuasit pplis vt peterēt barabā
ibm nō p̄derēt. Zu. Exclamauit aut̄. i. magnis vocib⁹. magis in
stantia clamauit vniuersa turba dicēs. Tolle hūc 7 dimitte nob̄
barabā. Ecce q̄ra infeliciū iudeorū iniquitas 7 malicia. q̄ ad p
curandā x̄pi mortē. petierūt latronis publici liberatōez. Contra
bonū publicū 7 iusticiā. mortē vite. tenebras luci. filiū dyaboli fi
lio dei tā stulte q̄ impie p̄ferētes. Qd̄ impropians eis. brūs Pe
trus Act. iij. Vos virū sc̄m 7 iustū negastis. Et petistī virū hoī
cidā vob̄ donan. auctore nō vite infestis. vñ 7 Aug⁹. sup̄ Jo.
O cecitas iudeorū. O furia freneticorū. Noli dimittere hūc. s̄ bar
abā. qd̄ fuit h̄ aliud dicere q̄ occidat ille q̄ suscitāt mortuos. et
dimittat latro. vt itez occidat viuos. De h̄ qz Be. sup̄ Luc. heret
iudeis vsqz hodie sua petitiō quā tāto labore p̄fuerūt. qz em̄ da
ra sibi optōe p̄ ibi latronē. p saluatore infectorē. p datore vite
elegerūt p̄ptore. merito salutē vitāqz pdiderūt ac latrocinijs se ac
seditiōib⁹ intantū subdiderūt. vt 7 patriā regnūqz suū qd̄ plus x̄po
amauere pdiderūt. 7 hacten⁹ eā quā v̄didere aie v̄l corpis librate
recipe nō meruerūt. Et Leo papa ser. q̄ incipit in oīa iudeos allo
qns ait. Tāqz extenuā la eēt vñ furoris imānitas. s̄ es̄ snie q̄ p
uincie v̄re p̄sidebat. vteremini vinctū ibm ad pylati iudiciū dedu
xistis. vt clamorib⁹ ip̄obis trepito cognitore sup̄ato. infectores
hoīm elegerūt ad veniā. 7 saluatore mūdi peterūt ad penā. Sz qz
tū amātissime ibi d̄ pulcritudo p̄ris. angelo 7 gl̄ia. oīm honorifi
cētia brōz. Indignū illd̄ 7 iseluz p̄cābiū: p̄ssimū cor tuū saucia
bat. atqz iaudita p̄fidoz ingritudo. q̄ sūmo p̄ris dono teip̄o vicz
cū p̄e p̄cepto. tanqz sceleratissimū. vita indignū latroni vilissimū
postponebat. Pylar⁹ itaqz cognita insatiabili rabie p̄fido 7 q̄ nec
poterat quietari hoc modo. sed magis ferocē latrones viuere vel
lent qz x̄pm. nondū barabā liberū dedit. sed oppressa illa propo
sitiōe si forte postērius melius deliberarēt. aliter conatus ē iesu
ej

Serino

liberare. vñ Luc. Itē locutus est ad illos. vo lens dimittere ie-
sum. Que autē ſua locutus fuerat euāgelista tacer. qz forte p-
rio-
rib' filia qb' inocētiā iesu declarabat. At illi succlamabāt dicen-
tes. crucifige crucifige euz. Be. sup Lu. Quāta pfidoz crudeli-
tas. q nō solū occidere inocentē s pessimo gñe mortis occidere. s
est crucifigere desiderat. Pendētes em in ligno crucifigi. cla-
nis ad lignū pedib'. manibusq' pfixi. pducta morte necabant.
7 diu viuebāt in cruce. nō qz logio: vira eligebat. s qz mors ipa
predebāt ne dolor citi' finiret. s Bed. Ille autē tertio dixit ad
eos. Quid em mali fecit. nullā causāz mori iuenio in eo. tertio s
verbu' nūc dixit qd 7 postea reperit. Primo cū pñtātū seorsuz
in p-
torio reductū examinasset. si rer iudeoz esset. inde rediēs ad
iudeos extra p-
torii expectantib' ait. ego nihil iuenio causē in hoc
hoīe. Quo cū ab herode illusos. reducebat dñs ad pylatum ait.
Obtulit mibi hūc 7 c. Seqt Nullā cāz iuenio. s neqz herodes vt
supra habitū ē. s qī recapitulādo H'arib' euāgelista. Ille autē ter-
cio dixit ad eos Quid mali fecit Ego em nullā causā inuenio in
eo. Lu. Corripitā g eū 7 dimittā. s etiā pñtā dixerat. eodē euāgeli-
sta teste. s nō tunc. eo q al' liberatōis mod' occurrebat. quo cuz
nō pficeret. mō executus ē qd dixerat. Ait g corripitā eū flagel-
lando. vt si q in vestris ceremonialib' cōmisit vel in aliquo deliqt
p ipis correptus emēdat. 7 sic emēdatū dimittā a morte liberuz
Uel meli' fm Nicolāū de ly. sup Job. Uidit pylatus ex clamo-
re iudeoz q nullo mō poterat dimittere ihm oīno libez cū pace
ipoz: ex altera pte dux erat sibi inocēte crucifigere. tō ad satisfā-
ciendū eis: fecit eū flagellari. Siquidē naturale ē. vt ira quiescat
si viderit eū ptra quē irascit hūiliatuz 7 punitū. putabat g q sibi
iudei vidētes iesu vndiqz flagellis laceratuz. Lamibusq' ei' in li-
uorē deductis. ludibrijs iniurijs 7 penis. vltra p-
dignū affectū: sa-
ciaret eoz crudelitas 7 vsqz ad ei' mortē desisterēt deseuire. Cui
p-
cordat Aug'. sup Job. s pilat' nō ob aliud fecisse credendū est
nisi vt ei' iniurijs iudei satiati sufficere sibi existimarēt: 7 vsqz ad
ei' mortē lenire desisterēt. Sz intētio s pylati 7 si pia fuerit. tñ q
tum ad id q boiem inocentē maxime talē filiū scz dei sine causa
affligeret. Idcirco nō excusat pilatū in toro: 7 si in tāto. qz pecca-
uit grauiter. sed minus q iudei. Iudet em cuz fuerat ppli ad ei'

De passione christi

261

officiū spectabat rectū iudiciū iudicare. innocentes absoluerē. 7
nocentū maliciā cobibere. Hinc scriptū est. noli querere fieri ius-
dex. nisi valeas virtute rumpe iniquitatē. Eccl. vii. Et ierū q ius-
tificat impiū. 7 qui p-
demnat iustū abhominabilis est vterqz ap-
dēū. Prouerb. xvi. Hinc etia Ansel. ait sic alloquens dñm. Et
quidē non ignorabat impius ille. p infidiā oīa in te fieri. nec ta-
men abstinuit temeraria a te manus sed amaritudine repleuit
animam tuam sine causa. Aggrauabat autē in hoc pctm pylati.
qz nō leui disciplina. sed castigatōe crudeli inocentissimū dñm
castigauit. nā vt Job. infert. Tūc ap-
prehendit pylatus ihm. 7 fla-
gellauit nō p seipm imēdiate sed p ministros suos fm Nicola. de
ly. sup Job. Tūc scz cū iudei clamassent. nō ihm sibi dimitti. sed
barrabā latronē. nō saluatōrē: sed interfectōrē. nō dātōrē vite. s
ademptōrē vt dicit aug'. sup Job. Omel. crvi. Factū crudelissi-
mū simplici verbo refert euāgelista. sed nostrū est p quoz pecca-
tis flagellatione dignissimis flagella dñs inocenter ptulit com-
patiēdo attentū p-
siderare penāz amaritudinē. 7 dolores quos
militū furore p-
sentente pylato 7 iubente nostro intulit saluatori
Traditus est siquidē eis dñs ad flagellandū. Primo flagellis p-
pat. dñ alba veste illa ludicra q vsqz tūc illudebat. ac deinde ve-
stibus suis spoliāt nuda caro illa s-
ginea. oib' cōspiciēda offert.
nō sine maxia verecundia inocentis dñi regis castitatis. ac pu-
dicie dilectores. S-
qrum cruciabat ignominiosa illa denuda-
tio corā oibus. cor illud iesu pudicissimū ac verecūdū. etiam pec-
catores verecūdos. 7 magis incorruptos virgines plurimū af-
figat. eisqz penalissima sit bñmōi denudatio corā multis. pp-
t qd
etiā dilectrices suas s-
gines ac martyres cū ab impudicis tyrā-
nis nudari iussu sunt. magis p regumento sui corpis q vita dep-
cantes miraculose vestuunt: qz tñ nec a ceteris penis. nec morte
corpis liberauit vt de bñs agnete 7 barbara legit. Quāuis em
dñs non fuit natus 7 p-
ceptus ex illa infecta radice ade carne. s.
peccatrice. ac libidinosa ppagatiōe. sed de carne mūdissima vir-
ginis spūsancti opatōe qua infectōne erubescibilis facta est nu-
ditas nostra dicente pmo pente dño. Timui. eo q nudus essem.
7 abscondi me. nihilqz erat in xpo pcti macule aut rebellionis. vñ
erubescere aut verecundari necesse haberet. ipe tñ qui venit susci-
e iij

pere ceteras nostras infirmitates absq; peccato suscepit et illas
et sicut vere esuriuit. sitiuit. fatigatus est. tristatus. et doluit. et a ve-
re erubuit: tanto utiq; ampli. pro fuit et gimb' oibus pudicior
et angelis cunctis purior. Nudatus non ut Aug' in ser. quodā sen-
tire videt. solitinus p'sternit non expectans durissima licetorum
ait em Aug'. Ecce iam dñs aprat ad verbera. iacet extensus an-
te boiem deus et suppliciu panis rei. in quo nullū pcti vestigiū po-
tuit inueniri. Be. non sup Lu. Quē ceteri doctores plimū imitan-
tur. tradit dñm columnē alligatū dicens. hanc correptionē quaz
dñm deridēdo et flagellādo nephandoz desiderijs exhibuit et non
ba Job. euāgeliste. et ipa testat columna. cui alligatus ille q̄ sol-
uere cōpeditos solet plena deo mēbra non benibus subdidit. Que
videlicet colūna. in ecclesia montis syon posita. dñici cruoris vsq;
q̄ bodic cementibus vestigia certa demonstrat: ps enā hui' co-
lumne ostendit in roma in ecclesia sancte Praxedis. Potuit autē
vniq; fieri. ut in terrā p'stratus crederet. deinde ut crudel' lucra-
ret sanctissima caro columnē allegaret. Sed q̄ra putauimus du-
ritia imites illi. ac seui milites tenera mēbra grossis funib' colū-
nē alligantes p'strinxerūt forsitan collū. pectus. ventrē. manus et
crura. singulis ligaminibus vincubāt: ita ut ligamina sacrosan-
cte carni sic imprimerent. ut reliq; caro supercrescere videret. i cu-
lus memoriā sacerdos hostiā oblaturus. stola collū et pectus cir-
cūangit. et manipulo manus. Et non incredibile est. imo pium
estimare. cutē et carnē dñi in tā acerba constrictione vulnerasse.
vel salte loca ligaminibus attracta. et vicina penitus discolora-
se. neq; em putandū est ministros iudicis leuiter ligasse flagellā-
dū. quē crudeliter ligatum p'itarunt ministri iudeoz. marie cum
cum tanq; magū habebant quē suis maleficijs de suis elabi ma-
nibus timuere. Circumstant deniq; agnū mansuetissimū colum-
nē sic allegatum. vni imifericordes et truculenti. et ex lacertaz su-
arū fortitudine flagellis et virgis verbera attonia. candidissime
carni imprimūt. et ut Aug'. ait sanctam cutem violentia flagello-
rum repetitis ictibus rumpunt. crudelia non vera scapularū terga
cōscindūt. Sed et corpus totū. caro mūdissima. flos et pulchritu-
do totū humane nature. vbiq; lacerat. liuore. plagis et fracturis
vulnerat. ita ut a vertice capis vsq; ad plantam pedis nulla reli-
quit sanitas. Rubricat candor non gine. dum vndiq; sacrosctū cor

pus roseo cruore rubescit. erupētib' ex oib' corporis p'tib' guttulis
sacri sanguis. q̄ iterat' plagis p'suūt. inspissant' flagellis ac colū-
nē adheret. et terrā irrigat copiose. Et qd phibet credere. fero-
cissimas beluas. q̄ oim industria exquisitissimis tormētis dñm af-
figere curabāt. etiā aculeis q̄busdā flagelloz nodulis exacuissē
ut nedū sanguinē eliceret. s̄ carnē flagellis berentē obrumpcrēt.
ita em vidimus boies quosdā se p pctis p'p'is flagellantes. fla-
gella sua ordinasse. Quid em nō pateret ille. qui voluit p pecca-
tis totius mūdi flagellari. Sic deniq; addit plaga sup plagā. li-
uor sup liuorē. fractura sup fracturaz. vuln' sup vulnus. sanguis
sup sanguinē. donec corpus illud speciosū p filijs hoim totū des-
formaret ut fm ppbe. testimoniū. nō maneret ei spēs neq; decor
donec q̄ acceptis fm Bonauē. plusq; quinq;es mille vuln'crib'
et tortorib' q̄ inspectoribus fatigatis solui iubere a colūna cui
fuerat alligatus. Attēde o fidelis aīa. q̄ra fuerat saluatoris tui
pena. in tā seua totū corporis vulneratōe: quā aggravabat teneris-
tudo cōplexionis ppter quā sensus tactus in eo subtilior et pces-
sibilior fuit: ut infra magis dicet. Qu cum nos in gressis nostris
corpibus vix vni flagelli violentū ictū ferre possum: q̄tū corp'
illud cōplexione nobilissimū. et pceptibilitate tenerimū. tot per-
cussionibus doluit. s̄ cōsideras deuotus ille sanctus Ansel. dñz
alloquit. Illudēdū te misit Pylatus berodi illufum recepit. nu-
dū in cōspectu irrisoz te stare iussit. nec pepcit amarissimis verbe-
ribus virgineā coronaz tuā diuellere. plagas plagis. liuores li-
uoribus infligens. Eiecit puer dñm dei mei. qd tanta amaritudi-
ne. quid tāta cōfusione dignū cōmiseras. prius nihil. Ego hō p-
ditus. totius p'ntionis. totū cōfusionis tue causa fui. Ego dñe
vniā acerbam comedi et dentes tui obstupuerūt. q̄ que nō rapui
stricē exoluisti. Amor tuus et iniquitas nostra sic te fecit imbecillē
Aledicta sit tanta iniquitas. p qua sic affligeris. hec Ansel. S
ecce nec sic pfidoz sariat ipierat. tā iudeoz q̄ militū. s̄ afflicto su-
paddit afflictio. Rescūtq; fgl nri iurie. et mltipliciu dolor pēaz
et obprobrioz. nā teste Ahab. Tunc. i. post flagellationem im-
mediate. milites pfidis p'fide pylato consentiente vel iubente.
ut dicit Aug'. sup Job. Suscipientes iesum in p'roxiū. hoc est
p'etorū aliū locum magis patentē. qm et in p'roxiū flagellatus est
e iij

Sermo

ideo dicit. **Adar.** Duxerunt eum intro in atrius pretorij. **E**grega uerūt ad eū vniuersā cohortē. vt magis illi illuderēt in loco parēti et corā multitudinē. oēsque seuo interessent spectaculo. **E**t exuēs eū vestimentis suis. quibus forte flagellatus dñs se induerat. **Q**uia fortassis mora aliq̄ breuis intercessit inter eius flagellationē. et hanc que sequit̄ illusionē: q̄ vt quidam scribit. milites impij pylato dixerūt dñe: hic se regē fecit: vestiam? et coronem? eū more regio: aut forte pylatus sua adinuētōne hoc fieri iussit. vel si mora nulla interuenit. intelligendū est verbū **Adar.** Exuēs eū p̄ recapitulationē: ereuntes inq̄ ante flagellationē. nā et totā hanc sententiā fm **Nico. de ly.** recapitulando p̄us facta dicit **Clamidē coccineā circū dederūt eū.** **Job.** ait. **V**este purpurea et **Adar.** purpurā idē intelligētes. vt **Be. sup. Adar.** ait. **N**ā p̄ regis purpura clamis illa coccinea ab illudētibz erat exhibita: et est rubra q̄dā purpura. cocco siliima. **N**ō em̄ vere sile ē boiem eis iam despectū ac obprobrijs illudendū. et vndiq̄ sanguine respersum. preciosa ac regali induisse purpura. sed magis aliqua veste antiqua coccinea in similitudinē purpure quā **Adar.** clamidez coccineā noiat. alij nō q̄ loco purpure imponebat irrisorie purpurā dicūt. **U**el vt alij q̄dē doctores aiūt vtroq̄ vestit. et purpura rubra et clamide coccinea. **Q**uia em̄ rex iudeoz fuerat appellatus. et **Be.** ei scribe et phanisei obiecerant q̄ sibi in p̄p̄o israheliticō vsurparet imperiū alludētes p̄stinis nudatū vestibus. purpura q̄ reges veteres vti solebāt circū dederūt: vt tanq̄ falsū regem deriderēt. **B**ene aut̄ dūeniebat purpura vestis rubra tali corpe totaliter sanguie ex flagelloz verberibz rubricato: vt impleret illd. **Ysa. lxiiij.** **Q**uare rubrū est indumentū tuū: et vestimēta tua sicut calcantiū in torculari. **F**uit h̄ questio fm glo. angeloz. videntū et mirantiū q̄ xpi corp̄ qd̄ de p̄ginali vtero tantū candorē habuit q̄tū fullo pōt facere sup̄ terrā intantū fuit sanguie rubricatū. **A**d quā questionē ip̄e dñs ibidē r̄idet. **T**orcular calcaui sol? q̄. d. fm glo. **E**go solus sustinui pressurā crud̄ flagelloz et oīm tormentoz. in q̄b̄ q̄li in p̄lio. pressus sū sanguie p̄prio. et p̄ totū corpus meū p̄ mūdi salute aspsus. **S**ic aut̄ vestitū regē gl̄ie. crudēles impij iudicij ministri septuplici illudūt. **P**rimo namq̄ **Jo.** milites plecētes coronā de spinis imposuerūt capiti e? **S**pine iste

De passione christi

263

fm **Nicola de ly. sup. Adar.** **E**rant iuncci marini ad modū spinarū acuti. penetratiui et pungitiui intantuz. vt etiā boies calcia desup̄ calcantes per calciamēta intermedia vulnerēt de his iūccis corone similitudinē. plecētes atq̄ aculeos versus caput flectentes capiti tenerrimo ac reuerendissimo. imposuerūt p̄ dyademas te regali: ipsūq̄ nūmū ac miserabiliter vulnerabāt. **S**icut beatus **Berni.** ait. **C**aput illud diuinū densitate spinarū vsq̄ ad cerebrum confixum fuit: ita vt sanguis ex capite extractus. genas et collū pfunderet. et vt alibi dicit. mille puncturis speciosuz caput diuulneraret. vnde puro fertū illud spinosum. non solum capitis extremitatē ambiuisse. s̄ magis ad modum infule vel p̄lii totū caput teruisse et vbiq̄ suis aculeis pfodisse. sicut etiā corona imperialis. non solum extremam capitis ornat sup̄ficiem. sed et summam capitis verticem complectens p̄ braciola descendentiā extremō connectit margini. **D**eū q̄tus dolor venerandum illud caput affecit. tot aculeis vsq̄ ad cerebrū confixum cum nos terrefres et grossi. vna spina vulnerati intolerabili dolore veramur. **S**ic ergo christus dominus noster qui a patre semper coronatur corona glorie. a matre virgine. coronatus est corona infirmitatē et humanitatis nostre. **A**b angelis et familia sua coronandus corona iusticie in die iudicij. dum tollent de regno eius omnia scandala hodie a nouerca sua impia synagoga. coronatur corona spinea. corona doloris et miserie. **S**ecundo posuerunt. **Adar.** **B**rundinem in dextera eius illa que celum terramq̄ regit ac vniuersa que creauerat sustentat. p̄ sceptro regio: ad ostendendū q̄ vacuum et fragile esset regnum eius vsurpatum. vt ipsi domino imponebant. atq̄ mane ad modū arundinis. quod calamum habet fragilem et intus vacuum. **T**ercio cum regis signis eum irrisorie ornassent et penaliter: vt in nullo inuidiam frenarent. sed ausu sacrilego quecūq̄ cogitarent blasphemando explerent. **Job.** **V**eniebant ad eum. **Adar.** **E**t genuflecto ante euz. **Adar.** **A**dorabant eū. **Adar.** **I**lludebant dicentes. **A**ue rex iudeoz. quasi dicerent. rex esse voluisti sed non potuisti. fm **Bed.** **A**dorabant eum genuflectendo quasi deum false seipsuz dixisset. et salutabāt eum quasi seipsum false regem fecisset. quod fecerunt. vt eorum illusio responderet iudeoz accusationi. quia de vtroq̄ accusabat

Sermo

a iudeis detestabili mentis affectu. Sic quē laudāt angeli adorant dñatōes: tremūt p̄tates. venerant ac socia exultatione celebrant. celi celozq; n̄tutes vniuerse. In cui⁹ semore scriptum est. rex regū ⁊ dñs dñantiū. vniuerse terre a viris peccatorib⁹ de rioria adoratione. ac salutarōe blasphemaf. quasi indign⁹ regno iudeoz. cui vt Aug⁹. Omel. ij. super Job. ait. Esse regē hoīz dīgnatio est nō p̄motio. miseratōis iudiciū. non potestatis augmētum. qui em̄ in terra criminat lese maiestatis crimē cōmisisse vsurpando sibi regnū iudeoz. in celis est dñs angeloz. blasphemaf aut̄ irriforia adoratione ac salutatione. nō solū a militibus. sed a tota cohorte. quā idcirco ad eum adduxerūt quod in eo Job. videt̄ inuere qd dicit ⁊ veniebant ad eū ⁊ dicebant. Aue rex iudeorum. Non em̄ putandū est milites flagellatores tunc venisse qui eum introduxerunt tenuerunt ⁊ caute ne elaberetur custodirent

Quarto blasphemātes itaq; verbo. graui⁹ ostendūt facto. nā in ridendo saluantes continuo. Job. Dabant ei alapas. haud dubium qñ grauissimas. hoc fecerūt milites quod prius egerūt iudei sacrilegis manibus in domo Anne ⁊ caypbe. vt supra ē habitum. Ecce sacrasancta facies nostri saluatoris prius quidē alapa parū multitudine tumida. nūc aut̄ a sacro cruore de spinaz elicta aculeis liuida ita rōz pcutit: ⁊ plagis veteribus noue supaddūtur. in nullo partit̄ agno mansuetissimo. nulla ei impendit̄ misericordia q̄ venit cunctis misereri. nec sufficit insatiabili furori amabilis faciei p̄cussio tanto multiplicior. quanto pcutientium quilibet iudeis complacere voluit. ⁊ aliquā ab eis remunerationem pecuniariā sperauit. Sed. v. Marb. Expuentes. Mar. Lōspuebant in vnū tanq̄ in despectā cōtempnibile ⁊ vilissimā psonam. sicut ⁊ prius corā Caypha p̄sputus est a iudeis. Ex hoc aut̄ villactu militum appareret qd isti dicunt milites. non fm̄ nomē presentis r̄pis quo generosi ⁊ nobiles equites de calcaribus de auratis noiant̄ tales em̄ nobiles p̄sone nō illuderēt. nec conspuerent nō crucifigerēt. nec vestes crucifixi sibi diuiderent qd ad carnis ces poti⁹ p̄tinet. S; dicunt milites fm̄ antiquā p̄suetudinē stipēdian⁹ ⁊ pedites. sicut patz in gestis Julij cesaris. vbi milites ab equitibus distinguūt ⁊ in actib⁹ aploz. xxiij. ca. vbi dicit. qd paulus cū militib⁹. ⁊ equitibus. lxx. missus est de hierusalē ad ces-

De passione christi

264

sarem. Intelligimus ergo milites in hoc loco viles stipendiarios carnifices. tales q̄ nullam phorrescunt insolentiā. milites dictos non a nobilitate s; a fortitudine. erant em̄ robusti corpe ⁊ p̄ modico ad om̄e malū expōiti. vt dicit L̄hyf. Ad aliciam suā cōsumātes. Marb. Acceperūt arundinē de manu dñi ⁊ pcutiebant caput eius. Caput illud tremendū demonibus. reuerendum cunctis celozum virtutibus. venerandum sanctis omnibus. caput benedictum in secula. a quo omnis benedictio non solum in barbam sed ⁊ in oram vestimenti totius ecclesie maneat. Ex qua percussione aculei corone spinee in vertice sanctissimo magis ⁊ magis profundabantur. vnde sanguis per aculeos huiusmodi ex capite elicitus. largitus fluens. totum caput genas amabiles. ⁊ cololum tinxit. ac commixtum execrandis iudeozum ac militū spuris venustissimam faciem apparere fecerunt horridam quasi leprosa ⁊ verificatū est ad plenuz Ysaie vaticiniū. ca. liij. iam sepe allegatum. Non est ei species neq; decor vidimus eum ⁊ non erat ei aspectus. ⁊ p̄siderauimus eū despectū ⁊ nouissimā viroz virum doloꝝ. ⁊ scientē infirmitatē ⁊ quasi absconditus vultus eius. et despectus. Abscōdit⁹ scz inter tumores. vulnera. spūta sanguine inspissato abducta. sequit̄. Et putauimus eū quasi leprosum. ⁊ p̄cussum a deo ⁊ humiliatū. Percusserunt aut̄ agnū in nullo oblatrantē nec os suum aperientē: nō solum vt lederent. sed etiam vt magis vilipenderent. Nā p̄sone viles baculis tanq̄ bestie pcuti consueuerunt. q. d. Tu vilis homo. vt quid te regem facis. his aut̄ obprobrijs. vt Augu. sup Job. ait. Implebatur quod de se predixerat christus. Predixerat em̄ se tradendū gentib⁹ flagellandū ⁊ illudēdū. sic matres iformabant ad oīa que libuisset p̄secutores facere p̄ferenda. Sic paulisp̄ occultata tremenda potētia cōmendabat verius imitanda patientia. Sic regnū quod de hoc mundo non erat supbum mundū. non atrocitate pugnandi sed patiendi humilitate vincebat. Sicut illud granū multiplicādū seminat̄ horribili contumelia: vt mirabiliter pullulet in gloria bec Aug⁹. Sed nunc o anima deuora. o filia syon. Egredere et vide regē salomonē. regē pacificū oīa pacificans. et que in celoz que in terra. vide inq̄ regem tuum in corona doloris ⁊ contumelie. cū veste ludibriosa ⁊ obprobrijs quibus coronauit. irrisit. et

Sermo

blasphemauit eum non mater sed nouerca sua simpia synagoga
Egredere vt Berni. hortat. ser. ij. de epi. de sensu carnis ad stel
lectu mentis de seruitute carnalis concupiscencie ad libertate spiri
tualis intelligentie. de domo patris. de terra. de cognatione tua. de
mundi huius delictis. et vanis gaudiis oblectamentis. ad luctus et
compassiones. Et attēde vt ait Ansel. Quis est hic q̄ ingredit. ha
bens imaginē q̄si regis. et nihilominus serui despectissimi pfusione
repletus est coronatus incedit. s̄ ipa ei corona cruciatus est illi.
et mille pūcturis speciosū ei caput diuulnerant. Regali purpura
induit sed potius in ea despiciat q̄ honoret. sceptrum in manu ge
stat. sed eo ipso venerandū caput ei ferit. Adorant corā illo et re
gē cōclamāt. et cōtinuo ad cōspuendū amabiles genas subiliūt
maxillas palmis pcutiūt. et honorabile collū ei honorāt. beu vn
de tanta feralis immanitas. in cordibus militū pessimorū sibi locū
vendicare potuit. in tam innocentē pium. patientē dominū i nul
lo oblatrantē. qui nō cōpatit hic eterni patris filio. similis immo
peior est ac durior iudeis. de quibus subsequit. Job. ait. Erūt
iteꝝ pylatus foras et dicit eis. Ecce adduco eū foras. vt cognos
cat q̄ nullam in eo causā inuenio. et tū sine causa in cōplacentiā
vestri graui corripui qua etiā dura castigatione ad oculum visa
vobis plus debito satisfactū cognoscite. et sanguinis ei situm in
iustā tempate. De quo beatus leo papa ser. q̄ incipit decursis di
lectissimū ita ait. q̄ pylatus implacabilis populi victus infantia
multis ibesum de honestatē ludibris. et nō i modicis verari iniu
riis. q̄ eum flagellis cecum. spinis coronatus. amictu irrisorie ve
stis indutū. psequentiū ostentauit aspectibus. mitigandos pcul
dubio animos estimauit. vt ex saturatis inuidere odijs. non vl
tra iam crederent psequendū. quē tot modis viderent afflictum.
Erūt ḡ iesus. portans spineā coronā et purpureū vestimentū
lamentabile spectaculū. Erūt iesus coronatus. et purpura
vestitus. non clarus imperio sed plenus obprobrio. vt dicit Au
g. sup Job. Magna deniq̄ fuit tristitia cordi innocenti. cū tan
ta ignominia ostendi inimicis mortalibus de sua cōtumelia gau
dentibus. sicut enim homines magna diligentia sua diffortunia
celant. ne sciant inimici de hoc plurimum gausum. vt aut pyla
tus facilius ad misericordiam feroces bestias cōmouerat et cōpassio

De passione christi

nem ne idempritate cōmemorat sciens. q̄ omē aīal diligit sile si
bi oīs hō silem sibi. vt dicit Ecclesi. xij. Sic etiā naturaliter sibi si
mili q̄libet cōpatit. dicitur. Ecce hō q̄si de misericordia moueam. q̄ nō
canis est. licet cane sit miserabili tractatus. s̄ hō vobis filis et pro
pinqu. q̄ de genere vestro. q̄ si forte dicēdo se regem excessit. vi
detis q̄ regib⁹ cultus sibi in penā venit. Et fm Aug. Si regi in
uideris iā p̄cite q̄ delectū vides. flagellatus est. spinis coronat⁹
est. ludibriosa veste amictus est. amaris vicis illus est. alapis
ceus est. feruet ignominia. frigesceat inuidia. s̄ nō frigesceat marce
scit pon⁹ et increpuit. Cū em̄ insatiabilis odiū viri impiissimi. Jo.
Pontifices et ministri vidissent eū clamabāt dicētes. Crucifige
crucifige eū. ecce marimā p̄tinatā furentiū iudeorū in pcurando
mortē xpi. Nā obstinata nequitia nō emollit misericordia. q̄ em̄ totā
accusationē quā p̄tra dñm detulerant. sollicita interrogatōe p̄
lari euacuata viderunt. et eū sic flagellatū et illusū cognoscētes
q̄ pylatus sic eū volebat dimittere. in nullo cōpatiētes inuebe
bant ei. et ex aspectu ei⁹ odientia corda magis inflāmarat et cōmo
ra sunt. verificatū est illud Sapie. ij. Graue est nobis etiā ad vi
dendū. nec grauius flagellatōis. coronatōis. ac illusionis cor
reptōne p̄tēti. nec pylati accusatōe placati. impudētissimi canes
ad solas se preces ac clamores cōuertūt. vt Beda ait sup Luca
Clamātes tumultuose et alios ad clamandū excitātes. Crucifi
ge crucifige eū. q̄ dicerēt s̄ pena nullo modo sufficit nobis s̄ vo
lunt ut moriat in cruce. Crucifige ingemināt p̄pter desiderij
vehementiā. et q̄ voluntate et ore eū crucifigerūt magna crue
litas cui non sufficit flagellari. sed nec occidere. nisi crucifigatur
exprobratissima em̄ vt ait Chrysostomus. Nec mors erat. formi
dantes igit ne aliqua fiat post ipsum memoria. student et ad sup
plicij ducere maledictū. Pylatus aut viderens christi innocentia
et iudeorū maliciā ad rem illicitā impellendū Job. dicit eis indi
gnanter et derisorie. Accipite eum vos et crucifigite. q̄. d. fm Ni
colaum de ly. Si haberetis potestatem dare mortis sententiā. cito
et sine causa feceritis. sed ego Bagere nolo. ideo sequit. Ego em̄
non inuenio in eo causam. scilicet dandi talē sententiā. Quidētes
ḡ iudei q̄ pylatus non acquiesceret eorū clamor. vt dicit 2y. In
ceperūt allegare rōnes alias q̄s supra allegauerāt. nō em̄ illas

Sermo

audcbant repetere quas pylatus sufficienter dictis suis euacue-
rat atq; factis. Allegant aut duplices. primo cum egisse contra
legem dei criminanter Johan. Responderunt ei iudei nos legem
habemus. scz datā nobis in monte synai. 7 fm legē debet mori.
qz filiū dei se fecit. siquidē Leuit. x. r. iij. Precipit qz blasphem⁹ de-
bet mori. talē aut dñm accusabāt. qz filium dei se fecit. S3 quō
ex h nō fuerat blasphemus supra ostensum est. vbi Augu. Ecce
altera maior inuidia. pua q̄ppe illa videbat velut affectatē illici-
to ausu regie potestatis regnū neutrū sibi xps mendaciter vsury-
pauit: sed vtrūq; verum est. et vnigenitus fili⁹ dei est. 7 rex ab eo
constitutus est. sup syon montē sanctū eius. Et vt nūc monstrare
tur: nisi q̄to potentior. tanto mallet esse patientior. Job. Lij. aut
audisset pylatus hūc sermonē magis timuit. Zy. 7 Aug⁹. Non p-
pter legē iudeoz. quā non obseruabat. s. ne verum esset qd iesus
sibi oblat⁹ esset filius dei. 7 sic factum enorme fecisset ipm fla-
gellando p̄u⁹ timuit occidere innocentē. nūc magis timet occide-
re dei virtutē. 7 ideo de h vt certius inq̄reret. Job. Ingressus ē
iterū in pretoriū vt magis agnoscere posset veritatē extra tumultū
iudeoz. Et dicit ad ihesuz q̄ vsq; huc stabat foris cum pylato
indutus regalibus. illusoribus siles. in omnibus obiectis. vnde
es tu. per hoc volens scire an esset deus ex origine diuina fm ve-
ritatē. vel homo ex terrena. Iesus responsū nō dedit ei. Tū q̄a
pylatus erat hō gentilis 7 idolatra. 7 generationē filiū in diuinis
cape nō poterat: nec incredulo explicanda erat. Tū quia passio-
nē suam impedire nolebat. Tum qz pphetizauerat de eo Ysaas
liij. Et sicut agnus corā tondente se obmutescet. 7 non aperiet
os suū ideo voluit hoc ppheticū implere. nō aut voluit dicere. p-
pheta q̄ nunq̄ loqueret fm Aug. sup hunc textū. Quibusdā em
interrogantib⁹ sepe respondit. sed ppter illa in quibus noluit re-
spondere. Dicta est similitudo de agno. vt suo silentio non reus s
innocens haberet. Cum ergo iudicaret vbiq; nō aperuit os
suum sicut agnus nō aperuit. i. non sicut male sibi cōsci⁹ s pec-
catis cōvincebat suis. sed sicut mansetus. qui p pccis imolabat
alienis. Hec Augustinus. Dicit ergo ei pylatus: mibi non loque-
ris. Zyra. Adirabat de eius taciturnitate. cum in puncto libera-
tionis sue vel cōdemnationis Job. sequit. Nescis quia potesta-

De passione christi

266

tem habeo crucifigere 7 potestatem habeo dimittere te. quasi bi-
ceret. Adibi saltem deberes respondere. in hoc aut verbo seipsū
condemnat pylatus. Si em totū in eo positum est. crucifigere et
dimittere. cur nō absoluit. in quo causā nullaz inuenit. quē im-
centem ipse pronunciauit. Tua ergo pylate voce constringeris.
tua sententia damnanis: dum pro potestate. nō pro equitate cru-
cifigendum dominū tradidisti. p potestatē absoluisi latronem.
auctorem nō vite interfecisti. Et qz sic gloriā de potestate. Ido
respondit ei ihesus. ad repellendā pylati iactantiā 7 ruzorē. Nō
haberes potestatē aduersus me vllā. nisi tibi data esset desup. i.
a principib⁹ romanis: 7 vterius permissa a deo qui est potestas
superior: a quo omnis potestas est. vt docet apl⁹ Roma. xij. Et
ex hoc arguit ei⁹ peccatum fm Nico. de lyra. Quia nō acceperat
potestatē a cesare. 7 a deo cōdemnandū innoxios. sed magis libe-
randi eos. 7 tamen ostendit peccatum iude 7 iudeoz esse maius
pctō pylati. qm ad occasiōē xpi iudas fuit motus cupiditate. iu-
dei cū inuidia 7 rancore. sed pylatus humano timore. Ideo ad-
dit dñs. Propterea qui me tradidit tibi maius pctm̄ habet qm
fm Aug⁹. Ille metue potestari tradidit inuidēdo. tu nō eandē
ptatez in me exerciturus es metuendo. nec timēdo quidem. pser-
tum hō hominē debet occidere innocentē. sed tamē id zelando fa-
cere. multo magis malū q̄ timendo. Et ideo non ait verax magis
ster. qui me tibi tradidit. ipse habet peccatū tanq̄ ille non habe-
ret. sed ait. Adaius habet peccatū. vt se etiā habere intelligeret.
neq; em ppterea illud nullū est. quia hoc maius est. Job. Et ex
inde querebat pylatus dimittere eū. Exinde fm Aug⁹. Nō vicz
ex hoc tm̄ tempe. nam 7 prius querebat eū dimittere. sed ex inde
id est ex hac causa. ne scz haberet peccatū occidendo innocentē su-
pra traditū. Uiderat nāq; pylat⁹ rāq̄ hō astut⁹ qd xps rōnabili⁹
vicerat eū de pctō. si eū innocentē cōdemnaret. Et ideo querebat
constantius occasiōē dimittendi eū. Quod attendentes iudei
allegando. Secundo ptra xpm. Job. Lamabant dicentes. Si
hunc dimittis non es amicus cesaris. i. nō zelas p honore 7 sta-
tuto dñi tui custodiendo. Omis em q̄ se regem facit. contradicit
cesari. Zy. Impatores romani abstulerāt a iudeis regnā dignita-
tē. ne haberet rebellādī occasiōē. 7 ideo quicunq; inter iudeos

Sermo

dicebat se regem qualitercunque videbat contra ordinatōez im-
parozis facere rps aut concesserat se regē esse. quīs fūveritatez
hoc regnū nō esset cōtra dominū impatoris tñ hoc arguebāt ap-
parēter. Pilat⁹ aut nō audebat etiā fm miniaz apparētia q̄c q̄ as-
gere p̄tra impatoris honore non em ait Aug⁹. Potuit contemne-
re cesarē auctore potestatis sue quēadmodū legē gētis aliene. Pri-
us quidez timebat p̄ctm multo magis nunc timet offendere ter-
renā potestatem. hinc pilatū Leo alloquēs sermone qui incipit Cū
multis modis ait Stultā insimulationē imprudent pilate timus
isti. formidabile fuit nomē regiū vt p̄ ipio cesaris opprimi debue-
rit noue molitio potestatis. si dñandi consiliū tyrannicus sibi p̄di-
dit apparatus. si p̄uio armoz: si congregatio diuitiarū. si p̄es-
sidia detecta sunt militū. Quid eum grauari finis de affecta po-
tentia. cui⁹ specialis fuit de humilitate doctrina. romanis legi-
bus nō p̄tradidit. cēsum subiit didragma soluit. vectigalia nō p̄-
hibuit. que dei sūt deo. 7 que cesaris cesari reddēdo s̄stituit. pau-
perē elegit. obedientia suā sit. mansuetudinē p̄dicauit. hoc esse ve-
re nō impugnare cesarē sed iuuare. Hec Leo. vt iudeoz factū co-
ram ipsis euidentius inq̄reret. 7 falsū ostenderet. Pylatus cū au-
disset hos sermones. adduxit foras ihesum ad pylatū quē prius
erainabat i p̄uato. Et sedit p̄ tribunali i loco sedis iudiciarie. Est
em tribunal sedis iudiciū sic thron⁹ vel solū regiū. 7 cathedra do-
ctoꝝ in loco q̄ d̄r licostatos. i. lapidū structura. a lico q̄ ē lapis
7 stratos. q̄d pauimentū siue stratura dicit. 7 est grecū. hebraice
aut gabbata. i. collis sublimitas. fuit em locus ille sublimis va-
rio lapide stratus ante domū pylati. in quo tribunal locatū fue-
rat. Erat aut pascene. i. p̄paratio. q̄ illa die p̄parabant iudei ci-
baria p̄ die sabbati. i. quo nō erat licitū aliquid decoquere. vt ha-
bet. Exod. xvi. Et in hoc sabbatū cunctas alias festiuitates ce-
lebat. in alijs em. licet abstinebāt ab opibus seruilibus. tñ ci-
bos coxerunt. sicut habet Exod. xij. Sed nec h̄ in sabbato licitū
Ideo quīs dies illa sexta feria. fuit prima pascalis. 7 ideo solē-
nissima. tñ in ea cibos etiā p̄ sequēti sabbato p̄parabāt hora q̄si
sexta. Albar. ait. Erat aut hora tertia 7 crucifixerunt eum. Prius
aut fuit iudicatus q̄ crucifixus. Sed h̄ ita p̄cordat Aug⁹. super
Job. Omel. cxvij. Id est hora tertia crucifix⁹ est dñs linguis iu-

De passione christi

267

deoz. hora sexta manibus militum vt intelligam⁹ horam q̄ntam
iam fuisse transactā. 7 aliqd de sexta ceptū. q̄n sedit p̄ tribunali
pylatus q̄ dicta est a Job. hora q̄si sexta. 7 cū duceret 7 in ligno
cū duobus latronib⁹ p̄figeret. 7 iuxta ei⁹ crucē gerent⁹ que gesta
narrant. hora sexta integra cōplef. Et q̄ hora sexta vsq̄ ad nonā
sole obscurato tenebre facte sūt. Sz q̄ iudei facin⁹ infectōis cri-
sti a se in romanos. i. pylatū 7 ei⁹ milites transferri conati sūt. p̄-
pretea Albar. tertia hora dicit hora crucifixionis q̄ intelligū-
tur apud pylatū clamare potuisse. crucifige crucifige. vt nō mili-
tes tñ. q̄ cū sexta hora in ligno suspenderūt repenit crucifixisse
iesū: verū etiā iudei q̄ vt crucifigeref: hora tertia clamauerūt. Vel
aliter fm eundē ibidē hora sexta fm Job. nō debet accipi hora
sexta diei. q̄m nec Job. ait. Erat aut diei hora q̄si sexta. aut hora
diei q̄si sexta. Sed ait erat pascene pascere hora q̄si sexta. i. hora
sexta p̄paratōis oblatōis pascalis. i. xpi. nam pasca nostrū imo-
latus est rps fm aplm. cui⁹ p̄paratio cōuenienter intelligit in ce-
pisse nō hora noctis qua principes sacerdotū p̄nunciabāt domi-
ni imolationē. dicētes reus est mortis. dū adhuc in domo p̄ofiti-
cis audiref ab hac hora nona vsq̄ ad tertiā diei q̄ crucifixus est
dñs fm Albar. sūt hore sette tres nocturne 7 tres diurne. In p̄n-
cipio ergo h̄mōi hore sette p̄paratōis sedt pylatus p̄ tribunali
7 priusq̄ cōsumaret illa hora crucifixus est dñs. loquit ergo Jo.
de hora sexta pascene. i. p̄paratōis q̄ fuit tertia hora diei quā
exprimit Albar. Sed Nico. de ly. sup Job. dicendū q̄ hora h̄ fm
veritatē fuit r̄pus mediū inter tertiā 7 sextā. mediū aut ab vtro-
q̄ extremo p̄t denotari. 7 ideo Albar. expressit illud t̄ps mediū
p̄ horā tertiā. Job p̄ horā sextā. hac ergo hora sedens p̄ tribunali
pylatus. itez mtebat liberare ihesū p̄ iudeoz obprobriū. eos mo-
uendo. quos ad misericordiā inclinare nō poterat p̄cepti lu-
dibriū. correptionē durissimā 7 nature cōformitatē. vnde ait Jo-
han. Ecce rex vester. q. d. fm Nico. de ly. Albar. est q̄ h̄c hoies
abiecti 7 flagellati atq̄ illusi dicitis velle vsurpare sibi regnū
iudeoz: talis em est. q̄ regnū nec inuadere nec captare possit. vn-
de verecundū vobis est q̄ eum regē formidatis. Illi aut clama-
bant. Tolle: a nostro cōspectu q̄ eum videre non possum⁹. 7 cru-
cifige eū. morte scz turpissima interficiendo. Dicit eis Pylatus:

Sermo

augendo eorū confusionē. Regē vestrū crucifigā. q. d. ex quo euz regnare formidatis. et iā de hoc fuit fama. magna erit vobis confusio et verecundia. si morte moriā tā abiecta. Sed obstinatissimi pontifices nullū misericordie locū pcedentes aut iusticie. Responderūt. Nō habemus regē nisi cesarē. q. d. Renūciamus regno. seruos nos pfitemur cesaris impio. dūtaxat. vt crucifigas euz q se dixit regē iudeorū. Cōsiderate hic obstinatissimū odiū sceleratissimorū. pp̄ls namq iudeorū iste cupidissim⁹ fuit pprie libertatē qua aduenis nō subessent sub pprio rege q se defenderet. et a gētiū pressura liberaret. tranquillā vitam agerēt. p quo habēdo oli dñm et ppbetā suū Samuēlē abiecerāt sicut ipse impropert eis i. Reg. viij. Sed ita omes q et scismata mltā excitauerāt pp̄ qd etiā Theodas cū. cccxli. viris et postea Judas galilens in dieb⁹ p̄fessionis ac sibi adberētes. disp̄si sunt vt babel Act. v. Tandē etiā ppter eandē causā a romanis pncipibus Tyto et Vespasiano destructi et penitus sūt dispersi. Et ecce venit desiderat⁹ cūctis gētib⁹. quē patres eorū magnis desideriorū votis ac gemitibus expectabāt. rex vtriq⁹ potens in celo et in terra. dñs vite et mortis. cui nulla potest resistere potestas. liberare valens ab vniuersis angustijs et pressuris. et tribuere oīa que p̄cupisci poterāt bona. q suā eis potētā mltiplicit̄ demonstrauit. Nam vt Leo ait ser. q incipit cum multis modis. cecis visum. surdis auditū. claudis gressum. mutis donauit eloquiū. febres abegit. dolores resoluī. demonia eiecit. famelicos saturauit. mortuos suscitauit. mari et vent⁹ vt q̄scerēt impauit. magnū p̄sus et a seculo inauditū regē ista demonstrant. quē nō humana extollit potētia s virtute diuina hūc nup se in monte abscondentē quesierūt vt regē facerēt et ante dies quinq in asello venientē. vt regē cū gaudio susceperūt clamātes. Benedictus q venit in noīe dñi rex isrl̄. B̄sāna in excelsis. Et tanto odio indurati. vt magis ppetue seruitutis se su h̄ncere eligerēt q̄ xpm regē viuere. ac lucū deputarent si cedendo liberati ac subiectione ppetua coemerent mortē christi Sed q̄rum vulnerabat hec lapidea obstinatio. pprie familie. mi te cor dñi. cogitet si poterit mens deuota ad quid valent que supra dicta sūt. q. r. s. Obstinatissimi itaq postq se imperio romanorū subiecerant. timētes ne dimitteret iesus. Āth. Accusabāt

De passione christi

eum summi sacerdotes et seniores ppli. in multis confuse et clamorose miscentes sermones. Āth. Et cum accusaret nūll⁹ respondit iherus. nec ad sui excusationē. nec ad dictorū refragationem. nec ad dicendū impropertionē. Āth. Pylatus ergo rurs⁹ interrogauit eū dicēs: non respondes q̄cūq. vides in q̄tis te accusant. hec dixit Pylatus fm̄ L̄bryf. qz voluit eū liberare dūz se excusando responderet: ibs aut̄ amplius nūll⁹ respōdit. ita vt miraret pylatus vebementer. inauditā xpi patientiā. mirat constātiā ei⁹ q exhibitus ad criminale iudiciū inturbabilis maneret et staret ante mortē. q apud oēs hoīes terribilis estimat. Theoph. Āth. Ait aut̄ pylatus. qz cū legis doctor esset et eloquēs et potēs. sua responsione. eorū accusationes infringere q nō rñdebat quicq. Tacuit dñs fm̄ Bed. sup Āth. Ne crimē diluens dimittere tur a p̄side et crucis vtilitas differret. et fm̄ Amb. sup Luc. Accusat dñs et tacet. et bñ tacet q d̄fensione nō indiget. Ambiat de fendi q timēt vinci. nō ḡ accusationē tacendo p̄firmat. s despiciet nō refellēdo. Quid em̄ timeret q nō ambiret salutē. salus oībus suā pdidit. vt acquirat oīm. melior ē cā q nō defendit et pbat. coligit aut̄ ex supradictis sex vicib⁹. dñm ad excusationes vel interrogatōes tacuisse. Primo tacuit corā Laypha pōntifice a falsis testibus accusatus. Secūdo corā p̄side a pontificibus criminalat⁹ Tercio corā herode interrogatus. Quarto a pylato de sua origine requisitus. Quinto de veritatē quiditate petitus. Sexto ante tribunal a pontificibus et seniorib⁹ ppli in multis falso delatus. Lius etiā rōnes b̄ generales colligunt sp̄ales inde supra narrate sunt. Tacuit pmo iuste qz ppter corruptū iudiciū indigni erāt audire. manifeste aut̄ falsa erāt in quib⁹ accusabat. et rñsione idigna Secūdo miscēditer. ne ex rñsione sua peiores fierēt. Tercio dispensatiue. ne crimē p rñsionē diluens dimitteret a p̄side. et ita crucis vtilitas et nostra redemptio differret. Quarto exemplariter. vt partentiā doceret. Quinto fideliter vt scripturā adimpleret. que supra allegata est et exposita. Āth. Sed ēte aut̄ illo pro tribunali misit ad illū vro: eius dicens. Nūll⁹ tibi et iusto illi. multa em̄ passum hodie p visus. ppter euz. Gentilib⁹ a deo somma reuelant vro: itaq ait. raba gentilis viri hoc in visionibus intellexit quod iudei vigilātes credere noluerūt. in pylato igit et vxore eius xpm fñ

iustū confitentibus. gentilis ppli testimoniū est. Sed Bern. s. ser. de pasca. Instigata est vxor pylati ad hec agenda a dyabolo q̄ sicut p̄t p mulierē mortē intulerat mūdo. ita modo satagebat xpm de manib' iudeoz liberare: ne p xpi mortē mortē amittat imperiū. Cui p̄cordat Nico. de ly. sup. Alth. dicens. Dyabolus q̄ captionē xpi pcurabat p iudeos p aliqua signa ppendit q̄ ipse esset vere xps. et p psequēs p ei' mortē spoliaret infernus. B̄ aut p ppendit p ei' paciētiā et p scripturarū impletionē. et forte p scōrū patz in limbo existentū exultationē et ideo mortē xpi impedire volebat p vxorē pylati. cui p̄ces efficaces credidit in p̄spectu vi ri sui. et sequit'. Dyabolus apparuerat ei monēs eā terribus ad liberationē xpi. Ideo ait. Multa passus sū hodie ppter eū. vtrū aut talis apparitio facta fuit ei in somno v' vigilia expresse non habet. videt tñ q̄ fuerit in somno p b̄ q̄ d̄ h̄ p visū. xps em̄ fuit p sentat' pylato valde mane vt iō pbabile sit q̄ vxor ei' iacebat ad huc in lecto. qz dñe nō solēt ita mane surgere sic viri. B̄ ly. h̄ec dū ita agerent Alth. Principes sacerdotū et seniores ppli psuase runt pplis. Alth. Locitauerūt turbā Alth. Ut peterēt barra bā. ibi nō pderēt. Rñdēs aut p̄ses. quē vultis de duob' vobis dimitti. At illi dixerūt barrabā. B̄ iā secūdo petierūt sicut p̄t. vt supra patuit. c. d. iō nūc trāseundū est. Dixit illis pylatus. qd̄ ergo faciā de iesu q̄ d̄ xps. q. d. si vtrūq̄ vultis vobis latronē dimitti. qd̄ ḡ faciā de inocente. impiū nimis est et crudele vbi latro d̄ mittit saluus: dānare inocētē. Alth. dicit oēs crucifigat. Aut illis p̄ses. Quid em̄ mali fecit. sicut quidē manifeste ostendunt dñi iesu inocentiā q̄ p' tanrā examinatōez n̄bis factā et verberibus a iudeis. herode et pylato nihil criminis inuenire poterāt qd̄ apparerēt saltē obherēt saluatori. S̄ petētib' infici dñm coge ret dicere pylatus. Quid mali fecit. q. d. petitis hūc turpissima morte dānari. nec tñ p̄baris eū nec minimū crimē admisisse. pro quō nō dico crucifigi. sed vel penā minimāz sibi infligi merebat' Quid em̄ mali fecit. q. d. nihil oīno. B̄ dixit pylatus inocentiē te stimoniū. qd̄ et petrus in sua epla rememorando exp̄ssit clarius. Qui inquit p̄ctm nō fecit. nec inuenit' est dol' in ore ei'. Pet. ij. Alth. At illi magis clamabāt dicētes. crucifigat. q̄tomagi pylatus oñdit dñi inocētiā. tātomagi furēs pplis clamabat damna

tionis vindictā. vñ et Be. ait. Instabāt magnis vocibus postu lantes vt crucifigeret. et inualecebant voces eorum. defecerunt scrutantes scrutiny. nec poterāt saltē false inuenire. vñ suā accu sationē ac dānatōis petirōez. vel apparenter iustificaret iō ad so los se puerūt clamores. de quo Bed. sup. Lu. dicit. Quia totaz accusatōem quā aduersus dñm intulerāt crebra ac sollicita py lati interrogatōe videbāt euacuatā. tandē impudici. ad solas se p̄ces puerūt. vt qd̄ criminādo et q̄si rōnando nequiuērūt. postu lando et vociferādo pficiant quem exinde ordinē seuiendi etiam beatorū martyriū psecutores tenuisse satis ecclesiastica demon strat hystoria. Impletum q̄ est qd̄ in psalmo. xxi. ppheta p̄dixit me. Et Jere. xij. Ifacta ē mibi hereditas mea. sicut leo in silua de derūt sup me vocē suā. Et Ysa. Expectaui vt facerēt iudiciū fe cerūt aut inq̄tarē. et nō iusticiā sed clamorē. Alth. Quidēs autē pylatus q̄ nihil pficeret rotupliciter ad xpi liberationē laborās saluo fauore ppli et grā impatoris. sed magi tumult' fieret ppli. s. clamātis ad p̄trariū. p seductionē sacerdotū. se volēs a p̄ctō exo nerare. vel magi iustū corā p̄plo oñdere. vt totū p̄cti pondus et penā in iudeos trāfferet. si forte metu pene ad huc ad misericor diā moueri possent. Accepta aq̄ lauit manus suas corā p̄plo. di cens. Inocēs ego sum a sanguine iusti hui'. vos videritis. de sanguine ei' respondebitis. q. d. fm̄ Hiero. Ego quidē inocētē volui liberare. sed qm̄ seditio ori'. et rebellionis crimē p̄tra cesas rē mibi impingit. sicut lauo man'. ita p̄scientiā inocēs a sanguine iusti hui'. vos videritis quid p̄tiger vobis p culpa quā cōmittit'. q. d. fm̄ Hiero. Ego minister legi sū. vox v̄stra sanguinē fundit. vñ penā sentietis. Alth. At illi crudelissimi nedū in dñm s̄ ma gis in filios p̄prios. marie in seipos q̄ p̄t impatoris tpali se sub iecerūt seruituti. etiā nūc dyabolice p̄pctue tyrannidi iudiq̄ pec catū in seipos libenter suscipiētes subiugarūt. et vt vitā r̄erēt sp̄ interminabili se mortis supplicio astrinxerunt. nec modo p̄sen tes s̄ suos posteros soboles futurasq̄. q̄s p̄ses nō postulauerat pariter dānauere dicentes. O cruenti parentes. patres scelera ti. genitores infidelissimi qd̄ peccauit in te. o p̄ple. ples nōdum cōcepta vt p̄p̄us obligares ad mortē q̄ gigneret ad vitā. prius

interficeres q̄ ad esse quaecunq; ppagares. p̄t̄ tuis p̄ctis in-
uolueres q̄ naturā in q̄ peccare possent mīstrares. Et certe vide-
mus quō vsq; bodie p̄seuerat h̄ imp̄catio maledictōnis et pene.
qm̄ vsq; bodie captiuitas filios eoz tenet. quos nisi male ques-
ta pecunia apud auaros rectores imp̄robe tueret. q̄li canib' villi-
ores spermerent. Quāuis aut̄ iudei p̄ctm̄ p̄sidis q̄tū in eis est in
se sp̄ore suscipiūt nō tñ pylatū a culpa absoluerē possunt stante
imobiliter sentētia iusta dñi. Anima q̄ peccauerit ip̄a moriet̄ eze-
chie. xviij. Nec manū lotio fm̄ morē veterū innocentia suā osten-
dere volentiū aiām mundat. sicut ait Ambro. sup̄ Luc. man' qui
dē lauit pylatus. sed facta nō diluit. iudex em̄ nec inuidie crede-
re debuit aliene. nec timori vt sanguinē innocentis morti addice-
ret. Et b̄t̄is Leo ser. q̄ incipit. decursis dilectissimi ait. nec in hac
culato pylatū recepisse culpā. nec in sentētia sua tenuisse p̄stanti-
am. Docet ip̄a cognitio. in q̄ iudex quē innocentē p̄nunciat dam-
nat. adiiciens in quo p̄p̄s sanguinē iusti a quo abstinere. dñi sibi
intellectu p̄prio senserat. et somno vxoris agnouerat. Et sequit̄
ad p̄positū. Non purgant p̄raminatū aiām man' lore. nec in asper-
sis aq̄ digitis expiat qd̄ famulāte impia mēte cōmittit. Excessit
quidē pilati culpā facin' iudeoz q̄ illū noīe cesaris territū. et inui-
diosis vocibus increpatū ad effectū sui sceleris impulerūt. h̄ nec
ip̄e euasit reatū: q̄ coopatus seditiosis reliquit iudiciū p̄p̄iū et i
crimē transmittit alienū. sed ecce cū inardesceret ira clamantium
vt idē in eodē sermo. ait. Clamantiū inq̄. vt barrabā indulgētia
relaxaret. et xpm̄ crud̄ pena suscipet. cū p̄sono fremitu diceretur
a turbis. Sanguis ei' sup̄ nos et sup̄ filios nostros obtinuerunt
iniqui in dānatōez suā qd̄ p̄tinacit̄ exigebāt. quoz dentes sicut
pp̄beta testatus ē arma erāt et sagitte. et lingua eoz gladi' acui-
tus. Ifrustra em̄ a crucifigendo maiestati. dñi manus p̄p̄ias cō-
tinebāt. in quē letalia vocū spicula. et venenata p̄boz tela iace-
bant. Globis falsi iudei et sacri legi p̄incipes p̄p̄i. totuz facino-
ris isti' pondus incumbit. Et licet immitas sceleris et p̄sidē obli-
gat et milites. oīs tñ facti summa vos arguit. Et q̄cqd̄ in suppli-
cio xpi vel pylati peccauit iudiciū. vel cohortis obsequiū. h̄ vos
facti humani generis digniores odio. qz vestri furoris impulsu
nec illis inocētes eē licuit. q̄b' iniquitas vestra non placuit. Nam

Albar. Pylatus volēs p̄p̄o satisfaccere. cui' fauore carere noluit.
timēsq; ne accusaret apud cesarē. nullū deniq; suspicās piculum
si innocentē paup̄ez morti adiudicaret. maxie qz nō apparuit ali-
q̄s p̄radictor. Lu. Adiudicauit fieri petitor eoz. duplicē vtiq;
Nā dimisit illis eū. q̄ p̄p̄ seditionē et homicidiū missus fuit i car-
cerē. barrabā. s. quē petebāt. ibm̄ nō tradidit volūtatē eoz cuius vo-
lūtatē exp̄mit Albar. Albar. et Job. Ibm̄ aut̄ flagellatū tradidit
illis vt crucifigeret. Quāuis p̄ aliqd̄ lucri designauerat in eo q̄
ait. tradidit volūtatē eoz. puerilissima em̄ p̄sidioz voluntas fuit.
vt nedū dñs crucifigeret. h̄ penalisime obprobriosisime ac velu-
ti sceleratissimus ad crucez p̄traheret. et in cruce p̄sumaret qd̄ eti-
as factū sequētia edocebūt. Sic iudex impi' vno timore et fauore
victus q̄ p̄limis p̄suasionib' vincere tēptauit. Lor' vt leo ait ma-
nibus. et ore polluto iisdē labijs ibm̄ misit ad crucē. q̄bus eū pro-
nūciauerat innocentē. O nephas. O iudicij temeritatē. O inau-
ditā a seculo summo bono irrigatā blasphemā: dimittere latro-
nē. occidere inocētē. seditiosuz barrabā p̄ferre mediatori xpo. et
qd̄ in xpo q̄cqd̄ fuit sumū in genere suo extitit. natura diuina sim-
plicit̄ optima. q̄ nedū meli'. sed nec eq̄le cogitare vere pōt. emiet
vniuersis. Sed et humana q̄tū a gratuita oib' p̄feret angelis cui
data est sp̄s. nō ad mēsurā q̄tū ad naturalia cunct' p̄ponit boi-
bus. qm̄ et de ngine sine virili semine. sp̄s scētus p̄ceptus ē opati-
one. hunc p̄ferre homicidā et seditiosū auctore. boiem vtiq; sceles-
rantissimū. nedū loco aut bonore mūdano. sed q̄tū ad vitē mortis
q̄ iudiciū. q̄s satis iudicabit iniuriā. Sed nūc o aia. p̄ cui' salute
dñs iudicio sistit. iudicat. dānat. meditare q̄tū creuit in corde sal-
uatoris tui dolor et tristitia. Ipe em̄ est. cui pater celestis om̄e iu-
diciū dedit. Job. v. Qui aduocabit celū desursū. et terram discer-
nere p̄p̄m suū. i cui' iudicio celoz n̄tutes mouebūt. Lu. xxi. et ce-
li magno ip̄etu trāsietes elemēta calore soluent. vt dicit Pet' .ij.
Pet'. ij. Infern' reddet mortuos suos et r̄cipiet vniuersarūq; p̄tre-
misceat creatura. bodie velut vilissim' de spiciat tāq̄ ipotēs et infer-
nus n̄ timef: clamor mortal' p̄p̄i terret trepidū iudicē q̄ oipotēti
az n̄ pauescit. siqd̄ miserrim' cognitor. oblit' iusticie. eq̄tat. salutē
pp̄rie. ton' bonestati. S3 et inocētē dñi. cui toties testimoniū ipse
reddiderat morte igm̄iosissima. latroē publico dimisso vniuersa
f iij

Sermo

tis iudicē sententialiter dēmanuit. Deu q̄tus amicor. discipu
lor. 7 piarū mentiū dolor. q̄tus animū meror oppressit dum ab
lata omni spe viuēdi. fidelissimū magistrū dñm 7 auxiliatorē eru
dierūt iniquissimo iudicio p̄dēnari. Deu beu q̄ta rabido 7 canus
insana leticia. atq; vocū exultantiū confusio. dñ facinorosissimū
intentū suū. totiens a iudice negatū. tandē clamorum suorum
importunitate obtinuerunt. dñ cuius sanguinē sitiebant saluato
rem iesuz tradidit eorū crudelissime voluntati. Deu q̄tum cruci
abat agnū mitissimū iam lupis traditum. amicorū desperata tri
sticia. inimicorū furiosa leticia. Illos timor supauit. illos crudes
lis audacia animauit. Cuius iudicij nunq̄ imemores nos. quorū
pctā in innocente damnata sunt. cōpassionē xpo. patri gratias
totis viribus referamus. q̄ ad nostrā salutē omniū. vni genitum
dñm nostrū p̄ inique potestatis iudicium. tradidit voluntati eorū.
Et tantū de secūdo principali. Sequit̄ ps secūda.

Imens olim ppheta sanctus

Jeremias non satis se posse lamentis effundere p̄ iu
sta pctōis sui ppli contritione ait. Quis dabit capiti
meo aquā: 7 oculis meis fontē lachrymarū: 7 plorabo die ac no
cte interfectos filie ppli mei. eiusdē. nemo. vñ ergo nos pctōres
indurati fontē haucemus lachrymarū. vt interfectionē innocētū
filij oipotēt̄ patris p̄pter nostra delicta ac mortis sententia iudi
cati. et citi morturi desileamus. Sed attētas p̄beam aures. non
tam corpis q̄ mentis in p̄ximo est. vt apertiant̄ vene fontis aq̄
viuentiū. 7 effluat copiosissime p̄ciosissimū illud balsamū cūcro
rū penetrans 7 liquefaciēs pia corda. Eū itaq; p̄les infelicē pōn
pylatus. iniquissima sentētia dñm ibm voluntati eorū tradidisset.
Quicqd̄ afflictōis. doloris. blasphemie. imisōis desperatōis. et
infamie excogitare poterāt hoies inhumani. q̄si n̄bil tota nocte
7 die passus fuisset semota oī miscōia agno mitissimū intulerūt.
Teste nanq; Ath. 7 Athar. Tunc milites p̄sidis suscipientes
iesum duxerūt intro in atriū p̄torij. 7 p̄gregauerūt ad eū vniuer
sam cohortē. Et exeuntes. Athar. Eum induunt purpura 7 cla
midum coccineū circūdederūt ei. 7 plectētes coronā de spinis is
posuerūt sup caput eius. 7 arundines. in dextera eius. 7 genuisse

De passione christi

271
Ite ante eū illudebant dicentes. Aue rex iudeor. 7 expuentes in
eū. acceperūt arundinē. 7 pcutiebāt caput ei. Athar. Et conspue
bant eū. 7 ponētes genua adorabant eū. fm Nicola. de ly. super
Athar. Que hic scripta sunt p̄ rememoratōes posita sunt. Nam
ante plationē sententie. s̄ facta p̄ milites atq; p̄ pylatum iussa
ap̄te testat̄ Job. vt supius visum est. Sed iobes de gersona cā
cellarius parisiensis in suo monotesseron p̄babiliter opinat̄ do
minū bis flagellatū. coronatū spinis 7 illusū. semel ante sentētie
p̄nunciatōes quā describit Job. Secūdo post sentētiā latam
quā recitat̄ Athar. 7 Athar. Cui intentōi suffragare videt̄ lra 7
ratio. Nam q̄ ante sniaz flagellatus sit 7 illusus. clarissime testa
tur Job. vt ex p̄missis p̄t̄. Qd̄ nō post sniam s̄ sit afflictus.
ex h̄ videt̄ manifestus q̄ postq̄ dixerat Athar. adiudicauit fieri
petitionē eorū. tūc dimisit illis barrabā. iesum aut̄ flagellatū tra
didit eis. vt crucifigere. subdit p̄tinuo qd̄ supra dictū est. Tunc
milites p̄sidis suscipiētes iesū 7 c. Eū em̄ dicit tūc tps deter
minatū q̄ id factū est illud. vtiq; priora facta. i. iudicatio narrant̄
Nisi diceret̄ sicut exponit Zy. q̄ tūc refert̄ ad tps importatū per
participiū flagellatū. vt sit sensus. Tūc. i. tpe flagellatōis vlt̄
mediate post flagellationē. Sed hoc non importat̄ ex forma ver
borū. nā tūc determinat̄ actū verbī oionis secūde cui addit̄ p̄ tē
pore importato p̄ verbū principale oionis prime 7 nō rēpus im
portatū minus p̄ncipaliter. a parte alicui⁹ extremi. Sicut si dice
tur Job. p̄cussit petrū a te pridie visū. 7 apprehensus est a iudi
ce. nō intelligit̄ Job. Apprehensus statim. postq̄ a te visus ē pe
trus. s̄ postq̄ p̄cussit eū neq; flagellatū ibi positus necesse est ibi
accipi p̄ncipaliter sed nominaliter. Ad idem tempus verbī. vt sit
sensus. tradidit illis iesum flagellatū scz tunc. i. post sententiam
Ratio etiā fauet̄ huic positiōi. nā ex duabus causis flagellatus
est dñs. vna vt ei tali iniuria et correptione satiari iudei a mor
te dñi desisterent. ideo ait pylatus. Corripia illū 7 dimittā. 7 ibi
la necessario p̄cessit sentētia p̄dēnatōis. Alia q̄ rōis legib⁹ sancti
tū erat. vt q̄ crucifigere p̄n̄beret̄. 7 s̄ sniaz mortē p̄cedere nō
debeuit. nec putandū ē istos insatiabiles odi viros cōrentos fuis
isse post mortē sniam in p̄ma flagellatōe. quos nec mors ip̄a. nec
crucifixio. vt ex seq̄ntib⁹ patuit̄ satiari potuit. Sed 7 milites illi

Sermo

vilissimi iudeis p omnia placere pati fuerat. sperantes ab eisdem remuneratorem. si ferociter ageret cum eo. cui oem excogitabilem penam audissimum sitiebant. pie itaque credi potest milites pisdas ad purificationem iudeorum post suam suscepisse. iam dudum flagellatum dominum et iterum nudasse. flagellasse. purpura vestisse. spinis coronasse. arundine percussisse. conspuisse. irrisorie adoratione blasphemasse. *Que quoniam dolorum tenerrimo et toto conscisso vulneratoque intulerat corpori ibesu. anima deuota cum lachrymis cogitabit.* Nam compassionis materiam vberum hic inuenit. dum attente meditabatur antiqua vulnera plagis recentibus iteratis profunda ampliata veteribusque scissuris nouas iuxta positas. caput venerandum iterum nouis spinarum aculeis ubique transfixum. iterum arundine percussum. consputum. blasphematum. unde longe dolor maior consequitur quam ex prima vulneratione. Nam longe acerbior est lesio qua in loco vulnerum quis leditur quam illa qua pars sana vulneratur. Sed quia de his supra tactum est ideo nunc rescindit in charta. ut artus scribat in nostra memoria. *Ad actum. Et postquam illuserunt ei. eruerunt illum purpura et clamide. et induerunt illum vestimentis suis. ut sic ad mortem ducendus ab omnibus nosceretur ex propriis vestimentis qui itaque ex faciei multipliciter deformate aspectu nosci non poterat non enim secundum ysa. liij. vaticinium erat ei species neque decorem. et quasi absconditus vultus eius propter tumores et vulnera atque sputa necnon iniectiones immundities sanguine suo fluere de capite tinctas ut supra memoratum est. Job. Suscipientes autem Iesum eduxerunt eum haud dubium quin festinanter. Ad actum ut crucifigeretur. At ibesus. Job. baiulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur caluarie locum. a caluariis ibi iacentibus. a malefactoribus detruncatis. hebraice autem golgatha quod idem valet. Pulcre dicitur Job. Eduxerunt quoque ad ministros impietatis. Et baiulans sibi crucem. exiit quoque ad dominum ibi. ut in illis culpa non deesse significet. qui educendo malitiam suam plenerunt parati etiam remittentem trahere. Et in domino spontanea voluntas non coacta demonstrat quoniam non impiorum coactione. sed sua sponte baiulas sibi crucem exiit. Itaque oblatus est. educus est. sed quia voluit propterea de latronibus pariter cum domino educus non dicitur quia exiuerunt quoniam multi ad supplicium traherentur. Sed Luc. ait. du-*

De passione christi

cebant autem et alii duo neque cum eo ut crucifigerent. *Ecce implete sunt scripture. implete et figure. Scriptura utique ysa. cir. loquens de puero iesu. cui inquit imperium super humerum eius. binc Augusti. Principatus christi est crux eius. propter quam secundum apostolum deus exaltauit eum. figureque. nam ut dicit Hieronymus. hic educit abel a fratre ut pimas. hic adest ysaac cum lignis et abraam cum ariete inter vepres berente. hic adest ioseph cum altera tunica lita sanguine. hic adest moyses cum angua et serpente suspenso in ligno. hic botrus in ligno portatus. et cetera. Sed nunc consideremus quantum in hac ductone ac crucis baiulatione increuit dolor et afflictio. Quam enim lignum illud reputabat prophanum et inmundum. morsque crucis ignominiosissima. binc deuter. xxi. dicitur maledictus omnis qui pendet in ligno nullus eorum illud nedum portare. sed nec tangere volebat. Ideo domino tanquam iam damnato ipsum imposuerunt. Et ut vehementius secus eductis peior ac despectior videretur de quo Origenes. grandis iudeorum seuericia. qui christo domino pondus sue crucis in humeris posuerunt. quod de nullo interficiendo unquam legebat. ut coactus sit portare proprii supplicii ignominiam. nec de latronibus in quorum medio tanquam eorum princeps traheretur. Et beatus Anselmus. vide anima mea inquit. quomodo per omnia vir iste et spernit sub crucis onere. dorsum curuare iubet et suum portare ignominiam. Quod dissimilis processio illa ab ea qua cum palmarum ramis ante dies quinq. susceptus est. tunc ut rex honorifice ac cum laudibus est susceptus. nunc ut latro iniquissimus cum tumelia eiecit in die illa dignus impio predicatur. hodie morte turpissima condemnatur. In die illa via qua iturus erat ad suam gloriam. vestimentis et virentibus ramis sternitur. hodie ad confusionis ignominiam nudatur. et aridi ligni patibulo oneratur. De quibus beatus Bernardus. in ser. de palmarum ramis ita ait. ut amariore esset passio quam processio processit ab eodem populo. in eodem loco. ipso tempore. paucissimis diebus interpositis. Primo cum tanto triumpho susceptus. post crucifixus est. Quod dissimile est. Huiusmodi qui venit in nomine domini. Hosanna in excelsis. et tolle tolle crucifige eum. Quam dissimile rex israel. Et non habemus reges nisi cesarem. Quam dissimiles rami virentes et crux: flores et spine cui prius psternebant vestimenta aliena. Ecce suis exiit. et mittit foras super ea. Nec ille. s. fuerunt denique alie ductiones domini ad Annam. scilicet caypham. pylatum et herodem. ignominiose prius et dolose. Colligimus enim*

Sermo

et serie euangelistar nouē vicibus agnū illum mansuetissimum
tanq̃ latrone bincinde ductus. Nouissime nō idem decima vice
ad caluarie locū. Primo statim post captione ductus est ad An-
nā. Job. xviij. Vnde ad cayphā ibidē. Tercio ducit̃ est mane ad
psilū. Lu. xx. Quarto de psilo isto ad pylatū in p̃torū. Mar. b.
xxvij. Quinto de pylato ad herodē. Lu. xxiij. Sexto de herode re-
dierūt alba veste illū ad pylatū ibidē. Septio milites ducit̃
eū intro in armū pylati vbi eū flagellauerūt. Job. xix. Octauo pi-
latus adduxit eū foris de p̃torio indutū purpura et portante co-
ronā spineā ibidē. Nono regressum in p̃torū reduxit foras pilat⁹
ad locū qui dicit̃ licostratos vt acciper iniquissime sententie iudici-
um. Job. xix. Decimo aut̃ de iudicio certe onerat⁹. ducit̃ ad mor-
tē. vt oēs q̃tuor dicūt i qualibet illarū ductionū speciales penas
accepit quas vt fideles representent. solent bodie tor visitare ec-
clesias. Sed longe ignominiosior et tristior fuit. scz decima ista. i
his em ductus est ad iudicia. discutiendus ac nō trahit̃ ad pati-
bulū suspendendus. prius ad palatia iudicium. nunc nō ad fe-
rentem et horridum caluarie locum. tunc a suis discipulis dere-
lictus. nunc nō latronibus sociatus. proprio crucis patibulo ag-
grauat⁹. Ecce ignominia maiestati summe irrogata. Si dolorem
queris ecce ibat rex seculorum propiciator mundi. deus et homo
puto ligatus grossis funibus collo et manibus. Siquidē q̃ liga-
tū ducit̃ in damnū. quō soluerent iam damnatum. maxime cuz
ligatio manuz. mortis ac damnationis fuit indicium: ligatus er-
go grauissime. ibant sub ligni pondere prementis grauit̃. et in-
curuatus. Quantis doloribus laborabat innocens dñs. dum
sanctissimas ac vulneratas scapulas grossi ligni pōdera pregra-
uabant. Credendum pie omnē scapularum cutem vsq̃ ad crude-
carnis reuelationē defricatam fuisse. et priorum plagarum vulne-
ra. aut inuata. aut in vnum vulnus nimia dilaceratione reda-
cta. siquidem crucis lignum longum erat. vt hyssorie referūt. xv.
pedum atq̃ grossum in quo perfecte stature vir pulcherrimus ex-
altandus erat. vt omnium aspectibus confusus appareret. si-
cut ipse ait. Sicut Moyses exaltauit serpentē in deserto: ita ex-
altan oportet filiū hominis. Job. iiij. Et iterū. Ego si exaltatus
fuero a terra, oīs traham ad meipm, eiusdē. xij. Et ita ponderos-

De passione christi

sum. ppter qd̃ fatigatus dñs. tantū ac tā graue lignum portare
simpliciter nō poterat. sed post se trahēbat. pte vna scapulis. al-
tera tene incubente. vñ factū est ppter lapidū asperitates. et cal-
lositate terre p quas traciū est suo tremore q̃ vulneratas dñi sca-
pulas p̃tinuo graui⁹ vulnerabat. ac dolorē auferat vehemēter
q̃ vñq̃ facile bis cōsiderabat cui i loco vlcis gestandū suppo-
nit pondus graue. Nec crux illa. ex naturali tm pōdere grauabat
sed sue grauitati aliud mai⁹ addebat pond⁹. nā huic ligno suppo-
sita erāt vniuersoz p̃ctā hoīm. sic ait Petrus. p̃ctā nostra ipse ptu-
lit in corpe suo sup lignū. i. Petri. ij. Tantū q̃ pōderabāt fm men-
tē bñ Thome. i. ij. q. xlii. ar. vi. Quāto p oīm p̃ctis delēdis fm
regulā diuine iusticie satis fuit. de quo etiā supra dictum est a a.
Sic p̃tinue crescentib⁹ dolorib⁹ seu lictorib⁹ p̃tinuē vñ i euan-
gelio Nicodemi legīt ad mortē dñi innocētissimā festinabāt. Do-
mino aut̃ ppter nocti p̃cedētis labores durissimos. in sufferēdis
plagis et cōtumelijs vsq̃ in hāc horā q̃si serā diei nimīū fatiga-
to. et iō lento passu pederentim sequēti. idē funestī milites nō mi-
seratōis affectu. s̃ mortis audire impulsi. Mar. b. Apprehende-
runt quendā hoīez cyrenenses venientē de villa. noīe symonem.
Mar. b. Patrē Alexandri et russi discipuloz xpī fm Jo. hunc an-
garianerūt. vt tollerēt crucē ei⁹. Lu. Et imposuerūt illi crucē por-
tare post ibm. duplici hoc itelligi pōt. vel vt ly post dicat postea
ritatē xpī. ita q̃ p̃t portauit crucē suā ibs q̃ diu poterat. post
imposita est symoni. et ita sentit Bed. sup Mar. b. Vel alio modo
vt p̃dicat posteritātē loci vel positōis ita q̃ xps p̃cesserit portā-
do crucē in pte anteriore et symon subsecutus sit. portādo eiusdē
crucis pte posteriorē. et hūc intellectū videt̃ innuere verbū Lu.
Imposuerūt sibi portare crucē p̃ ibm. Et b̃ clarius explicat euā-
gelii Nicodemi. vbi dicit̃. Hunc angarianerūt vt tollerēt crucem
cū ihesu. nullus itaq̃ eoz fm Aug⁹. Accēptabat crucē baiulare.
q̃ lignū detestabile putabat. ideo occurrentē symonē gentile. cy-
rene em ciuitas est Libie. vt in actib⁹ aploz legīt. forte proselitū
factum. In quo et dñs desperēunt quasi indignū. vt aliq̃s gen-
tis iudee sibi auxiliū prestaret. Lu. Sequebat̃ aut̃ eū turba multa
ppli et muliez. q̃ plangebant et lamentabant̃ eū. multa turba do-
minū sequebat̃ diuersa mente et affectu. carnisuz scz q̃ eum pre-

Sermo

mebat. iudeorū q̄ cū inuidebat. amicorū. q̄ antie lugebat. eorūq̄ q̄ ad videndū spectaculū veniebant. de quo Bed. sup. Zu. Multa inq̄ turba crucē dñi s̄ si vna eadēq̄ mēte sequebat. nā ppl̄s q̄dē vt cur̄ mortē impetrauerat. morientē letus aspiceret. Mulieres nō. vt quē viuere desiderabāt. moriturū morientē. et mortuū ploraret. nō aut̄ ideo solus mulierū planctus q̄ cū sequebant̄ induci tur. qm̄ numerus innumeratus etiā credentiū viroz̄ cetus de ei⁹ erat passione mestissim⁹. sed qz̄ femine⁹ quasi contempnibilior sexus liberius poterat presentibus sacerdotū principibus et magistratibus. quid p̄tra eos senserit ostentare. s̄ Bed. Nec mirū si ad grande spectaculū multus ppl̄s p̄currerat. Sicut br̄s Aug⁹. super Job. Omel. cxvij. ait dicēs. Ibat ad locū vbi erat crucifigēdus ih̄s. portās crucē suā. grande spectaculū. sed si spectat impietas grande ludibriū. si pietas grande mysteriū. si spectat impietas grande ignominie documentū. si pietas grande fidei monumentū. si spectat impietas ridet regē p̄ virga signi lignū sibi porcare supplicij. si pietas videt regē baiulantē lignū ad semetipm̄ figendū. qd̄ fixurus erat etiā in frontib⁹ regis. in eo spernendus oculis impiorū. in quo erāt gloriatura corda sc̄torū dicturo em̄ paulo. Abibi absit gloriari nisi in cruce dñi nostri ih̄s xpi ip̄am crucē suā suo gestans būero cōmēdabat. et lucerne arsure. q̄ sub modio ponēda nō erat. candelabz̄ ferebat. s̄ Aug. Ulex qz̄ nouit dñs q̄ sūt eius p̄termissa iam furens ppl̄i turba. ad amātes plangentē se feminas oculos et ora p̄uertit teste Zu. Conuersus ad illas ih̄esus dixit. Filie hierusalē. nolite flere sup̄ me. sed sup̄ vosipsas flete. et sup̄ filios vestros. br̄s Leo ser. qui incipit cū multis Solet inq̄t serus infirmior etiā p̄ his qui morte sunt digni in lacrimas cōmoueri. et damnatorū exitus p̄ nature cōmunioris cōsideratōne misereri. sed iustū sibi planctū dñs iesus dedignat̄ impendi. qz̄ nō dicet luctus triumphū. nec lamenta victoriam ideo nō inquit dolere in me filie hierusalē debeat. sed p̄ vobis plangite. et p̄ filijs vestris lugendū est. nō de saluatōe credentiū. s̄ de impietate peccantiū. Ego crucē volens patior. et morrē in me quā sum pempturus admitto. nolite flere p̄ mūdi redēptōne morientē. quē in maiestate patris videbit̄ vindicantē. s̄ ille. Et Be. sup. Luc. Non me inquit moriturū lamentamini. cuius scita resurre-

De passione christi

274

ctio mortem soluere potest. cuius mors et omnē mortem et ipsius mortis destructura est auctorē. S; vosipsas pot⁹ vestramq̄ p̄geniem flete: et ne mee p̄ crucis vltione cū perfidis eternaq̄ morte damnemini. dignis lachrymarū fontibus abluite. Et vnde gratius dulcius et vberius flere debeant magister sedulus et blandus consolator irrigat. Lucas. Quia ecce venient dies in quibus dicent. beate stentles et ventres que non genuerunt. et vbera que non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus. cadite super nos. et collibus operite nos. Beda. dies venturae obsidionis et captiuitatis a romanis significat. In quibus vt Iosephus refert. insistentibus sibi romanis. iudeos caernas certatim montium colliumq̄ perissie speluncas. Ita vt seipsum testetur. munitiore destructe vrbis loco latentem spelunca cum quadraginta comitibus. proditum. inuentum. atq̄ ab hostibus captum Lucas. Quia si in viridi ligno hec faciunt. in arido quid fiet. viride lignum seipsum suosq̄ electos. aridum nō impios et peccatores significat. Si ego ipse inquit. qui peccatum non feci. qui lignus vite merito appellatus fructus gratie duodenos per singulos menses affero sine igne passionis a mundo non exeo. quid putas eis manere tormenti. qui fructibus vacui insuper ipsum vite lignus flammis dare non timent. Si nunc est tempus. vt incipiat iudicium de domo dei. et omnes qui volunt pie viuere in christo persecutionem patiuntur. quis finis eorum qui non credunt euangelio dei. Hec Beda. Sed furentes turbe miserabiliter dominus cruce oneratum in latronum medio trabentes. non sine blasphemijs. clamoribus armorum collisionibus multimodis iniuriarum sacrilegijs. Atharheus. Venerunt in locum caluarie. et dederunt ei vinum miratum bibere. Atharcus. Cum felle mixtum et cum gustasset noluit bibere. Bis dederunt dulcissimo domi no potum amaritudinis. Hic tanq̄ fatigato ex itinere et labore. et secūdo pendentē in cruce. et clamanti sitio. de quo infusus gustauit non aut̄ bibit. idē dicit Athar. Et nō accepit. sed traiciēdo. dñs loquit̄ ad hierusalem. Jeremie. h. Ego te plantavi vineam meam electam mihi quō facta es in amaritudine vitis alienae. amara vitis amarus vinū fecit. quod p̄pinauit dño. fuit aut̄ vinū s̄ amaricatū mitra et felle. iō dic. Athar. felle mixtū. mar. nō

Sermo

vinū mirratū vel utrūq; ponit p amaritudinem. fel scz 7 mirra vni-
decunq; etiā factū sit amantissimū. Lu. Ibi crucifixerūt eū bre-
uissime dñi crucifixione modo tacite euāgeliste pariter describūt
tanq; fidei plantatores. testimoniū p tenti sūt reddere veritative
supra tactū est. a. q. Sed nos credētes deuotissimo corde. 7 la-
chrymarū fonte exuberātes intelligam. q; tas q; nobis gaudiū
angeloz 7 glia paternae substantie p fusiones 7 penas in cruce pa-
tis afflictione. Primū q; vestibus suis spoliat 7 penitus nudat ita
vt nec naturae secreta celarent. neq; em impudētissimi cōcepti ex-
ecutores odij aliquā sacri corpis pte velari pmississet. quē p fusi-
liter velut nouissimū viroz in oibus debonestare atq; affligere.
audissimē saragebāt. hinc Ambrosi sup Lu. ait. Uictus ē adā
q; vestimēta quesiuit. vicit ille q; vestimēta deposuit. 7 talis ascē-
dit. qualis nos auctore deo natura formauit. qualis in paradiso hō
primū habitauerat. talis in paradisu hō secundus intrauit s; Amb.
Ersoliauerūt autē eū qui cūtra vestit. q; decorē induit 7 amictus
est lumine sicut vestimēto in augmentū altissime paupertat. imensi
doloris 7 horredē cōfusionis. Quāuis em dñs aplo teste. ij. Lo-
neth. viij. Lū diues esset. ppter nos paup factus est. descēdensq;
ab inenarrabilib; celi diuitijs. veniēs in mūdū. istas q;lescūq; diui-
tias habere noluit. tñ matris virginis p quā venit. ac nutrij io-
seph p uisiones 7 ministeria nō spreuit. nā ab eis patus est. pā-
nis amictus est. q;uis etiā fili? hoīs nō haberet vbi caput reclia-
ret. s; vsum psepis in quod declinauit eū mater. atq; hospitij ma-
rie 7 marthe. 7 cenaculum grāde nō respuit. bodie aut altissima
paupertate punitus nō pmitit ministrare mater. s; nec accedere. p
cibo 7 potu sitiēti fel 7 mirra offert. oē etiā capī t inclinatio-
uū tollit ab oī tugurio. domo 7 ciuitate eijcit. sub diuo crucifigif. nō
pānis cuiuscūq; regit. s; vestibus suis spoliat 7 nudat. vere exte-
ma p fiat media. cui nō solū rex ppuetas ademit. s; oīs etiā neces-
sarius rei vsus negat. nūq; talē paupē legim; nec lazaz istū vice-
rosū cui 7 si defuerūt humana obsequia. sed canes lingebant.
eius vulnera. 7 si nō dabant aliena. nō tamen sua auferebantur
pannosa vestimēta. que nisi penalis 7 multū penalis dño fuisset
nequaq; dixisset p pphetā. Recordare paupertatis mee 7 trāsgres-
sionis. Sed q;ntū fuerat hec spoliatio dolorosa 7 tristitua. quis

De passione christi

275

satis poterit cōprehendere. dolorē liquidē intensissimū corpori. et
tristitiā intulit menti. nā dum vestē carni sanctissime. pnam. et
vulneribus flagelloz iam impactā. 7 totā inherente. violenter 7
festine tanq; ad mortē dñi pperantes abrumperent oīa vulnera
innouarūt. cum sanguine sanā fuderūt. multo crudeli multoq;
dolorosius. q; primis flagelloz ictib; insisterūt. Quaz penā de
grauiorib; xpi afflictōibus fuisse. pleriq; asseuerāt. qm experien-
tia teste. si lana modica aut pānicul; in recenti vulnere missa. vul-
neri coagulaf. in eius violenta extratōne longe maior pena. imo
vix tolerabilis sentit. q; in eius prima afflictione. etiā in nostra
grossa carne. Dolorosum q; nimis fuit tenerimo corpi sic denuo
vulnerato. denuo rubricato. 7 velut excoziato. frigoibus. veni-
atq; soli nudū exponere. 7 ita a veris qualitatib; imitari. quod
vtrūq; lesiū esset corpi sano denudato. Contristabar q; intus di-
lectissimū dñz. hec sui corpis denudatio corā oibus amicis 7 mi-
micis. p quā oīs corpis plage 7 deformitates patebant vñ gaus-
debāt inimici ferali odio satis factū. Sed tristabant plimū am-
ci. speciosū gloriofūq; corpus tā innumēis vulnerib; crudelissi-
me laceratū. Sed mite cor dñi vtrūq; contristabat. 7 inimicoz
detestabilis exultatio. 7 amicoz cōpatiens tristatio. fuit deni-
q; s; denudatio horribil cōfusionis. qm nō nisi boies turpissimi
7 sceleratissimi. nudi suspendebant. tectis fortassis tñ verendis
Sed inocens dñs. totius honestatis rex 7 amator plus cunctis
sceleratis confundit. cū in prospectu omnū exaltandus penit?
denudat. vnde verecunda plusq; dici potest. animā virginē cru-
ciabat. hinc in ps. lxxvij. ait. Propter te sustinui obprobrium. et
operuit confusio faciē meam. Et si cum nudebat ante flagellatio-
nem non modice afflicus est. q;tomagis nūc. qm multū interest
inter illam spoliatiōē 7 priorē. Nam ibi exutus est 7 nudatus i
pretorio corā pylato. et suis ministris. hic vō corāz omī pplo ibi
nudatus est flagellandus. hic crucifigendus. ideo ibi exuit reiu-
duendus. hic vō nudat vestib; spoliandus. nam vt infra dicetur
lictores vestes dominicas inter se diuidebant. Sed qm vestes
exuere nō poterāt trabēdo p caput. nisi coronā spmcam depone-
rent videt. pabile q; tonens coronā ipam hāc capiti impressaz
extrahētes deposuerint 7 itez coronauerint. quonē dñm post

Sermo

coronationē vestibus spoliarunt. q̄ minus ter factus ex p̄missis
staret post sententiā datā ante secundā flagellationē. Itē an
te educationē ad locum caluarie. vbi cruerūt cum purpura ⁊ rein
duerūt vestimētis suis. ⁊ tertio hic priusq̄ cruci affigerent. Sed
meditē hec aīa deuota. q̄to dolore spine venerandū caput trās
figentes totiens extracte. vel priora vulnera innouarūt. aut no
ua prioribus addiderunt. Scimus em̄ q̄ magis dolorosum est
pati extractionē reliq̄ primā vulneris inflectionē. vere mitissime
iesu. caput tuū plēnū est rore. sed sanguineo ⁊ ciccini tui guttis
noctiū afflictionibus. scz nostrorū p̄ctorū. v̄dicat Lanti. v. c. Nu
dato itaq̄ dolorosissime vniuersitatē dñi in maioris tristitie aug
mentū. in ei⁹ oculis crux apraē ara in quo imolandus agnus Je
sus erat. p̄ vniuerso mūdo prepaē. qui vt Nicol. de ly. sup p̄s. xxi
ait. Prius p̄forabat accepta corp̄is mensura. nō sine brachiorū
violētia distēdē q̄n poterat dicere. qd̄ hodie canit ecclesia. Po
pule meus qd̄ feci tibi. aut in quo cōtristauī te q̄ eduxi te de ter
ra egypti. traduxi p̄ desertū. xl. annis. ⁊ mamma cibauī te ⁊ indurī
in terrā satis optimā. Quid vltra debui facere tibi ⁊ non feci.
Ego quippe plantaui te vineā meam speciosissimā. ⁊ tu facta
es mihi nimis amara. aceto nanq̄ mixto cū felle sitim meam po
tasti. atq̄ saluatori tuo crucē parasti. Parata ac p̄forata cruce vt
videt̄ sentire diero. Et in quadā orōne Innocentiū papa. Per
nudatus dñs impetuosē dorso tenus phicē. ac manus p̄ma que
sinistra fuisse videt̄ fm̄ diero. Per mediū neruorum grosso clauo
ferreo crebris malleorū ictibus p̄forata. cruci crudeliter affigatur
impulso clauo vsq̄ ad caput crucis ligno. vt manus sacratissima
ictibus pilata violentia clauis ⁊ ictuū fm̄ aliquā partem fora
mini crucis est infixa. Secūda p̄o manus. cum infigenda forami
ne prius in cruce forato. cruci applicaret̄. attingere non potuit.
⁊ p̄pter neruorum contractionem. et foraminum impropociona
tam distantiam. allegata fumbus violentissime est extensa. non
puto sine magno corp̄is compagūq̄ fragore donec foramē at
tingeret. ⁊ sicut prima crudeliter p̄forata cruci clauo similiter fer
ro infigere. puto q̄ necessarium fuerit. ⁊ primam manum fumi
bus ad oppositā positōis differentiā trahendo tenere. ne violen
tie tractionis secunde manus cedens discisso vulnere ac clauo

De passione christi

276

solueretur. sic manibus illis que celum creauerunt. terramq̄ pur
gillo continent. manibus utiq̄ omnipotentibus clauatis simili
crudelitate pedes quorum scabellum est terra post crudelē tracti
onem in locis sensibilibus perforati cruci dolorosissime affigū
tur. verū vtrū vno an duobus clauis certum non est. vult beatus
Ansel. q̄ vno tm̄ clauo. siquidem credendū est q̄ in omnibus pe
nis infatigabilis odij rabies quicquid penalius excogitare pore
rat. egit. sed penalius fore dinoscit̄. duos pedes cancellatos cō
figi clauo vno. ⁊ p̄pter maiorem percussione violentiam. et pro
pter superioris pedis latiorē vulnerationē. ⁊ p̄pter vtriusq̄ duri
orē p̄fractionem. quoniam sic cancellatos pedes appodiamēto
nullo supposito vsq̄ ad plantarū rectificationē crucis stipiti con
clauarunt. Putandū quoq̄ dominū pudicitie auctorem. Lū dor
so tenus cruci supiectus esset nature secreta celando pedes can
cellasse. Carnifices quoq̄ sic cancellatos cōfodisse bac q̄ inbu
mana cōfitione actum est. vt corpus dñi ita atrociter tenderet̄
vt oēs nerui iuncture ⁊ ossa numerari possent sicq̄ impleti hoc
p̄s. xxi. sfoderūt manus meas ⁊ pedes meos. dinumerauerunt
oīa ossa mea. i. dinumerabilia fecerūt. vbi fm̄ Aug⁹. ad Iram des
cribit̄ extensio corp̄is xp̄i. hec aut̄ rigida tensio tenerami ⁊ vul
nerati corp̄is dolorosissima fuit que nedum ad vulnerum flagel
lis inflictorū recentia pringeret. sed etiā ad neruorū nimā p̄ducti
onē. diuisionēq̄ cōpagū ⁊ medullarū. vñ legif. Lū quidē reuelat
ione qd̄ interrogasset a dñi. qd̄ in oībus q̄ p̄ nobis passus ē:
magi doluiss. Rndit q̄ in cruce extensus fui. ita q̄ omnia mēbra
mea numerari poterat. ⁊ q̄nq̄ p̄ illo dolore mihi gras egerit. ita
grā obsequiū mihi p̄stabit ac si oīa vulnera vnguēto suauissimo
deliniret. hinc cōpaties canit ecclesia. Et rigor lenescat ille quē
dedit natiuitas. vt superni mēbra regis mīa tēdas stipite. Ecce
tēsa est cythara dauid in q̄ nedū dauid. s̄ oēs pp̄ie dulciter ceci
nere. sic ait petrus. Act. ij. De⁹ q̄ p̄nūciauit p̄ os oīm. p̄phetarū
pati xp̄m suū sic impleuit. Sed ⁊ ver⁹ dauid nī manu fortis ipse
qui dire tensus ē nō tacuit. sed dulces ⁊ saluberrimos reddidit
sanos. sp̄m malū fugantes. ⁊ recreātes oēs desperata ifirmitate
laborantes. Ecce im̄ aculatus a ignis in nullo oblatrans. nec os
suū aperiens. ad occisionē duct⁹. in crucis ara imolandus dñs
g ij

time alligat ligatū olim? hodie legim? sed duriora sūt h̄ vincula
Ligat? ē p̄mo cū obediētia p̄is et inaniret semetip̄m. formā ser-
ui accipies sacro camis nostri hodie p̄scisso se circūcingēs. ac dei
ratē oculēs. Ligat? ē secūdo n̄gmalī vtero ad q̄m Bregl. Quē
celi cape nō poterāt tuo gremio p̄tulisti. Ligat? tercio fascia in p̄-
sep̄io. de q̄ hodie canit. Clagit infans inter arta p̄ditus p̄sep̄ia
mēbra p̄anis iuoluta n̄go mater alligat et pedes manusq̄ crura
stricta cingit fascia. Ligat? quarto funibus. dū capef in orto. vbi
v̄t Job. ait. Tenuerūt euz et ligauerūt eū et adduxerūt eū ad An-
nā primū. sicq̄ ligatū duxerūt ad caph̄ā atq̄ de h̄ ad pylatū. Li-
gat? q̄nto ad statūā flagellandus. Iū ip̄a flagella q̄ corp? ei? cingē-
do circūbant nō incongrue possunt vincula appellari. Ligatur
ser̄to spinea corona. caput b̄ndictū circūplectēs. et spinarū acule-
is elicto sanguine p̄bente. imitia fuere h̄ vincula. neq̄ ei qui so-
lus liber est debita. h̄ horribiliora fuerūt ista ferrea q̄b? nūc m̄lto
forti? m̄ltoq̄ feroti? crūd patibulo ē affix? q̄ nō solū manū pedū
q̄ cōpage diuisere. sed etiam purissimā illam animā ab hospicio
sui corp̄is mundissimo separaret. Dixerat olim Alexander regul?
bul? terre cum p̄cussus humata sagitta petere. vt se ligari p̄mit-
terer donet exideret. quia leuissimo motu mortē posset incur-
re. non decet inquit vinciri regē cum libera sit regis et semp salua
potestas. Rex regū et de? deorū dulcissime ihesu q̄ntū libertati ac
potētie tue hodie derogatū ē. cū p̄ tot nerus et dura vincula liga-
ris. qui solus liber es. solus ligandi atq̄ soluēdi babes potestas.
tem. sed p̄pter misericordiam tuā ligaris. vt nos a miseris nostris fa-
ceres absolutos. bonor et gl̄ia sit vinculis tuis optime dñe iesu
q̄ nostra tā potenter vincula diruperūt. Crucifixione itaq̄ facta i
cruce iacenti in terra crux illa engit ac dñs ab oib? vidēdus in
cruce nō sine clamore multo et derisione afflicto et supaddēte af-
flictione eleuat atq̄ in rupē p̄ pede crucis recipiēdo cauatā tam
imite cum impetu deponit vt oīa viscera expansi in cruce dñi tres
merēt. manū pedumq̄ vulnera clauorū grossitudine p̄i? obstru-
cta lacerata sint et ampliata. coopante corp̄is p̄fecti pondere vñd
erupit fons padisi. fons sanguis xpi de loco voluptatis corpore
scz dñi p̄ quattuor p̄tes diuisus. manū. s. pedūq̄ fossuras et co-
piosissime affluēs irrigauit vniuersam terrā. p̄ctā oīm abluendo

hinc canit in hymno. clavis mite corpus p̄forat. sanguis vnda
p̄fluit. terra pontus. astra mundus quo lauant flumine. Et h̄ac
forte crucifixione dñi in cruce humi p̄strata atq̄ exaltatōez re-
p̄sentat hodie eccl̄a in eo q̄ crux deo sculāda p̄mo iacet appodia-
ta in terra. deinde leuat atq̄ p̄plo oñdit h̄m morē q̄rūdā eccl̄iaz
de situ aut corp̄is in cruce et q̄d sacratissimi corp̄is posicio regalit
in se tibi p̄tineat. Sedulus in pascale carmine pulchre n̄sib? dixit
Ne ve quis ignoret sp̄m crūd esse colēdā. q̄ dñm portauit ouās
rōne potēti. Quattuor in plagas q̄drati colligit orbis. Splēdi-
dus auctoris de vertice fulget eorū. Occidiuo sacre lambunt li-
dere plantecton dextra tenet. mediū leua enigit axem. Lunctaq̄
de mēbris viuūt natura creantis. Et cruce cōplexū r̄ps regit vn-
diq̄ mundū. Et q̄bus claret xpm caput facit ad orientē vertisse:
plantas pedis et dorsum ad occidentē. dextrā ad meridiē sinistrā
no ad septētrionē. Quo situ etiā nostros mortuos in sepulchris
collocam? sperantes qz p̄figuabūt ei in gl̄ia i resurrectōe p̄ virtu-
tē crūd cui sicut aliē p̄figunt in sepulchris. Non aut dñs solū cruci-
fixerūt s. Zu. Et latrones vñū a dextris et aliū a sinistris. Job.
Vñc et hinc mediū aut ihesu. H̄ar. Et impleta est sc̄ptura q̄ di-
cit. Et cū iniquis deputat? ē. Associan? bincinde latrones inocē-
tissimo dño vt mors ei? sic infamaret et ex oī p̄re turpissima appa-
reret. Impleuerūt em̄ qd de eis sc̄ptū ē. Sap. ij. Adorte turpissi-
ma p̄dēnemus eū. fuit em̄ mors turpissima et p̄pter turpitudines
loci. qz foris portā in loco d̄anatorū int̄ cadauera et ossa infectorū
et p̄p̄ corp̄is nuditatē oib? p̄tendā. Et p̄p̄ t̄pis festiuitatē. fu-
it em̄ pasceue pasce in quo nō nisi sceleratissimi quorū mors dila-
tione nō paciebat d̄anan solent et p̄pter gen? mori. qz crucifixio
nō solū dolorosissima sed et despectissima fuit vt supra dictū ē. Et
p̄pter societatis vilitatē latronū scz in quorū mediū ē suspensus
vt sic eorū principes ab aduenis putaret. hinc ait L̄bryf. Omel
xij. Pariter crucifigūt latrones non tanq̄ inimici latronū. partici-
pes em̄ erāt sceleris eorū. Nam pylato dicēte. quez vultis vobis
dimitti et c. Latrones latronē petierūt: dñm aut crucifixerunt. id
aut cū dñi latrones crucifigūt vt passionē macularēt et infama-
rent dñm q̄ nō sine causa crucifixus sit. hec L̄bryf. Ecce dilectissi-
mi maledictos et seuisimos canes q̄b? nihil satis esse poterat in
gij

filij dei persecutione satiarunt non poterant omnium rerum ablatione nudum
suspendentes. felle potantes reclinatoque capitis negantes corporis
horribili dissectione ac vulnerum confusione. sanguinis multiplici
effusione nisi ut famam ac nomen bonum omnino demacularent ac tollerent.
ideo primum cum armis tanquam latrones comprehenderunt: tanquam
malefactorum et suo scelere damnatum ligauerunt tanquam publicum et
evidentissimum nequa accusare coram pilato non recusarunt dicen-
tes. Si non esset hic malefactor. tanquam indignissimum iriserunt. confu-
erunt. blasphemauerunt. barabam latronem sibi pretulerunt. crucis
patibulum propriis scapulis imposuerunt. et latronem metiendo in loco
despecto tempore sacro hominum multitudinem nudum suspenderunt. Et alia
multa agentes ut suppressa boni nominis opinione et fama sceleratissimum
omnibus comprobaret bene quod hec diffamia contristabat innocentissimum
cor domini. Et estimare poterit qui eius dignitate cognoscit. si enim
per famam suam defendenda. etiam homines petentes vitam exponunt atque
crudelis iudicatur qui famam negligit. idcirco bonis et dignis nihil
amari. lesione fame. necesse est longe magis tristat de sua infamia
fuisse dominum quam quicquam mortale purum hominem et quod omnium dignissimum et
quia multis simplicibus scandalum intulit ac conversionis tarditate
presentibus et futuris. marie autem ex eo quod omnis infamias blasphemiam
tempore irrigata redundabat in vilipendium patris sicut ipse ait. qui me
spemur. spernit eum qui me misit. Lu. x. Sed patris gloriam et hono-
rem summe desideravit. ideo eius in bono ratio summe ipsum contrista-
bat propter quod frequenter iudeos per sua debonestatione argue-
bat. ut patet ex decursu euangelistarum. sed licet suppressere omni studio
nomen et famam domini mollirent iudei. Adversum tamen est iniquitas sibi
Et unde amplius eum infamabant inde amplius glorificatus est dicente
Paulo. Propter hoc scilicet crucis ignominiam exaltauit eum deus. et de-
dit illi nomen quod est super omne nomen etc. Phil. ii. Quod licet principa-
liter in irrogatione factum est. tamen nec bodie sine gloria patris fuit dum
miraculis multis eum clarificauit. Nam et locum ipse contremuit portare
dominum. non sustinens. sol radius retraxit. nuditate corporis viridi non per-
mittens mors domini monumenta aperuit et latro dominum publice con-
fitemens. ab eo veniam obtinuit atque regnum. Eya o nunc deuota
anima atque sancta huius immaculati agni sanguine tincta et redem-
pta ne fatigenis nunc assistere. nulla penarum fatigatione vincibili

sponsio tuo. leua cordis oculos et suscipe quoniam exaltatus est a
terra in qua ubi caput reclinaret non inuenit. Dominus deus tuus creator
tuus. redemptor tuus. amator tuus. innocens eterni patris filius? Spe-
ctaculum factus est angelis mundo et hominibus. Angelis quidem admi-
rationis magne non comprehendebatur tanta filij dei iniuriam. ut finem
vix vaticinium admirando quereretur. Quis est iste qui venit de edon
tinctis vestibus de bosra. et cetera que sequuntur eiusdem. Ier. lii. Audito
non tam per dignum et commotio capitis in populis tamquam purgamentum mu-
dit omnem populum. sed hominibus pijs stat mediator eorum in conspectu pa-
tris sui in confractione ut auertat iram eius ne disperdat eos. vere stat
in confractione. quis enim toto corpore confRACTUS. tamen non cadit mente.
stat constanter in perseverantia bone voluntatis. vide quod extendit
manus suas ut trahat omnia ad seipsum caue ne sponte tua elabaris
voluntate ne ab eo auertaris. nam hic est o anima sponsus tuus candi-
dus et rubicundus. candidus per innocentiam. rubicundus per sanguinis sui
purpuram. vide et considera an tunica sponsi tui sit an non. Ecce fera
pessima rabies leonina plebs iudaica deuorauit illum morte tur-
pissimam pater et acerrima condemnauit filium suum. fratrem tuum sponsum
tuum. Attende quod apostolo teste Gal. iii. Pro nobis maledictus fa-
ctus est. nudus pedes in ligno inter maledictos omnium patres blasphemus
inimicus et maledictus. ut nos a maledictione perpetua liberaret. Circumspi-
ce transiens per vias. dies antiquos memorare potes artede. et vide
si est dolor sicut dolor meus. Direrat in ethiopia olim gentilis ille
Aristoteles quod omnium terribilium terribilissimum est mors. sed ecce pena
morte amarior nisi quod ipsa pena mors est. producta ideo apostolus com-
mendans dominum obiaz ad Phil. Et factus est inquit obediens usque ad mortem
mortem autem crucis. parum dixit usque ad mortem nisi adderet mortem
autem crucis. qua morte nihil peius fuit finem Augusti. Inter omnia ge-
nera mortium. quibus dolore acerrimi exagitatur et cruciatus propter
quorum finitionem etiam mors ipsa dulcis apparet. Non enim crucifixi
qui occidi sunt. sed in mortis doloribus diutius vivere et in produ-
crore cruciati semper mori. Vixit enim quantus doloris cruciatus
nudi extenti ac vulnerati corporis tenerimus spiritus per maledictam plebem
salute multiplicibus laboribus fatigati. Quod profunda amaraque
vulnera benedictarum manuum crudeliter ligno configuratum que com-
peditos soluere elyfos erigere suisque attractibus vniuersas infir-
gum

Sermo

mitates solebant curare. **Q**uod intollerabilis pedum transfossio quod ad suorum crucifixorum iudaice scilicet gentis salutem et pacem se directe fuisse. **Q**uod triste ac reclinatum caput mille spinarum puncturis perforatum. faciesque pallens liuore et sanguine obducta inuidis quoque bestiarum spuris sordidata alapis tumida vellicationeque turpi exarata que pupillos et viduas et miseros sepe solabatur. desiderabatur se per hanc faciem videre famuli dei. Nam et moyses ait. si iuueni gratiam in conspectu tuo ostende mihi faciem tuam. Regi propheta. **V**ide nobis faciem tuam et saluemur. et in cantico. **O**stende mihi faciem tuam quia facies tua decora. ecce ascendit hodie o aia in altum. ut ab omnibus facies desiderata videretur inclinavit eam ut caute conspiceretur. **E**rgo quod non videatur quod huius gemitus lachrymasque contineat. quoniam sicut patrum est gaudere pio iesu. ita patrum est flere lachrymantem iherosolimam ab hoc o sumamitis intueri. et lege librum hunc coram oculis tuis expansum in quo et si ab eterno pater omnia viuis inscripsit elementis secundum illud **I**ob. **Q**uod factum est in ipso vita erat. tamen hodie in carne scriptus interius quidem tristitia et doloribus. foris autem sicut ferro atrocissimis vulneribus laceris nedum visibilibus sed etiam palpabilibus et grossis quam indeliblebus sicut per **Y**sa. **P**rophetam. Nunquid mulier potest obliuisci infantem suum ut non misereatur filio utero sui et si illa oblita fuit ego non obliuiscar tuum. in manibus enim meis descripsi te. hic est liber quem **E**zechiel vidit intus et foris scriptum. in quo scriptum esset lamentum. carmen et ve. ve intus. lamentum foris. lamentatus enim est nedum oculis fundens lachrymas. sed etiam toro corpe sanguineas guttas. sed qualia crimina. nam et de ipso psallebant qui bibebant vinum. puto quia intus cantauit corde gratias patri pro peccatis hominis liberatione. foris promittit ore verba intrinseca doloris que ita dolorem declarabant ut non minus plena salute occultiora sacramenta pijs auribus explicabant sed ad nostrum propositum dumtaxat tractemus in quantum dolores intumescere expressere. **A**udiamus ita primam elegiaci carminis sui clausulam quas de cruce plenus cruciatus modulauit. **Z**uc. **P**ater inquit dimitte illis non enim sciunt quid faciunt solent patientes inde amplius lamentari unde plus acerbius dolent ita primum patientis domini verbum intentionis animi eius tristitia edidit atque dolor hic enim magis patitur. pro cuius oblatione primum deprecatur. **N**ouit quantum paternam maiestatem offendit peccata

De passione christi

carata impiorum que diuina offensa quam plus cunctis displicuit omnibus corporalibus penis plus affixit. de quo. **s. p. q. r.** multa sunt posita et quis pro omnibus peccatis numis doluit maxime tamen pro maioris. **M**aximum autem peccatum fuit crucifixio filii dei. Nam sicut vult beatus **A**nselmus. **l. ii. c. i.** **E**rgo de hoc. **c. p. r. i. j.** **M**inima lesio illi persone peior fuit quam peccatum omnium hominum sit malum. **E**t iterum ad violentiam ereptionem vite corporalis hominis christi. nulla inmensitas vel multitudo peccatorum extra personam dei comparari potest. Nimirum itaque de peccato suorum crucifixorum restabat pro quanto pro hoc grauissime maiestas offendebar dei. et quia peccatum non potest deleri nisi pro deum remittente culpam siue offensam ideo orat ut cesset diuina offensa pro remissione peccatorum dicens. **P**ater dimitte illi et cetera. **N**ec frustra orauit. quoniam que orauit efficaciter impetravit sic ait **L**eo ser. qui incipit **D**esiderata nobis de huius oratione potentia fuit ut predictio **P**etri apostoli ex his qui dixerunt. **S**anguis eius super nos et super filios nostros. multorum ad penitentiam corda conuerteret et una die baptizarent fere tria milia iudeorum fieretque omnium cor unum et anima una parato pro eo monachum quem poposcerauerant crucifigi. **S**ed quod non solum doloris interni sed et amoris inauditi ac benignitatis fuit ac doctrine alij sermone et temporis referuandum est atque ad cetera procedendum. **I**ob. **S**cripsit autem et pilatus titulum cause eius et posuit super crucem super caput eius. **I**ob. **E**rat autem scriptum. **M**ath. **D**ic est iherosolyma nazarenus rex iudeorum. **I**ob. **H**unc ergo titulum multi legerunt iudeorum quia prope erat ciuitatem locus ubi crucifixus erat et erat scriptum ebraice grece et latine. **D**icebant ergo pilato pontifices iudeorum. noli scribere rex iudeorum. sed quia dixit rex sum iudeorum. **R**espondit pilatus. **Q**uod scripsi scripsi secundum **T**heodorem. et ideo iudei procurabant scribi titulum intendentes pro hoc illis foris vituperare opinionem eius qui regem faciebatur seipsum ut sic pretereuntes sui misereri non valerent sed magis ei tanquam tyranno insultarent ideoque in triplici eminentiori lingua. ebraice propter iudeos in lege gloriantes. grece propter gentium sapientes. et latina propter romanos itaque pene omnibus sapientibus imperantes. verum quidem ipsi in contumeliis sollicitabant aliter quam voluerunt. pilatus exequitur ad eius scilicet laudem ac regni confirmationem. unde et pilato dixerunt. noli scribere rex iudeorum sed quia dicit rex iudeorum sum. ideo **A**ugustinus. super **I**ob. eos alloquens ait.

Sermo

Quid loquimini insani quid fieri contradicatis quod mutare nullo pacto potestis. nunquid enim propterea non est verum. quod Iesus ait rex iudeorum sum. Si corrumperetur non posset quod pylatus scripsit: corrumperetur posset quod veritas dicitur. nam et confirmando quod scripsit. ait pylatus. Quod scripsit scripsi. ut impleret scriptura. Ne corumpas tituli inscriptionem. Rex ergo et ipse iudeorum imor getiū s iudeo p circūcisioe cordis spū n lra quorū laus n ex hoib⁹ s ex deo ē. p tinentiū ad hierlīm liberā mīez mīscōiaz eternā in celis sarā spūalē ancillā et filiū ei⁹ foras de domo libertatis ei⁹ cientē. Job. Itaq; rīdit pylatus qd scripsi scripsi. q. d. qd diti diti. hec Aug. Que et in hoc dolori addiderunt. quod veritatem quā gentilis alienigena pfirmabat electus suusq; populus cui ipam tā multipliciter in pphetis nunciaverat tā iudiōse oimode impugnabāt. Job. Adhuc qd crucifixi essent eū ac ceperūt vestimēta ei⁹ et fecerūt q̄tuor pres vnicūq; militi p̄ez tunicā. Erat aut tunicā in cōsutilis desup cōterra p forū. Diceret qd ad iudicē nō scīdam⁹ eā s forciāmur de illa cui⁹ sit ut sc̄ptura impleret. dicēs. Partiti sūt vestimēta mea sibi. et sup vestē meaz miserunt sortē. Et milites quidē s fecerūt. ad lram p̄z plures xpm tunicas habuisse. q̄tuor quoq; crucifigores fuisse quorūz spoliatio dñi afflictionē adauit. Nā fm L̄rys. nō parua abiectio hec xpi erat. Quasi em̄ totaliter debonoratū et oim vilissimū in xpm hec augebāt. in latronibus aut nīl tale opati sūt. Diuidere em̄ vestimenta in condēnatis in valde vilibus sit et abiectis. et nīl aliud habēntibus fm Theo. aut ad obprobriū s faciebāt et ex q̄dam lascīvia quasi sublatione dicerēt. Quia se regē dixerat habeam⁹ sili aliquid de regis vestimentis. Etiam eo amplius dñz hec spoliatio cōnistabat. quo vestes ille quas forte suis mat̄ charissīma comparauit laboribus aut tenuit manibus cederent tam indignis. Sed nō vacant hec a mysterio que pulcre prosequitur Aug⁹. Omelia. c̄vii. sup Job. Sed ad vltiora properamus. Adhuc. Sedentes sc̄z milites seruabant eum ne scilicet euaderet aut aliquis eum de cruce viuū deponeret. sed diligentia militum et sacerdotū nobis pfuit ut maior et apertior resurgens virtus appellaret. Adhuc. Preterēntes aut blasphemauerūt eū mouentes capita sua et dicētes. Glab qui destruis templū dei et in triduo illud reedificas. salua teipsum. si filius dei es descende de

De passione christi

280

cruce. similiter et principes sacerdotum illudentes ad alterutrum cum scribis et senioribus populi dicebant. Alios saluos fecit se ipsum non potest saluum facere. Si rex israel est descendat de cruce et credamus ei. confidit in deo. liberet eū si vult. dicit em̄ quia filius dei sum. Luc. Et stabat populus expectās et deridebant euz principes cum eis. Illudebant aut ei et milites. et postq; dixerat Sitio et acerum offerentes illi et dicētes. si tu es rex iudeorū saluum te fac. Animaduertite karissimi inauditam rabidoz belui nam seuitiam naturā hominis penitus deferentē ois misericordie die et mansuetudinis exortem sup mirum videtur quomodo tantam atrocitatem in tam afflictū pium et in nullo oblatrantem hominem poterāt exercere nusq; vidimus. nec aliqui vidimus aut legimus etiā in extremo supplicio iudiciū sine mīscōia fieri quin saltem aliqua ex pre vel in ipa mortis inflictiōe q̄tum fm genus mortis et datā sententiā fieri potuit cōpassio et misericordia impenderet ad minus in verbis p̄solatoris si mun⁹ in factis potuit exhiberi. etiā sceleratissimis hoibus. patricidis aut fraticidis. ciuū aut patrie traditoribus aut quelibet intolerabilia dāna inferentib⁹. Sed ecce innocentissimo iesu qd nīl mali intulit s bona tribuit nunq; obfuit. sp̄ pfuit. ois mīscōia negat. qd em̄ nīl mali intulerit titulus ipse et illate blasphemie que crumē nullū poterāt impingere clare pbant. Quāntū nō boni tribuit. etiā in peius atrocissimis declarat. Ecce vix sermo bñdicti oris ei⁹ simē. quo oim penaz. dolor. et iniuriarū. imo matris fratru et amicorū imemor. p eis. sc̄z inimicis suis crudelib⁹. patrē atreissime interpellabat. ne illate sibi iniurie in mal' ipis cederēt. sed remitteret culpa et debita eis dānatio sempiterna. Sed nīl mora sūt. saris duriora corda. s p optimis vices pessimas reddidere. nā neq; plagis eius. nec vulneribus. nec sanguinis pfluuiū. nec fluiū. nec imminente iam morte satiari queunt magis autem omnia hec quasi modicat insufficientia paruipendentes. quem nec manibus. nec verberibus. nec spūtis attingere valuerunt. blasphemis. impropis. imisimib⁹. ac moru capitis. incredibilia furia latecebāt. qd humana abborret natura. vltimo afflicto supplicio quam poterant afflictionem superaddentes. De tribus autem insultabant de iactantia. Joban. Glab qui destruis templū dei et secūdo de potētia. Alios saluos se. et c. Et si rex isra

Sermo

el es 7c. tercio de vana fiducia ibi. *Confidit in deo liberet eum si vult. dixit em. Quia fili' dei su. Imponebant aut xpo duo. Pri- mu qz dixerat se xpm in lege pmissum. Secundū qz dixerat se res- gē iudeoz. primū tanq legi p̄trariū improbabant crucifixo dño iudei. secundū tanq romano impio p̄trariū improbāt milites romani mosaice legi ignari. qz aut aiūt. Si rex israel est. descēdat de cruce 7c. ex dyabolico loquunt instinctu. qz de hoc bea? Leo in ser. qz incipit. Expectationi vestre ait. Principes sacerdotū qz bus indulgentiā saluator petebat. supplicii crūqz irrationū aculeis asperabāt: 7 in quē manibus amplius seruire nō poterāt. lina- guaz tela iaciebāt. Et in ser. qui incipit. Eū multū modis idēz in- quit. Principes iudeoz legisqz doctores. nec p̄sciētie impietate cōpuncti nec effectū sceleris mitigati. firmis clauoz addebat telā ligūaz dicēs. Alios fecit saluos. nā sicut testat' bñs Bern. in ser. de pasca qz incipit. Uicit leo. Doler venenati serpētis astu- tia. exaltatū in deserto serpentē enēū. cui? intuitu sanent' vulnera qz inflirit. alioquin alio instigante misisse credimus vroze pylati ad ipm dicentē. nihil tibi 7 iusto illi multa em passa sum hodie p visum. ppter eū. Timebat qz iam tūc sed nunc maxime virtute cru- cis enervat' se sentiens inimicus sera ducit penitentia. Et quos instigauit ad crucifigendum instigat ad suadendum vt de cruce descendat. nouerat quātum pro salute illius populi zelum geres- re videretur dominus. propterea maliciose nimis linguas erudi- ens blasphemozum suggererat. vt dicerent descendat? credim? quasi tibi iam posset obstarē quin descenderet qui eoz credulī- tatem tantopere desideraret. sed non mouet vana pollicitatione qui nouit omniū corda: sicut nec ex probatōne 7 blasphemia. mi- tissimus omniū mouebatur sed audiamus quid ad hoc respōdes- rit christus per prophetam. Queris signum iudee. Expecta me in diē resurrectionis mee. Si vis credere maiora tibi iā opera de- monstraui. Multiplicauī signa sanitatis. p̄fecti heri 7 pudie. hō- die habeo consummari. An non erat maus quod vidistis e cor- poribus obsessis erire malignos 7 e grabatis suis erilire paraly- ticos. qz e manibus meis vel pedibus resiliere clauos quos infu- xistis. Sed patiendi est tempus. non est faciendi. et passionis tempus sicut frustra preuenire conatus es. sic nec poteris impe-*

De passione christi

281

dire si adhuc generatio praua 7 adultera signū querit. non ei da- bis signū nisi Jone pphete. non signum descensionis. sed resur- rectionis. hec Bern. Chrysost. Omel. xij. Considera inquit nūc vocem filiorum dyaboli quomodo imitantur paternam vocem dyabolus dicebat. Si filius dei es. mitte te deorsum. 7 iudei di- cunt. Si filius dei es descende de cruce. et credimus tibi. de quo erroris fonte iudei. inquit Leo sermo. qui incipit. Expectatōi ve- stre. de quo inuidie lacu taliū blasphemiarum venena potastis. Quis vobis magister tradidit. que doctrina p̄suasit qz illū regem israel illū dei filiū credere deberetis. qui se crucifigi non sineret. aut a p̄firiōe clauoz liberū excuteret nō vobis hec legis myste- ria nō pascalis obseruatōe illud habūdeqz legistis qz ad detestabi- lē vestri sceleris impietate. 7 ad voluntariā dñi p̄met passionez Jpe em p Ysa. loquit. Dorūz meū dedi ad flagella. maxillas au- tē meas ad palmas faciē aut meā non auerti a p̄fusiōe sputozū ipe p dauid. Dederūt inquit in escā meā fel. 7 in siti mea potaue- rūt me aceto. et itez. Circūdederunt me canes multi p̄filiū malis- gnantiū obsedit me. Jfoderūt man' meas 7 pedes meos. diuine- rauerūt oia ossa mea ipi nō p̄si. 7 in spe. m. diui. sibi ve. me. 7 sup- veste meā miserūt fortē. Nec legistis. dñs descender de cruce sed dñs regnauit a ligno. Et beatus Ambro. tractans idē verbū. Si rex isrl es 7c. ait. Stulte 7 cece grex sacerdotū nunquid im- possibile est ei de paruo stipite ligno descendere qui descendit a celoz altitudine. Nunquid tua vincula possent illū tenere. quez celi non possunt capere. non venit vt se liberaret. quia sub serui- tute non erat. sed vt nos de seruitute redimeret. verū tamen frau- dulenta est eoz promissio. descendat 7 credimus. Ait Job. sup- Ath. Athaus fecit surgēs de sepulchro 7 nō creditis. nūc si d- cruce descēderet nō crederet' b̄pm euidenter pbat pecunia pro- missa custodib? 7 resurrectione vt dñs resurrexisset a mortuis nega- rēt 7 ab aplis furatū ipis dormiētib? mētirēt. vt dic Athb. vlt. ideo qz mīdēs dolositate iudeoz. Leo ait ser. qz incipit. Eū multis- his vocib? vestris. Si rex isrl es 7c. Stult' 7 blasphemus reddūt oia electa nūc 7 vnā sil' i vno sniaz ferūt. celū. terra. sol. sidera qz idē- gnos vos suo ministerio p̄stans terribili motu insolitoqz defe- ctu tenebras mūdo vestre cecitātē onidūt. s. ecce nō sap' fuit salua-

Sermo

torē nostrū irriden et blasphemari a cedētib? et obseruātib? eū a p
tereūtib? a pncipib? scribis et seniorib? a pplis stantib? et expectā
tib? a militib? et gētib? tāq obprobriū hoīm et plebis abiectōez
nobis et irrisorijs signis q nō nisi vilissimis solēt exhiberi psois nī
si etiā i maiore sui despectū a sceleratissimo hoīe ad mortē dāna
to sili pena crucis laborāti p suis latrocinij morituro auctori
vite sibi isultaret. nā Zu. vn? d his q pēdebat latrōib? blasphemā
bat eū di. tu es xps saluū fac temetipm et nos. q nō mat. et mar.
impropabāt ei et cōuiciabant breuit hūc locū pstringētes plura
lē numerū posuerūt p singulari quō fieri in scriptura insolitū nō
est. vt declarat Bed. sup Zu. Aut locuti sūt mō quo factū vnus
refert ad plures quō societas dī aliquid facere dū vnus de socie
tate hoc facit. vt dicit Zy. sup Mat. vel fm Hiero. Primovter
q latronū blasphemauit. sed alter videns patientiā xpi et signa
in rebus insensibilib? in xpm credidit. priorē blasphemā sequē
ti cōfessione. alteriusq correptōe emēdauit. Nam ei q in blasphe
mia pscuerat. Luc. rīdēs aliter increpabat eū dicēs. Neq tu
times dñm q in eadē dānatiōe sum? nam digna factis recipim?
hic nō nihil mali gessit. Benigne quidē suscepit dñs. nec repudi
auit latronis cōfessionē et excusationē. s qd? putas meror aīaz nō
stri saluatoris obui. vt in tam innumerabili populo qui ad diez
festum simul et ad crudele spectaculū cōuenerat. non inter ami
cos. non inter tot p eum a varijs languoribus sanatos. etiam a
morte suscitatos: Nemo inuentus est qui p dño paciente respō
dere ausus est et veritatē publice cōfiteri. vere oēs declinauerūt
simul inutiles facti sunt. nō est qui sciat bonū. nō est vsq ad vñū
scz latronē apud mundū quidē reprobātū. sed non apud deū. Et
certe contumelia est principis. sed p eo vilissima psona respon
det. et loquit. Sed dominus vniuersorū latronis publici excusa
tione est contentus. Ifortior fuit latro ille primo discipulo q pu
elle vilissime minas tolerare non valuit. Nam vt Chrysost. ait
Dmel. x. Spemens tormenta vndiq pplm inspiciens circūstā
tē. clamantē ingenti rabie ardētem non timuit. nec crucifixi vti
litatem que videbat insperit. sed fidei oculis bec cuncta trāsīuit.
et humilibus cogitationibus celoz dominū exaltatū pura mente
cognouit. et ipius misericordiam in cruce flagitauit dicens ad ie

De passione christi

282

sum. Dñe: memento mei dū veneris in regnum tuū. Leo in ser. q
incipit. Exigit fides. Que istam fidem exhortatio psuasit. q do
ctrina imbuit. quis predicator accendit. non videbat prius acta
miracula. cessauerat tūc languentius curatio. cecoz illuminatio.
vniuersatio mortuoz. ea ipsa que mor erant gerenda non aderāt
et tñ dñm cōfitef. et regē: quē vidit dñi supplicij esse confortē. bec
ille. Estimo q verbū emissū p siderauit. quo p suis crucifixorib?
actuq in eū inhumane frementibus salutē poscens patrē exora
uit quod legem et homines excessit conditiōe. siquidem. dictū ē
antiquis. Dilige primū tuū. et odies inimicū tuū. Dñs nō in cru
ce primū dilectionis effectum inimicis impendit in quo plus ali
quid q hoīem esse cognouit. quo tam potenter in bono oīm suo
rū inimicorū seuitiā vicit. Ifacile q veniā impetrare posse cōfidit
apud eū dū peteret. quē tam misericordem non petentibus: imo
iam iamq seuitibus comprobauit. nec frustra qn cōtinuo au
dit a dño. Amen dico tibi. Hodie mecū eris in paradiso. non illo
terrestri de quo electus est Adam. nec celo empyreo quo nemo
venit ante ascensionem meaz sed in paradisi beati fructiōe. Nā
fm Bed. sup Zu. Vita est esse cū christo. quia vbi christus ibi re
gnum. hanc em beatā fructiōe patres in limbo statim post chri
sti mortē habuerūt. quo anima christi a corpore separata descen
dit ad eosq buius latronis anima eiusdē particeps beatitudinis
hodierna die descendit. Et beatus Ansel. Eredo dñe credo cer
te. vbi tu vis. et vbi tu es. ibi paradysus est et esse tecum hoc est ef
se in paradiso. Quō venerabilis ille confessor et gloriosus mar
tyr recū fuit p totū illud hodie et postea oī tempore. Excedit au
tē iquit Leo papa ser. qui incipit. Exigit fides humanam conditi
onē. Nec ista pmissio et nō tam de ligno crucis q de throno cre
ditur potestatis. Ab illa altitudine premium fidei dat in qua cy
rographū humane trasgressionis aboletur. Ecce fm nostri sal
uatoris verbum in cruce. platum oīm p solatiōe ac gaudio plenū
et a desperationis baratro liberās etiā in veteratissimos peccā
tores nihil in se habēs asperitatis vel amaritudinis. et hoc qdēz
nobis quid aut chasto putamus ne dulcē habeat vocē aut non
sine cordis sui suspirio sine grandi tristitia emissa. certe mimesi
cut nec verbū primū. Quis em dubitat valde pmissatū dñm. p

Sermo

eo pro quo sponte tanta subiit tormenta. homo aut suo peccato deum offendit. sibi paradysum et terrestrem et eternum perdidit. et pro vira perpetua mortis miseriam acquisiuit. pro quorum recuperatione tantum dira supplicia ac mortem auctor vite sustinuit. Sicut ergo in prioribus verbo quo diuinam offensam remitti postulauit supmodum de ipsa offensa doluit. ita et nunc cum perditam hereditatem primo omnium huic latroni promisit et persistit de eius amissione quantum ad totum genus humanum inrensissime tristabat. Nec mirum cum ob eandem causam suscitaturus Lazarum spiritu infremuit ac lachrymas multas fudit. Sed nec temporalia damna et penas inimicorum suorum ciuitatis scilicet hierusalem discipulis suis commemorari poterat nisi cum singulis arq; sicut et de his supra. Tunc ergo fuit domino hanc felicitatem vni polliceri quasi pegrino et aduene et eam non sine sua morte reddere quam sua culpa perditam velut hereditatem propriam totum genus humanum possidere debuit gratis sine labore. Adauit dolor dominum quod fructus passionis tante tam actu exhibere in vno solo apparuit. quem licet acquisiuit. tamen alium amisit. Si quidem lucratus est dominus latronem. Et perdidit discipulum perditorem. Sed et inde amplius lugebat corde quam venia huic latroni misericorditer et facile concessa quod cunctos accedere et ad ciuitatem accedendum cum gratia actione sine mora ad eum tam partem suscipere debuerat allicere plurimis ingratum erat futura occasio differendi penam et damnabilis prescriptio quod hac facilitate venie latroni in extremis concessit stulte et ingratissime peccata sua permutant in finem. Ob hoc iusto dei iudicio nec in extremis penitentiam quam usque tunc sponte distulerant habituri. Sic ergo salus vni per occasionem fuit domino plurimorum occasio quidem nostra malicia accepit tam non illius benignitate data. Sicut ergo ea etiam que videbantur domino consolationis aliquid afferre tristitia augmentabant. Sicut et dilectissime matris presentia aliorumque eius mortem dolentium amicorum. De quibus Iohannes. consequenter ita dicit. Stabant iuxta crucem ihesu Maria mater eius et soror matris eius Maria cleopha et Maria Magdalena. Solet tribulatio refrigerio esse amicorum presentia dum ab eis consolatio aliqua speratur. Sicut dicit Salomon ecclesiastes. iij. Ne soli quia si ceciderit non habet releuantem. Melius est ergo duos simul esse quam vnum habere cum emolumentum societatis sue. si vnum ceciderit. ab altero fulciet. Sed tristissima fuit hec

De passione christi

283

presentia et matri stanti et filio pendenti. Adeo quod usque hodie eius deuota memoria potest esse resolueri in lachrymas durissima que quod corda. Sicut in Omelia. solenni Rufi episcopi superstabat scribit. In his inquit verbis ineffabilis quedam virtus abscondita manet. quod tam potens est ad resolendum fidelium lachrymas in celestem dulcedinem ut si etiam durissimus aliquis stupende passionis domini ibe su lectionem auditam sicco corde et vultu pertransierit. cum ad hec verba ventum fuerit in quibus recitat illi benedicite virginis iuxta filii sui crucem statio. morietis filii ad matrem respectus et alio curio. finalis illa recomendatio illa denique illius matris a suo filio deslenda sepatio a lachrymis se continere nequaquam possit. Transcremus et nos paulo diffusius hec eadem verba si forte cooperante eiusdem filii et matris gratia mentes nostra ad compassionem valeat uberius exhortari. Stabat itaque ait Iohannes iuxta crucem Iesu mater eius vere semper hec mater stetit mente et corpe et mortu siue gestum bonestare. Siquidem mente a fidei integritate charitatis perfectione virtutum culmine nec aliquis cecidit nec descendit. Nam ut Bernartus ait ser. cuius principium est. Signum magnum. Defectus ois sub ea et quicquid fragilitatis seu corruptiois est excellentissima quodam sublimitate per ceteris omnibus excedit et supgredit creaturis. cuius oia tam excellenter irradiata noscuntur ut nihil in ea non dico tenebrosum sed nec obscurum saltem vel minus lucidum. sed ve tepidum quidem aliquid et non feruentissimum liceat suspicari. hec Bernartus. Sed nec ipsa fide eius integerrima nec charitatem feruentissimam nedum ad filium sed et proximum. Immo sensissimos ad lictores filii sui crucifigeros in horrenda mortis sue hora. aque multe tribulationis extinguere ac compassionis flumina obnuere potuerunt. Stetit et corpe que sola amicis cunctis timetibus discipulisque eo relicto fugientibus infirmis quos curauerat turbisque quas miraculose pauerat mortuis quos suscitauerat non comparatibus. ceteris vero insultantibus ac irridendo blasphemantibus non fugit non deseruit. sed parata morti cum filio imprenita ac immobilis fideliter assistebat. ut vere de ipsa intelligi possit illud Ecclesiastes. i. Generatio preterit generatio aduenit. terra autem in eternum stat. Generatio preterit quoniam petrus cum ceteris ecclesie principibus fugit. Generatio aduenit quoniam latro propter suam fore facta suspensus audiuit hodie mecum eris in paradiso. Terra autem

Sermo

illa benedicta que vite fructu prulit. in eternu stat immobilis. neq[ue]
q[ua] moriente recedens que nusq[ue] dereliquerat viuente. hanc mas-
tris immobile statione p[ro]videns p[ro]pheta ysaas. cu[m] dñi derelictio-
ne in passione sua describeret in p[er]sona dñi dicens. Torcular cal-
cavi solus nō est ausus dicere q[uod] de gentib[us] nō est hō mecu[m]. sed res-
tricti dixit q[uod] de gentib[us] nō est vir mecu[m]. q[uod] viris fugientibus q[uod] ti-
mentibus sola mater fideliter stabat affectu cōstantissimo deside-
rans mori cū filio. Hinc br[un]s Ambro. sup[er] Luc. Cognouerat p[er] fi-
lij mortē mundi redēptionē. Aula regalis putabat se q[uod] sua mor-
te publico muneri aliquid additurā. Sed ibi nō indigebat adiu-
tore ad o[mn]i redēptionē. q[uod] dicit. factus sum sicut hō sine adiutor
nō inter mortuos liber. Suscepit quidē matris affectu s[ed] nō que
fuit hoīs auxiliu[m]. h[ic] Amb[rosius]. Stetit et virgo pudicissima gestuū bo-
nestate. q[uod] vt in D[omi]n[ic]o. sup[er]stabat dicit in rāta cordis amantudine
ne cū sc[ilicet] corde tā amarū dolorē gestauerit sicut de tali morte tal[is]
vnigeniti merito debuit nihil indisciplinatu[m] egisse legi. nihil fe-
dū. nihil indecēs extenus gessisse nequaquā obliuiscēs in tant[is] an-
gustijs q[uod] fidei catholice q[uod] virginalis pudicie. Dolorē em[en] suū in
cōpabile q[uod] fides quā de filij sui resurrectione habuit tempauit
cūq[ue] ne deficeret. q[uod] modestia puellaris ordinauit ne indisciplina-
tū quid cōmitteret. Unde recte iuxta crucē nō iacuisse nō cecidis-
se nō sedisse sed stetisse p[er] eū qui vidit q[uod] testimoniū p[ro]hibuit decla-
raf. Et reuera mirū valde est quōd tor dolorib[us] repleta. tor cordis
vulneribus sauciata toties Symeonis gladio fm aiaz transira-
stare potuit. dū vnigeniti sui sudorē sanguineū durā captiuatio-
ne ligatione colaphizatione cōspuitione illusionē sanguinolentā
flagellationē spinosam coronationē iniustā cōdēpnationem q[uod] la-
tronis p[er]fati liberationē vel vidit vel certa relatione didicit dum
medio latronū sub crucis patibulo recurū frementū armatorū
impellentū p[er]cutientū trahentū varijsq[ue] modis vnliter affligē-
tū a turba ductum ad mortē obitu[m] excepit aut querula voce seq[ue]-
batur dum in loco caluarie euz expolian vestesq[ue] inter lictores vi-
lissimos partiti q[uod] sorte diuidi virginē quoc[un]q[ue] carnem totam lace-
ratā nudā rubricatam cruci cōspexerat applicari. Dumq[ue] atro-
ces malleor[um] pulsus q[uod] clauor[um] manus pedesq[ue] cruci cōfigentiu
sonos sed q[uod] membror[um] tenerrimi corporis fragorē et nimia tensio

De passione christi

284

one causatum audiuit. dū deniq[ue] p[re]ciosissimi sanguinis fluēta de
manibus pedibusq[ue] dilectissimi filij vsq[ue] in terram vidit largiter
diruari. prulit vtiq[ue] tor vulnera in anima quor[um] filius corpalia
senserit incōmoda. Aditum itaq[ue] sup[er] mirum quomodo in tan-
ta cordis anxietate in tanto dolorē torrente non magis exanimis
iacuit q[uod] tristi vita stetit. Lredo pie q[uod] sup[er] nature potentiam solo
filij miraculoso beneficio viua stetit. q[uod] tor dolorē moribus ple-
na fuit morieb[is] at viuens que viuendo sustulit dolorē morte cru-
deliorem. Sed nūc audiam[us] locū vbi steterat tristis mater. Stas
bat em[en] iuxta crucē. Quid tibi et cruci virgo sancta. mūdi domia
gloria angelor[um]. Que participatio despectionis loco cū dei tem-
plo. Que cōuentio plane maledictōis et armarij bñdictōis. Que
societas patibuli cū miscōie matre. Aut quis consensus suppli-
cij malefactor[um] puritatis speculi virginis. Rem a seculo inaus-
ditā in loco damnator[um] ipsis etiā carnificibus horribili virginez
delicatissimā pietatis thesaurariar[um] celoz[um] reginā inuenire. Sed
virgo prudentissima que nō nisi festina p[er]git virentia p[er] montana
in ciuitatē iuda nō stat p[er]manēs i loco caluarie sine cā bz grande
aliquid proculdubio in tam indebito sibi loco. quod vtiq[ue] mani-
festare non distulit qui simul stetit et vidit. cum addidit Jobānes
Stabat inquit iuxta crucē Iesu. Audiuimus prius altissimū dñi
Ihesu paupertatē ab omi rerū possessione expropriatam. Sed
ecce inuenimus eum aliquid tanq[uam] suū possidentē. crucem scilicet
ait em[en] Jobānes crucem Ihesu. Hanc em[en] licet dñs Ihesus non
fabricauerit eā. tū in p[ro]p[ri]is hūeris de hierusalem exportauit. Si-
cut de illo p[re]dictū fuerat. cui[us] imperiū sup[er] hūmentū eius. Ysaie. it
Ipse eam q[uod] non alius inhabitauit. non quidē ad cōmodū sed ig-
nominia q[uod] suppliciu[m]. nō itaq[ue] i merito stat iuxta crucē tū tanq[uam] iux-
solā filij sui p[ro]prietatē. Et q[uod] tres erāt crucifigi. duo vic[us] latrones
hinc et hinc. in medio nō ibesus. Si in campo Adaria remotius
stetisset. licet p[ro]p[ri]e. nō tamen iuxta ibesu crucē magis stetisse dice-
retur q[uod] iuxta crucē latronū. Nunc aut[em] non ociose dicit. q[uod] stabat
iuxta crucem non q[uod]libet sed ibesu. vt q[uod]rum illi cruci medie vici-
nabat ostenderet. q[uod] ad differentiā aliarū que non multū dista-
bant iuxta illā stetisse p[ro]hibet. Stabat ergo immobilis illa fidei
colūna iuxta crucē ibesu. Qui vn[us] et idē sibi pater est et fili[us]. ipse
b ij

Sermo

idem sibi sponsus et dominus. ipse eius natus et eius deus. Quia scilicet in illo uno omnia habens eum dimittere non debebat. Quondam illum amiserat non nisi per triduum et cum merore circumiens pericos iuda in cognatos et notos donec inueniret quesivit. Nunc autem inter notos eum querere amplius non optuit quia sacro testamento eloquio stabat notus et a longe. Lu. xxiij. Et quidem necesse habuit ut staret iuxta crucem ibi immobilis. quoniam si a principio cum ceteris recessisset et nunc visura filium redisset quod ei indicasset quod eum novisset. Jam enim summi sacerdos facies mutata fuerat nec solite claritas vestigium proferebat. Jam et vestis quam indui consueverat eum demonstrare non poterat. quoniam ecce stat nuda in cruce caro illa sacratissima proprio cruore respersa. Integrum corpus filii sui nouerat quod egressum de virginali utero matris integritatem non minuit sed sacravit et ecce minime sibi quam matri precens crudeliter per fossum est dilaceratum et laniatum. Eliderat manus illas semper aut benedicentes. aut infirmos tangentes. aut aliquid pietatis exercentes. sed ecce confixi sunt. Audire consueverat de ore illo aureo super celestia spiritus consolatoria et vite verba. Et ecce per angustias mortis clamar valde. Deus meus. Deus meus. ut quod dereliquisti me. Aude spiritus inspicere vultum illum diuinis radiis fulgidum valde sibi amabilem ad contuendum. et ecce inclinatus exaruit et expalluit. Hinc lividis hinc spuris illitus hinc cruentatus. Propter hanc itaque flebilem miseramque filii sui imutationem si paululum reliquisset postea tanto pluciter alteratum non novisset. Adhuc igitur concepto consilio dicebat in corde suo. ut scribit in Omel. super stabat. Stabo et expectabo mortis sententiam quam Pilatus feret in dilectum unigenitum filium meum. Sequar a tergo egredientem de hierusalem. aspiciam lacrimosis oculis quo ducat videbo quod expoliet. Considerabo graui corde quod perforat manus et pedes nati mei vni quod eum affigerit patibulo engat in ligno et cum his omnibus pactis recesserint et perculserint non appropinquantes ei tanquam maledicto pendenti in ligno. Accedam ego propius et stabo iuxta crucem mei iesu. Amplectar lignum illud brachiis. deosculabor labiis. rigabo lacrymis. et quia mori non licet cum eo. infigam tamen oculos in suspensum filio meo. aspiciam quomodo de hoc mundo exeat que sola vtriusque noui quod in hunc mundum aduenient. non deseram morientem quem viuente nullo dereliqui. Quod desiderabile et dulce mihi foret pro eo mori in cruce vel saltem

De passione christi

cum eo. quod cum negat meo cordi mestissimo iuxta crucem stabo. Et vere digna tanto filio matris tante assistentia. Stat quidem deorsum in terra dominus Ihesus in loco maledicto caluarie. et sedet in throno sursum in virtute omnis creature uno in tempore stat in cruce et sedet super cherubin. stat solus et pene nullus secum in terris. cui sursum sedenti milia milium ministrant. et decies milies centena milia in celis. Si ergo ex antiquo patris consilio ita stare in cruce iesum decuit. quis dignius sic stanti societatem exhibet in terris. quam illa quam suo consortio dignam iudicauit in celis. sole amictam lunam pedibus calcantem. coronam stellarum duodecim in capite gerentem. Vere congrue assististi sibi pia mater cunctis deserentibus qui olim ad te solam venire dignatus est dimissis creaturis omnibus hic enim est indomitus ille unicornus omnibus incomprehensibilis. qui dudum agitatus et quasi fatigatus sanctorum patrum desiderijs altiusque suspensibus semetipsum continere non valens. tandem in gremio tuo virgineo captus est. Et ecce vicem reddidisti vtriusque tali dignationi ille se tibi dedit derelinquens omnia. nunc autem omnibus eum derelinquentibus intantum ut etiam de cruce clamaret an eum pater derelinqueret. Tu bona genitricis permanes tu stanti in cruce iuxta crucem stando societatem miserandam exhibes. patiens ibi inuisibiliter in spiritu et mente quicquid ille passus est visibiliter foris in corpore. hanc eius ineffabilem tristemque passionem evangelista subtiliter designans non proprio nomine sicut mulieres eam comitantes exprimit. Sicut enim ait. Stabat iuxta crucem Ihesu mater eius et soror matris eius maria Cleopha et maria Magdalene. Sed nomine officij totius pietatis et copassionis quod est mater eius. cuius et Iesu unigeniti sola sue carnis substantia cooperatione sancti spiritus in virginali utero vestiti. a deo percussi ab hominibus humilitati despecti velut virorum nouissimi in cruce extenti obprobrijs saturati. doloribus ac plagis crudelissimis repleti morte turpissima iam tamque consumens diu tam dulciter ab ea nutriti totiens amplectati. totiens exosculati feruentissime super seipsam et vniuersa castissima charitate dilecti suamque presentia obedientia filiali reuerentia conuersatione. verbi gratia exemplis delectantis et omnem diligibilitatis rationem semper vtramque naturam habentis super omnia bona mundi. Nunc autem a deo percussi efficacius breuiusque virginis dolor describere non

potuit q̄ dicendo. Stabat iuxta crucē Ihesu mater ei⁹. Valde dolorosum est matri audire mortē filij. magis dolet si hunc morte horribili nouit interfectū. magis dō si in eius oculis hūc p̄tingit vulneribus dissecari. **Q**uod intollerabilis fuit tristitia hui⁹ tenerrime matris que penis horribilibus et inauditis filiū ante oculos suos p̄ singula mēbra cruciari videt ac morte turpissima ac dolorosissima p̄sumari. Adde q̄ talis erat filius vnigenitus. scz creator suus. pater suus. deus suus. sponsus su⁹ b̄ticator su⁹. amator su⁹. et bis a quo habuit eē viuere b̄n esse corp⁹. aīaz n̄tutē sum mū matris dignitatis honorē cum decore virginali et gratiarū plenitudinē. De quo b̄n̄s Ansel. ait. Dñā mea quos fontes dicā erupisse de pudicissimis oculis tuis. cū attēderes vnū filiū tuū innocentē corā te flagellari. ligari. mactari. et carnē de carne tua ab impijs crudelitē dissecari. **Q**ue matris dolores vebementer adauxit q̄ in tantis cruciatibus auxiliū nullū prestare potuit. Siquidē videbat corpus filij vulneribus plēnū nec poterat linire oleo aut ligare panniculo. vidit carnē ei⁹ cruore rubricatā. nec poterat linteis extergere. vidit oculos lachrymas fūdere nec poterat desiccare. vidit sanguinē in terrā defluere nec poterat colligere. videbat sitientē nec poterat potare. Audiuīt derelictū nec poterat p̄solari. vidit caput eius pendulū nec poterat sustentare. audiuit iniquorū blasphemias nec poterat excusare. vidit tandē expirari nec poterat cōmori. vidit mortuū nec poterat osculis et amplexibus p̄rectare. **Q**uod tristissima ac materna viscera. q̄ta fuit intra vos cōmotio. dū dissecaret̄ vt ouis. et distenderet̄ caro illa sacrosancta que intra vos tā dulciter cōpacta est q̄n etiam ad solā mortis imaginationē matris illi⁹ viscera cōtremuerūt cui⁹ filiū Salomon scindi iusserat vt exclamaret q̄tinus p̄tendēti sibi uicē integer redderet. Tu autē si in celū clamasses vt integer seruare f̄ ille optim⁹ filius tu⁹ q̄d p̄fecisses cū vniuersi te circūstātes leuis vocibus exclamarēt. **C**rucifige crucifige. Tolle tolle. reus es mortis. Si hūc dimittis nō es amicus cesaris. Ideo dolor q̄ a matribus ceteris signis expressis exteriorib⁹ p̄tēns refrigeriū accipis tot⁹ intra cōuersus ineffabiliter tua viscera cōmouit. De quo b̄n̄s Hieron. in ser. de assūptōe tractās illud Symeonis. Et tuā ip̄ius aīam p̄transibit gladius ait. **C**onstat q̄ alij sancti

et si passi sunt p̄ christo in carne. tamē in aīa q̄ immortalis est pati non potuerunt. Beata dei genitrix q̄ in ea p̄te passa est. que impassibilis habet. ideo vt ira farear q̄ sp̄ialiter et atrociter passa est gladio passionis xp̄i. plusq̄ martir fuit. **E**t q̄ plus oībus dilexit p̄pterea et plus oīb⁹ doluit. tantū vt aīam eius totam p̄transiret et possideret vis doloris ad testimoniū crumie dilectionis. **N**imirū eius dilecto amplius fortis q̄ mors q̄ mortē xp̄i suā fecit. beatus Hieron. Damascē. etiam de hoc matris interno dolore ait. Beata mater dolores quos effugit p̄tēns hos in christi passione sustinuit a materna cōpassione viscera laceratōe tolerans dū quem deū cognouit p̄ natiuitatē hunc vt maleficiū interfectum. **V**ere dicere poterat illud Ruth. 1. Nolite me vocare noym. id ē. pulchrā. sed vocate me mara. hoc est amaram. q̄ valde amaritudine me repleuit omnipotens. **S**uper ineffabiles deniq̄ compassionis dolorem nō modice tristabat de ppli sui execratione ac reprobatōe ac p̄tēpti dei quo etern⁹ pati filij sui iniusta morte ab electo quondā populo est offensus. **S**i em̄ paulus de hoc tristitia magnā habebat fm̄ illud Roma. ix. Tristitia mihi est magna p̄tinuus dolor cor dis mei. **O**ptabā em̄ ego ip̄e anathema esse a xp̄o p̄ fratribus meis q̄ sunt cognati mei fm̄ carnē. **A**ldulfoforti illa miscēie mater q̄ erat maiore charitate plena afficiebat maiori cōpassione. Sed inter hec charissimi q̄tū vniuersus matris dolor et tristitia in filiū cruci p̄firiū redundauit aduertamus. **I**ssugunt discipuli vin robusti i ip̄a nocte pane celesti q̄d cor hominis confirmat refecti christi future ecclesie colūne. **S**tāt iuxta mater reuera plena merore cōplossis manib⁹. lachrymantib⁹ oculis q̄rula voce. hūc rubor et p̄fusio. hūc de matris dolore ingens cōpassio. **Q**uis vnq̄ filiorū ita matrē dilexit quō Iesus. **A**ldaria quam priusq̄ cū p̄cipet et pareret creauit et ab eterno ex vniuersis creaturis in matrē elegit. q̄ nō maternali auctoritate aliqui sibi imperauit aut vbo exasperauit s̄ velut humilis ancilla dulciter ac dulcissima sollicitudine spū p̄ter et corpe deseruiuit. **H**ui⁹ tam dulcē ac dilecte matris ineffabilis tristitia dolor et desolatio clarissime agnita q̄ putas filio optimo dolore attulerit atq̄ mentē eius repletē tristitiam adauxit. **A**ldēsurā hui⁹ doloris fuit sine dubio magnitudo amoris. De quo in Omelia superstabat ita dicit. **D**

Sermo

dolores inextinguibiles. *De ineffabili reciprocatione sancti amoris filii patiebatur et valde ac nimis patiebatur mater compassa et vni genito patenti. filii recopassus est matri copatenti. Tantus enim fuit impetus passionis domini ihesu ut qui torrens ipsum patientem dolor impleuit. eoque impleto in matrem efflueret qui si impleta in ipsum filium patientem passio quodammodo redundare ut impleteret quod. Eccl. i. scriptum est. Ad locum unde exierunt flumina reuertuntur. credo doloris filii et assistentis compassione matris sensum excessisse sue corporee passionis. in cuius argumentum in tantis penis expositus iam iamque moriturus quasi oblitus vtriusque pene. scilicet et crucis et mortis ad matrem deflecteret intuitu quasi se neglecto matrem succurrebat ac de fidei ministro qui post suum recessum ei seruiret consolaretur ac seruaret paternam sollicitudinem prouidebat. Nam sequitur. Cum vidisset ergo Iesus matrem et discipulum quem diligebat. Dicit matri sue. Ecce legistis optimum in carne quam de honorandis penitibus dudum dederat legem tandem homo veniens non soluit sed impleuit. Nam matrem suam quam duos minor esset obediendo per omnia honorauit. Sicut scriptum est. Descendit cum eis in nazareth et erat subditus illis. Marie scilicet et Ioseph. Nunc autem pater ille putatur mortuus apud quosdam creditur licet alii oppositum opinentur. ut Ambrosius. Idcirco matrem suppositam honorat honore quo maior non poterat cogitari. Confixus namque cruci et in ultimum pene ipsum constitutus cum nullum membrorum suorum iam liberum haberet versus oculis exceptis et lingua. De utroque matrem seruire dignatus est respondendo scilicet et alloquendo. Si quidem efficaciores nuntii cordis oculi sunt et lingua qui utraque ad matrem dirigit ut profecto videret quod tunc ipse eam in suo gestaret corde iam de hoc mundo exiens quem ille in suo susceperat corpore intransit in hunc mundum dixerat olim per Ysaia prophetam. Iuxta ad quem respiciam nisi ad pauperulam et committam ipsum ac timentem sermones meos pauperima fuit mater que usque tunc nihil nisi filium habuit quem per diuicias omnibus computauit. Illam nunc amittit ideo omnibus perditis mestissima et pauperima manet. Abierit hanc ergo vidit de qua visione ita in Omelia. supstabat exclamando scribit. *De vere stupendum visionis miraculum. De gemendum certamen oculorum quod vidisses in oculis ihesu domini. In vno eodemque tempore illi beati oculi festinabant ad mortem et sese retorquebant ad matrem. Natus eos mortis iam clauderat et impellebat ad defectum vis amplexus apparuit**

De passione christi

matris ad aspectum. Jam anima sacrosancta ab oculis se cepit abstrahere et ipsi pallentes et iam pre mortui a dilecta matre se non poterant continere. *De quod profunde infixus est finalis huius visionis radius in corde tuo mater sancta quo te mundum dominus iam moriens intueri dignatus est. Reuera sagitta fuit que non modo cor tuum vulnerauit sed et Symeonis gladii qui anime tue intima pertransiuit. De quod plena singulorum supfusa doloribus lachrymantes oculos sursum direxerant ut in horrido patibulo filium morientem filius et te respiceret videres. De quotiens ad illa inimica vulnera pudicos oculos tuos credens eleuasse si tamen eos aliquando deflexisti si tamen pre nimio lachrymarum fluxu illa poterat intueri que tua visio tantum illum vulnerabat quantum illius tua precordia penetrabat. Sed nunc quomodo lingua matri seruicis paterna prouidet sollicitudinem audiamus. Ait enim matri sue. Mulier. Ecce filius tuus. Posset hoc verbum non incongrue de seipso dictum intelligi. quod dicitur. Olim cum a me miraculorum initium in nuptiis chana galilee peteres. quasi repellens dixerat. quid mihi et tibi est mulier ut ostenderet quod naturam diuinam que attrixit est miraculorum tecum quem non haberes sed illam a patre meo per generationem eternam accepissem. designans nihilominus horam aliam in qua ostensurus eram id quod tecum continue de te acceperim. Et nunc venit hec hora mea. nunc ergo fateor me filium tuum. Ecce vide multum mihi iam et tibi mulier commune est. Ecce filius tuus. ecce quod operacione spiritus sancti cocepisti. quod virgo in gaudio peperisti. quod nutriti. Caro hec est hoc corpus coram oculis tuis tam horribiliter percussum extensum laceratum perforatum nihil hic patitur diuina natura sed quod tu dedisti tu genuisti. id est humana sustinet passionis rotam pondus. verum huic intellectui sequens littera non coheret. Ad litteram ergo non de se sed Iohanne euangelista loquebatur. quod dicitur. Ego semper tibi subditus eram. ego te seruabam. ego tibi seruebam. Nunc autem exaltatus a terra te desero. tunc priuans me tuo subdito ministro defensore et filio. Ideo hunc quem per ceteris diligis sua castitate virginali ac super angelice tue puritati congruentem tibi quasi alterum me in famulum custodem et filium trado. per cuius presentiam de mea absentia consolens. Eodem affectu eum diligas. eadem patientia supportes. eadem diligentia sibi prouideas quasi vnicus tuus esset. Ad Iohannem autem ait. Ecce mater tua. quod dicitur. Tu me par-*

tre fidelissimo spoliatis. et ego genitricem meam charissimam in matrem
tibi tradito quam eodem affectu dilige et venerare eadem confidentia quic
quid volueris ab ea postula. eadem benivolentiam ab ea expecta.
quam solet virginis a matre sua. quod autem dominus matris nomine tacito
persequenter huic serui nostrum. id est mulierem appellat. Ideo fecisse
credendum est ne per matrem nominis atque amoris tenetudine guardet
genitis animam. ac videns filii passionem et audies matris nomen doleret
amplius. De quo Chrysostomus ait. *O bone ihu qui matrem tuam dulcissi-
mam quam te tam diligenter nutruisti. reuerenter tractauisti. dulciter lactauisti.
adeo indulget alio queris. Mulier inquit et cetera. Sed ideo hoc factum cemo ne
matris dolor amplius excitares. Tunc enim non erat ipse eam dulcem al-
loquendi. nec matris nomen exprimeret. Quia si ipse sibi dulcis locutus
fuisse. credo quod cor virginis crepuisset. Sed ut interim de Iobeleilea
mus. Quamvis putamus fratres cor virginis non habere filii seipsum subtraheret
et alium subrogaret doloribus cumulauit. Si ex nostri cordis duntaxat
non sentimus. saltem ex scriptis patribus audiamus. Ait enim Anselmus. *Mul-
lier inquit. Ecce filius tuus. O commutatio per eternum et incommutabilem
deo. purum et corruptibilem hominem per naturalem unicum filium seruum acce-
pit in filium. O domina quo cogitat per te succedebant cum tam inesti-
mabile commutatione ab ipso quem super omnia diligebas tibi fieri audie-
bas. Vere tuam animam pertransiuit gladius doloris. qui amaro extat do-
loribus omnibus cuiusque corporis passionis. Virgo quod Bernardus in sermone. cuius princi-
pium est Signum magnum ita inquit. an non tibi placet quod gladius ferro reuera
pertransiens animam et pungens usque ad diuisionem anime et spiritus. *Mulier
Ecce filius tuus. O commutatione. Iobes tibi per ihu tradit. seruus per
domino. discipulus per magistro. filius per Iobedei per filio dei. purus homo per deo
vero. Quod non tuam affectuosissimam animam pertransiet hoc auditio. quam et
nostra liceat fatea licet ferrea pectora sola recordatio scindit. Hec
Bernardus. Sed quod ad hoc dixerit mater tristissima. scriptura non potest. Sed
Omelius super stabat tradit. Quid hoc audies dixisti domino sacratissima
Deu nescio quid dicens. Sed scito quid dicere potueris. potuisti quia
losa voce non immerito dicere. *O flebile perambium. O vos omnes qui
pia gestastis viscera. attendite quod Iobes me quem genui recedit a me. in
spem mortali faciem tam dilecti filii non preplabor amplius. Et ecce alius
mibi ab eo per se tradit filius. Quem clara luce intuens deprehendit
non esse meum quem genueram. Non est filius meus ille qui****

stat iuxta me. sed ille qui pendet ante me. Non iste me est qui
stat sanus sed ille qui stat crucifixus exanguis liuidus et in proxi-
mo iam moriturus. Huius ego noui faciem. huius noui quam
ipsa lactauit et pavi. sacrosanctam carnem. hunc volo hunc profiteor
meum esse filium. hoc contenta esse volo etiam mortuo usquequo
illum recipiam a mortuis resurgentem. Hec ad circumstantes ad fi-
lium dicere potuit. Deu me fili mi. et deus meus. quis mihi tri-
buar ut ego moriar pro te. fili mi ihesu dulcissime. Quid est o vir-
genite meus. fons pietatis. mellorum semper fidelissimus conso-
lator qui me indignam famulam in matrem elegisti. omnia relin-
ques me tibi habitaculum preparasti. ac de tua misericordia inhabi-
tasti quam ad hoc primo descensu tuo in mundum relinquens
redis ad patrem et nunc me tristissimam hic relinquis. Quid in-
me fili mi displicuit ut non egrediar tecum. Nam et latrone perpter
scelera sua suspensum tecum assumis cui fiducialiter promissum. ho-
die mecum eris in paradiso. cur me hic relinquis in exilio. Sed et
alii cuidam me tradis filio. Tu qui me semper audis. ne in hac per-
ce me despicias. Si possibile est quia pro te mori humano generi
non expedit. tecum moriar. tecum hinc egrediar. tibi comes indi-
uidua consociar. Veruntamen fili mi tu es sapientia patris. in te
omnes thesauri sapientie et scientie dei sunt absconditi tu nostri pa-
tris voluntatem tu quod optimum est et nostri et semper agis. Si non po-
test transire hic passionis tue calix. nisi te extincto in me viuat in
me maneat cordis mei itima amariter. non mea sed tua spiritus voluntas fi-
at. Et licet non nisi dolorosissime te amittam donum tuum tanta mihi
charitate donatum quo post me charius nihil habes in terris.
non sperno libenter suscipio. et si non ad solatium saltem ad do-
loris mei maius incrementum. Hec et bis similia aut cogitare aut
dicere potuit que nulla mens humana comprehendere satis va-
let. nec omnino quis in id infidelitatis exemplum incidat ut matrem
tanquam fideliter resurrectione credentem minus dolorem exstimeret
sensisse. cum etiam nullas superiorum portionis beatitudo penas co-
stat in filio mitigasse. De quo beatus Bernardus. ubi supra ita dicit
Sed forte quis dicat. nunquam non enim prescuerat moriturum. et in-
dubitanter. nunquam non sperabat continuo resurrecturum et fide-
ter. Super hoc doluit crucifixum. Et vehementer. Alioquin quod tu frater

Sermo

aut vñ tibi hec sapientia vt plus miteris. Adariā cōpaciētem q̄
Adarie filiū paciēte. Ille etiā corpe mori potuit. ista cōmori cor
de nō potuit. Ifecit illud charitas qua maiorē nemo habuit. fecit
et hec charitas cui post illam similis altera non fuit. hec Berni.
Sed multa et supradictis cōplectēs brūs Aug⁹. ita inq̄r. Consi
derare liber bona mater dei genitrix et nutrit et filia desolara q̄s
sit dolor tuus angustia tua. vides em̄ crucifixū vnigenitū tuum.
mutas filiū in patrē. magistrū in discipulū. regem in militē. dñm
in seruū. oīpōtē in deficiēte. Reuera viscera tua penetrat gla
dius. p̄figit animā tuā lancea et clauus laniat mentē tuā. spina et
aculeus lacerat cor tuū. filij tui amarus aspectus deest tibi p̄
amantudine lachrymarū. defunt vba. deest fortitudo. marcessit
pulchritudo. vulnera filij tui sunt vulnera tua. crux filij tui ē crux
tua. mors eius mors tua. Nutrix quomodo amittis alimētū. ma
ter filiū. ancilla dñm. vna die priuatis patre et filio tuo. hec Au
gust. Sed inter hec q̄rū compatiebat matri filius. Sciebat em̄
ip̄e angustias materni cordis. nouerat dolorē anime eius. quis
facis cogitabit q̄obrem inter alias causas eam sibi astare voluit
nisi vt eius compassione sua passio amarior esset. Vnc idē Au
gust. ait. Cruciat te dñe ihesu crux tua sed non minus mater tua
Cruciat te dolor tuus. sed nō minus dolor eius. Non est mirum
si doles et cōdoles. si patens et cōpatens bone fili in desolatione
matri in separatione matri in cōmendatōne matri. Nunq̄ te
deseruit non in infantia. nō in adolescentia nō in iuuentute non
in tua passione. nunq̄ defuit tibi eius solatiū sed nec eius obseq̄
um lacrat infante audit et sequit̄ predicantē videt et cōmittat̄ pa
tientem p̄emplat̄ opprobria intuetur vulnera audit tua verba.
Tu nō bone ihesu q̄q̄ esset dolor intolerabilis plaga insana
bilis in agonia mortis in vltimo spiritu constitutus non obliuī
sceris matrem tuam. Caput inclinas et eam discipulo in matrem
cōmendas et eum sibi in filiū adoptas felix depositum singulare
priuilegiū insigne solatiū. Hec ille. Et quia meus preciosus the
saurus beato illi dilecto discipulo a crucifixo datus est. idcirco
non p̄ sua turbatione nec pro domini sui morē imminente. nec p̄
tremenda elementorū cōmōtione. nec p̄ iudeorū metu et timore
differt accipere qd̄ datū est. Sed statim se de noua matre intro

De passione christi

mittit. statim eam recipit et in finem vsq̄ fideliter custodiuit. sicut
ip̄e testat̄. Et illa hora accepit eā discipulus in suā intelligendo
curā et sollicitudinē. vel in suā matrē et dñam specialem. Intuere
nunc o aia deuota paup̄imū ihesu iam oī consolatorē priuatum
Nam vniciū et singularissimū matrem pietatē solatiū resignauit
matrē discipulo tradidit. Et discipulū quē amauit dilecte matri
vice sui in filiū subrogauit. Deu derelicta est inter lupos rapaces
ouis iam dissecata inter imites blasphemos irrisores nulla com
passione mobiles in oēs ibs iaudita p̄stricta pena S3 seuiētib⁹
boib⁹ creatoris inuētā elemēta insensibilia dissimulare diuti⁹ nō
valebāt. Nā ih̄s d̄bat⁹. A sexta aut̄ hora tenebre facte sūt sup̄ vni
uersā terrā vsq̄ in horā nonam. Pendente em̄ in partibulo crea
toze vniuersa natura p̄gemuit. Aut leo papa i ser. q̄ incipit. Spō
sionis nr̄e. Et crux clauos oīa simul elemēta senserunt nihil ab il
lo supplicio liberū fuit hoc supplicium in cōmūtationē sui et teras
traxit et celum hoc petras rupit monumēta patefecit infema re
serauit et densarum horrore tenebrarū radios sol abscondit. de
beant em̄ hoc testimoniū suū mundi auctori vt in hoc casu cōdi
toris sui vellēt vniuersa finis h̄ cōtenebratio naturalis solis ec
clipsatio esse nō potuit q̄ triū horarū mora lune oppositē distan
tia maria et vniuersa salitas toti terre sup̄ducta manifestissime cō
probarūt. Quāuis em̄ Origi. determinat sup̄ scz vniuersam terrā
eorū. scz iudeā. sic p̄ tridui facte sūt tenebre p̄ vniuersā terram
egyptiorū nō tñ in terra gersen vbi erāt filij isrl̄. Hoc aut̄ inde visū
est Origi. q̄ si in terra gentiliū facte fuissent in hystorijis suis aliis
quid scriptum reliquissent Et hinc p̄sentire videt Nicol. de ly.
porest tamē rationabiliter credi tenebras illas fuisse vniuersales
et p̄ vniuersam terrā diffusas. ex eo q̄ arbenienses sicut in hysto
rijis eorum legitur visis huiusmodi tenebris dixerūt deum natu
re pati. Unde et illi aram construxerūt scribes super eam titu
lum. Hec est ara ignoti dei. quem etiam postea Paulus legit vt
habetur Actū. xvij. Deniq̄ hec obtenebratio etiam fuisse Ro
me testatur Porosius in elyopoli egyptiorū vrbe testatur Diony
si⁹ q̄ in bythinia ciuitate asiana refert Eusebius put late hoc p̄
sequitur hystoria Lampartica de passione beati Dyonisi. Quo
modo autē facte sunt he tenebre non idem sentiūt. Origen. dicit

Sermo

factas p̄ inpositionem nubiu denſarū. Hieron. nō sup̄ **Abath.** dicit. Uideſ mibi clarissimū lumē mūdi b̄ est luare mai' retrap̄ se radios suos ne aut pendētē vidēt dñm aut impij blasphemantes sua luce frustrent. Dyoni. nō in epla ad Polycarpū dicit hoc fuisse p̄ inpositionē lune in solē 7 terrā sic fuit in eclipſi solis. Dicit em̄ se vidisse tūc in elyopoli egypti p̄stitur' ascendētē lunā ab oriēte n̄sus meridiē 7 supponētē se soli. Et fm̄ b̄ fuisse q̄tuor miracula. Primū q̄ facta est luna distāte a sole p̄ diametru celsi q̄ q̄ndecima 7 ita p̄ naturā sui motus soli cōiuncta. Secūdu q̄ p̄ acta eclipſi luna rediit in oriēte ita q̄ in vesp̄e fuit in oriente sole existēte i occidēte 7 sic restituti sunt orbes eoz ad statū pristinu. Tertiū q̄ p̄s orientalis solis p̄mo fuit obscurat' 7 iterū vltimo illuata cui' p̄trariū fit in naturali eclipſi. Quartū q̄ luna fuit im mobilis sub sole p̄ tres horas. in naturali aut eclipſi cōtinue mouet sub sole. b̄ **Zy.** sup̄ **Abath.** Impleta ē ḡ scriptura vt ait Job. q̄ dicit. Occubuit sol meridiē 7 cōtenebrabit sup̄ terrā in die lux. Amos. viij. Et iterū occubuit sol cū ad hoc mediā esset dies. Je re. xv. In b̄ charissimū innocētissimū agn' dñi sui q̄ in memor' cere ris oibus patema sollicitudine ac plenissima chantate puidit. p̄ crucifixorib' suis patrē orauit. latroni padisū p̄misit. discipulo matrē. matrē discipulū cōmendauit. Dū deniq̄ acerrimas penas q̄s ip̄e sine murmure sustinuit videre sol nō potuit ac tacēte dño p̄ ea mura elemēta in solita sua mutarōne q̄si q̄busdāz vocib' lamentando clamabāt crescētibusq̄ in inensū dolorib' tandē ad se reuersus. **Abath.** Circa horā nonam exclamauit dñs. Iesus voce magna dicēs. Veli beli lamazabathani. qd̄ interpretat euāgeli sta dicēs. Hoc est. De' me' de' meus vt quid dereliquisti me. **Zy.** Veli in bebreo idē est q̄ de'. iota lra bebraice adiuncta facit signa re cū b̄ me'. Ideo beli idē est q̄ de' me'. Nama vna ē dictio p̄ se idē valet q̄ q̄re in latino. Zabathani nō est vera lra q̄ nō signis ficat idē q̄ dereliquisti me. sed debet ibi p̄poni quedā lra q̄ vocatur ayn 7 sonat sicut a formatū in guttere. Unde debet sic scribi azabathani 7 tūc significat idē qd̄ dereliquisti me. Sz p̄ ignorantiam scriptorū corrupta est lra in latinis libris. Vcl **Zy.** Exclamauit ergo voce magna ad patrē in forma serui ad vere hūanitatē p̄bationē ac doloris intentissimū declaratiōez cōtra futuras heres

De passionē christi

ses dominū verū hominē esse ac verū corpus assumpsisse negantes nec vere passum sed patientē tm̄ vmbra p̄tendisse impie mentientes. Si veri doloris atq̄ magis testis est vox clamoris magni. Cur enī exclamasset non vtiq̄ p̄pter patrē quo p̄xim' erat sicut ip̄e ait Philippo. nō credis q̄ ego sum in patrē 7 pater in me ē. Job. xij. Exclamauit ḡ vt magnitudine clamoris intensiōem acerbitalis doloris 7 passionē nobis p̄ quib' passus ē declararet. Sed qd̄ opus fuit hac declaratiōe p̄ vocis magnitudine. nunq̄ i visus qui certius iudicat audit. i. metaph. aspicientis in cruce leuatū tā crudelit' ra vertice capis vltis pedis plantā dillectatū et tāq̄ signū cui ab oib' p̄dicebat' errētū intolerabili et dolore cōgscere potuit 7 iudicare. Quid ḡ opus fuit instrepere auribus tāto clamore q̄ oculus clari' discernebat. Sed licet intolerabilia fuere que intuenti videntur oculi maiora tū 7 plura int' 7 foris patifal' mūdi que oculus agnoscere nō valebat. Extern' quidē p̄ priuum penarum clementum. Si em̄ diligenter cōsideramus domesticam passionē certe cognoscimus quomodo per singula momenta continuo excreuit dolor. nec aliq̄ paululū ē remissus. Cū em̄ cepisset dñs in horro cōtristari 7 pauere vebemētissime ita vt fact' in agonia sanguinē sudaret surgens ab orōe in trino dolori statim addidit extern' 7 p̄mo q̄si priuatiuus ex fuga discipulorum. Deinde 7 positiu' infligit dñs cap' dure ligat' trahit de iudice ad iudicē alapis cedit' p̄spuitur collophizat' trahit barba 7 crinibus vellicant' gene vnguibus nudatus toto corpore flagellis discerpitur 7 spinea corona caput venerandum vulneratur bis autem corporis duris percussioibus sine cessatione continuas additur fame sue grauissima lesio nam cum sit sanctorum sanctus vt puta cui angeli semp canunt. sc̄tus sc̄tus sc̄tus domin' deus sabaoth. tāq̄ vilissim' iridet' blasphem'. Prius debinc malefactor assent' velut stult' ioculari veste illudis latroni n̄ cuiuslibet sediti ose postponit tandem morti turpissime adiudicatus inter latrones tanq̄ princeps eoz p̄prio oneratus patibulo educit nudat' et medius eorum suspendit' suspensus iridetur ac blasphemat' verbis nutibus atq̄ signis. Adduntur deniq̄ corporis seuissima tormenta in expoliatiōe manuum pedūq̄ perforatione ac durissima distensione. Ecce quomodo dolor dolori non dico succe-

Sermo

die f manentibus prioribus vel inouatis. Sinu accedit. Deniq
q tribus bonis pedes in cruce ia sine intermissione in
creuerat et seipo semp maior efficit. Eum em sacro sanctu corp
dñi utiq in se speciosum p filijs hoiz atq pfectu. qd nō modice
ponderabat quo necesse fuit clauoz vulnera p̄tinue ampliari q
bus corpis pondus totū sustentatū est sic ponderetis. Deu quā
tus cruciatus manuū et pedū nulla quiete nec ad momentū ocu
li intersciscus neruoz q et compagū. Sed et medullarū pendentis
corpis in tribus ferreis clauis. q si forte alicui parti paululū suc
currere voluisset necesse erat alias magis p̄grauari. Si em dolo
ri manuū parump p̄cere voluisset necesse fuit clauo pedū totum
corporeis molem sustentari atq eidē fortius inmitēdo totū corp
erigendo leuate q̄tumq sic pondus corpis minus sentiret i ma
nuū vulneribus. Sed q̄tum ex hoc vulnera pedūz sint ampliata
et dolor excreuerit q̄s satis poterit estimare. ita sit pedūz fixure
partū succurrere oportuit nō aliter nisi declinatōe quadam cor
poris solis clauis manuū dependētis et b nō sine laceratōe ma
nuū et dolorosissima vulnerū ampliatiōe. inter has deniq cor
poris penas manet et crescit multiplex tristitia interior vt ex sup
dictis facile aduertit potest. Ad declarandū autiūse p̄ne atroci
tatem. magna voce exclamauit. *Eya* quis modo tā insensibilis
non compatiē. quis lachrymarū riuos non diriuēt audita sui cre
atoris sui dñi. sui amatoris. sui redemptoris. patris sui fortissimi
ppugnatoris sui tam lamentabili exclamatione. Quas et pphe
ta in spiritu p̄uidens ait in p̄sona dñi. Laboraui clamans rauce
facte sūt fauces mee. ps. lxxv. Et bene rauce q̄ raucedo ex his
moz defectu in gutture et arterijs accidit. Aruit autē sicut testa
virtus eius defluentibus vndiq sanguis humoribus. Sed cla
mantis vocem attendamus. quid clamādo dixerit. Ait em. *De*
li belī lamazabarbani. Deus meus. deus meus. vt quid dereli
quisti me. nihil de penis causas super derelictione clamat dereli
ctus ē in medio inimicorū p̄secutorū crucifigentū ab his q̄b? be
ne fecit. quoz infirmitates abstulit a discipul quos ex cūctis ele
git. Parum hoc erat nō hui? memorat a p̄e se exclamat dereli
ctum. Et q̄dē a patre dilectissimo et potētissimo subuenire. Sup
per oia cor diligētē affligit si ab oib? derelict? etiā a patre aman

De passione christi

291

tissimo deserit quasi alien? quasi mortuus a corde in vltimis crue
ciatibus et tormentis. Et quō derelict? eū pater. nūquā ab eo se
patus est. Sicut s̄ba Amb. sup. Lu. sonare vident? dicent. *La*
ma mar hō separatōe diuinitatis moriturus. Nā cū diuinitas mortis li
bera sit utiq ibi mors eē nō poterat nisi vita descenderet q̄ vita
diuinitas est. Sed absit credere vt naturaz quā semel diuinitas
assumpsit vnq dereliquerit. Dereliquit aut p̄ defensionē subtra
ctionē. de quo m̄gr libro. ij. dist. xxi. *ff*ateamur inquit deū in mor
te quodāmodo illū hoies deseruisse q̄ potestati p̄frequentū euz
ad tempus exposuit nō suā potentiā exercendo eū defendit vt nō
moreret. Sepauit se diuinitas q̄ subtraxit p̄tectionē sed nō sol
uit v̄monē. Sepauit se foris vt nō esset ibi ad defensionē sed nō
intus defuit in v̄mione. Et de hac separatōe diuinitatis q̄tum ad
defensionē locutus est vbi supra. Dereliquit etiā humanitatē xp̄i
diuinitas q̄tum ad subtractionem eorū quibus dolor et tristitia
poterant mitigari. vtputa i m̄ssionē superne solationis aut spe
cialis auxiliij sup̄naturalis. Et collationē eorūz que poterant do
lorem augmentare. et impeditiōē eorūz que etiam naturaliter
poterant releuare. Ceteris martirib? deus specialibus cōsolatio
nibus affluebat q̄nq causas extrinsecas a sua actōe suspēdendo
vt de trib? pueris in camino ignis in quos nihil p̄tatis habuit
ignis ita vt nec ardor eius transisset p̄ eos. Dani. ij. Q̄nq tantā
internā spūs sui dulcedine imittendo ac tāta sp̄itualia gaudia
vt corporis dolores vel non sentirent vel remissius et gaudent fer
rent. Sicut de sancto Andrea loquit beatus Bern. ser. ij. de eo
dem ait q̄ hec dulcedo spūs facit penam nō solum non molestā
sed etiam desiderabilē et oīno delectabilem esse ita vt etiā mortē
faciat eē dulcissimā. Et ser. j. de dedicatōe crucē dicit h̄re v̄nctis
onē suam sine qua crucis asperitatem infirmitas nostra ferre nō
posset. Sed oēm talē subtraxit deitas hūanitati christi q̄tum ad
doloris mitigationē. s̄ causas naturales fm vltimū sue potentie
in corp? xp̄i agere pmisit et nihil sup̄naturale dolorē alienās aut
min? sentire faciēs infudit. S̄ et vt magis sentiret dolor p̄tulit.
Nā vt p̄bat Sco. i suo. ij. dist. xv. Dolor vehemēs sensibil? nat? ē
decōi lege impedire vsum ratōis longe magis q̄ delectatio vehe
mens. de qua tñ dicit p̄bus. vii. ethic. q̄ furat? intellectu sp̄isse sa

Sermo

pientis cui cōcordat Aug⁹. xiiij. de ciui. c. xvi. Et cū absorpta ē
ps intellectiua a dolore sensus minus picipit dolor. imo oīno ap
te intellectiua nō picipit. in xpo aut ex speciali dispensatōe deita
tis pseruare sūt potētie ratio et voluntas quelibet in pfecto vsu
suo nec aliq̄ren^a a dolore pris sensitue aut etiā tristitia interiori
fuerūt absorpte. Ideo intellectus oēs dolores clarissime appre
hēdit cū oī discōueniētis et ita volūtatī oīdit. Idcirco marie cō
tristabat portio ratōnis sensitiui fm modos supra tactos. Et ita
dolor maior quo pceptibilior nedū sensu s et intellectu. sic q̄ con
seruate sunt potētie naturales supnaturaliter vt magi dolerent.
Deniq; cū ppi potētiarū colligatōz delectatio vni⁹ potētie idū
dar in aliā. Et iō sancti martyres q̄ p passionē nouerūt se multū
cōplacere deo sup oīa dilecto et p pene magnitudie glōsissime
coronari expectabāt fm prē intellectiua gaudebāt de passiōe so
ris ppter deū illata q̄ p amoris sui magnitudine desiderabant.
Et ppter hūmōi gaudiū intellectuale leni⁹ ferebāt dolorē sensus.
Vinc bñs Vincent. Datiano ait. Eū acerrimis penis mactaret
hoc est qd semp optauī iam in sublimibus agor. Et beata Aga
tha Quinciano dixit. Ego in his penis ita delector sicut qui bo
nū nunciū audit et qui inuenit thesaurū multū. Nemo em̄ potest
ponere triticū in horrea nisi theca ei⁹ forte fuerit cōculcata. Ita
et aīa mea nō pōt in paradisu cū palma intrare martirij nisi dili
genter feceris corp⁹ meū a camificib⁹ attractari. Et pīmur et nos
cū patimur aliquid p re multū dilecta leuius sustinem⁹. Imo fm
pbm. viij. etbi. c. vlti. Delectatio excludit tristitiā nō tñ p trānā
sed etiā ptingentē si sit fortis. Ideo vt dicit Scorus. Tanta po
test esse delectatio in vna pre aīe q̄ excludat vsus alter⁹ pris Sic
et i patiētib⁹ mitiga⁹ tristitia interior ex aliq̄ p fideratōe rōis p q̄u
dā redundantiā a supioribus viribus in inferiores. vt dicit lctus
Thomas. iij. pre sum. q. xlvj. ar. vi. Eū aut christus fuit etiā i ip̄a
passione et morte fm supiorē portione pfecte beatus q̄ cōprehē
sor fuit ab instanti pceptōnis et ita maximū gaudiū fuerat i por
tione supiori voluntatis. Per miraculū nouū ait Sco. Ita actū
est q̄ sicut glōria in portione superiori voluntatis non redūdauit
i corp⁹ nec i vires inferiores vt maneret corp⁹ passibile ita et gau
diū eiusdē portōis beatificū non redundabat nec excludit dōs

De passione christi

292

lorem in appetitu sensituo nec tristitiā in portione inferiori. S; nec in eadem portione vt compas ad aliud obiectū. Eodē vtiq; miraculo quo fuit simul comprehensor et viator. Sic licet etiam vt viator summe dilexerit deum et in impletionē diuine volunta ris pmpptissimū se exhibuit non tamē sequebat⁹ delectatio ppter suspensionē causarū naturalū ab hoc actu et si respectu obiecti charitatis. scz dei dilecti et de salute humani generis p suā passiō nē acquisita aliq̄ fuerit delectatio psequens actū dilectōis nō be atifice sed viatorū illa fuit ibi cohibita et ab oī redundantiā p mira culū suspensa vt nibilomin⁹ vires aīe aut etiā eadē respectu alte ri⁹ obiecti pmissē sūt agere qd suū erat. vt vult Damasco. et alle gat Thomas vbi supra. Eū oēs aīe vires passiōis impetus q̄ torrens inebriauit et suppleuit vt verificaret illud ps. Repleta est malis aīa mea. malis vtiq; nō culpe s pene fm Aug. Et q̄b⁹ pty q̄ dolor xpi fuerit purissimus oīs cōsolatōis redūdantiā im pmetus. Eū manifestū est nulli⁹ sancti aut viatoris cuiuslibet dolorem et tristitiam passiōi christi posse compari non soluz ex causis supradictis aut ex eo quia habuit corpus optime disposi tum et sensum optime perceptiū et appetitū summe ad cōtrariū inclinatum. Sed ex eo quia fuit dolor purissimus cui⁹ acerbitas nec p̄solatione ab aliā potētia redundāte fuit mirra et marie a rōne pceptus quam in nullo absorbere aut obrundere potuit li cet acerbissimus fuit obstante miraculosa pseruatōne dei. Et q̄ bus secūdo pty nunq̄ aliquē viatorē ita a deo i penis derelictuz fuit iustū sine iniustū quō a deitate derelicta est humanitas chris ti. Iustos q̄dē multiplici⁹ p̄solat⁹ ē ac redūdantiā spūalis leti cie non p̄hibuit imo augmentauit. Iniustos nō et si nō ē specia liter consolatus saltem non p̄hibuit quin dolor intensus pris sen situe rationem obrunderet aut absorberet et sic minus a pre in tellectiua sentiretur. vnde euidenter apparet veritas illius in p sona dñi in Threnis scriptū. Vos oēs q̄ trāstis et c. Quis em̄ vnq̄ tam grauiā tam stupendā sustinuit. Deus est qui patit⁹ nec in aliquo torcular passionis sibi alleuiat qui seruis suis vel oīno auferre vel alleuiare vel breuiare vires consueuerat tormentorū non parit sibi qui peccatoribus parcere solet. V q̄ vere dixerat ap̄ls. Proprio filio non pepercit sed p nobis omnibus tradidit

Sermo

illū. Roma. viij. Nō solū in mortē p nobis tradidit deus filiū vni
genitū s̄ z in penis z afflictionib⁹ nō pepcit. fuit autē ista dereli-
ctio bñanitatē significata figuraliter. Leuit. xvi. in duob⁹ biris quo-
rū altero imolato ali⁹ in solitudine mittebat. Duo em⁹ biris bñani-
tas z diuinitas xp̄i intelligunt. Bñanitate ḡ imolata diuinitas
in solitudine abiit. i. in celū. Vñ Esai⁹ sup Leuiticū. In solitudi-
nē. i. in celū tpe passiōis diuinitas abiisse dī: nō locū mutans sed
quodāmodo sicutē cobibēs vt possent impij psummare passiōez
Abijt ḡ. i. sicutē cobibuit z portauit iniquitates n̄as nō vt babe-
ret s̄ vt psumeret. De⁹ em⁹ psumēs ignis ē. s̄ autē qz oculus corpa-
lis in cruce pēdente aspiciēs videre nō potuit. Recte ad tāti do-
loris declarationē voce magna clamauit. Veli veli lamazabatha-
ni. Hāc vocē. M̄th. qdem illic stantes z audietes dixerūt. Ve-
liā vocat iste. Ceteri dixerūt. Sine. videam⁹ an veniat. Velias li-
berās eū. Quidē illic stātes nō oēs forsitan romani milites s̄m
Diero. nō intelligentes ppteratē sermōis. vel iudei solito sibi ser-
mōe s̄bū dñi deprauātes imbecillitate infamabāt eū. scz qz Ves-
lie vocabat auxiliū minozē Velie reputātes. Job. Postea sciens
ib⁹ qz iā oīa cōsumata sūt. q̄ scz de xpo passuro lex z pphe p̄dī-
serāt qz pauca restabāt ante mortē ei⁹ implēda scz ei⁹ potatio q̄ i
p̄mptu erat. Unde sequit⁹ vt cōsummaret scriptura ps̄. lxxv. In
siti mea potauerūt me aceto. ideo ad illud residuū implēdum dis-
git. Sitio. q. d. s̄m Aug⁹. Hic min⁹ fecistis date qd daturū estis.
hoc solū ex scripturis implendū restat pficite qd p̄dixit nō tamē
aduerbiū vt causaliter accipit sed cōsecutiue. nō em⁹ qz scriptum
erat Iesus egit sed qm factus erat ideo p̄dixit scriptura. Grauis
suma pena fuit sitis illa qd ex signo z ratioe nosci potest. Signo
quoniam ventas patris que simulare nō nouit dum tacet cetera
que sustinet spineam coronam crucem clauos z vulnera pre sitis
angustia clamat. Sitio maximū sitis cruciatum declarat. Cui et
ratio consentit nam nimū z diutius laborauit sanguinem suum
vndiqz z multipliciter fudit in sanguine sudore factus in agonia
in genarū sacrilega vellicatōe. in crudeli ac tanta flagellatōe. in
sacro sancti capitis densarū pungentiū vepriū quasi corone forti
imp̄ssione. in vestīū vulnerib⁹ inherentiū violēta spoliatiōe. in
manuū pedūqz in quibus oēs corpis nerui p̄cunt z vene dolo

De passione christi

roissima fessione ppter quod extracto tantopliciter p̄cioso san-
guine corpisqz humoribus effusis. adustū est z desiccātū dñi cor
pus atqz supmodū arefactū ppter qd in ei⁹ p̄sona ait ppheta ps̄
xxi. Sicut aq̄ effusus sū z dispersa sūt. i. a iūcturis dissoluta oīa os-
sa mea. ffactū est cor meū tanq̄ cera liq̄scēs i medio ventris mei
Aruit tanq̄ testa s̄tus mea z lingua mea adhesit faucibus meis
pre nimia siccitate z defectu humoris qz pene tot⁹ humor christi
exhaust⁹ fuit. pp̄ qd in lanceatōe sanguis exiuit z p̄tinue aq̄ ad
ostendendū qz corp⁹ remāsit q̄li sine sanguine arefactū. vt dicit⁹ Hy-
col. de ly. sup eodē ps̄. Sup hoc corp⁹ nudū vulnerib⁹ plenū sol-
ardori z ventis expositū fuerat ad ei⁹ maiorē arefactionē. ppter
qd in ps̄. c. d. ossa mea sic cremiū aruerūt. ppter interioris bu-
moris euacuationē p̄cussus sum vt fenū. fenū a sole z ventis are-
dine p̄cutit. ideo sequit⁹. z aruit cor meū. Quis autē cogitare pote-
rit q̄ta sitis ariditate sequebat⁹ extracto fere oī humorē in quo vi-
ta cōsistit. Quis ppendere valet q̄tū sitis tanta cruciabat que fa-
me molestior ē solet cui⁹ sensus etiā dolori vulnerū maximo vti-
qz pualuit. Sed nūc audiamus quō refocillata est tanta sitis mo-
destia. Sequit⁹ em⁹ Job. Glas ḡ positū erat aceto plenū. Zy. sup
M̄th. ait. Sicut videt⁹ in quodā libro hebraico q̄ apud eos in
titulā lib̄ iudicū ordinariōz. qz Salomon dixerat. Prouer-
bio. xxi. Dare siceram. i. potum inebriatiū merentib⁹. z vinum
his qui amaro animo sunt. Bibant z obliuiscant egestatis suē
doloris sui nō recordent⁹ ampli⁹. ideo ex occasione hui⁹ verbi s̄ni
ores statuerant vt cōdēnatis ad mortē daret⁹ vinū aromaticū ad
bibendū vt facili⁹ tolleraret⁹ passiōē. In hierusalē aut erant ma-
trone deuore z compassiue que hoc vinū dabant ex deuorōe. Iu-
dei igit⁹ nimia crudelitate moti tale vinū datum p christo z alijs
duobus cuz eo crucifixis acceperūt sibi s̄m quod dictū ē Amos
ij. Vinū damnatoz bibebant z loco eius posuerūt acetū cuz fel-
le mixtū. Audita ergo voce dñi Sitio. M̄th. Continuo currēs
vnus ex eis acceptam spongeā impleuit aceto. i. tali potu ama-
rissimo Job. bysopo circūponēs. M̄th. imposuit arudini z da-
bat ei bibere. Ecce charissimi inaudita pessimoz rabiem. Nā vt
ait Chrysost. Si decem milia habuerimus inimicoz. Et si infa-
nabilia passi sumus. videntes eos interficere reflectimur. Hi nō
i iij

Sermo

neq; expiati sunt ad eū neq; in his que videbant facti sunt ma-
sueti sed seueiebāt magi et insaniā intendebāt et spongiā afferens
res aceto porabant. Deu q̄lis cena post tāto s labores. heu q̄le
ultimū vale celoz regi iā exituro ex h mūdo offert. laborauit for-
titer et aruit p cena in hora cene solū potū petijt. et ecce filij dy-
boli p cibo fel et potu obtulerūt acetum. Cōsidera o aīa deuota.
quō fons vite aruit. q̄ in ultimo festiuitatis die magna voce cla-
mauit. Si q̄s sitit veniat ad me et bibit. Job. viij. Qui petenti-
bus dat aquā viuā ex q̄ q̄ bibet fiet in eo fons aque salientis in
vitā eternā. Job. iij. Qui deniq; terrā rore inebuat et imbribus
et vniuersa potat. sapimodū sit inextremo pēdēs supplicioz aque
gutta negat. Sed ad doloris augmentū acetū felle mixtū ppina-
tur. Hinc Aug. ait in quodā ser. de passione. ppinator fontium
potat aceto mellis dator cibāt felle flagellat remissio cōdemnat
venia illudif maieſtas irideſ virtus l. giroz imbrū p̄fondit spu-
tis. Meruntamē qz nouit dñs quō p̄radus erat. non sitis moles-
tissime refocillationem quesit. sed lingue sue et oris benedicti
iteratā afflictionē. vt in oībus et p oīa mēbra p nobis sua spon-
te pateret. Idcirco potū hunc lumpſit nō ad sitis sedationē sed
solā afflictionē. Poterat em̄ potus ille q̄tumcūq; amarus. quia
humidus si i viscera traiecit fuisset vrcūq; releuasse sitis. Nō q̄ bi-
bit traiciēdo vbi recreari poterat s; gustauit. B ē in os suū sum-
psit vt linguā et palatū organi s; iustus amaricaret scim̄ em̄ nō
nisi in organo gustus sentiri posse amaritudinē. traiectus em̄ i vi-
scera cibus aut potus nō discernit an dulcē fuerit aut amar. Et
hoc est qd dicit Albarth. Et cū gustasset noluit bibere. s; traieci-
endo in viscera. ppter idē p̄marat Albar. dicēs. et nō accepit. Jo-
han. cū accepisset qz loquit Albar. de acceptione vt potus p̄fer-
cti ad recreationē sūpti in viscera. sic em̄ noluit bibere. vt Albar.
dicit. Job. nō eū accepisse in os ad gustandū testās inquit cum
accepisset clarius innuit. Albarth. dicēs cum gustasset fuit aut il-
la tante amaritudinis gustatio penalissima. eo q̄ lingua et fauces
ppter nimīa ariditatē vebementer traxerant humore felleū et ita
vebementer amaricati sunt et puniti. Alioq̄n cur p p̄phā dñs
hui? amaritudinis tā diligenter nobis cōmendasset memoriā di-
cēs. Recordare paup̄at et transgressiois mee absynthij et fellis.

De passione christi

299

Job. etiā tanq̄ si in gustu aceti et fellis toti? amarissime passiois
psūmata plenitudo cōsisteret. Job. Cū accepisset modo p̄ dicto
dixit psūmatū est. s; q̄qd de me sc̄ptura p̄dixit q̄rū ad oīa pas-
tienda nihil restat cruciatu libez implera sc̄ptura q̄ dicit. Reple-
uit me amaritudinibus inebriauit me absynthio. Cōsummatū est
opus qd dedit mihi pater vt facerem. Cōsummata est obedientia
mea vsq; ad mortē cruci vniuersus labor pena et dolor et q̄qd ad
bois reparatōez fieri oportuit. anteq̄ moreretur p̄fectū est. Cōsu-
matū est opus redēptōis humane. Nā et mors ipa iā in ianuis ē
que quia modicū distat nihil distare videt. que et ipa iā psūmat
Hinc Leo papa in ser. qui incipit expectationi vestre ait. Degus-
tato aceto dñs qd illa dabat vinea q̄ ab auctoris sui plantatōe
degenerās cōuersa fuerat in amaritudinē vitis aliene psūmatuz
ē ait. B ē cōplete sūt scripture nō est ampli? qd insaniā ppli funē
expectē nihil min? ptuli q̄ me esse p̄dixi pacta sūt mysteria infir-
mitatis ppinanē documenta virtutū. hec Leo. Videri aut posset
alicui sup̄ficialiter attendēti nō bñ B nō eē meroris sed gaudiū ma-
gis vel leticie tanq̄ ei? q̄ iā durissimos labores finiuisset. S; in-
ueniem? etiā in hoc nōbo maxīmā cordis mitissimi Jesu tristitiaz
si diligēt? speculemur. Lamabat dñs iā oīa ex pte sui ad bois li-
berationē req̄sita cū incōprehensibili labore et passionis amari-
tudinē sufficiēt? p toti? mūdi salute psūmata. S; qz nouit tantum
labore tā in pauq̄ salutē effectū habiturū respectu damnatoz ml-
titudinis q̄ etiā paucitas i fide cū xpo manētū figurabat. S; et
op? salutē nouit plimis in gētib; psūmatā dñi passionē q̄rum
in se esse poterit inouatunis in pondus maioris damnatōis futu-
re q̄ lenius tulissent damnatōez suā si nunq̄ crucifix? fuisset salu-
tis auctor. Nunc aut in penarū infinitū plenitudine videbūt
in quez transfixerunt. hinc redemptor humani generis pater mi-
sericordiā qui vult omnes homines saluos fieri quoniam oīa ad
id p̄tinentia sui ex pte cōsumauit super omnes vulnerum suoz
et corporalis pene dolores mentis tristitia est afflictus de quo etiā
vide supra. In cui? signū cum offerret passionē suā in cruce pro
solis vtrq; electis efficaciter et pro nullis alijs trinitati cam p ra-
libus tm̄ efficaciter acceptanti. vt dicit Scotus in. iij. dif. xx. iij.
i iij

Sermo

Abundantissimas fudit lachrymas vidēs q̄ clare tantā p̄sti-
torū multitudinē ⁊ paucitatē numeri electorū. quas lachrymas li-
cet taceat euāgeliz q̄ multa fecit Iesus que in euāgelio nō sūt
scripta. Job. vlti. Ap̄ls tñ nō tacuit. q̄ ad Hebr. v. hui⁹ memor
sacrificij ait. q̄ in dieb⁹ carnis sue. i. passibilitatē p̄ces supplicatio
nescq̄ ad eū q̄ posset saluū illū a morte facere. scz patrē potentem
a morte p̄seruare si voluisset sed ppter hoīs redēptionē noluit cū
clamore valido ⁊ lachrymis offerēs. scz seipm cū p̄cibus in cruce
de clamore valido audiui⁹ cū clamauit. Veli veli. Sz ⁊ expirās
clamauit voce magna de lachrymis nihil dubitandum q̄ multo
plures fuderit p totū generis hūani salute h̄ actu liberandi q̄ p
morte Lazari suscitandi putandum aut est lachrymas fusas post
clamorem validū p̄sumatis iaz oibus tūc em̄ tps erat suā passio-
nē in effectu offerēdi ppter qd sequit. ⁊ exaudir⁹ est p sua reuerē-
tia. p quib⁹ haud dubiū qn p pauc. i. elect. hinc sequit. Et p̄su-
mat⁹ fact⁹ ē oibus obrepantibus sibi cā salutē. obrepērāt soli ele-
cti reprobi repugnāt multitudo ḡ lachrymarū magnitudinē tris-
ticie signat. quā intulit damnandorū multitudo p qbus sua ob-
latio ⁊ si sufficeret eorū tñ stante rebellī p̄tumata q̄ remediū salu-
tis abijciūt inefficax remanebat. Inter hos inexplicabiles dolo-
res fletus ⁊ tristitias morti appropinquātes cepit languescētes
oculos fons vite deprimere facie pallescere ac moriētis spēm pre-
ferre. Al̄ Arb. iterū. Lu. Clamans voce magna Iesus. Pat̄ ait.
In manus tuas cōmendo sp̄ritū meū. Ultimū verbū dñs p̄tu-
lit quo nō tā aiām suā q̄ electorū oīm patri cōmendauit. Sicut
dicit Athanasī⁹. Cōmendauit patri p se vniuersos mortales i se
viuificatos. Nam sum⁹ mēbra ei⁹ fm̄ illud apli. Dēs vnū estis in
xp̄o. Licet em̄ vt dī in glo. sup Thobiam dñō in cruce passo dya-
bolus quo pcurante crucifixus erat aduenit querēs si qd pecca-
ti iueniret. Cui etiā p̄sentit Greg. D̄ mel. xxxi. ita dicēs. Ad de-
um carne moriente venit ⁊ in illo aliquid quesitū in quo nihil in-
uenire potuit non tñ eius timore hanc vocē emisit. sciēs qz nihil i
eo iuris habuit sicut ip̄e testatus est venit princeps mundi hui⁹
⁊ i me nō habz quicq̄. Job. xliij. Sp̄ritū deniq̄ suū patri nouit
cōmendatissimū ⁊ deitati vnitum hypostatice ⁊ benefice nō ergo
p se indiguit hui⁹ rēcōmendatione. Verbū illud cū maximo

De passione christi

295
dolore mortis platum est quoniā sicut clamans expirat et expi-
rando clamat nullius aut mortalis vnq̄ mors penali⁹ fuit mor-
te christi. nedū ppter horribiles penas p̄cedentes aut vebemen-
tem inclinationem anime nobilissime ad corpus optime comple-
tionatum ppter quam tristior fuerat separatio. nec solum ppter
tristitiam amissionis vite nobilissime. De quo supra est. Sed ex
alia singulari causa. Quāuis em̄ inter omēs penas mors acerbis-
sima sit quia inter omnia terribilia est terribilissima. iij. etb. c. xliij
tñ in ip̄a anime sepatōne dolor nō sentit eo q̄ prius deficit dispo-
sitio necessario requisita ad sentiendū q̄ ad animationē sine qua
aia sepef. p̄t em̄ aia ad tps manere in solo ope potētie vegetati-
ue p̄tutis. vñ prius cessat vsus sensitue ⁊ p̄sequēs intellectue
q̄ nō p̄t esse in actu sine p̄tute sensitua. vt ptz. iij. de aia. ca. iij.
neq̄q̄ sine fantasmate aia intelligit. Et. c. v. nō senties nihil vtiq̄
addiscet neq̄ intelliget. Sed cū speculet⁹ necesse est sū fantasma
aliter speculari. i. rep̄ntare. Nullus ergo hoīm fm̄ nature cōcur-
sum moriēs i ip̄a anime sepatōe potētiarū cognitiuarū vsu ba-
bet ideo tūc dolorē nō sentit. vñ nullus amaritudinē mortis co-
gnoscere valet intuitue. Aia aut christi sicut fuit i p̄fecto vsu in-
telligēdi in instāti p̄ceptōis ita etiā in ipsa sepatōe ideo cogno-
uit se actu separari a corpore ad min⁹ p spēm infusam ⁊ oēm corpis
distrahiāz qd sup oia fuit penalisimū. imo ita penale q̄ si in alijs
moriētib⁹ nō deficeret. Dispositio ad sentiendū req̄sita p possibi-
le vel impossibile tūc ppter ei⁹ vebementiā absorberet oēm vsū
cuiuslibet potentie cognitiue cū hoc sepe facit dolor minor. Sed
anima christi ab omni absorbtione p̄seruata est vt distinctissi-
me ⁊ ita penalisime oēm sentiret dolorē. Al̄aximus ḡ fuit do-
lor christi ex morte cui⁹ sūsem nunq̄ moriens hō vel brutū p̄cepit
hunc ergo magnū ⁊ maximū dolorē hoc magno clamore insinua-
uit. Demonstrauit nihilominus hoc clamore valido quia nō ne-
cessitate sed sua voluntate moritur tanq̄ habens potestatem po-
nere animam suam in quo potentia verbi apte demonstrat. Si-
cut ait Hierony. Diuine potestatis indicij est emittere sp̄ritum
vt ip̄e quoq̄ dixerat. nemo potest tollere animāz meam a me sed
ego ponam eam a me ipso et rursum accipiam eam. Et L̄ hyso.
Clamās voce magna emisit sp̄ritū vt ostendat qz fm̄ eius prās

Sermo

tem id gerebat. p hoc em q moriens vocē magnā emisit aptissime se verū deū ostendit quia hoies cū sic moriunt vir tñ vocē emittunt clamare non pñt. Et glo. Nos cū nulla voce vel cū ima morimur q de terra sum? ille aut exaltata cū voce expirauit qui de celo descendit. q aut cōmendatio spūs dñi i manus patris fuit vox illa magna q emissa expirauit. vt dicūt *Alth.* et *Alth.* Raba. super *Alth.* atq; Beda sup *Luc.* ostendūt ita dicentes. Quid hac voce magna dixerit. *Lu.* apre designat. dicens. Pater in manus tuas cōmendo spiritū meū. et hoc dicens inquit expirauit. Qd nō scribit *Job.* quia cū accepisset *Iesus* acētū dixit cōsumatū est et inclinato capite tradidit spm. Int illud qd ait cōsumatū ē. et illud incliato capite tradidit spm. emissa est illa vox magna quā tacuit *Job.* alij tres cōmemorauerūt. ideo iterū. i. secūdo clamaſſet. vt dicit *Alth.* Clamauit pmo *beli* *beli*. clamauit secūdo cū lachrimis. Pater in manus tuas cōmendo spiritū meū. hec aut clamaf voce magna. *Job.* et inclinato capite. *Lu.* expirauit nō quia expirauit inclinauit caput s sua sponte prius iclinauit caput et sic emisit et tradidit spiritum animā. scz suam omnīū creaturā spīrituali pfectōe nobilissimā. Sicut fons vite in quo oīa que facta sunt vita erant *Job.* i. *Alth.* dñs et vt a morte perpetua nos reos liberaret precū charissimū cui vniuersa creatura compari nō pōt innocentē ac sanctissimā animā verbi vnitā tradidit deo patrī factus ei obediens vsq; ad mortem. mortē aut crucis. Cui sit laus et gloria et imperiū cū eodē patre et spūsancto viuit et regnat deus vnus p infinita secula seculorū amen. Pater noster q es etc.

Ita nunc charissimi intuemini

ni vite nostre auctore p nobis mortis ianuās introire vt nos ad vite vias reuocaret. Tradidit se rex p seruo iudex p damnato. morit p hoīe de? p creatura creator. crucifigitur innocēs p nocēte. Demus et nos lachrymarū flumina i tantis doloribus moriēti. qm ipse prior dilexit nos et lachrymatus est p nobis. Doluit olim rex *Dauid* sup morte *Jonathe* amici sui non p se nec sua occasione moriēti ita eū plangens. doleo sup te frat mi *Jonatha* decorus nimis et amabilis sup amorē mulieris. Sagitta *Jonathe* nunq; rediit retrorsum. quō cecidit fortis in bel-

De passione christi

lo aquilis velocior leone fortior in excelsis suis occisus est. ij. Regum. i. Et ecce plus q *Jonathas*. hic *Jonathas* interpretatur columba veniens vel domini donatio. Ecce verus *Jonathas* christus nobis a dño donatus sicut *Ysa.* cōmemorat. ca. ix. Puer natus est em et fili? dar? ē nobis. sup quē veniēs. *Colūba* uisā ē *Alth.* iij. Imo et ipa colūba simplex sine felle et b nō p se s nos bis morificamus et nos planctū qī planctū vnigeniti dicētes. Doleo sup te dñs me? et deus me? rex meus et defensor meus magister meus et pater meus imo et frater meus. Amātissime *Iesu* amabilis valde sup amorē vniuersę creature. sagitta tua nunq; abiit retrorsum. Sagitte enī tue doctrine tue acute valde qvni? est sermo tuus et efficax penetrabilior omni gladio ancipite perstringens vsq; ad diuisionē anime et spūs nec declinauit clypeus tuus de bello. Scuto gratie et bone voluntatē coronasti nos. basta orationū tuarū non est auersa quia etiam p trāsgressorib? orasti vt nō pīrent qromagis p amicis. Tu leone fortior. Etenim tu leo de tribu iuda supasti illū leonē q rugiēs circūit querēs quem deuoret. Tu aquila velocior exultasti vt gygas ad currēdā viam ad implendū mysterium incarnationis tue. Sane sicut aquila p uocans ad volandum pullos suos expandisti alas brachiorū tuorum in cruce et superuolitans assumpsisti nos et portasti in brachiis tuis in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuū in domū familiaritatis ac charitatis tue vbi de cue et dracma perditā et inuenta fecisti: cōiunxit amicis tuis beatissimis spiritibus faciēs gaudium de peccatore penitente. Et cum talis sis et tātus in excelsis occideris morte turpissima condēnaris. Spiritus in manus patris cōmendato capite inclinato expiras. Venite queso condolete mihi omnes qui gaudere desideratis in dño. Attēdite nostrū manu fortē quō p̄ritus est nostrū desiderabilē q miserabiliter deformatus est pacificū nostrū quō in bello pempt? est Ubi rubor roseus. vbi candor nīue? vbi in corpe tā contrito de cor erim? heu heu lux oculorū clarissima cernitur extincta. spīe dor faciei diuin? quasi fulgido p̄nebratus. Expalluerunt genae amabiles pendent labia oris dulcissimi. Et aruit virtus omnis tremuit effeto corpore tensa cutis. Sic speciosum forma p̄filijs hominū. corpus exangue manet et deformatum velut leprosi

Sermo

ac omniū nouissimi viroꝝ. ve ve pctis hominū que te innocen-
tissimū dñm occideret. Ego em̄ debui ⁊ tu soluiſti ego peccaui
⁊ tu pctā mea in corpe tuo sup lignū portasti. Ego sū filiū mor-
tis ⁊ tu vt me viuifices vitā tuā p̄ciolissimā tradidisti. Adrito
doleo ac incessantes lachrymas fundo. s̄ p me magi nō p te. qm̄
⁊ si foris denigraris. manet tibi intus formositas tua integra. q̄
es splēdor paterne gl̄ie ⁊ lū claritatis eterne. Adrito igemisco
⁊ singultuosus vocib⁹ mortē dñi mei plango quā etiā insensibilia
elemēta ferre nō poterāt s̄ p creatoris sui casu se casura iudicijs
quib⁹ poterāt demonstrā ⁊ minirabāt. Nā Adarb. Et ecce ve-
lū tēpli scissū est in duas pres a sūmo vsq; deorsū. Et terra mora
est. ⁊ petre scisse sūt ⁊ monumēta aperta sunt. ⁊ multa corpa san-
ctorū qui dormierūt resurrexerūt. nō tūc qñ monumēta apra sūt
scz hora mortis xpi. sed postea qñ resurrexit tūc cum eo surrexerūt
tanq̄ testes sue resurrectionis vt vult Hiero. Ut sic xps esset pu-
mogenitus resurrectionis et mortuis ppter qd in Apoc. d̄ pmo
genitus mortuorū. ⁊. i. Eboz. v. Christus surrexit a mortuis p̄i-
mitie dormientiū. Et h̄ est qd subdit. Et exeuntes de monumē-
tis post resurrectionē ei⁹. Uenerūt in scām ciuitatē ⁊ appaues-
rūt multi de hac electorū turbatōe. ait Leo ser. q̄ incipit. Exigit fi-
des. Emitte sp̄ ū xpo oia elemēta tremuerūt. densis tenebris.
splēdor solis obduct⁹ exordiane subdidit diē. Stabilitatē suā ter-
ra p̄fundis suis ꝓcussionibus labefacta nō tenuit. ⁊ petrarū fir-
mitas cōfracta solitudine dissiluit. velū tēpli quo p̄oris mysteria
tpis nō erāt vltēr⁹ obumbꝛāda discissū est. Et mltorū sc̄orū cor-
pib⁹ excitat⁹ ad p̄ueniendā resurrectionis fidē monumēta patue-
runt. in vos ḡ o iudei celū ⁊ terra sentētiā tulit: vobis sol seruiri-
tē suā dieſq; subtraxit vobis famulatū suū electorū ordines de-
negarunt ⁊ recedente a legibus suis ministerio creature vestra
obcecatio vestra est significata confusio: vobis em̄ dicētib⁹ san-
guis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nostros merito hoc retributus est vt
quod vestri generis impia p̄diderit portio. asseḡt hoc fidelis ḡ
tū plenitudo. Cur nō compareremur nos fide xpi imbuti cum et
gentiles his auditis conuersi dño cōpatiunt. Adarb. Centurio
em̄ ⁊ qui cum eo erant custodiētes Iesuz. viso terremoto ⁊ his q̄
fiebant timuerūt valde. Adarb. Et vidēs centurio. q̄ sic clamās

De passione christi

expirasset. Luc. Glorificabat dñm dicens. vere hic homo iustus
erat. Adarb. Adarb. Vere hic hō fili⁹ dei erat. videbat em̄ fm̄ bie-
ro. q̄ illa vox nō poterat formari naturaliter ab hoīe sic p̄p̄inquo
morti. Ideo ꝓcluserat q̄ formata esset supnaturaliter p̄tute diui-
na ⁊ ꝓ ꝓsequēs eū qui formauerat eē deū. Et Aug⁹. cū post illaz
vocē continuo tradidit sp̄m. s̄ maxime qui aderāt sunt mirari. lō
ga em̄ morte cruciabant in ligno suspensi. Erat aut centurio ille
ait Bern. in circūcisus sed nō aure qui ad vnā expirantis vocē sub-
tor infirmitatū iudicijs dñm maiestatis cognouit. Hiero. Nō de-
spexit qd vidit. qz credidit qd non vidit. nō credidit ex eo qd vi-
dit. sed ex eo qd audiuit. qz fides ex auditu est. auditus aut p̄ver-
bū xpi. Et in ser. ij. de Epipha. ait Centurio vitā cognouit i mor-
te: sūmū sp̄m in expiratōe. Nec tñ solus centurio. Lu. Et ois tur-
ba eorū que sū aderāt ad spectaculū istud. Symon d̄ cassia. li. xij.
A seculo inquit vsq; in seculū nō fuit tale spectaculū quo tantus
taliter moreret. Spectaculū magnū in qd desup pater. de terris
mater. angeli ⁊ demones. hoīes viui ⁊ mortui. patriarche ⁊ pro-
phete. amici ⁊ emuli varia intētiōe spectabant. Turba ḡ q̄ siml
aderat ad spectaculū ⁊ videbat que fiebāt. ꝓcutientes pectora
sua reuertebant penitentes. scz ⁊ dolētes de xpi iniusta occisio-
ne fuerāt illi vt dicit Zy. qui a pitis decepti fuerant. naz ⁊ pitī ob-
durati. nec viuenti nec mortuo sūt cōpassi. hmc Amb. sup Luca
Deniq; iam etiā Centurio dei filiū quē crucifixerat confitef. D̄
duriora sapis pectora sed horū corda durantur. iudex arguit. cre-
dit minister p̄dior: scelus suū morte ꝓdemnat. Elementa fugiūt
terra ꝓcutit. monumēta referant. iudeorū tñ imobilis duritia ma-
net orbe concusso. Et Beda quāta ḡ cecitas iudeorū qui tot per
dñm virtutib⁹ factis tantis in morte ei⁹ apparentibus singul cre-
dere respuerūt. ⁊ insensibiliores gentib⁹ dñm glorificare vel time-
re ꝓtemperunt. Lu. Stabāt aut omēs noti ei⁹. Adarb. Et muli-
eres multe a longe q̄ secute erant Iesū a galilea ministrātes ei.
Adarb. de longe aspicientes Lu. Et hec vidētes. Adarb. In q̄s
erat maria magdalene. ⁊ mana iacobi. ⁊ Ioseph mat ⁊ maria sa-
lome. Adarb mī filiorū zebedei. Adarb. ⁊ alie multe que sū cū eo
ascēderāt hierosolymā. Noti dñi stabāt a longe dicit Symon de
cassia. corpe magis tñ mente. deficiēte fide in deitate manēte. qz

Sermo

de carne spūs abscefferat. vt nō crederet idē viuēs & moriēs. et
nō q̄ quis in aīa & in corpe diuideret ad tps deitate sp̄ idē exīssēs
in nullo manebat diuisus. Mulieres nō hē sequebant xpm. cui
tanq̄ paup̄ vite necessaria q̄bus egere voluit mīstrabant de pro
prijs facultatibus sperātes bonoz xpi. & collegi et esse partici
pes. & liberi a malis. Audierāt em̄ magnā elemosynā fore p̄mittē
& ip̄as debere pauperib⁹ nō diuitibus. ratio eis iusticie suadebat
Sūmam autē in tpo nouerāt paup̄atē. cui nulla possessio. nulla
domus. nō census et lucro. nō firmata vita ex studio nobiliū seu
diuitū amicorū. Et ip̄e paup̄ maḡ sumebat a paup̄ib⁹ op̄e. Quā
uis si diuitē aut nobile. aliquē adijt. non op̄e sed fidē querebat.
Nec nō et ille mulieres archimatrē virginē ferebant quam vide
bant sup̄ oēs feminas n̄tū oīm claritate pollentē. Merito hec
n̄go mater. q̄ mulier sequēdi filiū alijs mulieribus p̄beat audaci
am. Sorores nō v̄gnis ip̄am sequebant. xpus filiū & gratulātes
ei. q̄ tanta ple videbāt ip̄am ditatā. nūc nō cōdolētes eidē q̄
vnico filio priuabat & etiā filios sequebant cū xpo quos oēs vī
debāt oīa reliquisse atq̄ xpm carne p̄pinquā vita & morib⁹ sub
sequētes quoz amor etiā alliciebat & matres. mirra ḡ erat causa
sequele in fororibus virginis. quousq̄ desup̄ sp̄ū sanctus eorum
aiabus illuxit. & retraxit humana oīa ad diuina. & in sp̄ūalem as
fectionē transiret oīs humanus amor. Discipula etiam magdale
na que xpm ardentius amabat post matrē nō deerat passioni. q̄
tam altas a xpo affectiones in mente suscepat. Sequebat ipsū
magistrū dñm atq̄ dilectū & suā matrē. quā post filiū in dñam et
matrē animo & rei veritatē suscepat. hec Symon. Stabat quidē
mulieres a longe. sed mater dñi ppe. veritatē & de ip̄is iohes
ait. q̄ steterūt iuxta crucē q̄ fm̄ Ly. sup̄ Matb. post Aug⁹. erāt
lōge respectu militū xpm crucifigentū & custodiētū. sed ppe re
spectu aliorū astantū. nō em̄ erant ita longe quin possent eū au
dire loquentē. qñ dixit matri sue. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. Possum⁹
tñ vt Rabanus ait sup̄ Matb. Intelligere q̄ ille qui sūt aderant
cū matre dñi. postq̄ eam discipulo cōmendauit. abire ceperāt. vt
a densitate turbe se exuerūt. & cetera que facta sunt longius in
tuerent. vt ceteri euangelisse qui post mortē dñi eas cōmemora
uerūt iam longe stantes cōmemorarent. hec Raba. Ecce karissī.

De passione christi

298
mi quales dñs mūdi erequias agūt. nō reges. nō principes. non
hui⁹ mūdi magnates. vniuersoz principem deplozāt. sed pauce
muliercule. De quo Symon de cassia ait. Elide p̄ceres & magna
tes dñm mūdi tā turpiter mortuū lamentātes. vide p̄ncipes cō
uenientes ad funus. vide assistētes reges tanto dñō expiranti.
Stante a longe notī & mulieres dñm mortuū funeraliter plozāt
veritatē q̄d seui homines nō agūt insensibilia cūtra pficiūt. Et
quod tunc actū nō est a pfidis vsq̄ ad finem hui⁹ seculi agere nō
cessant deuoti fideles in cōpassione cordis ad hoc ip̄m nanq̄ et
modo puenimus ad audiendū hec & his cōpatiendū q̄ pferre p
nobis dignatus est dñs. nedū viuus s̄ & mortu⁹. vitā em̄ bñā
xpi mors volūtariē assumpta terminauit. s̄ passionem nō finiuit.
qm̄ quē viuū p̄secuta est insatiabilis pessimoz furia psequitur et
mortuū recte insatiabilis q̄ sicut nō viuo. ita nec p̄cere n̄ ouerat
mortuo. nā referēte Job. iudei qm̄ pasceue erat. i. dies veneris. i.
cui⁹ vespa incipit solēnitas sabbati. vt nō remanerēt in cruce cor
pora sabbato. erat em̄ s̄ indecēs in tanta solēnitate. Erat autē
magnus dies ille sabbati. scz pascalis. nā solēnitas eius duplica
bat ppter octauā pasce p̄currentē. Rogauerūt pylatū vt frange
rent eoz crura. q̄m̄ sic mortuū deponerent de patibulis vt vel sic
viderēt legi obseruatores q̄ ait. qñ peccauerit hō q̄ sit morte ple
cētus & adiudicat⁹ mortī appēsus fuit i patibulo. nō pmanebit
cadauer ei⁹ in ligno s̄ eadē die sepeliē. q̄ maledict⁹ a deo ē oīs
q̄ p̄det in ligno. Deut. xxi. Clerū licet allegabāt p̄fidi reuerētiā
sabbati. in corde tñ magna malicia. tenebant. vt dicit Symon d
cassia. Siquidē ne ppter signa facta xpo moriēte in sabbati quie
te tumultus ppli nasceret & ex viso in cruce corpore turba facile
mobilis moueret. Putauerūt ad illud corp⁹ reuerētiā fieri ppter
signa tenētia. iam em̄ videbāt in religionē p̄uersos xpi crucifigo
res. & intuebant vult⁹ boīm & muliez signoz nouitate mutatas
& in vulgo verba clementia resonabāt velut maiorū maloz p
sagia futurorū. Ex quo mali pauefacti iudei magis q̄ reuerentia
sabbati. volebant q̄ frangerentur crura latronū vt tales mortuū
accēditate penarū. simul cum christo iam mortuo tolerent vis
delicet ab aspectibus boīm ne corpi chulsi reuerentia fieret pie
tate turbatū. Venerūt ergo milites & primi q̄dē fregerūt crura &

Sermo

alterius qui crucifixus est cum eo. sicut enim Nico. de ly. duo milites crucifraatores. et unus fregit unius latronis. ex una parte. et alter crura alterius ex altera parte. et sic ambo venerunt hinc et inde ad Iesum qui erat crucifixus in medio. Ad hunc ergo Ihesum qui venerunt ut viderent eum ita mortuum non frangerunt et crura quae crucifragium non fiebat nisi ad hoc. ut euadere non possent depositi in patibulis. verum quod Christi crura fracta non sunt divina providentia factum est. Locus rei figura in agno processit. de quo dictum est. os non comminuetis ex eo. Ero. x. i. Agnus enim paschalis figura fuit expressa sua passionis Christi. ideo divina ordinatione constitutum est ut ossa agni paschalis non frangerentur sicque figura et veritas correspondere. Alioquin quod patientibus percussent cruribus qui cor non patens sed in corpore absconditum dira lancea quiesceret. unde sequitur. Sed in militem lancea latus eius aperuit. Crudelitati maior semper succedit crudelitas. et ex occisorum parte inhumana feritas. ex parte vero occisi mansuetudo patientia ac summa charitas apparet. neque enim mortuo illo corpore aliquid inferri potuit quod Christus non voluit. quod ad nostram salutem non preordinaverit. quoniam si corpus mortuum erat virum tamen inortalis deitas a corpore mortuo nullatenus separata. Magna ergo crudelitas fuit tale ac tantum benefactoris innocentem tali morte turpissima et penalissima occidere. Sed maior feritas corpus iam mortuum frustra vulnerare. hinc Chrysostomus. Aperuerunt inquit et costam lancea. et mortuo corpori de reliquo iudicantes. in mortuum enim corpus coniciari militem multo deterius fuit quam crucifigere. Nec mirum si enim detestabilior est spoliatio mortuorum quam vivorum. propter quod etiam graviter puniuntur secundum legem ira et mortuorum corporum vulneratio maioris feritatis est induritia quam vivorum. lancea autem dominum miles Longinus nomine ob favorem invidie iudeorum tunc crudelis et impius postea conversus et martir factus. Nam refertur quod cum debilem habuisset visum sanguinis Christi gutta a lancea defluente oculos casu tetigit. prout illius clarus vidit. unde in Christum credidit et militie cedens instructus ab apostolis in cesaria capadociae. xxviii annis monasticam vitam duxit. et in omni sanctitate permanens ubi etiam verbo et exemplo multos ad Christum convertit. De quo etiam Ysidorus ita dicit. Longinus latus salvatoris aperuit et non tantum veniam invenit sed episcopatus honorem et martiri coronam

De passione Christi

299
pervenit. Augustinus etiam ait. Longinus aperuit mihi latus Christi lancea. et ego intraui et ibi requiesco securus etc. facta est autem lanceatio secundum Remigium et Damascenum huius modo. ut non transfuerat lancea infingeretur inter costas ut ceteri pictores figurant. pro ut etiam altitudinem Christi pedentem considerant satis patet. Sed in mollicie sub costis dexteri lateris infixa lancea in corpore impetu lanceantem ascendit usque ad cordis amarissimi transfixionem. Unde manifestum est lanceam in corpore domini duram palmarum mensura profundam esse. propter quod euangelista non dixit lancea latus eius percussit. vel vulneravit sed aperuit ut propter vulnere magnitudinem non tam vulnere fuisse quam ostium apertum ad cor superbeductum putaretur et esset. hinc etiam dominus ipse huiusmodi vulneris magnitudinem inquit dum post resurrectionem dubitanti Thome ostendit vulnera manuum pedumque et lateris dicens. Infer digitum tuum huc et vide manus meas et affer manum tuam. non dixit digitum sed manum totam. et mitte in latus meum. magis lateris apertura in quas manus viri potuit mitti. Et quoniam Christus ex hac lanceatione nullum in corpore examini dolore sensit prout tamen hoc et vulneratio ac crudelitas Christo illata est. quia quicquid mortuis corporibus inferri ad eos pertinet quorum corpora fuerunt non minus quam si viverent ut dicit Rudolphus Carthusius. Unde quod non sensit in mortuo corpore sensit et passus est in benedicta ac dilectissima matre perire. et hanc crudelissimam vulnerationem mortui corporis lachrymosis oculis intueri in qua totius doloris torrens mortuo deservit filio. De quo beatus Bernardus. i. ser. qui incipit. Signum magnum supra allegato. Vere tuam mater aia. o beata gladii pertransiit quoniam crudelis lancea filio iam mortuo latus aperuit. Alioquin non nisi eam pertransiens carnem filii penetraret. Et quod postea quam emisit spiritum. tu ille ibi omni quod specialiter tuus ipse plane crudelis lancea nec mortuo parceres. cui nocere non posses latus aperuit. sed tuam vtiq. aia pertransiit. ipse nimirum aia iam ibi non erat. sed tua plene nequibat auelli. Tuam ergo pertransiit aiam vis doloris ut plus te quam martyrem non merito predicem. in qua nimirum corpore sensu passionis excessent compassiois affectus. h. Bernardus. Nescio si in aliquo passionis Christi articulo tristissima mater interiori dolore repleta fuerit licet in omnibus tristissime doluit quod nunc. dum inimico furore omnis pena filio viventi et morienti illata minor erat. ut etiam mortuum extinctumque corpus crudelissimo vulnere usque ad cordis lachrymarum dissecaret. Torrens passionis in

Sermo

in te sola fluctuabat. q̄ p̄i? et filiū et matrē p̄fluebat. *figurata* fuit h̄ lateris xpi aptura i ostio i latere arche facto. p̄ qd̄ fuit itroie? ad vitā eoz q̄ p̄seruari fuerāt a diluuiō p̄ qd̄ q̄cūq; nō itrauit in undāte diluuiō p̄it. *Sen.* ita in hui? lateris aptione patet oīa misteria vite q̄ mō p̄sequēda nō sūt. dū solā seq̄mur hystoriā licet et in h̄ manifestat. q̄ apto lācia latere p̄tinuo exiuit sanguis et aq̄. band dubiū q̄n sanguis in p̄ciū redētōis. aq̄ in lauacrū regnatio nis. *vt dicit Aug? sup Job.* Exiuit aut sanguis purus q̄ fuit ve rus et natural? lz forte efflux? ei? de corpe mortuo fuenit miraculo sus nō em̄ pōt sanguis fluere de corpe mortuo iā refrigerato i q̄ magi p̄gelat q̄ fluat. *Clez* utrū tūc corpe xpi mortuū fuerit ita in frigidatū vt sanguis i eo remanēs natural? p̄gelaret. an n̄ dubiū ē ac p̄b̄ manet dubiū si sanguis ille xpi verus et naturalis efflu xerit naturaliter an miraculose et aq̄ pura et vera nō humor aqua ticus q̄ fm̄ Nico. de ly. *Miraculose* exiuit. exiuit aut fm̄ Symon ne de cass. aq̄ nō cū sanguine mīxta et indistincta neq; em̄ potuisset ab aspiciētib? cōprehēdi si mīxta cum sanguine fluxisset. nec etiā disprita vena: vt diuisa vena sanguis ab aq̄ vena eadē hora sil ex eodē forāmie fluxisset. S; ilico apto latere p̄us exiuit sāguis in mensura determinata. soli deo cognita s; nō nob. aut forte intus sanguis effluxit ex illo diuino corpe i signum totius amoris effusi. Deinde aq̄ alto miroq; mysterio. h̄ Symon d̄ cas. *Zialit* tū aq̄ p? sacrosctm̄ sāguinē effluēs signū eē potat total? effusiōis sāguis xpi. *Ex q̄ itez p̄ 3* isatiabil? sāguinea sūt canū impiissimoz. null? i eis iudicē mod? nlla cobibitō. nlla nepharie sūt facietas donec totū sāguiez effunderēt agni inoccēs et imaciatū. *Ecce* ad satiffaciēdū rabido eoz furorē. flagellis et spinis iussu pylati oīs sanguis i mī norib? venis incutancis effusus ē. vt visō sanguie quē sitiebant satiat quiescerēt ab impia iusti p̄secutōe. S; bestiis ferocissimis ampl? accessi clamant. tolle tolle. crucifige crucifige vt sic sāguis ei? ex maiorib? venis et p̄ncipalib? effundat qd̄ et factū ē. dū in q̄s tuos locis nervosis manib? .s. et pedib? vbi vene oēs p̄curant dñs p̄forarunt et q̄ttuor sanguis fluuia manare crudeliter coegerunt. Et quē terra suscipe p̄tremuit. sol aspiciere nō potuit qui deniq; saxa scidit. velū diuisit. saxis duriora pectora nec satiri. nec mol lire aliq̄ten? valuit. latuit ad huc modicū sanguis in corde salua

De passione christi

300

toris quo nec spine nec flagelle. nec clauī p̄fūdiores p̄tingere po terāt hūc sili fundere festinarūt a clācea crudeliore cordis intima imani vulnere penetrāte elicere nō cessarūt. *Et ne forte incredibi lis alicui videat tanta crudelitas in hōie nos certificādo euāge lista duplici vti? testimonio expientie scz et sc̄pture dicēs.* Et qui vidit testimoniu p̄hibuit. *s. ego ip̄e.* Nā de se loq̄t vt de alio more sc̄pture. *Et scim? qz vex est ei? testimoniu.* et ille scit qz vera dicit vt et vos credat. *Quo ad secundū sequit.* *facta sūt em̄ h̄ vt sc̄ptura impleret.* Exo. xij. *Os nō cōminuetis ex eo.* Et iterū alia sc̄ptura *Zach. xij.* dicit. *Uidebūt in quē trāfixerūt. vt aut non accipit causat s; p̄secutue nō em̄ qz sc̄ptū ē. iō factū s; qz futuz iō sc̄ptū.* *Ecce* patuit ex p̄e hystorialit quēadmodū oēs inq̄vo lūtat rabiē. p̄fidissimi iudei oī sc̄moto miseratōis affectu obliti qz totū b̄n̄itatis naturali m̄suetudine beluina feritate in nullo p̄cētes inoccētissimo ac mīssimo agno oīa paciētissime sine vlla p̄radictōe imo sūma cū dilectōe sustinēti dño ibi p̄ pylatū eoz volūtati tradito expleuere. *Ex q̄bus apparere pōt aliq̄ten? sacra tissime passiōis acerbitas.* licz p̄lma ad idē d̄seruētia omīssa sint que aīa deuota in dñi vulnerib? q̄i colūba i petre caernulis per deuotā meditatōez habitans poterit inuenire. *Et tantū de p̄ma p̄te principali.* Secūda pars p̄ncipalis sequit.

Uditis dilectissimi tot et tan

tis q̄ passus ē mūdi creator et dñs a tot et tan? i eū im pie seueritib? q̄b? p̄ tot et tan? p̄petue dānatōis ifelicib? p̄is p̄ctis n̄ris inuenerabilib? debi? diuie satiffaceret iusticie sūo pe caueam? ne aliq̄n eoz tāq̄ inq̄tissimi obliuiscamur. S; tenaci memorie i debilit? ip̄rimam? q̄m? vulnera illa sanguis vnda ipsa mors amarissima sp̄ nob p̄sto corda n̄ra indefinēt irriget. duritiaz ei? tollat. liq̄faciat. atq; inf aduersa et p̄spa ducati tūssimū nob p̄stēt. p̄spis vana afferamur leticia passiōe dñi meditata neci ad uersis nimia d̄nciamur tristitia visa maiore id̄ptoris n̄i p̄ nob amaritudie tollerata. Ad qd̄ nos hortat. b. *Bern.* h̄ passiōis me ditator duotissim? .ser. xliij. sup cāt. ita dicēs. tu q̄ si sapias de p̄ncipali tui pectoris. nec ad horā patieris auferri amara illa oīa q̄ p te id̄ptor tu? p̄tulit sp̄ ea i mēoria t̄nēt et assidua meditatōe tuol

k ij

Sermo

uēs q̄ possis dicere. ⁊ tu fascicul⁹ mirrbe. dilect⁹ me⁹ mibi int⁹ vbe
ra. mea p̄morabit. Et seq̄t. Et ego fies ab ineūte mea puerlatōe
p̄ aceruo meritorū q̄ mibi dēse scieba. hūc mibi fasciculū collige
re ⁊ int⁹ vbera mea collocare curauī collectū ex oib⁹ amaritudinis
b⁹ ⁊ anxietatib⁹ dñi mei. Et infra memoriā habūdantie suauitat⁹
haz eructabo quoad vīgero. ieremū nō obliuiscar miseratōnes
tuas q̄ i ip̄is viuificasti me. Et seq̄t. Adhibi b̄ salutaris fasciculus
seruatus ē nemo tollet eū a me int⁹ vbera mea cōmorabit b̄ medi
tari. Dixit sapiētia in his p̄fectōne iusticie p̄stitui i his plenitudi
nē sciētie. in his diuitias salutis. i his copias meritorū. Et his mī
bi interdū por⁹ salutaris amaritudinis. ex his rurū vinctio suauis
p̄solatōis. b̄ me erigūt i aduersis. i p̄speris rep̄mūt ⁊ int⁹ leta tri
stiaq̄ vite p̄nt⁹ via regia incedēt tūc p̄bēt vtrobiq̄ ducatū. Et
seq̄t. Nec iterim mea sublimior p̄bia scire iēsū ⁊ hūc crucifixū. Nō
req̄ro sic spōsa vbi recūbet i meridie quē let⁹ amplector mea int⁹
vbera cōmoratē. Nō req̄ro vbi pascit i meridie quē ituoꝝ salua
toꝝ i cruce. vix si oīa q̄ dicta sūt ⁊ plura q̄ dicta nō sunt oīa tñ a
t̄po passa p̄seruare nō possum⁹ velut lōge sub ea q̄ oīa v̄ba eius
imo ⁊ facta p̄seruabat p̄ferēs i corde suo saltē p̄silio spōse ex mul
tis colligam⁹ fasciculū mirrbe ip̄m⁹ int⁹ vbera n̄ra i pectoris me
dio collocem⁹. i. de passiōe dñi ex punct⁹ p̄ncipalib⁹ q̄i sūmā bre
uē colligam⁹ vt sic amaritudinē dñice passiōis facili⁹ memoremur
Passio ḡ dñi marīa int⁹ oēs vite hui⁹ passiōes fm̄ pp̄be vaticini
um. Vos oēs q̄ trāsitis p̄ viā ⁊ t̄. tā extēsiue q̄ intēsiue colligi
ita pōt. Erat q̄ppe marīa extēsiue pp̄ter mlt̄a. pp̄t cāz efficiētes
pp̄ter obiectoꝝ numerositatē. pp̄t subiecti capacitatē. pp̄t actu
um generalitatē. pp̄t loci indifferētia. pp̄t t̄pis coitatē. fuit pas
sio xpi marīa extēsiue pp̄t cāz efficiēte q̄ multiplex fuit. nā pass⁹
est dñs ab oī statu p̄ditōe ⁊ sexu. Passus nāq̄ ē a gētib⁹ ⁊ a iu
deis. a p̄ncipib⁹ ⁊ mīst̄is. a ppland⁹ ⁊ religiosis. ab ignaris do
ctoꝝb⁹ ⁊ scrib⁹. a mascul⁹ ⁊ femis petrū. i. accusatib⁹. ab c̄neis et
notis. a fugiētib⁹ discipul⁹ ⁊ amīq̄. a Petro negāte. a iuda f̄dēte
p̄ncipalit tñ a p̄ie ⁊ sua pp̄ria voluntate. boꝝ q̄dā p̄plectit pp̄ba
dicēs. Quare fremuerūt gētes ⁊ ppli meditati sūt mania. Astiterūt
reges terre ⁊ p̄ncipes p̄uenerūt i vñū aduersus dñm ⁊ aduersus
xpm̄ ei⁹. Et q̄ntū ad notos ⁊ cetera enūerata patēt ex sup̄ allegat⁹.

De passione christi

Est q̄ marīa pp̄t obiectoꝝ numerositatē de q̄b⁹ passus ē. Siq̄des
passus ē de oib⁹ q̄ ad eū p̄nebat. De p̄ris offēsa p̄ p̄ctā vniuers
loꝝ mag⁹ aut iudeoꝝ ⁊ discipuloꝝ fugiētū ac negatiū marie tra
ditoris ⁊ crucifigētū. De dolore ⁊ martirio afflicēt mris. De tris
ticia ⁊ penis ⁊ oib⁹ q̄ afflicta sūt suis discipulis ⁊ cūct⁹ suis aicis
De infamia p̄latronū associatōez ⁊ blasphemias. De ibonozatio
ne p̄ inisidēs ⁊ p̄melias. De rerū ⁊ vestīū expoliatōe. De cibo ⁊
potu mirrbe ⁊ fellis ⁊ aceti amaritudine. De corpis iniusta dam
natōe. De anime innocentis afflictōe. De vite nobilissime amif
sione De quibus omnibus tanq̄ de obiectis nolitis simpliciter
vel ex p̄ditōne ⁊ tamen accidētib⁹ passus ē ⁊ doluit vebemēter.
Que Ysa. pp̄beta attendens ait. Elere laguoꝝes nostros ip̄e tu
lit ⁊ dolores nr̄os ip̄e portauit. Ululnat⁹ ē pp̄t p̄ctā n̄ra. attrit⁹
est pp̄t scelera nr̄a ei⁹ dē. liij. fuit etiā passio dñi marīa extēsiue
pp̄t subiecti q̄ passus ē in toto corpe i oib⁹ sensib⁹. i aīe q̄libet
portōne in toto corpe q̄ i oib⁹ sc̄ssimi corpis mēbris. i capite co
ronā spineā ⁊ p̄cussioēs. in facie sp̄ta ⁊ exēcratōes. i genis ala
pas. in barbavellatōes. collophos i collo. in dorso duras illudē
tiū p̄cussioēs. in scapulis gūia crud⁹ pondera. i manib⁹ pedibusq̄
trāsfixa clauoꝝ vulnera. in latere apturā. in corde p̄fūdā lancee
figurā. i tota corpis sup̄ficie nuditatē ac durissimā flagellatōez. i
ossib⁹ ⁊ viscerib⁹. cruribus ⁊ brachijs. nervis ⁊ venis rigidissimā
tensionē. q̄ fm̄ pp̄betā factū ē vt dinumerarent oīa ossa ei⁹. in vi
talibus mēbris oīmodā sanguis p̄ciosi ⁊ hūoris extractionē. ⁊ p̄
p̄ris ariditatē liq̄scentiā ac nimia siccitatē. hinc ait ps. xxi. Sic
aq̄ effusus sū. ⁊ dispsa sūt oīa ossa mea. ffactū ē cor meū tanq̄ ce
ra liquescēs in medio vētris mei. Aruit inq̄ pp̄beta tanq̄ testa
virtus mea. Passus ē i oibus sensib⁹ i oculis lachrymarū effusio
nē. vidēdoq̄ matris ac amicoꝝ fletus ⁊ turbationē ⁊ i morte ca
ligationē. in auditu p̄ctoꝝ p̄melias. blasphemias ludibria i sul
tus ⁊ gl̄iationē. in odoratu sp̄nti fetorez. in olfactu fellis ⁊ aceti
amaritudinē ⁊ dolorosā siccitatē. i tactu tot⁹ corpis lachrymati
onē. In q̄libet aīe portōne i sup̄iori de offēsa p̄ris tristit⁹ ē. i in
feriori de matris ac discipuloꝝ cōpassiōe. aīa i sensitua vebemē
tissime doluit de pp̄rii corpis mortifera lesiōe vt vere diceret. Re
pleta est malis aīa mea. Passus deniq̄ ē dñs gñāl in oibus su
k ij

is actib' habuit i' nobis p'dictores. i' p'dicatoribus contemptores. in opibus obseruatores. in miraculis blasphematores. in miraculis et misericordie actib' scadalū fēdes et iuidētes. i' penis irrisores i' morte exprobratores. De quo Bern. ser. ij. sup. Eas. ait. Alitū i' ope nre redēptōis dñs ihs laborauit. nec i' omi mūdi fabrica tm̄ fatigatōis auctor assūpsit. Illa deniq' dixit et facta sūt. mādauit et creata sūt. At nō h' et i' dictis suis sustinuit p'dictores. i' factis obsequiatores. i' tormētis illutores et i' morte exprobratores. Passus ē q's dñs idifferēt in loq' oib' q' vt dicit Aug'. Passus ē i' p'sepio idigētiā adde duntia et stricā aritūdinē. in deserto pugna. in tēplo resistentiā. imo lapidatiū impetitionē. in hospitio obseruatiā de tentoriā. i' itinere fatigatōez et molestiaz. in ciuitate electionē. in monte p'cipici conatū. i' orto sudorē sanguis n'bu et osculū p'dictoris app'hensionē et ligationē cohortis. i' atrio interrogationē. alapas et illusionē. i' p'tono accusatōez infidelis mīqtatē testiū. Passus ē demū cōmuniter i' oī tpe i' infantia angustias vteri. fetorē stabuli paupratē. asperitatē et būilitatē p'sepij. ceterasq' nēcitates infātilēs et idigētiā s'matni obsequij. circūcisionē fm̄ legē moysi. p'secutionē aduersarij. fugā egypti. Te pueritē et adolecentie labores mltiplices sustinuit cū subditus eēt matri et ioseph putatiuo p'ri Quis em̄ vnq' mortaliū tāte fuit pauprat' ipso teste Albat. viij. Vulpes foueas hūt et volucres celi nidos. fili' aut' bois non h'z vbi caput suū reclinet. Quis tāte abstinentie tā p'lixus i' vigiliis tā sequēs i' orōnib' tā sepe cruciat' fame et siti. Rescende deniq' erate creuerūt labores et abstinentie. Nā. xl. dies et noctes i' iuueni li erate p'rimos i' deserto habitās int' feras corp' inocēs castigādo. sine cib' duxit et potu. Tēptat' a spū deceptore. ductusq' est ab eodē sup' mōrē excelsū et tēpli pinaculū. i' orōnib' crebro p'notatuit sic scptū ē. ffugit itez ipse sol' orare. Job. vi. Quis deniq' satis cōmemorari poterit sudor et labor. et fatigatiū in p'dicādo. curēdo de ciuitate i' ciuitatē. p' castella. agros. mōtes et maria. vt annūciaret vitā mortuis. redēptōez captiuis. p'staretq' būficiā i' sumis. atq' collect' discipul' p' eos inotesceret oib' finib' orbis. i' q'b' prulit lachrymas i' cōpariēdo. i' fidias i' colloq'ndo. i' falsis frīb' p'icula. vt mille tales iniurias et puitia sufferet. demū elaboratis oibus ad n'raz redēptōez nēcio p'currētib' p'sumat' op' nre

redemptionis. instituto passionis sue memoriali ppetuo. surgēs a cena hora cōpletōrij. redet. pauer. tristat et sāguinē sudat i' hora. hora matutina cōprehēdit. et velut latro ligat. ad Annā p'mo deide ad cayphā ducit cedif ac mltiplici molestat. p'ma diei hora p'sidi pilato sistit et accusat. hora terciā liguis iudeoz crucifigit flagellat. coronat. i' hora sexta p'denat crucifigit. inona expirās morit'. hora vespertina lāceat. de cruce deponit. cōpletōrij tpe sepe lit. Ecce nullā tps aut etas iuenit. i' quo sal' mūdi nō pateret Et qbus p'z passio xpi oib' incōpossibil'. q'tū ad magnitudinē extē suā. Hoc idē facile colligit q'tū ad magnitudinē intēstia q' attēdit in dolous acerbitate. ffuit em̄ dolor acerbissim' tā extērior q' interior. Exterior q'dē p'p' corp' teneritudinē pceptibilitatē et optimā p'plexionē. p'p' q's morit' gen' q' mors illa fuit turpissima acerbissima et diuturna. Quid turpi' q' iudicare vniuersoz iudicē. deridere celi terreq' regē sūmū crucifigere pōtificē. totū mūdi cōditorē dñz inocētissimū i' loco caluarie despectissimo i' p'spectu oim̄ suspēdere i' medio duoz latronū. toto corpe nudatū p'p' q'd obtenebrat' ē sol. vt celaret mēbra creatoris sic dicit Aug. Quid acerb' q' p'sodi in tot loq' nervosis marie pceptiuis grossis ferreis clavis manib' scz et pedib' sicq' extēdi vt numerarent oēs articuli nudū q' et toto corpe vulneratū. soli ex venter expōni et tribus tm̄ imo nō vno tm̄ clauo vl' duob' speciosū corp' p' filiis hominū sustentari. ffuit et mors diuturna incipiēs ab effusiōe sāguinis. in orto hora cōpletōrij. durans successione penaz contīnua vsq' ad horam nonam diei subsequēntis. Interior aut' similiter intentissimus fuit. p'pter aie patientis perfectionē in claritate cognitionis magnitudine amoris eoz quoz contraria acciderūt propter dolous puritatem in subtractione paternae solatio nis et redundantie gaudij supioris portiois in inferiores et conseruationē omniū doloz augere valentiū p'pter fructus modiciratē q' pauci electi et si multi vocati. Et p'pter redēptōis magnitudinē vterq' tandem dolor interior et exterior intensus est p'p' agentū subitationē. q' quo actio cōtrarij velocior eo dolor iflic' intērior. hinc actio ignis int' cetera elemēta vebemētiore ingerit dolorem. Sed subita fuit actio. que in breui intervallo tps totū corpus lacerant. totū sāguinē eliciunt. et tam extēriora q' interiora

Sermo

ra penis repleuit. ppter qd z ples mirabaf si ia mortuus esset. li-
cet multo citi expirasset. nisi volēs vitā ppter scpturē ipletionē cō-
seruasset ppter penā varicatōez. z pttine succedentiū aggraua-
tionē. de quo sup vñ ē. f. k. Et ppter volūtariā doloris z tristitie
maior q̄ exteriora affligerēt inferre poterāt assūptōez q̄tū ad fi-
nē. Et qz oia h̄ ex p̄dicti latī patēt. iō recapitulādo sufficiant. vt
sic q̄ i sūma breuissime speculef aīa deuota. quot z q̄ta p nobis
passiōib⁹ dignissimis pass⁹ ē dulcissim⁹ dñs Jhs spes nra. britus
do nra solatō nra sal⁹ nra rēptio nra pcurāte inuidia iudeoz. qz
pylat⁹ ibm fēdit volūtati eoz. Et tantū de secūda pte pncipali

Radidit iesuz volūtati eorum

Audiui⁹ q̄ dē ad lraz q̄ ibm fēdit pilat⁹ volūtati iu-
deoz tyrānica iūq̄tate ad crudelissimā ei⁹ occasione nō
min⁹ fēdit illū p volūtati nre ad etnā redēptōz p ppiū sangui-
nē itromit se i sctā. etnā redēptōe iūeta. ad Heb. ix. Si em p p-
prio filio suo nō peccit s̄ p nob oib⁹ fēdit illuz. Ro. viij. Si in q̄
p nob fēdit: fēdit sine dubio z nob. Et daf ad cui⁹ vtilitatē ali-
qd daf. deniq̄ puul⁹ natus ē nob in q̄t. Ysa. c. ix. z fili⁹ daf⁹ ē nob
z fact⁹ ē pncipat⁹ sup bñez. et pncipat⁹. s. cruq̄ q̄ lacerat⁹ sāguis
lētisq̄ bñeris ipositā z iborredū supplicij locū dolorosissime tra-
ctā tāq̄ triūphale lignū pstituit z sceptrū regni sic Raba. ait. In
cruce xpi tua victoria vera salusq̄ aīa regi. nō q̄ p̄ciosū negligā⁹
donū vramur daf ad nraz repatōez. opemur de saluatore salutē.
efficiat i nob tā acerbe passiōis deuota mēoria cōpassionē ac du-
ri cordis nri sara emoliat. aufert a nob cor lapideū carneū donet
z cōpassiū. h̄ em p̄mus z pncipal⁹ effectus ē fm supdictā Apre-
mus corda. suscipiam⁹ i nob dulcia xpi vulnera neq̄ q̄ ipe ptulit
ad salutē nos velut rot⁹ boni increduli nob stram⁹ i pnicie sic pfidi
illi q̄ pfidēdi sāguis salutarē spreuerūt efficacitā ipm sibi dari ad
vindictā petierūt. sāguis ei⁹ inq̄unt sup nos z sup filios nros. n̄
em sāguis xpi ait Chrys. omel. xij. i fine deterior ē babylonico ig-
ne. Ille scit sc̄toz i camio honorare corpa z chaldeos cōburrere.
Quātomagī sāguis ille p̄ciosissim⁹ scit pdere incredulos z saluare
fideles. itaq̄ nre fēdit p filiū volūtati si volum⁹ ipe sua nos cru-
ce saluabit. si volum⁹ ipe nihilomin⁹ dānabit. Decuit em dic⁹ idēz

De passione christi

303

Chrys. splēdore crud abortiri ifideles z illuare credētes. Salus
bit aut nos crux xpi si infaz facim⁹. Si cōpatimur ait apls. Et pre-
gnabim⁹. Dānabit si p̄h̄im⁹. si crucifigim⁹ ill⁹ dudū cessantibus
succedētes nouas infligim⁹ xpo plagas aut dudū renouam⁹ infli-
cras. sic de q̄busdā pctā sua iteratib⁹ loq̄t apls ad Heb. Rursus i
quit sibimetipis crucifigētes filiū dei z ostētatū bñtes. Licet em
xps resurgēs ex mortuis. iā nō morit⁹. mors illi vñ nō dñabit. ad
Ro. vi. S; nec passio aliq̄ aut afflictio. qz impassibil⁹ ac immortalis
z gl̄iosus fideat ad dexterā p̄ris donec ponent inimici sui scabel-
lū pedū suoz. Nihilomin⁹ itez crucifigi. itez affligi dī a pctōib⁹
nō qd ē i seipso s̄ i illis. Jō caute ducit⁹ apls. qz rursus crucifige-
rēt filiū dei ne putarem⁹ illū itez i seipso suscipe penas q̄ impassi-
bilis regnat. subiect⁹ sibi oib⁹ addidit sibimetipis. Affectu quidēz
isti. z si nō effectū crucifigūt. faciūt ea vt iterat⁹ p quib⁹ se crucifi-
xus ē. vñ q̄tū i ipis ē iterū crucifigūt. siles p oia illis. eozq̄ p̄ti-
cipes q̄ dñm lingua p̄silio. z manib⁹ crucifigere. Et qz nocēdi af-
fectus nō tm effect⁹ p̄sāt. ipe affect⁹ p effectū ē. sic q̄ dñs iam re-
gnās in celo psequi se clamat i tēris. Saule dicēs cur me pseq̄-
ris Act. ix. De quo etiā bt̄s Greg. iij. moral. s. xliij. Quis iquit
p̄siderat q̄ta nūc vsq̄ tolerat etiā cū de celo sup corda fidelīū re-
gnat. ipe q̄ppe quotidie patit⁹ oē qd a reprobis ei⁹ elcti lacerant⁹
z quīs se se sup oia libez exerit reproboz tñ vulnera ad buc per-
suū qd deoz sū retinet corp⁹ sentit. Et seq̄t Al̄os carnaliū pra-
uis morib⁹ redēptoris vitā repugnare videam⁹ q̄ hūc qz gladij
nō pnt pueris acerb⁹ insequunt⁹. Eappter z ei⁹ plona. b. Bern.
in quodā ser. vt sup a allegatū ē ita ait. Nōne sat. ppter te vulne-
ratus sū nūqd p iniquitate tua afflictus sū cur addis afflictōez af-
flicto magī aggrauāt me vulnera tua pcti q̄ vulnera corpis mei
Et itez in quodā ser. idē ait. D hō vide q̄ p te patior. nō ē dolor
sic ille quo crucior. ad te clamo q̄ p te morior. vide penas q̄b⁹ af-
ficioz. vide clauos q̄b⁹ p̄fodioz cū sit dolor tant⁹ exterior. inten⁹ ē
plancē q̄uioz. cū te ingrātū expior. Ultimus ingratitudinis qd⁹ ē
repēdere p bonis mala. Auditu horredū ē christianū boīez sui
dēptoris inouare vulnera fufū p se. p̄ti pculcare sanguinē p l.
passum p̄h̄cere z miscditer afflictionē sustinentē crudeli⁹ affligēs
te z inq̄ies q̄tum in se est. vulnera. cōtumelias. z obprobria itez

Sermo

rare. *Que* ut cautius caueamus curamus p aliquos dñice pas-
sionis articulos pñderates quib' forefacti iterant' & inuouantur.
ut ex his q' voluerit laicus speculet. Et sicut a quorūlibet status
um hoib' dñs passus ē. ut ex epilogo pr' ita pbdolor ē cernere
hodie a singulorū statuū aliquib' dñi iniurias & crucē & pñmeli-
as renouari. Sūt aut' ut interim de his q' foris sūt silē in ecclia
tres status & nūc in nouo & tūc in veten testamēto sicut oñdit. b.
Bregl. Omel. xvi. in Ezec. glo. quos in Ezec. c. xiiij. p tres vi-
ros Noe Daniel & Job. dñs designauit. Noe q' archā in vndis
rexit. ideo figurā rectorū ecclie tenuit. Daniel q' vitā celibē ele-
git pñtentiū siue pñplatiuorū formā gessit. Job qui in cōiugio
posuit curā dom' pprie erexit cōiugatorū ordinē declarauit. in
quolibet horū rectorū cōtēplatiuorū pñgatorū statu boni sūt & re-
probi. Sic eodē stat' dñs Luc. xviij. sub methaphora existētiū in
agro. in lecto. in molēdino significās ex singulis aliquos assumit
alios relinq' pñstat. Nā in die discussiōis meritorū ex singulis tri-
um genēz ordinib' electi assumunt ad vitā reprobi relinquitur.
Qm electi paciēti xpo cōpassi sūt. reprobi nō xpo passionēz ma-
lis suis actibus intulere. Videam' q' nūc exēplanter qñbus qñs
ue iniurijs a singulis statib'. deinde indifferent ab oib' lacessit.
verū q' qdā frequēti' ab hoibus vni' stat' cōmittunt q' nūlomi'
& in alijs statib' sūt. ideo in singulis statib' aduertāt singuli. ut
q' ad se pñerit intelligāt & oiconatu studeāt emēdare. In pmo igi-
tur statu pñdētū q' Noe signant pñdentiū dico tā in spūalib' q'
i seclanb'. quorū regimīni pñs xpian' cōmissus ē qñen' ad fines
fidei q' est sal' aiaz pacifice dñgant sūt q' rursū miserabilē dñm
crucifigūt. Si qdē oēs cū pñe succedūt pñatōis officio. dicūt dñs
pñm suū cōmittēter dicēte. Tu aliqui pñeris cōfirma frēs tuos
illud Lu. xxiij. Dñe tecū parus sū & i carcerē & in mortē ire. dū scz
in suaz pñaturarū susceptōe etiā ut videt iurādo tanq' boni pñ-
stos pñlo dei pñsse affirmāt quorū fm epī doctrinā ē aiaz p oib'
b' ponere. Job. r. Sz ex illis statim quidā pñm cū discipul' orā-
te xpo dormiūt. Qui sibi vacātes ad dei cultū negligent antēdūt
& sic negligentē pastores p pñbam dñs pqueri. gregē dñi nō
pascūt. qd' ifirmū ē nō cōsolidāt. qd' egrotū est nō sanāt. qd' fra-
ctum est nō alligant. qd' abiectū est nō reducūt. qd' pierat nō re-
q'

De passione christi

304

rāt. Et dū fm dñi Augustini. apud eos dormitat. oīs disciplina
seuit in subiecto pñlo nequitia impunita. nō attendētes qd' fm
brm Bregl. omel. xi. in Ezec. cor occidūt quor ad mortē ire tacē-
tes videret. De quibus dicit Naum vlti. Dormitauerūt pastores
tui. deinde fugiūt capto dño qui in horro pñcurōis p oues timo-
re amissionis tpālū pñcurōib' nō resistūt. oues in nullo defen-
dūt. iuasores nō arguūt. scādalizātes pñm nō corripiūt. s' seip-
sos nō pastores mag' aut mercēnarios fore oñdentes. veniente
lupo sub silentio se abscondūt. post h' & xpm negāt dūz veritati ac
iusticie cedentes. etiā lupis ac seductoribus applaudūt. blandi-
untur. curias seculariū pñcipum sequunt' relictis ouibus sub
manu mercenarij quasi non ipsi pastores & serui sint christi. sed
negociatores & caudicidii quorū confuram occultant vel oīs
no non habent dū p habitū laicāle moribus & gestu clericos ne-
gant & christi esse ministros verecundantur reputari. Non em' ut
Aug'. ait Solum isti xpm negant q' dicūt eū non esse xpm sed et
etiā qui cū sit negat se esse xpi seruū sicut petrus nō negauit ibz
esse xpm. sed negauit se eius fore discipulū cui tñ non ait domin'
discipulū meum te negabis sed me negabis. Vtinā h' animad-
uerterent qui pastorum emolumenta. lac & sanam diligentes cleri-
calē statu odiūt habitū atq' vitā. Sed nec hic finis est eorū q' xpo
aduersantur inimici crucis eius. qm dñm capiunt & ligant cū mi-
nistis & seruitorib' mittūt & remittunt cum pñdente iudicibus.
Crucifige crucifige clamant cum senbis & seniorib'. Repudiato
dño barrabam petūt cū popularib' dijudicāt & condēnant cum
pylato iudeis petentibus. Primū rōnes tā spūales q' seculares
sciunt dū veritatez atq' verbum qd' fm Paulū nō alligat ipsi p-
bibendo vel ne predicef impediendo incarcerationē atq' ligant. chri-
stum em' & verbū patris fore & veritatē ex Job euāgelio frequē-
tius lectitalis. pro tanto igitur christo interrogantur quēcunq' ad
uersus dei verbum & veritatem cōmittunt. Contra quos apłus
ad Rom. i. i. ait. Clertatem dei detinet iniusticia. Et p Ysaia.
ca. lxx. Ifili mendaces filij nolentes audire legē dei qui dicunt
vidētib' nolite videre. & aspiciētib' nolite aspicere nobis ea ppo-
nere q' circa sūt loqñi nobis placētia. videte. nobis errores & se
cundū agūt q' oppłlis & paupib' metu v' cupiditate iusticia aut

Sermo

salutis p̄silia q̄ norūt. negāt ⁊ ad alios mittūt ⁊ remittūt ac i die
paupes suspēdūt accursib⁹ fatigāt nō sine corꝝ dispēdio graui at
q̄ damno. Est em̄ x̄ps dñs a nob̄ fact⁹ a deo patre sapiētia ⁊ ius
sticia. i. Cor. i. Lōtra quos ait dñs Jere. xxi. Judicate mane ius
diciū ⁊ eruite vi oppressū de manu calūniātis ne forte egrediat⁹
ut ignis indignatio mea. ⁊ nō sit q̄ extinguat p̄p̄t maliciā studio
rū vestroz. ⁊ sequit. ca. xxi. Si nō audierit vba h̄ p̄ memetipm̄
iurauit dicit dñs. q̄ i solitudine erit dom⁹ h̄. Qd̄ si diū vellē misra
re iusticiā nō possūt. audī scripturā. Noli q̄rere fieri iudex nisi vale
as vias rūpe inq̄rat. ne forte extimescas faciē potēt. Eccl. viij.
Crucifige ingemināt dū veritatē sibi dñā vbo vel vita p̄dicātes
nō modo odiūt s̄ remunerāt p̄sequūt detractōib⁹ ⁊ diffamīs ex
acuātēs velut gladiū linguas suas aut etiā qd̄ pei⁹ ē. agnītā ve
ritatē suis ipugnāt insidijs aut clamorib⁹ i odiū veritatē. occidūt
famā p̄dicatōis sicut gladio adimūt vita corpis. Si qd̄ veritas
odiū clamare iudeos fecerat p̄ x̄pm. h̄ Aug⁹. sup̄ ps. Noli atten
dere inermes man⁹ s̄ os armatū. inde p̄cessit gladi⁹ quo x̄ps occi
deret. Sic murmuratiū iniuriā i Moyses ⁊ aaron nō sibi s̄ dño re
putāt irrogatā dicētes. nō p̄ nos ē murmur vestrū. s̄ p̄ dñm. Ex
odi. xvi. Et dñs missus ad p̄dicādū aplis. Qui vos inq̄t spernit
me spernit. Lu. x. X̄pm nō p̄ficiūt ⁊ barrabā larronē p̄mitt. quo
tiēs p̄moueri nitunt⁹ i electōib⁹. p̄uisiōib⁹. p̄firmatōib⁹ aut aliter
viros indignos. seditiosos. legi ignaros. cupidos. elatos. aiauz
occafiores. ⁊ amicos dei simplices ⁊ iustos q̄ ser̄ alios saluare pos
sēt tāq̄ idignos repudiāt. Quid em̄ tales aliū agūt nisi qd̄ ege
rūt iudet. nō hūc ib⁹ clamāt s̄ barrabā. Nolum⁹ eū q̄ saluat q̄ spū
aliū. vita. doctrina ⁊ officio viuificat. Quare. q̄ sic d̄t Sap. ij. Lō
tran⁹ ē opibus nr̄is ⁊ impat nob̄ p̄ctā legi ⁊ infamat in nos pec
cata discipline. ideo volum⁹ barrabā qui nobis p̄uivēre nouit in
p̄ctis ⁊ bñ viuētes exēplis pessimis enecare. Quoz p̄ctā sua vni
uersa faciūt q̄ huiusmodi instituūt p̄p̄t qd̄ Ebimo. p̄cepit apls
i. ad Ebim. v. Certe q̄ ib⁹ crucifigi. barrabas viuere peti⁹ mō iaz
dicto tota ecclesia dei piclita. vtrū bñficioz collatores ceteriq̄ of
ficioz aut dignitatū institutores attēderēt q̄rū in b̄ x̄pm nouis
vulnerib⁹ impetunt ⁊ q̄ stricta sup̄ hoc reddēt rationē cum et de

De passione christi

atissim⁹ Zeo papa q̄ ante finē p̄n̄fuite. xl. dieb⁹ apud bti petri se
pulch⁹ lachrymis ⁊ precib⁹ p̄ p̄ctōz suoz remissione se mactaue
rat audiuit oia sibi dimissa p̄ctā saluo qd̄ de manu nō impositōe
esset rōnē redditurus. ut in vita sua legit. Diudicāt demū ⁊ cō
dēnant cū pylato dñm quicūq̄ dānandi cupiditatēq̄ libidie ne
suis officijs priuent⁹ ⁊ bñficijs veritati iusticie ⁊ inocētie quā ses
pe cōmendabāt cedūt ⁊ p̄sentit publici iniq̄tati ⁊ q̄si man⁹ la
uāt dū ad excusandū excusationē in p̄ctis metu ⁊ coactōne alli
gāt magi eligētes ibm in paupibus sc̄tis ⁊ inocētib⁹ sibi creditis
tradere iniquoz volūtati quā comisse cedere dignitari. de q̄bus
i. dñs ait. Recta oia pueritis q̄ edificat syon in sangui
nib⁹. ⁊ hierl̄m in iniq̄tate p̄ncipes eū iudicabāt in munerib⁹. ⁊ sa
cerdotes ei⁹ in mercede docebāt ⁊ p̄pbete ei⁹ in pecunia diuinas
bāt. Sed nec h̄ finē h̄ inouatio passiōis x̄pi. Nā ⁊ sūt q̄ dñm de
ciuitate hierl̄m eijciūt. q̄ cruci p̄figūt. qui in terrā sanguinē ei⁹ fū
dūt. Eijciūt dñm ex portas hierl̄m. i. eccleie q̄ ad cathedras ⁊ tri
bunalia nō in noie dñi ascēdūt. expectātes a dño vocationē suā
sicut aaron nō ingrediētes p̄ portā siue ostiū qd̄ x̄ps ē ad regēdū
ouile ouīū. Sed reiecto dño ex fines eccleie intrāt in suo noie. vel
verius in noie symonis aut iherl̄m quoz execrabili exēplo sc̄ti sp̄ri
tus dona vedūt atq̄ emūt. nō timētes lepram iherl̄m. sed nec dā
nationē symonis cui dictū est a petro. pecunia tua tecū sit in p̄di
tionē. qm̄ donū dei exstimaſti pecunia possideri. his ait p̄. Qze
am dño ipi regnauerūt ⁊ nō ex me. p̄ncipes extiterūt ⁊ nō cog
ui eos ei⁹ dē. viij. Et Job. x. Qui nō intrat p̄ ostiū in ouile ouīū
s̄ aliūde fur est atq̄ latro. Qui nō intrat p̄ ostiū pastor est ouīum
Ostiū p̄ qd̄ intrādū ē ip̄e interpretari dignus ē. Ego sū inq̄t ostium
p̄ me si q̄s intrauerit saluabit⁹ ⁊ pascua inueniet. Crucifigūt ibm
x̄pm man⁹ pedesq̄ ligno ne moueā. clauēs p̄figūt dū saluatares
sacramētoz vinctos p̄p̄lis negāt nec p̄cipare nisi sub pecunia
rio pacto volūt. Lōtra illd̄ saluatoris p̄ceptū q̄ accepit. q̄ da
te i. ad Ebim. x. Debet q̄ nō gratis accepim⁹. neq̄ q̄ ḡtis dabimus
Dū etiā x̄po man⁹ ligāt x̄pi p̄rimonū qd̄ pauper ē nō illis distri
buēdo s̄ p̄ suis p̄p̄is libidini ⁊ abusib⁹ turpiter retinēdo. Nun
q̄ p̄ illis aiaz posituri q̄b⁹ negāt p̄rimonū crucifigi. Dū etiā ⁊ pe
des saluatoris figūt suis iniq̄s statut. ⁊ ordinatōib⁹ q̄b⁹ manda

Sermo

ta dei transgredi cogit sine quorum observantia quasi claustra ibi pedis
b' neque venie sal' poterat aiaz nre imitaf crucifixoies xpi pban
scos 7 icribas qb' impauit dñs. *Abath. xv. Quare iqt vos tras*
gredi in madata dei ppter traditione vraz. Sanguinem deniqs
xpi saluatoris in terra fudat. Et du in eminetia p'atōis p'stut i
iustis exatōib' 7 guaminib' subiectoz pauperz suor xpi sangui
nē sugūt piter 7 sudorē. nā de his paupib' dicit dñs. Quādiu fcs
cistis vni ex his frīb' meis minimis mibi fecistis. Abath. xxv. Et
qd pei' ē sanguinē xpi inaniter i terrā fundit. dū fusi sanguis p'ci
um euacuat. Nā aufert 7 euacuat p'ciū quicq's destruit app'ciatū
p'ciū redēptōis nre 7 salutis sanguis xpi ē fm illd. i. Pet. i. Nō cor
ruptibilibus auro 7 argēto redēpti estis de vana v'ra p'uerlatōe
patne traditōis. s' p'ciolo sanguie agni i maciat i xpi. Et ad eph.
i. Habem' redēptōez p sanguinē ei' remissionēq' p'ccōz. Recre q
hūc sanguinē fudere dicūt q' p'ciū ei' salutē ac redēptōez aiaz ne
gligūt impediūt atq' cassant. Qd tūc faciūt pncipes xpiani ius
dices 7 p'lati dū tpalia lucra salutē p'ferūt subditōz. dum magnā
p' vilib' 7 trasitōijs nullā vel modicā p' eternis 7 p'ciolissimis cu
rā hūt. dū magi corda afficit amissio centū florenoz q' iactura cen
tū milii aiaz. Qm p dies singulos p'silia in eūc rimant p se 7 ali
os cogitāt quō tempalia ordinent ad lucrū nec ab hac occupat
tōe pellima dies festi ac celebritates p'cipue libere dimitunt. qm
imo sub missaz solēnijs puocant capitula seruant placita 7 cum
minores deo decantāt laudes maiores diabolo machinant frau
des. Et cū hui' occupatōis nulla dies sit expers. raro vel nunq
vrinā vel sel in anno p'ciliant ex animo quō ipi 7 ppls suos plas
ceat deo 7 dei cult'. Aiaz solus vltimo oim cogitat vrinā vel ali
qn cogitaref. Ecce imitant iudeos qui crucifigū xpm dixerūt n
in die festo. iterū petētes eū crucifigi nolebāt introire in p'toriū
Et ementes sanguinē iustū nolebāt in carbonā mitti p'ciū. minis
ma nō timuere s' lōge maiora satagebāt flagicia nō p'cauere. ita
videm' iā tales magnipēdere minima 7 ab eis maria parupen
di. Ecce q'ra diligētia q'ris vigilijs custodiūt muri ciuitat' ne in
grediat hostis sarcinolas vllas viles dep'daturus. lapideas ac
lignas possessur' māiones ad extremū etiā corpa occisurus in
gressus est iā hostis seuiſſim' cū magna satellitū turba dyabolus

De passione christi

306

cum supbia: auaricia: luxuria: inuidia 7 c. qui nam cessat innume
ras occidere 7 rape aias p'ciolo sanguie fuso hodie redēpras et
nlla ordiat custodia. nlla sit aduerf' hūc tyrānū cruc' xpi inimicū
repugnātia nec ppls ei' d'biſ' coherōib' ei' subtrahit s' spōte de
relinquit i man' ei'. *Quid stulti' q' custodire portas 7 muros dñi*
in ciuitate plena p'atē grassat inuicē. Bi sūt de qb' Bern. li. iij.
de p'sidera. ad Eugeniū papā ironice ita ait. Optimi estimato
res q' magnā de minimis parū aut nullā de maris curā gerunt
lōge sūt illi ab aplo ad p'bil. dicēte. Via arbitrat' sū vt stercora
vt xpm lucificerē. Neq' frustra putēt xpm lucificare posse nisi
p'ius oēs cōmissas aias q'tū i eis ē lucificiāt. In cui' figura bis
q' crucifigi saluatoris tipū gessit saluator egypti ioseph aduenien
tibus frīb' patriarchis ait. nō videbitis faciē meā nisi adduxeris
tis vobiscū minimū flem vīm. Bern. xliij. Attēdite o pastores et
p'lati iudices 7 rectores piculū vestrū 7 cōmissū vobis thesaurū
solicitiū custodite. Optime hui' thesauri nouit p'ciolitatē bea
tus ille 7 deuor' passiōis xpi p'replator Bern. ser. iij. de aduentu
q' ad p'positū ita inq't. Quid ego infelix quo me vertā si tān the
saur. si p'ciolū depositū illud qd sibi xps sanguie p'prio p'ciolius
iudicauit p'rigit negligēt' custodire. si stillāt in cruce dñi sangui
nem collegissem essetq' repositus penes me in vase vitreo qd et
portare sepi' oporteret. qd animi habiturus esse in discrimine tā
to. Et certe id seruandū accepi pro quo mercato: non imprudēs
ipa vtiq' sapiētia sanguinē illum dedit. Sed 7 habes thesaurū
istū in vasis fictilibus. 7 quibus multa plura q' vasis vitreis im
minere picula videant. Dec Bern. Quod si ita est de negligēti
bus salutē cōmissorum. qd de eis qui nō solum hanc negligunt.
s' a suis subdit' mala suasionē. p'nitiosa p'uerlatōe. q' vi 7 aduerte
re 7 repellere cōprobant. Audite 7 de his organū quoddaz dul
ce canente bernuolis. scz zelosum reprobis 7 austerum. An pu
tas in quem p'secuti sunt xpm qui sacratissimū illud corpus cruc'
affixere patibulo 7 nō p'seq'bant eū qui aduersus corpus ei' qd
est ecclia odio furebāt iniquo. Deniq' si p'p'riū sanguinem dedit
in p'ciū redēptōis aiaz nō tibi videt' grauiorē ab eo sustinere p
secutionem. qui suggestionē maligna exemplo p'nitioso scandali
occasione auertit ab eo animas quas redemit q' a iudeo qui sanz

Sermo

guinē illū fudit. Agnosce dilectissimi expauescite & fortia eorū q̄ salutē impediūt aīarū horredū penit' sacrilegiū: qd̄ t' iporū videt' excedere facin' q̄ dño maiestati man' sacrilegas iniecerē. **H** Berni. ser. de puerisōe Pauli. 7 subdit ibidē. Egressa ē inq̄tas a seniorib' iudicib' vicariis tuis q̄ vident regere pplm tuū. **H**eu heu dñe de' q' ipi sūt in psecutōe tua pmi q̄ vident in ecclia tua pma tū diligere. gerere pncipatū. **H** pbdolor misera eorū puerisatio plebis tue miserabilis subuersio est. Et sequit'. Copiosissimē siq̄ de pietatē inueniūt in suscipiēda. imo accipiēda magi aīarū cura. sed **H** apud eos cura minor 7 de aīarū salute nouissima cogitatio est. Alij nō saluatori aīarū grauior: vlla poterat esse psecutio. **I**ni que agūt 7 ceteri **I** xpm. mltiq̄ sunt nostris t'pib' antixpi. **A**beri tñ 7 crudeliore eā cenleo psecutionē p acceptis bñficijs 7 grauiore sentit p ptate q̄ ppijs sustinet a mīstis. **H** ille. Ecce quō tūc a pncipib' iudeorū cepit passio xpi. ita nūc p'nuat a pncipib' 7 rectorib' xpianorū. Sed nūquid hī soli inter chasti crucifixores sūt deputadi. **S**z heu cooperatorēs sūt de statu p'plantū sine cōtinentiū p danielē signato clerici miores non plati 7 vtriq̄q̄ serus religiosi. nā ex illis sūt q̄ cū iuda dñm osculant' 7 p triginta argēteis vēdunt q̄ vt pseudo ppheta vobis illudūt. **Q**ui caput venerādū pcutiūt arūdine. **Q**ui ridēt in aliena veste **Q**ui vini potū felle amaricāt. **Q**ui cū latronibus xpm deputāt. **Q**ui occidūt corpe toro stipitiq̄ cōfigūt. **C**uriam' breuiter p singula ne vt affolet nimia plititas icipiat rediū generare. **O**sculant' cū iuda qui statū hunc p hypocrisim mentiētes ppter tpale cōmōdum assumūt nā dū habitū quē gerūt 7 ore pfitent' de forte se fore dñm. dñm osculant' q̄si intimi. q̄i amici. Sed tradūt triginta argēteis dñi factis mentiunt' 7 corde. **H** tñ ea agūt rōne vt p tripliz cē concupiscētiā carnis oculoꝝ 7 honoꝝ liberi' soluar' decalogū pceptoꝝ. **N**ā triginta ex trib' resultat p denariū multiplicat'. **H**ec em tria scptura hypocritis 7 pseudo pphetis impropert. **E**t q' oīa faciūt vt videāt ab hoib' quo ad supbiā. **A**th. xxi. **E**t qd̄ sub obtētu lōge orōis domos deuorāt viduaz quo ad auariciā ibidem. **E**t q' penetrāt domos. 7 captiuas ducunt mulierculas oneratas pctis que ducunt varijs desiderijs quo ad carnis p'cupiscētiā. ij. ad **T**imothē. iij. **E**t pseudo pphetā alludūt dicētes

De passione christi

307

Prophetiza nobis q̄s ē q̄ te pcussit cū mala secreta q̄b' dñm pcutiūt. hūc videre nō credūt vel nō attēdūt. **S**icut 7 illi putabāt dñm falsū pphaz. occulta nesciēt. nec suos pcussores agnosce-
Quibus ait dñs. **S**ciāt oēs ecclē q' sū scrutās renes 7 corda. **A**poc. ij. **C**aput venerādū arūdine pcutiūt q̄ vacua 7 ociosa vīta caput xpi qd̄ fm aplm de' ē offendūt nibil de xpi diuinitate dignū meditādo. **S**z in sua inertia solis carnalib' inherendo cū tñ ad eos pncipalit' dictū est i sensu sūt tibi cogitar' deiz oīs narratio tua i pcept' altissimi **E**ccl. iij. **I**pi deniq̄ labores pphoꝝ in ocio possidēt vt custodiāt iustificatōes dñi 7 legē ei' acq̄rēt. **I**ridēt q̄ dñm in aliena veste alba ac purpurea ac ceteris sacmēta lib' ac pōrticalib' indimunt' q̄ sacris vestib' ad memoriā eorū q̄ in xpo facta sūt institut' vtrū. marie i sacrificio altaris 7 tñ passio nū 7 illusionū xpi. nec meditatōez p intellectū nec recordationē p memoriā 7 cōpassionē hnt p affectū. pferūt em tales signa vana 7 velut ioculator solā exteriorē pferūt appetitiā oī neglecta i teniori cōrespōdētia veritatē. **Q**uibus recte p pphaz cōmīat **A**da ledict' q̄ facit op' dñi negligēt' hīere. xlvij. **N**egligenti sine dubio facit opus dñi q̄ solis exteriorib' p'et' ceremonijs deū q̄ spiritus ē 7 quē i spū 7 veritate adorare optet. int' nō cogitat puer sus ad alia mēte vana de quoz sacrificijs **E**ccl. xxiiij. **S**z imolāt' ex iniq̄ oblatio est maculara 7 nō sūt bñplacite sublanatōes in iustoz. **I**lli aut' vini dulq̄ potū aceto felleq̄ amaricāt q̄ sacrificia sua ozones. diuina officia 7 gñalit' opa bona symoniaq̄ aut puer sis intentōib' facinorosis cogitatōib' spōte tā assūpt' tpe frigido indeuotōis gradib' 7 odijs q̄i aceto 7 felle cōmiscēt amarissimo **N**ō attēdētes q' min' ē iusta facere nisi etiā fiāt quō faciūt iusti. **I**uste inquit scriptura qd̄ iustū est exēq̄ris. **D**e q̄b' vere pquerit' p pphaz. **D**ederūt in escā meā fel 7 i siti mea potauerūt me aceto. **S**icut dñs ac esunt iusticiā 7 salutē nostrā quē cibam' 7 potamus dū iusta ac bona opa q̄bus ad salutē disponimur exhibem' meus cibus est inquit vt faciam volūtatem patris q̄ misit me. **H** aut volūtas est patris mei vt oīe qd̄ dedit mibi nō pdaꝝ. **L**ibū g' hūc 7 potū amaricamus dū bñmōi opa de gñe bona admixtis criminibus viciam' **C**ū latronibus xpm deputāt q̄cūq̄ indigne eucharistiā sumūt homicida est 7 latro q̄q̄s mortali crimine sui

Sermo

ipsum aiam damnationis iugulat ferro. Qui in mortali ad altaris sacrificium accedit quod aliud facit nisi sibi ipsi latroni christum sociat. Sed quid ait dominus. Crisimasti inquit inique quod ero tui filius. arguam te et statuam contra faciem tuam. imo non solum tales latroni dominum maiestatis sociant. sed etiam crucifigunt. sanguinem fundunt et occidunt apostolo teste qui. i. ad Cor. xi. Qui manducauerit hunc panem et calicem domini biberit indigne reus erit corporis et sanguinis domini. De quo quoniam pridie latro audistis cum ea deus exposuisset auctoritatem. ideo nunc rescindo. Vex et in hoc toto christum corpore crucifigunt. dum illum quasi palo affigentes suspendunt. nec ad se adiutorem procedunt pulsanti claudunt nullum ei in corde suo locum preparant propter multitudinem carnaliterum aut supfluarum temporalium rerum sollicitudinem quasi non deo dicantur et negotiis essent publici deputati. Contra quos apostolus. Nemo militans deo implicat se negotiis secularibus. ii. ad Thimo. ii. Coopant predicti populares qui per Job de signant. Nam ex ipsis sunt etiam qui velant oculos domini et qui spunt in os christi cadunt percutiunt cum herode petentes miracula spernunt. Summe patris tuis manibus perfigunt pendentes in cruce blasphemant dominum et illudunt. Quicunque etenim gratiam divine cognitionis a se abscedunt nolentes intelligere ut benefaciat affectantes ignorare divinam legem ne prescientia peccati redarguat. tardi ad salubria audienda et intelligenda. curiosi ad fabulas et inania. hi sibi ipsis oculos domini velant. Sed et domino oculos velant qui putant sua peccata a domino ignorari et ipsum quasi boiem sola exteriora videre. cum tamen scriptum sit. homo videt in facie. deus autem intuetur cor. i. Reg. xvi. Conspuunt in os domini qui non bo dei de ore predicatoris audito vel scripture detrahunt per sinistras interpretationes pulcra vel iocularis irrisiones. Os enim domini vel scriptura vel predicator rectissime intelligitur per quam universa sua nobis iudicia et beneplacita dominus insinuat ac cunctarum questionibus satisfaciunt ut regit Gregorius. xxiij. moral. s. liij. Item omnes qui incantationibus ac superstitionibus que dam inquirunt occulta plus tenebris quam luci credentes atque per scripturam sacre auctoritatem vilipendentes. pro quos dicit dominus. Ne qui ambulat ut descendat in egyptum et os meum non interrogat. Ysaie xxx. Caput non et faciem christi percutiunt quicunque vicariis christi superioribus nostris qui nobis sunt velut caput in terris. Nam planum per deo habemus in terris dicit Bernardus. de dispensatione. et peccato. Sed et scriptura deus os nominat sacerdotes populi Exod. xxij. Qui inquit talibus obloquuntur

De passione christi

detrahunt et per publicam contumeliam sicut Paulus loquitur. in faciem cedunt. hi caput christi et faciem cedunt que omnia tanquam sibi illata dominus iudicabit ipso dicente. dominus ne detrahbas et principi populi mei non maledices. Et Luc. x. Qui vos spernit me spernit. ut allegatum est supra. Cum herode miraculum petunt ac dominum spernunt quibus non sufficit ad vice emendationem doctrina verbi dei. sed quasi increduli deo si viderent miracula sicut olim si ex mortuis aliquis resurgens alterum statum vite nunciaret tunc se vellent ut autem emendare. inuitantes in Bethaniam et herodem et diuitem epulonem. quibus dicit a domino. Si moysen et prophetas non audierunt neque si quis ex mortuis surgere credent. Luc. xvi. Aliter denique diuie potencie sursum configunt. qui potestatem domini restringunt non attribuentes ordinationi dei tam prospera quam aduersa que hic contingunt omnia. sed vel casui et fortune aut humane industrie vel malicie ascribentes. in celis tamen illum potentem estimant non super terram. Dicentes cum reprobis. Circa cardines celi ambulat et nostra non considerat. quibus dicit Ecclesiastes. Ne dicas coram angelo non est prudentia ne forte iratus deus super sermone tuo dissipet cuncta opera manuum tuarum. Pendentes etiam in cruce dominum blasphemant illudunt qui amarissimi dei passionem labores vulnera et sanguinem nobis summe necessaria misericordissime impensam parumpendunt cum risu ac leuitate pertractant et semetipso passione domini titillantes in puerbium diuine sapientie facta vertunt. Sicut quidam aiunt ore blasphemum et ludem te quesunt dominus verbera et obtinuit in habundantia. Alii ingratisimam potuit quidem dicunt nos aliter sine passione deus redimere cur non sic egit et filia. per quos per prophetas per quos dominus posuit vestimentum meum cilicium hoc est carne mea quæstus est diuinitas abiecti one et sceleris sum illis in pabolam. Aduersum me loquuntur qui sedebant in porta et in me psallebant qui bibebant vinum. scilicet erroris. vinum impietatis. vinum superbie. quod secundum Augustinum. Non solum tunc in passione factum est sed usque hodie illi corrigunt. Sed ve ve qui tales sunt. ve a male dictionibus. xij. que sequuntur quasi eis propheta in eodem psalmo imprecatur. Demum generaliter cuiuslibet status fuerint. variis modis christi crucifixorum participat. Nam de omnibus statibus aduersus dominum consilium congregant atque falsa contra eum testimonia querunt ut perdenent quotiens occultis conuentibus ad perpetranda mala conueniunt

Sermo

bū machināt dolū? quō iustificēt iniusta. aut iusta cōdēnent. me-
ditātur dicentes illō Sap. ij. Opprimam? pauperē iustū? et non
parcam? vidue nec veterani. fuereamur canos mlti tps sit lex no-
stra fortitudo nra? c. in q̄ etiā tot p̄ xpm falsa p̄ferūt testimonā q̄
tiens mendacia aduersus veritatē p̄fingūt. sicut scriptū est. Qui
mentis testis est fraudulentus. Prouerb. xij. Ex eis etiā ad modū
coborū retro cadūt percussī nōbo dñi. et tñ surgentes capiūt dñm et
occidūt quos a p̄ceptu scelere nec nō bñ correctōnis nec flagelluz
dñi reuocat ad ei? p̄sumatōne citi? reuertunt post flagella. de q̄
bus dicit Jere. c. v. Percussisti eos et nō doluerūt. attribuisti eos
et rennuerūt recipe disciplinā. indurauerūt facies suas sup̄ terrā
et noluerūt reuerti. Sed et dñm trahūt de pōntifice ad pōntificē. d̄
iudice ad iudicē qui de veritatē et iusticie oppressione maioribus
cōplacere volūt et de iniurijs membroz xpi fauoris lucrū querūt
de quib? in ps. liij. d̄. Dissipauit ossa eoz qui boibus placēt p̄fu-
si sunt qz deus spreuit eos. Et reuera p̄fundunt qñ fauorē quem
ne sp̄eti pderent xpm trahūt. sp̄eti a deo p̄dūt et intrant p̄fusio-
nē. sicut iudei q̄ ne pderēt locū et gentes xpm p̄diderūt. S3 bñc p̄-
dendo vniuersa amiserūt. vt supra eodē ps. cōmemorat Aug. S3
et vniuersa xpi mēbra et totū corpus impie flagellāt impudentissi-
mi et vere insani boies qui q̄libet occasione cōmōti i solū creator
rem suū dñm ibm p̄ eis in cruce expansū nunq̄ malū inferentem
vniuersā irā suā itorquēt p̄fidissime p̄ oia ei? mēbra iurātes blas-
phemāt cōmemorātes i malo q̄ ex incōprehensibili ille nob̄ ipen-
derat charit̄ate. De quo Aug. Nō min? peccant q̄ xpm blasphe-
māt regnāte 3 i celis q̄ qui crucifixi erāt ambulātem i terris. Al-
bus ḡ de his d̄ x̄i qz dñs flagellāt dicere debui magi q̄ nec iudei
fecerūt. Dimembrāt isti sicut scriptū erat. os nō cōmūnerunt ex
eo. illi nec ossib? p̄cūt nec viscerib? nec eis etiā mēbris q̄ in nobis
verecūdū est noiare. Lōtra quos clamat vsqz bodie p̄ Ysa. xpus
iugit tota d̄ ie nomē meū blasphemāt eiusdē. ij. Sed ve ve q̄cō-
tradiciūt fictori suo testa de sanis terre ve nibilomin? p̄sidentib?
q̄ pp̄ias nō dissilantes iniurias creatoris sui tāta paciunt cōue-
tia. Ne q̄ et vniuersis q̄ ad h̄ impatiētes puocant aut audiendo
p̄ndent. ac misera de dei sui blasphemij solatia sibi querūt. La-
putz xpi coronāt et cōspuūt qui in xpo deitatē nō credūt. La-

De passione christi

309

put em̄ xpi deus ait ap̄ls. Qui etiā aie sue caput. i. sup̄iorē ptem
ronem. scz et volūtate ad dei imaginē factā sedis cogitatōibus et
affectib? sp̄ore ac volūtate maculāt ac p̄gūt nimis sollicitudinib?
nib? tpaliū. ita vt in eis cogitatōes sc̄e ac desideria celestia lo-
cū h̄re nō p̄nt. Abhomiatō em̄ dñi cogitatōes male Prouerb. i.
Et sp̄s aufert se a cogitatōib? q̄ sunt sine intellectu. Sap. i.
Itē q̄ corp̄is sui caput p̄ supbiā nouis adinuētōib? aut supfluis
ornatib? deformāt. aut etiā succo v̄l cibo vel alio colore adulteri
no faciē suā in q̄ marie dei apparer artificii deturpāt in h̄ capiti
xpi. i. deitatis opa corrigētes. p̄ talib? em̄ p̄ctis tot puncturaz
v̄l nera i suo capite xps sustinuit et suscepit. Nā p̄ indecētes capiti
ornat? duo ap̄li Pe. et pau. i suis eplis clare docēt ne fiāt i torz
crinib? auroz margarit. i. ad Ebi. ij. et i. Pe. ij. Et. b. Bern. ser. v
doib? sc̄is. Pudeat iqt̄ sectari gl̄iaz mēbra q̄b? caput suū tā i gl̄i
am exhibet nō h̄ns sp̄ez aut decorē vel aliqd̄ h̄mōi sequit. Pude
at sub spinato capite mēbrū fieri delicatū q̄ ois ei interis purpu-
ra nō tā honoris sit q̄ irrisōis. Crucē deniqz dūmodo carpērant
quicūqz p̄silio fauore auxilio alios ad p̄petrādū mala inducūt v̄l
inductos p̄fortāt. Quib? in ps. d̄. Si videbas furē currebas cū
eo et cū adulteris portionē tuā ponebas. Imponūt autē crucem
xpo in dorso baiulādā q̄ q̄rētes excusatōes i p̄ctis. p̄ctā sua diuī
na ordinatōi aut puidētie attribuūt excusantes se q̄i p̄ resistēdi
impotentia. deū nō accusantes. Qui etiā diuinā legē aut oculū
ta dei iudicia iudicāt siue arguūt dicētes. Nō oia a deo bñ ordi-
nata sicut causat dicētes. Cur de? pp̄iā volūtate mibi dedit. cur
sic mutabilē me p̄didit cur nō ad bonū necessitauit. Itē sic fugi-
rū puidet q̄s ego qui dei ordinatōne siue p̄sciētia mutare vāles
bar ita excusando se accusādo deū xpi dorso crucē imponūt. Eo-
tra quos Ysa. xlv. ait. Nūquid dicit luti figulo suo quid fac? Ne
qui dicit patri quid ḡnas et m̄lieri q̄d pturis. Existū nō de ciui-
tate ei? ciuit? et vestib? spoliāt. imo et int̄ latrones crucifigūt. Qui
dū eccliam dei latronū speluncā suis insultatōib? vagis discursi-
bus clamoribus vanis. vtinā in turpibus atqz p̄nitiosis tractati-
bus efficiūt p̄ q̄d dñm de domo sua ei? ciuit. Ne ve ingratisimis
boibus cū dñs cur? est terra et plenitudo ei? orbis terrarum et vni-
uersi qui habitāt in eis totā terrene molis latitudinē nostro cō-

Sermo

cessit vbi solū domū puulā suo cultui dedicauit in q̄ nobiscū ad
nostrā vtiq; salutē habitare dignat. De ac etiā sua habitacōe ei
ciūt quoz negotijs reliquus nō sufficit mūdus. *Quē* ⁊ vestib?
spoliant dñi deuotos xpi amatores q̄ xpo velut corpi vestis ad
berēt. domū dei vitare compellūt. Aut in deuot. suis oioib? ipe
diūt. Deniq; int latrōes suspēdūt dñi sacra altaris officia i q̄b? xpi
passio rēcolit. ⁊ q̄i itē in cruce ara p pctorib? imolat ipi latrōes qz
aiay suay occisores sine oī fuerēt iūmo oī cū dīspēctōe ⁊ irreuerē
tia q̄i nihil ad eos attineret cul? dei ipudēssie circūgīrāt. Quos
dñs ipe olum flagellis corripuit ac vbi redarguit dicēs. *Scptū*
est. Domus mea dom? oionis vocabit. vos aut fecistis eā spelū
cā latronū. verū ⁊ illi inter latrones xpm crucifigere intelligunt.
qui in oētā ac iusticiā famuloz xpi detractōib? suis ⁊ infamati
onib? lacerāt. Sicq; iustos cū iniqs deputāt. De q̄b? *Salon* ait.
Abhoiatio boim detractor. Et seq̄t. *Exsurget p̄ditio eoz p̄u. rō.*
Cū latrone q̄ dūm blasphemāt inidēdo. q̄ ius necessitatibus
dñm nō requirit s̄ a? adiutorio q̄i impotēt. omisso alia sibi q̄runt
auxilia legi diuine p̄na. *Cōtra* illud pp̄be ps. lxx. Da nob dñe au
xilū de tribulacōe. qz vana salus boim. i deo facim? n̄rē. ⁊ ipe
ad nihilū deducet tribulātes nos. *U*l ali? fm *Rab. sup. Hbarb.*
Qui cū duoz latronū cū xpo crucifixoz memoriā fecisset ⁊ corū
q̄ ad xpm p̄ulerāt vboz. subdit. *U*sq; bodie h̄ geri i ecclesia vide
mus cū mūdānis tacti afflictōibus fuerint veri fil? ⁊ falsi xpiani
illi q̄dē qui ficta mēte dñice passionis sacramenta gestant ad p̄
tis vite gaudia cupiūt liberari a dño. At q̄ simplici intētiōe cum
aplo nō gl̄ant nisi in cruce dñi n̄rē. ita potius a p̄ntib? erumnis
oprāt erui vt spm suū in man? sui cōmendent auctoris vnoq; cū
ipo regnū celestis desiderēt esse p̄cipes. vñ bene ille qui fide du
bia dñm p̄cabat fundit? est p̄tēptus a dño neq; vlla m̄sione p̄
gnus habet. at nō p̄ces illi? q̄ eternā a se salutē q̄rebat pia mor
dñs exaudirōe suscipe dignatus ē. qz nimirū quicūq; in tribulati
onib? positi tpalia tm̄ alio solatia requirūt a p̄alibus p̄ter ⁊ cē
nis gaudijs se priuāt. qui aut veraciter bona patrie celestis suspi
rant ad hec absq; vlla dubietate xpo miserante pueniūt. hec *Ra*
ba. Demū lancea latus dñi pcutunt vntuerſi ⁊ intima cordis no
stri vulnerant saluatoris dum tanto amore quem in tam duris

De passione christi

310

laboribus angustijs et amaritudinibus horrendisq; afflictionib?
bus tot passis vulneribus. tot sanguinis effusionibus. ac mori
turpissime voluntaria susceptione. maxime autē cordis vbi amo
ris sedes dicit esse apertione sanguinis ⁊ aque effusione nobis
monstrauerat nullam amoris vicem impendunt sed omnibus his
sp̄eris ac vilipēsis auersi ab illo quasi nunq; amasset quasi nihil
contulisset conuersi per amorem ad seipsos tantos labores pati
untur in cassum exhibitos. omni eius fructu se priuantes seipsos
quoq; per facinorosam vitam. ideo qui tam charo emit precio
quo cum optime essent subtrahunt et dyabolice captiuitati vñ
de redempti sunt iterum sponte ac voluntarie nequissime se sub
mittunt. hec sunt que cor illud amarissimū grauissimo doloris vul
nere tunc lanciauērunt ⁊ nunc q̄tum in eis est super omne pas
sim dolorem superaddunt. Siquidem supra expositum est de pec
catorum damnacōe longe magis tristatus est dñs q̄ de quacū
q; corporis sui lesione. Sicut in simili aduerſi potest. si em̄ quis p
amico longe se inferre quem diligeret vt cum a captiuitate quas
sua incidisset culpa liberaret terribilia sustineret. omnia possēda
disraberet. viā laboriosissimā ⁊ piculis plenā arriperet. latro
nes incideret vulnera vsq; ad mortē susciperet tandem conuale
scens non requiesceret donec reddito captiuitatis precio capti
uum redimeret amicum. data quoq; capto libertate vt cum redē
ptore suo ad patriam remearet ille omnem sui laborem spernes
ret. passa damna ⁊ vulnera vilipenderet cum inimicis captiuato
ribus suis pacta noua iniret. seq; perpetue captiuitati eoz spō
te subīceret. mallens perpetue inimicorū porcos pascere. q̄ cum
fidelissimo patre aut amico ad conregnandum reuerti. Nōne pl?
ille offenderet suum redemptorem omnes eius impensos labo
res pericula precium vulnera frustrando ac maiori cor eius trans
figeret tristitia q̄ quicquid ille passus fuisset ⁊ in iactura bonoz
suoz quomodolibet possessorum ita ⁊ nos cor dñi dolore nimio
configimus omnia per eum nobis exhibita per vanam nostram
conuersationem frustramus. De his autem omnibus dicitur p
Zachariā pp̄bam ⁊ *Iohannē* euangelistā. videbunt inquit in
quē transīrēt. Et in cor psona b̄t̄is *Berni.* sermo. de passione
christi. Exquiretur inquit a me sanguis iustus q̄ effusus est sup
l iij

Sermo

terrā nec imunis ero ab illo tā singulari scelere iudeoz q̄ vicz tā te charitati ingratus fuerim q̄ spūi grē p̄tūmēliā fecerim q̄ sanguinē testamenti pollutū dixerim q̄ p̄culcauerim filiū dei. Hec Berni. Ecce dilectissimi videbat forte iā dudū cessasse p̄secutōis xpi tps s̄ palā factū ē qz nūq̄ deest p̄secutō xpo qm̄ p̄ pauci ho die sūt q̄ nō cū aliquo p̄dictoz statū rursus xpm crucifigūt. imo tanta multitudo crucifigoz sic Berni. de p̄uersione Pauli ait q̄ p̄iurasse videt̄ q̄ xpm vniuersitas ppli xpiani a minimo vsq̄ ad maximū a plāta pedis vsq̄ ad verticē nō ē sanitas i eo vlla. Et b̄ quidē graui? et dolendū nimis qz totipliciter eū qui p̄sequit̄ q̄ ab eo xpiani noiant. vere amici tui de? et p̄rimi aduersū te appro pinquētur et steterūt. Brūs q̄ Aug. in ser. de passiōe qui incipit q̄ taceri ad idē ait pendēs i ligno im̄sus sedens i celo adorat an forte adbu irridet etiā nō est irascendū iudeis qui vel morientē deriserūt nō regnātē. Quis ē q̄ xpm irridet vtiā vn̄ cēt et vtiā duo vtiā nūerari possent tota palea arce imidet eū gemit triticū irrideri dñm. Sz nūc cessate o miseri cessate sat̄ iā pass̄ ē sua spō te oēm p̄ vob̄ fudit sanguinē. Eur mō inuitū laceratis certe nō i illū tela tacitis magi in vosip̄os reuertunt. Si nō illi tñ vobis p̄ cite videbit̄ eū aliqñ i maiestate magna veniētem et se de vniuersis suis inimic̄ potētissime vindicantē. Terribilis quedā expectatio iudicij relinquit̄. Ait apls et emulatio ignis q̄ p̄sup̄tura ē aduersarios. Nā si irrita q̄s faciēs legē moysi sine vlla miseratōne duob̄ aut trib̄ testib̄ morit̄ q̄ tomagī purat̄ deteriora mereri sup̄ plicia qui filiū dei p̄culcauerit et sanguinē testamenti pollutū derexit in quo sc̄tificatus p̄ mltiplicē vicz recidiuā et spm̄ grē p̄tūmēliā fecerit p̄ tāta ingratitudinē qz mibi vindictā ait dñs et ego re tribuā. Horrēdū ē aut̄ incidere i manu dei viuēt̄ ad Heb. x. Deu q̄ dicti sūt xpm sue volūtati traditē rursū crucifigēdo suū faciunt p̄dēnatorē quē cū paciēdo poterant h̄re benignissimū saluatorē. Quos nos km̄ fugiētes ac tāta facinora horrētes xpm ibm̄ nō stre volūtati traditū suscipiam? suā passiōē p̄ verā cōpassionēz nrāz faciam? et sic cū illo h̄ cōparimur q̄tin? etiā cū eo exaltati nō mē filioz dei qd̄ ē sup̄ oē nomē p̄sequimur. Et reuera nihil iusti? nī bilq̄ debitū magis q̄ cōpati ei q̄ nō p̄ se s̄ tm̄ p̄ nobis pati. Ad qd̄ etiā nos insensibilia instruit elemēta. Pendēte em̄ p̄nibulo

De passione christi

311

creatore ait Leo papa in ser. xi. de passiōe. Vniuersa natura p̄ge m̄uit et cruq̄ clauos oia sūt senserūt elemēta nihil ab illo supplicio libez fuit b̄ i cōcatōe sui: et terrā traxit i celū. b̄ petras rupit: monumēta patefecit: inferna reserauit: densaȳ horore teneb̄: az̄ ra dios abscondit. Debebat em̄ b̄ testimoniū suo mūdus auctori vt in b̄ casu p̄ditoris sui vellēt vniuersa finiri. b̄ Leo. Nō q̄ mirū ait Ansel. si sole p̄ristato tu cōristaris. si terra p̄tremiscēte tu p̄tremiscis. si scissis saxis cor tuū scindis. si flentib̄ iux̄ cruce mulierib̄ bus tu plachrymaris. Cōsidera q̄ tu o hō redēpre: quis: q̄tus et q̄lis est qui p̄ te pēdet i cruce. Qui? transitū et celū luget et terrā lapides duri q̄i cōpassiōe scidunt. Qui? mors mortuos viuificat et quē ois creatura suū dñm p̄fiteat. V cor humanū oim lapidum duritia durū? si ad tantū rememorationē piaculi nec terrore cōcūteris. nec cōpassiōe afficeris: nec cōpūctōe scanderis: nec pietate mollis. vñ et diero. sup̄ Adarb. ait. Dis creatura xpo moriēti cōpatit̄. sol obscurat̄: terra mouet̄: petre scidit̄: velū tēpli diuī dī: sepulcra apiunt̄. s̄ solus miser hō nō cōpatit̄. Et. b. Berni. in ser. d̄ sacramēto altaris ait. Adhorrē p̄p̄ nos subire voluit q̄ p̄ctā nrā sup̄ lignū sustinuit i cruce suā. scz penā p̄ctōz cui? timore sanati sum? Quid faq̄ hō indigne. quid faq̄ hō ingrate. Adora deuoti? recale frequēti? salutē mūdi p̄ te passaz vitā p̄ te mortuā. fortitudinē infirmatā. Si mēbz xpi es cōpatere capiti tuo. Si frāc xpi es cōmoxere fratri tuo: plāge. dole cū gemitu et lachrymis su p̄ mortē p̄ciosā vniūgeniti dei pris. Alio qñ si nō doles. si nō plan gis si nō cōpateris deliras degeneras beluā sapiis letargiā pate teris boiez diffiteris. Sz et. b. Aug. in quodā ser. de passiōe q̄ incipit. Qd̄ racen deus noluit. Tps est lugēdi: passiō dñi celebrat̄ tps est gemēdi: tps flendi: tps p̄fite di: tps deprecādi. Et q̄s nō strū ydone? ad effūdendas lachrymas p̄ dignitate doloris tantū Nā et p̄p̄ba ait. Quis dabit aquā capiti meo et oculis meis fontē lachrymar. Si vō fons lachrymar eēt i oculis nr̄is nec ipse sufficeret. b̄ Aug? Sed forte diq̄ quō xpo cōpati potero quō illi cōdolere q̄ nūc longe factus ab oī dolore et tristitia regnat omni? plen? gaudio gl̄iosus i celo. Neq̄ em̄ miles strenuū? filio suo fortiter p̄tra inimicos pugnātē et p̄ dura vulnera p̄ eos triumphātē post pacē triūphū acplene recuperatā sanitatē cōpatit̄. q̄nimo cō

gaudet vehementer et de fortitudine probata filij. de gloria triumphis. de acquisitione spolijs et subiugatione inimici. ita iustior nobis videtur le-
tandi ratio de passionis dominice et propter christi exaltationem et gloriam propter quod
deus exaltauit illum et cetera. Sic apostolus ad Phil. ij. et propter crudelissimam
subiectionem atque destructionem inimici et propter nostram redemptionem.
Preterea cum dolor et tristitia que in proposito pro eodem reputantur quia com-
passio magis tristitia quam dolor propter dicta est. Cum ergo tristitia secundum aug.
ut supra dictum est. est enim dissensio animi ab his rebus que nobis volentibus
accidunt. Passio enim christi non est a nobis volita sed magis volita velut
redemptio nostra. hac enim Petrus volebat et arguitur est a domino. Au-
diuitque vadit retro satanas quia scandalum es mihi quia non sapis ea que
sunt dei sed ea que sunt hominum. Alibi etiam. Denique sicut presens noster habet christi
passionem futuram desiderabit per quam se noverat salvandos. vñ Ysa.
liij. de ex persona eorum. Desiderauimus enim despectum et nouissimum viro-
rum et cetera. Et iterum. Veni et libera nos relaxa facinorosa plebi tue et
silia multa. Nouerunt autem non nisi per passionem populum liberaturum ut
manifeste patet per Ysa. liij. Qui in uero sanatus sum? et sequitur. Si po-
suerit pro peccato animas suas videbit seminem longeuum et cetera. Ex quorum etiam per
sona deuotus ille passionis cultor Bernardus. ser. ij. de natiuitate quasi
ad passionem dominum inuitas ait. aperi tu libere agne dei mansuetudo
vera fodiendas expone. Videamus man? et pedes ut pcedat que in eis
latet thesaurus salutis et copiosa redemptio. frange denique esurienti-
bus panem tuum. solus enim frangere potes que solus ut fracta conso-
lides stare potes et in ipsa perfectione solus pratem habes ponendi
animam tuam cum volens resumendam. Tua ergo miseratio soluatur aliqua
tenus tepidum sed non penitus dissoluatur. Separetur ab anima caro sed non
sane et carnis seruet incorruptio et anime plenam conferat libertatem
ut sola in mortuos libere agat. educens victos de domo carceris
sedentes in tenebris et umbra mortis ponat animam sanctam carne immacula-
tam. sed resumendam tertia die ut mouens mortem pumat et vita hominum
cum resurgente resurgat. Bernardus. Sicur ergo presens desiderabant futu-
ram. ita et nos volumus et gaudemus esse factam. ideo ubi supra subdit.
Bernardus. ita factum est dilectissimi. et ita factum gaudeamus. morte illa
mors mortua est et regnaturi sumus in ipse uite per resurrectionem iesu. ex
mortuis. Stultum ergo videtur ad Bernardum meditari christi passionem. ut doleamus
ut lachrymas educamus cum de ea quam non volumus sed volumus faciam

esse tristandum non sit sed gaudendum. Ecce non modica ratio dubij ex-
oppositis sanctorum dicti orta. quam nihilominus ex eorum auctorita-
tibus dissoluemus dicentes. Quod de passione domini et gaudendum est
et dolendum. Sicut et ipse dominus de ea gauisus est et nihilominus voluit
vehementer exultauit inquit propter a ut gygas ad curandum vias et tunc
ait. Tristis est anima mea usque ad mortem. ideo etiam ante passionis sue
diem voluit cum ignem gaudium populi cum laudibus et canticis atque palmarum
ramis recipi. Inter que tunc gaudia visa ciuitate hierusalem dignatur est
lachrymari. ut habet Luca. xix. Signis se cum desiderio atque cordis
gaudio venire ad passionem. ut peccatus homo redimeretur. et nihilomi-
nus de sui corporis seuissima lesione ac peccatorum obduratio vehementer
tristatur et ob hoc etiam ecclesia sponsa sui inherens vestigijs pces-
sioni solenni in die palmarum que secundum Bernardum. gaudium signat. copulat of-
ficium de passione quod passionem commemorat. hanc enim ait Bernardus. ser. j. de ra-
mis palm. processio plausus passio planctu ad mystice designatum
quod de domini passione gaudendum nobis est piter et dolendum. Quod gau-
dendum nobis sit his sanctorum testimonijs approbat. Ait enim. b. Leo
ser. v. de passione que incipit sacramentum dilectissimi. luceat carnalis
iudeus. sed spiritalis gaudeat christianus et festiuitas que illis est versa in
nocte nobis choruscet in luce quoniam crux christi eadem est et credentium
gloria et non credentium pena. Quauis enim persequentium furor nihil aliud
ud in dominum maiestatem operatus est quam atrocem crudelitatem et imite super-
plicium. redemptum tamen hac domini passione verior iustiorque ratio letandi quam do-
lendi. et sequitur nulla fidelium mestitudine pascalis est obscurata so-
lenitas nec cum tristitia gestorum ordo recolendus est cum ita dominus vi-
sit malicia iudeorum ut de intentione facinoris voluntas sit implenda
miserent. si in exitu israel de egypto agni sanguis fuit restitutum li-
bertatis. Et sacratissima sancta est festiuitas que per hostiam pecudis
ira auerteret vastationis. Quanta populis christianis percipienda sunt gau-
dia per quibus omnipotens pater filio suo unigenito non peperit sed pro nobis
omnibus tradidit eum ut in occasione christi pascha esset vixit singulare sa-
crificium quo non ex dominatione pharaonis vñ populi. sed ex dyaboli ca-
pituitate totus eruit mundus. b. Leo. Et. b. Job. c. xvj. Domine. xi.
Dodierna inquit die noster dominus pepedit in cruce totius spiritualis gra-
tulationis esse substantiam. Etiam ante ipsum vocabulum crucis pena fuit
it sed nunc ad gloriam nuncupat. hinc et apostolus ad Gal. vi. Alibi in-

Sermo

quit absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jesu christi. Item Berni. in sermo. de eucharistia ait. Christus iesu mortis tue memoria tanq[ue] opus pigmentarij quasi rhus redolens in diebus quasi regio aromati qm purgat estus solis et q[ui] flores rosar[um] in diebus vernis et quasi lilia que sunt in transitu aque omnia hec quibus passionis memoriam comperat. iocunditatem habet no[n] tristitia[m]. Gaudedū g[er] nob[is] ē de xp[ist]i passiōe nihilomin[us] et cōpatiēdū n[on] vno atq[ue] eodē respectu s[ed] diuersis. de quo m[ag]i[ster] d[icitur] d[icitur] l[icet] l[icet] l[icet] q[ui]stio[n]e n[on] soluēs q[ui] q[ui]st. v[er]o viris sc[ri]tis placere debuerit q[uod] xp[ist]us patere[et] v[el] occideret d[icitur]. debuit placere eis s[ed] n[on] ituitu ip[s]i[us] cruciat[ur]. volu[er]ūt g[er] vebement[er] cupierūt xp[ist]m mori p[ro]p[ter] liberatōe[m] ho[m]i[nu]m et impletoe[re] diuine volūta[te] s[ed] n[on] voluerūt dilectione[m] afflictio[n]is ip[s]ius. De eodē g[er] letabant[ur] et tristabant[ur]: s[ed] ob aliud gaudebāt et ob aliud dolebāt. Golebāt xp[ist]m mori p[ro] ho[m]i[nu]m redēptōe[m] et t[ame]n de morte ip[s]i[us] diuersis causis corda eor[um] varie mouebāt et seq[ue]bāt illi[us] passiōe[m] credentiū pie mētes voluerūt fieri sic futurū credebāt. Ecce quo respectu passio xp[ist]i a nob[is] volēda ē inq[ui]rū. sc[ilicet] p[er] eā p[ri]us imo toti[us] trinitatis gl[ori]a clarificata et volūtas i[m]pleta ē. inq[ui]rū p[er] eā h[omo] xp[ist]us exaltat[us] ē et recepit nomē q[uod] ē sup[er] o[mn]e nomē. v[er]o i[n] no[m]i[n]e eius o[mn]e genu flectat[ur] celestiu[m] terrestriu[m] et inferno[rum]. inq[ui]rū p[er] eā angelica ruina repta est inq[ui]rū p[er] eā p[er]ditus h[omo] ac p[er]petue damnatio[n]is vincu[m] cōpeditus iuētus ē solut[us] et hereditari p[er]dite restituit[ur]: et sic de alijs fructib[us] passiōis. S[ed] nūc videam[us] quo sit respectu cōpatiēdū et condolendū. Nā q[uod] patiēti xp[ist]o cōpatiēdū sit iā mult[um] testimonijs est o[mn]iū. Cui etiā ap[osto]lica auctoritas accedit. ait em[an] Pet[er] xp[ist]o passio in carne et vos eadē cogitatōe armamini. j. Petri. iiii. Paulusq[ue] ad Roma. viii. d[icitur]. Ip[s]e em[an] sp[iritu]s reddet testimoniū sp[iritu]i n[ost]ro q[uod] sumus filij dei. si aut[em] filij et heredes. heredes q[ui]de[m] dei. coheredes aut[em] xp[ist]i. Si t[ame]n cōpatimur v[er]o s[ed] gl[ori]ficemur cū illo. Et ad Hebre. xiiii. Ihs v[er]o sc[ri]ficaret p[ro] suū sanguinē p[ro]p[ter] p[er]p[etuum] suū ex portā passus est. Creamus igit[ur] ad eū extra castra improp[er]iū ei[us] portantes et similia. Quia g[er] cōpatiendū illi est. considerandum quō id fieri debeat atq[ue] possit. Ubi aduertēdū q[uod] dupliciter possum[us] cōpati patiēti xp[ist]o. Uno mōdo passiōi illi[us] p[ro]dolendo. Alio mōdo cōpassioe[re] eius imitando. primum agūmus cum ex ho[m]i[nu]m memoria q[uod] passus est d[omi]n[us] in nob[is] tristitia[m] qua[m] n[on] dā excitamus siue displicentia[m]

De passione christi

quā cor nostrū affligendo vice q[ui]scūq[ue] repende gratitudinis mole sua hanc intus assumim[us] v[er]o aliq[ui]tū illi p[ro]formemur q[uod] p[ro] n[ost]ra salute prulit vniuersa. Est em[an] tristitia in nob[is] q[ui] p[ro] interā meditatio[n]e ac distinctā p[re]ntia nob[is] facim[us] in fantasia ea q[ui] illata sūt p[ro]p[ter] ac q[ui]bus ip[s]e afflic[us] ē p[ro] nob[is]. S[ed] dū nob[is] displicet simplicit[er] vel ex p[ro]ditōe. et t[ame]n p[ro]sideratōe sūt p[re]ntia g[er]nant in nob[is] tristitia[m] et dolore[m] v[er]o ex sup[er]dictis p[ar]tibus. S[ed] forte dubitas q[uod] nob[is] displicere possint i[n] passiōe xp[ist]i dicēdū breu[iter] s[ed] displicet q[uod] nolum[us]. Primū g[er] ē q[uod] passiōe xp[ist]i simplicit[er] nō debem[us] nolle. Nā si simplicit[er] eā nollem[us] iā volūtatē n[ost]ram volūtati illi[us] difformarem[us]. Nā ip[s]e oblat[ur] ē q[uod] voluit. et q[uod] ip[s]e voluit nos nolle nō debem[us]. Nō g[er] de illa dolendū est aut tristādū tāq[ue] de re nolita simpl[iter] s[ed] magis nob[is] ē gaudēdū. Ut g[er] breuiter dicam[us] o[mn]ia illa possumus. et debem[us] nolle simplicit[er] v[er]o ex cōditōe q[ui] et quō noluit xp[ist]us passus et ita de o[mn]ib[us] his tristari de quib[us] sua aia p[ro]tristabat[ur]. s[ed] aut[em] q[ui] sint q[ui]re sup[er]. Et hec re memorādo breuissimē rememorātib[us] ea q[ui] prulit xp[ist]us occurrunt multa. Primum lesio xp[ist]i corporalis siue etiā fame p[ro]uitia et irritio[n]es quā licet v[er]o suscep[er]at a xp[ist]o nō nolum[us] simplicit[er]. nolum[us] t[ame]n eā ex p[ro]ditōe. vellem[us] em[an] s[ed] xp[ist]m p[ro] nostra liberatōe pati nō oportuiss[et] se si o[mn]ia cetera eque iusta p[ro]sp[er]a et p[ro] se appetibilia fuisset siue ea nolum[us] etiā tā leua xp[ist]i vulnera naturali q[uod] dā declinatōe q[ui] naturaliter quis refugit et horret vulnera nedū in se s[ed] in primo marie aut t[ame]n amico. s[ed] aut[em] nolitio p[ro]ditionata et horroz natural[is] s[ed] p[ro]dicta sufficiūt ad causandū tristitia[m] dū que sic nolum[us] accidere vel accidit se apprehēdim[us] sicut de vidēte aliū incidere vel secari a medico aut p[ro]ficere merces. Occurrit deniq[ue] offensa filij dei et sume trinitatis p[ro] hoc singulare p[er]m[ission]e crucifixorum iudeor[um] et gentiliū dū vin imp[er]ij. v[er]o ait Berni. ser. de passione. Virū iustū iniuste occiderūt et sacrilegas man[us] i ip[s]m dei filiū iniecerūt. Ad q[uod] expalluit et expauit tota machina mūdial[is] et pene i antiquū chaos sunt o[mn]ia reuoluta. Et s[ed] simplicit[er] nob[is] debet et maxime debet displicere. Occurrit et ingratissima xp[ist]iano[rum] multitudo filiū dei offentatui h[is] et libimetip[er]i rursū crucifigēs v[er]o tactū ē quor[um] p[er]ctā et maxie p[ro]pria q[uod] dei offensiua merito tristitia[m] ingerūt et dolore[m]. et alia m[ul]ta. v[er]o eor[um] dānatio et sanguis xp[ist]i frustratio q[ui] longū est o[mn]ia enarrare nob[is] cū auiui n[ost]ri dissensione occurreret p[ro]p[ter] n[ost]ris in nob[is] tri

Sermo

sticiam generabūt plus pliq; dño eoz que passus ē meditatio.
q̄ etiā alios plimos hñt fruct' quoz declarationē als censui ref
uandū. Ideo aut. b. Ber. ser. xliij. sup. Cant. ait. Tu si sapiis imi
raberis spōse prudentiā. atq; hñc mirbe vascūculuz de pncipali
tuo pectoris nec ad horā patieris auferri. Amara illa oīa q̄ p re
ptulit sp̄ in memoria retinēs 7 assidua meditatioe renouēs 7 eti
as q̄ sequit'. Cōpati deniq; debem' xpo passionē ei' imitādo sic
ipe admonuit. Qui nō accipit crucē suā 7 sequit' me nō est me di
gn'. Ad arb. r. Imitat aut xpi passionē. q̄ pp̄ illū sine mēmissiōe
mox diabolū illusionib' mūdi illecebris 7 p̄cupiscētijs sue car
nis. Ad x̄m dico nō p̄sentiēdo viriliter expuandō. Ad qd̄ nos
hortat apls. Mortificate inq̄t mēbra v̄ra q̄ sūt sup̄ terrā. Que se
quif' fornicationē. inuidiā. libidinē p̄cupiscētiā malā. auariciā.
irā. indignatiōē. maliciā. turpē sermonē. hec em̄ mēbra veteris
hoīs pp̄ter qd̄ sequit'. expoliātes vos veterē hoīez cū actib' su
is b̄ est mēbus supradict'. Itē ad Gal. v. Qd̄ sūt xpi carnē suas
crucifixerāt cū p̄cupiscētijs ei'. Et. ij. ad Cor. iij. Semp̄ inquit
mortificatōez ibi xpi i corpore nō cūferētes vt 7 vita ibi in cor
pibus nris manifestet. hñc cōpatiēdi modū brūs Leo papa ser.
xviii. de passione q̄ incipit. Sacra dilectissimi fac̄ late tradidit in
cetera ira dicēs. Quis xpm passū. mortuū 7 resuscitatū colit nisi
qui cū ipso 7 patit' 7 morit' 7 resurgit. Siquidē pacē cū b̄ mundo
nisi amatores mūdi habere nō p̄t 7 nulla vnq̄ iniquit' cū quis
tate cōio nulla mēdatio cū vitate p̄cordia. nullus ē tenebris cū
luce p̄sensus. malignoz q̄ sp̄rituū aduersus sc̄os insidie nō q̄e
scūt 7 sine occulto dolo siue apto plio in oib' fidelib' p̄positū vo
lūtat' infestant. inimicū nāq; illis est. Om̄e qd̄ rectū oē qd̄ castū
est. xpi q̄ cultores mortificat' cupiditatib' crucifixis corpis sensu
bus ad nullū bōstū metū ad nullū inclināf' obsequiū. volūtātē
em̄ dei sibi p̄ferūt 7 tanto ampli' se amant q̄to amplius p̄ dei se
amore nō amāt. Lūq; audiuit diuinitus sibi dici. post cōcupiscē
tias tuas nō eas 7 a voluntate tua auerte. diuidit affectus suos
7 legē mētis a corpis lege discondūt. vt ex qd̄a se p̄e sibi dene
gent p̄dentes se in his q̄ carnalit' p̄cupiūt 7 inueniētes se in his
que sp̄ritualiter p̄cupiscūt hec Leo. Ad hñc patiēdi modū nos diri
git scriptura in supra allegat' 7 alijs multis. Nā q̄ Petr' dixerat

De passione christi

christo in carne passo eadē cogitatōe armamini. quasi exponēs
que dixit addit q̄ qui passus est in carne desijt a p̄ctis vt nō iam
desiderijs hoīm sed voluntati dei quod reliquū est in carne xpi
viuat. ad idē facit qd̄. c. ij. eiusdē eplē scribit. xps inq̄t passus est
p̄ nobis. vobis relinquēs exēplū vt seq̄mini vestigia ei' in quo se
quit' vt peccatis mortui iusticie viuamus. Sicut 7 ille peccatum
nō fecit. nec inuentus est dolus in ore ei'. Similr qd̄ Paulus di
xerat. si tñ cōpatimini prinet ad id qd̄ supra dixerat si sc̄a carnis
mortificauerit viuet' fm̄ Glo. in hoc idē tēdit cum ad bebre. scri
bens diceret. Exeamus extra castra sicut dicit Glo. extra castra
corpis mortificātes mēbra cū vicijs 7 concupiscētijs portan
tes pacienter improperium eius constanter insinere om̄ia aduer
sa vsq; ad mortem pro christo illata hoc ergo in summa est com
pati xpo p̄ imitationē verisimilr resistere 7 nullatenus consentis
te quibuscunq; a xpi lege trahentibus siue p̄cupiscētijs aut sug
gestionibus internis siue blandimētis aut p̄secutionibus exter
nis quod qui facit molestias multas patit' intus 7 foris q̄ ferens
do pp̄ter christum seipm crucifigit 7 sibi morit' viuit autē christo
cui cōpatit' hec cōpassio principalior est priore 7 mag' necessaria
sine q̄ prior nō sufficit qui em̄ sic xpo nō compatit' iā non compa
tiendo christū crucifigit. Ad hanc aut prima ordinat' 7 disponit
quia om̄ia facile vincit. oīa tolerabilia nobis efficit passio christi
deuote meditata ideo volēs hortari ad secūdum modū compassi
onis brūs Petrus p̄misit xpo passo in carne eadem cogitatione
armamini. q̄ cogitatio eiusdē passionis arma nra iunt quib' cōs
tra oīa aduersa toleranda p̄ patientiā armamur. hinc Bregl. in
Omel. Nihil adeo graue quod non equanimiter toleref' si christi
passio ad memoriam reducat' ita agamus charissimi christi de
uote passionem 7 iugiter meditemur 7 condoleamus illi. Sed 7
patiēdo 7 laborando imitemur eum ne vnq; a via quam mon
strauit declinemus. vnde si quando obseruantie ch̄stiane quis
sentiat se limites excedere velle 7 in id cupiditates suas tendere
q̄ eum a recto itinere faciat declinare. recurat ad crucem domi
ni 7 ligno vite motus noīe voluntatis affigat ac voce propheti
ca ad dñm clamet 7 dicat. Confige clauis amoris carnes meas
a iudicijs tuis timpi. hic aut. m̄ est clauis timoris dei carnes ba

Sermo

bere cōfās corpeos sensus ab illecebra illiciti desiderij sub metu
diuini p̄tici iudicij. vt q̄ resistit pctō r̄ p̄cupiscēnas suas. ne qd
morte dignū opef̄ interficit. Audeat cū ap̄lo dicere. **Adhibimur**
dus crucifit̄ ē. r̄ ego mūdo. Et iterū mibi uiuere x̄ps est r̄ mori
scz. p̄ illo lucrū. **Adhagnū** lucrū vbi. p̄ mori pctō dat̄ x̄ps vita gre
r̄ iusticie gl̄ie. Dat̄ em̄ volūtati sue dñs ihs ip̄az volūtātē p̄ gra
tiā liberās. p̄ iusticiā eleuās. p̄ gl̄iam eternaliter b̄fice coronat
quā oib̄us suo acquisiuit agone r̄ triumphali morte crud. hodie
naq̄ amarissima passione dei fili dñs noster ihs x̄pus cui cū eo
dē patre r̄ sp̄s sc̄ro sit laus. gloria. bonor. virtus et victoria p̄ eter
na secula seculorum amen.

Alia introductio sub alio thematib. pp̄rio filio suo nō pepcit

Pater omnia opera misericor̄

die dei q̄ ab initio secl̄i saluti sūt impensa mortalū nī
bū ē miserabili m̄bilq̄ sublimi q̄ p̄ mūdo crucifi
x̄us ē x̄ps. vt ait **Leo** vñ xp̄iane spei vera rō r̄ p̄ncipalis cā crux
xp̄i ē. qui l̄z iudeis sic scandalū. gētib̄ aut̄ stulticia. nobis tñ dei
crux ē r̄ dei sapiētia. vñ sumū b̄ r̄ potētissimū diuinū m̄scōie sa
cramētū. sp̄ quidē in cordib̄ n̄ris cū tota sua dignitate retinens
dū est. Sz nūc viuatiōe animi sensū r̄ puriorē erigit mētis intui
tū. qñ illud nō vt p̄rentū. s̄ vt nūc p̄ns fm̄ institutionē sc̄e m̄is
ecc̄lie celebrā. Quāuis aut̄ dñice passiōis sacramētū plenif
simū sit oī sp̄uali p̄solatōe r̄ doctrina. iueniatq̄ in ea recollectaz
refectiōe vnusq̄q̄ fm̄ cordis sui affectū amore succensus sc̄i ig
nis fomentū. infirmus medicamentū. timidus spei baculū. con
solatōez turbatus. illuatiōe cecus. liq̄ factōz induratus. vt sit
ip̄a passio b̄ndicta oīa i oib̄. tñ qz ad singula tractandū ip̄s an
gustum est. vt hystorie veritatē p̄seq̄mur ceteris om̄issis ea attē
tius p̄siderem̄ quib̄ r̄anti doloris amaritudinē cognoscām̄ ad
qd̄ p̄positū vbi seruit̄ vbulū apl̄i ad Roma. viij. scriptum r̄ toti
ens in diuino officio repetitum. **Proprio filio suo nō pepcit.** i. q̄
quidem verbo. r̄ si paterne pietatis ineffabilis munificētia que
vnguentum suum pro peccatoribus r̄ inimicū tradidit manifesta
tur sicut scriptum est. **Cum** adhuc inimici essemus reconciliari

De passione christi

sum deo p̄ mortē filij ei? **Romañ. v.** Nihilomin? tñ r̄ passionis dñi
amaritudinē si attendat diligēt? rep̄tant cū p̄em nō pepcisse
filio contestantur. Si em̄ fm̄ topicam p̄bi. quod magis videtur
in esse non inest. nec illud quod minus videtur inesse inest. **Par**
cere nulli ita inest sicut parentib̄ respectu filij pp̄ij maxime vñ
geniti scz sicut ait p̄ **Ysa. dñs.** Nūquid pōt obliuisci mulier infā
tem suū vt nō misereat filio vteri sui. Si q̄ qui genuit nō pepcit
quis ali? p̄cere potuit. **Habuit** aut̄ dñs ihs fm̄ duplicem naturā
duplicē generantē. fm̄ diuinā habuit patre deū sicut ip̄e dixit.
qd̄ dedit mibi pater mai? oib̄ ē. ego r̄ pater vnū sum? **Job. x.** fm̄
būanā habuit iudeoz gentē hic dixit **Sal?** ex iudeis est **Job. iij.**
Neuter pepcit vterq̄ p̄ celestis r̄ iudeoz ppl̄s in mortē ignomi
niosa tradidit s̄ nō eadē intensiōe. **Pat** quidē celestis ex charita
te eximia vt nob̄ in eternū parceret pp̄rio filio suo in passiōis rpe
nō pepcit teste filio **Job. iij.** Sic pat̄ dilexit mūdū vt filiū suū vñ
genitū daret vt oīs q̄ credit i illū non pear s̄ habeat vitā eternā
Iudei nō ex iudicia mortali vt illi nō p̄cerēt nec sib̄ip̄is pepcēt
hinc vox illa infantis ppl̄i ad iudicē p̄cere volente. **sanguis ei?**
super nos r̄ super filios nostros **Adar. xxvij.** q̄ synagoga non
pepcit testis est illa vox eoz toriens repenta. **Tolle** tolle crucifi
ge crucifige. nō hūc dimitte s̄ **barrabā.** **Testis** ē r̄ pp̄ba. **ffctā** ē
mibi hereditas mea q̄ si leo in silua dedit s̄ me voce **Diere. xij.** q̄
etiā sumus pat̄ nō pepcit p̄bat vox clamoris validi. **Behi** behi la
mazabarbani. **Et** reuera vbi pater ille m̄scōiarū non pepcit ad
penā oīa veniūt. Si deus inquit apl̄s p̄ nobis quis s̄ nos. **Ubi**
thema ita i opposito. Si deus cōtra nos quis p̄ nobis esse pore
rit. **Hinc** etiā ea q̄ videbant̄ esse p̄solatōis dño ad maioris aug
mentū doloris fuisse cōproban̄ sicut flentiū muliez sequela qui
bus ait. **filie** hierusalem nolite flere sup̄ me s̄ sup̄ vos r̄ filios ve
stros **Zu. xxij.** **Et** virginis matris tristissima p̄ntia cui se subdu
cens aliū assignauit filiū dicens. **Adulier** ecce fili? tu? **In** oib̄ ḡ
penā inuenit qz pater pp̄rio filio suo nō pepcit quas vt cōpasi
ua mente tractare possimus patientem filiū simul r̄ cōpatientēz
matrem nobis datam imploremus dicentes deuotione intima.
Pater noster qui es in celis. **Aue** maria grata plena
Sequitur alia introductio sub alio themate.

Sermo

Intrauerunt aque vsq; ad aiam

meam ps. lviij. Verba h sunt vni fm cor dei regij p
phete pueri cythare de dauid q; pphetico spu tenfas
in saluatoris mudi corpe cythara tetigit eiusq; passionez ceteris
clari puidit p salmoz suoz cantiq; designauit de qua etiā totuz
ps. lviij. decessit in cui? pma porciuncula p tbemare dicēdoruz
nba assūpra eiusdē passiois amaritudinē oim alioz affectōes ex
cedētē quā p nra salute misericordiaz dñs hodierna die sua spō
te subiit subniter z sūmane cōprehēdit. Aquā em tribulatiōis
afflictionē sil z affligētes ac tribulātes esse. Jā dudū ac frequen
ter scriptura docuerat. de q; est etiā illud Ysa. viij. Ecce dñs ad
ducat sup eos aqs fluis fortes z mltas regē assynoz zc. Nullius
aut tribulatio aiam ita trāssit quō aiam xpi. Si quidē tribulati
onis afflictio aiaz dñi ibi xpi attrigit quā hodie a corpe sepauit
z h cōmune cū alijs martyribus habuit quos inflicta etiā a ples
cutorib; pena glisaz pduxit ad mortē. vey nō aiaz eoz intrauit
quia z si corpa acerba senserūt tormēta aie tñ eoz psolatiōes m
timodas acceperūt vt sup f. n. Solius xpi passio sic torrens fel
leus aiam introiuit a quo ois psolatio passionē alleuians est sub
tracta in quo z si mater nōgo vtpote cui? cum vnigenito filio cor
vni erat z aia vna satis multūq; accessit qm z de ipa pdictū est.
Et tuā ipius aiam ptransiuit gladius nō tñ sine psolatore reliq;
qm eam vnice electā dilexit dñs iam tamq; in cruce moriens. Lus
stodem ac seruitorē discipulū p ceteris dilectū tradidit vice sua.
Jpm nō dñm ita maris altitudo salissimū passionū tempestas
absorpsit ac penitus dimerisit vt subtraheret q; quid alleuiare ad
dere quicqd dolores ac tristitiā poterat angmentare. Ideo ait.
Laboravi clamās. vox clamoris erat bel bel. Rauce facte sunt
fauces mee ppter humoris defectū arescente vt testa pte mea
Ideo defecerūt oculi mei p lachrymaz mltitudinē z violētia mor
tis dure. Vere itaq; intrauerūt aq; vsq; ad aiam meā q; vt alibi
dicit Repleta est malis aia mea. Ad hāc aut passiois vehemētis
sime bystoriā fm mortē audiebā puenistis. Jra queso audite illū
p nobis passum. vt z nos illi aut magis vobis in illo cōpati sara
gat n. satis rigidiora inueniant vta corda q; paciēte dño scissa sē

De passione christi

Pendente em in patibulo creatore. Ait leo in ser. xi. de passione
zc. vt s. b. r. Addat auctoritas Berni. de sacramento b. v. Et au
gust. qui statim sequit ibidē. Adde reuera nō sufficeret nisi z de
interiorib; aie nre scaturiret. Quippe cui nō satis visus est p nris
pctis vniuersa extrinsecus illata sustinere nisi etiā passionis aq;
intrarent vsq; ad aiaz suā digne nō respondem? nisi cōpassionis
torres amaricet aie nre interiora q; p pcrā nra p q; ille passus
est fedauerūt. Verū nisi ille qui solus dare pōt aquā viuā perens
tibus fontē nobis donauerit lachrymarū in vanū nitimur. Ideo
ad illū fiducialiter recurram? deuotissime rogātes vt qui sua pas
sione nouit celū terrā z infema nostra etiā corda scindere ac ad
recte cōpaciendū dignet emollire intercessione tristissime sue ma
tris hodie sibi a ceteris derelicto ineffabilib; flenb; z lachrymis
assistent. p cui? impetratōe dicamus Pater nr z Ave maria. In
trauerūt aque vsq; ad aiam meā. aqs ulas passiois de xpi aia re
dūdantes ita nos suscipe curemus in nobis. Quō ille suscipe ē
dignatus. ipe em ad patris bonorē p nobis tantaz aquaz susti
nuit impetū nos ad illius bonorē z nostrā salutē easdem aquas
degustādo cōpatiāmur. qd vt fieri facili? possit. Primo zc.

Explicit sermo magistralis z deuotissimus de passioe dñi nri ies
su xpi. edita mgro Guilermo textoris de Aquilgrano sacre thes
ologie famosissimo doctore Impressus Lugd. p. J. z trechfel
alemanū art; impressorie magistrū. Anno nre salut. m. cccc. xxiij.
die no. xij. nouembz. ff. iiii. feliciter.

[Faint, mostly illegible text in a Gothic script, likely a Latin manuscript. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side.]

[Faint handwritten text at the top of the right page, possibly a title or header.]

[Handwritten text in a Gothic script, likely a Latin manuscript. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side.]

[Faint handwritten text at the bottom of the right page, possibly a signature or date.]

